لغات لطيفي

شمس العلماء مرزا قليچ بيگ

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو
حيدرآباد ، سنڌ

مرزا قليچ بيگ
لغات لطيفي

جنهن کي سرڪار سڏي شوق مان 'شمس العلما'،
سوجهرو تنهن ۾ نه ڪو، تنهن ۾ نه ڪو علم و ادب. (قليچ)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌي ٻوليءَ ادب جي محسن شمس العلماء مرزا قليچ بيگ جي اڻلڀ
ڪتابن جو اشاعتي سلسلو

(٢)

حضرت شاهه عبداللطيف ڀٽائي جي ٻه سو پنجاهين
ورسي جي موقعي تي شايع ڪيو ويو

لغات لطيفي

(شاهه جي رسالي جي ڏکين لفظن جي معنيٰ سر وار)

شمس العلماء مرزا قليچ بيگ

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو
حيدرآباد، سنڌ
پاڪستان
١٤١٥ / ١٩٩٤

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سڀ حق ۽ واسطا محفوظ

پهريون ڇاپو:	١٩١٤ع
ٻيو ڇاپو:	١٩٦٧ع
ٽيون ڇاپو:	١٤١٥ھ/١٩٩٤ع
تعداد:	ٻہ هزار
قيمت:	٤٠ روپيا
سستو ڇاپو :	٢٠ روپيا

Rs/80 -00

ملڻ جو هنڌ:

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

سنڌ صوبائي ميوزيم، نيشنل هاءِ وي

حيدرآباد، سنڌ

پاڪستان

هي ڪتاب سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري پاران اشاعتي نگران امين لغاري الائيڊ
بڪ ڪمپني ڪراچي يونيورسٽي ڪراچي مان ڇپائي پڌرو ڪيو.

NEW GAZZAZ PRESS Karachi

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيش لفظ

ڪتاب علم جي کاڻ هوندا آهن جن ۾ ڪيترائي ماڻڪ موتي لعل لڪل هوندا آهن. علم ادب ۽ انساني تهذيب جي ترقي انهن کان سواءِ ٿي نه ٿي سگهي. ڪنهن به زبان ۽ معاشري جي ترقيءَ جو اندازو ان جي ڪتابن مان ئي لڳائي سگهجي ٿو. مطلب ته علمي، ادبي خواهه سماجي ترقيءَ جي سلسلي ۾ ڪتاب نهايت ئي اثرائتو ڪردار ادا ڪري سگهن ٿا.

شمس العلماءَ مرزا قليچ بيگ سنڌي ادب ۽ سماج کي ترقي وٺرائڻ لاءِ ڍڳ ڪتابن جا لکي تيار ڪيا، سنڌن اهو احسان سنڌواسي ڪڏهن به وساري نه سگهندا. مرزا صاحب هوندن ته هر موضوع تي ڪتاب لکيا، پر حضرت شاهه عبداللطيف ڀٽائي جي سوانح، ڪلام ۽ لغات تي جيڪو ڪم ڪيو، سو مثالي آهي. نه فقط شاهه صاحب جي سوانح لکيائون، پر شاهه سائين جو رسالو، ان جي ڪُنجي ۽ ان جي لغات پڻ تيار ڪيائون.

شاهه صاحب جي رسالي جا ڪيترائي ڇاپا مختلف وقتن تي شايع ٿيندا رهيا آهن. شروعات جرمن اسڪالر ڊاڪٽر ارنسٽ ٽرمپ ڪئي. هن جرمنيءَ مان شاهه جو رسالو ڇپرايو. ان کان پوءِ بمبئي مان رسالو شايع ٿيندو رهيو. بعد ۾ سنڌ مان مختلف محققن رسالا تيار ڪري ڇپرايا. اهو سلسلو اڄا جاري آهي ۽ هر دور ۾ جاري رهندو.

مطلب ته شاهه صاحب جي رسالي جا ته ڪيترائي ڇاپا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڇپجي پڌرا ٿيا، پر ان ڳالهہ جي سخت ضرورت هئي تہ رسالي جي لغت تيار ڪئي وڃي. ان سلسلي ۾ سڀ کان پهرين ديوان ليلارام سنگ پاڻ موڪيو. هن شاهہ صاحب ۽ شاهہ سائين جي رسالي بابت انگريزي ۾ هڪ ڪتاب لکيو. ان ڪتاب جي پوين صفحن ۾ هن رسالي جي ڏکين لفظن جي معنيٰ ڏني آهي. ان لاءِ هن آخوند احمديءَ کان مدد ورتي. جيئن پاڻ ئي لکيو اٿائين تہ: ”مان ڪليو ڪلايو چوان ٿو تہ شاهہ جي رسالي جا ڪيترا منجهائيندڙ ٽڪر، جيڪڏهن آخوند صاحب مون کي نہ سمجهائي ها، تہ مان سوين چُڪون ڪريان ها. تحقيق شاهہ صاحب جي رسالي جي جيتري سڌ ڪيس آهي، تنهن جي اڌ جيتري بہ سڄيءَ سنڌ ۾ ٻئي ڪنهن کي ڪانهي“.

ليلا رام جي هن ڪتاب تي ديوان ڀيرو مل مهر چند آڏواڻي تنقيد لکي هئي، جيڪا اخبارن ۾ شايع ٿي. ڪتاب جون خوبيون ۽ خاميون بيان ڪندي لکيو اٿائين تہ، ”ايترو چئبو تہ، هندن ۾ رسالي پڙهڻ جو چاهہ هن لغت ڇپجڻ کان پوءِ وڌيو.“

رسالي جي هڪ لغت ڀيرومل تيار ڪئي ۽ ان جو نالو ”غريب اللغات“ رکيائين. ڀيرو مل نہ فقط نثر نويس هو، پر سنو شاعر بہ هو ۽ ’غريب‘ سندس تخلص هو. اهوئي سبب آهي جو هن انهيءَ لغت جو نالو غريب اللغات رکيو. ڀيرومل ٻارهن ورهين جي محنت کان پوءِ هيءَ لغت تيار ڪئي. ان لاءِ هو سنڌ جي مختلف ڀاڱن ۾ ويو، خاص طور لاڙ ۽ ٿر ۾ وڃي ڪيترن ئي لفظن جون معنائون معلوم ڪيائين. ان کان علاوه پرمانند ميوارام وٽان آخوند

عبدالرحيم محمد وفا عباسي جي لغت جو قلمي نسخو ڪيس هٿ آيو (١) جنهن تان پڻ ڪيس وڏي مدد ملي. غريب اللغات جي پهرين ڀاڱي ۾ فقط ٽن سُرن: ڪلياڻ، يمن ۽ ڪنڀات جي ڏکين لفظن ۽ جملن جي معني ڏنل آهي. اهو ڪتاب سنه ١٩٠٧ع ۾ ڇپجي پڌرو ٿيو. پيرومل لغات جا وڏيڪ حصا ان ڪري نه ڇپرايا جو ڪيس ڪن لفظن جي معني جي پڪ ڪانه هئي، ان لاءِ هن وڏيڪ ڪوجنا ڪرڻ گهري ٿي. پيرومل تعليم کاتي وارو رسالو آڏوو رکي، ان جي لغات تيار ڪئي هئي، پر افسوس جو اها مڪمل لغات ڇپجي نه سگهي.

شاهه سائين جي ٽين لغات "لغات لطيفي" آهي پر هڪ لحاظ سان هن کي پهرين لغات سڏڻ صحيح ٿيندو، ڇاڪاڻ ته هيءَ رسالي جي مڪمل لغات آهي. ٻي ڳالهه ته مرزا صاحب پيرو مل کان به اڳ لغات جوڙڻ جو ڪم شروع ڪيو هو. پر جيئن ته هيءَ وڏو ڪم هو، تنهن ڪري مرزا صاحب کي وڏي محنت ڪرڻي پئي. اهوئي سبب آهي جو ڪيس هن لغات تيار ڪرڻ ۾ گهڻو وقت لڳي ويو. هن لغات تيار ڪرڻ ۾ کين ست سال لڳي ويا. مختلف هنڌن تي وڃي مختلف ماڻهن سان مليو. وڏي محنت کان پوءِ هن هيءَ ڪتاب تيار ڪيو، جيڪو سنڌي ادب خاص طور لطيفي ادب ۾ وڏي اهميت رکي ٿو. لغات لطيفي جا به ڇاپا ڇپجي چڪا آهن. پر جيئن ته هينئر اهو ڪتاب اڻ لڀ آهي، تنهن ڪري اداري ان جو ٽيون

---

(١) اها لغات "جواهر لغات سنڌي اڪيچار" سنڌي ٻوليءَ جي بااختيار اداري پاران سنه ١٩٩٣ع ۾ شايع ٿي چڪي آهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڇاپو ڇپرائي پڌرو ڪيو آهي. هن لغات ۾ نہ صرف بمبئي ڇاپي، بلڪہ ٻين رسالن ۾ آيل ڏکين لفظن جي معنيٰ پڻ ڏنل آهي.

مُني صديءَ کان بہ وڌيڪ عرصو گذري چڪو آهي، پر افسوس جو اسان اڃا سوڌو شاهہ صاحب جي رسالي جي ٻي ڪا لغات تيار ڪري ڪونہ سگهيا آهيون. هينئر هن اداري جو فرض آهي تہ شاهہ جي رسالي جي مڪمل لغات تيار ڪرائي، نئين سر ڇپرائي. اسان پنهنجي هن فرض کان غافل ڪونہ آهيون. انشاءَ الله شاهہ صاحب جي ايندڙ ميڙي جي موقعي تي اوهان جي هٿن ۾ هڪ نئين لغات هوندي.

حيدرآباد سنڌ
١٨ جولاءِ ١٩٩٤ع

نواز علي شوق
چيئرمين
سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ديباچو

شاهه عبداللطيف ڀٽائي، سنڌ جي مشهور اولياءِ ۽ شاعر جو احوال ڌار ڇپايو ويو آهي ۽ سندس رسالي جي مختصر تشريح به اُنهي ۾ ڏني وئي آهي، ليڪن رسالي ۾ جي بيشمار مشڪل لفظ آهن تن جي معنيٰ هيستائين سليس سنڌيءَ ۾ ڏنل ڪانه ڏسڻ ۾ آئي، اگرچه ڪن ٿورن سرن جا لفظ ۽ معنائون ڌار ڇپايل آهن. تنهنڪري مون ڪوشش ڪري ساري رسالي جا مشڪل لفظ ۽ قرآن جون آيتون ۽ حديثون وغيره، گڏ ڪري، هرهڪ سُر جا لفظ ڌار الف بي وار ترتيب سان لکيا آهن، انهيلاءِ ته رسالي جي پڙهڻ وارن کي آساني ٿئي. هرهڪ لفظ جي پٺيان ٻن ڏنگين ليڪن ۾ فصل يا داستان جو عدد به ڏنو ويو آهي ۽ جتي ٻه انگ ڏنل آهن اُتي پهريون انگ سر يا راڳ جو آهي ۽ ٻيو انگ فصل يا داستان جو. جتي ساڳيو لفظ ٻن سرن ۾ به آيو آهي اُتي انهي لفظ جي پٺيان اهي ٻيا نشان به اُتي انگن ۾ ڏنا ويا آهن ۽ وري انهن سرن ۾ نه ڏنا ويا آهن. ٻه گهڻن معنائن لئي ته ساڳيا لفظ ٻن معنائن سان جدا جدا سرن ۾ وري وري به ڏنا ويا آهن، جنهنڪري پڙهندڙن کي زياده آساني ٿيندي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سرن ۽ فصلن جي ياداشت نمبروار ڏيئي ڏجي ٿي. جن سرن ۾ سي حرفيون يا متفرق بيت آهن يا مٿ آهي، اُهي انهيءَ سر جي فصلن وانگي شمار ڪيا ويا آهن. جيتوڻيڪ بيراڳ هنديءَ جو سر ۽ مثنويءَ جا بيت ۽ هير رانجهي جو سُر شاهه صاحب جو ڪلام ناهن، ۽ ٻيون هندي ٻوليءَ ۾ آهن، پارسيءَ ۾ ۽ ٻيون سرائڪي يا پنجابي ٻوليءَ ۾ آهي تہ بہ جڏهن اُهي رسالي ۾ داخل آهن تڏهن انهن جا مشڪل لفظ ۽ معنائون بہ ڏنيون ويون آهن - ساڳي طرح سر ڍول مارئي، جو ڍاٽڪي ٻوليءَ ۾ آهي، تنهن جا بہ لفظ ڏنا ويا آهن.

شاهه جا رسالا جيڪي ڇاپ ڪيا ويا آهن يا جيڪي قلمي مٽ لکيا آهن تن جي مقابلي ڪرڻ سان گهٽ وڌ ۽ ڦيرڦار ڏسڻ ۾ آئي - تعليم کاتي جو جيڪو پهريون رسالو ڇاپيل آهي تنهن ۾ گهڻيون ئي غلطيون آهن ۽ ڪيترائي بيت ۽ وايون ڏنل نہ آهن. تنهنڪري مڪرر تازو رسالو ڇاپيو ويو آهي جنهن ۾ اُهي سڀ ڏنل آهن ۽ جدا جدا پڙهڻيون بہ ڏنيون ويون آهن. انهن سڀني جا ڏکيا لفظ معنيٰ سميت هن ڪتاب ۾ ڏنا ويا آهن. جن لفظن جون ڪن بزرگن جدا جدا معنائون ڪيون آهن انهن جون سڀ معنائون بہ ڏنيون ويون آهن تہ پڙهندڙ پنهنجي سمجهہ ۽ ويچار موجب اُهي لاڳو ڪري ڏسن. اهي معنائون اڪثر ميان احمد وارئي واري، پٽ جي رسالي، ۽

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مياں محمد واصل درس ۽ آخوند عبدالرحيم ۽ ڪن ٻين صاحبن جون آهن.

هي ڪتاب شاهه جي رسالي جي لغت جو آهي، تنهنڪري انهيءَ جو نالو لغات لطيفي رکيو ويو آهي

حيدرآباد
نومبر ۱۹۱۳ع

قليچ بيگ

سرن ۽ فصلن جي ياداشت

نمبر	سر	فصل يا داستان	نمبر	سر	فصل يا داستان
۱	ڪليان	۳	۱۲	ڪوهياري	٦
۲	يمن ڪليان	۸	۱۳	حسيني	۱۲
۳	کنڀات	۲	۱۴	سورٺ	۴
۴	سراڳ	٦	۱۵	بيراڳ هندي	۳
۵	سامونڊي	۳	۱٦	ابيات مثنوي	۱
٦	سهڻي	۹ ۽ متفرقہ ابيات	۱۷	هير رانجهو	۱
۷	سارنگ	۴	۱۸	بروو سنڌي	۳
۸	ڪيڏارو	٦	۱۹	مومل راڻو	۷
۹	سسئي (آبري)	۱۱ ۽ متفرقہ بيت	۲۰	ڪاهوڙي	۳
۱۰	معذوري	۷	۲۱	رامڪلي	۹ ۽ ٽيهه اکري
۱۱	ديسي	۷	۲۲	رپ	۲

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نمبر	سر	فصل يا داستان	نمبر	سر	فصل يا داستان
٢٣	ليلا چنيسر	١	٣١	مارئي	١
٢٤	بلاول	٤	٣٢	ڍول ماروئي	١
٢٥	ڏاهر	٤	٣٣	ڌناسري	٢
٢٦	ڪاپائتي	٢	٣٤	پورب	٢
٢٧	پرياتي	١	٣٥	ڪاموڏ	٣
٢٨	گهاتو	١	٣٦	ڪارايل	٢
٢٩	شيخ ڪيڏارو	١	٣٧	بسنت بهار	١
٣٠	آسا	٤			

اشارو — سرڪاري رسالي ۽ بمبئي ڇاپ واري رسالي جي وچ ۾ سرن ۽ فصلن يا داستانن جي نسبت ۾ هي تفاوت آهي ته معين ياداشت سرڪاري رسالي موجب آهي. بمبئي ڇاپ واري ۾ سر ٣ سراڳ-١، ٤ سامونڊي، ٥ سهڻي، ۽ ٦ ڪنڀات آهي - برابر آهن، ۽ فصلن ۾ سر يمن ڪلياڻ يا جمن ۾ ٨ جي بدران ٩ فصل آهن، مگر اهو نائون فصل هن رسالي جي ٽئي فصل ۾ اچي ويو آهي - گهڻا بيت وڌيڪ آهن ۽ ڪي بيت اڳي پوءِ آهن ۽ ڪن جون پڙهڻيون ٻيون آهن پر اهي سڀ سڌارا ٽئي شاه جي رسالي ۾ ڏيکاريا ويا آهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لُغاتِ لَطِيفي

ا- سر ڪلياڻ

ا

آخروالعصر جو (٣) وَالعَصْرِ قرآن جي ٣٠١٠٣) سُورَة آهي أنهيءَ جو آخرين لفظ صبر آهي تنهنڪري معنيٰ آهي صبر

آمر (٣) آسرو - اُميد (١٠-٥)

آڳو (١) خُدا تعالىٰ - ڌڻي - آغا (١-٢) (٢-٨) (٦-٨)

أبي (٢) بيٺي - کڙي

اتہ (٢) اتي - اندر جو حال - خبر - حقيقت - نهايت

اٽاڻون (٣٠) ڇپائون اُٽڻ - جوڙ)

اٽائين (١) ڇپائين

اٽو (١) جيو (١١-٢)

اجَل (١) موت - ڪُتي (١٢-٢)

اَحد (١) هڪڙو - واحد - خُدا تعالىٰ جو نالو (٢-٥) (٣٠-٣)

اڏي (١) ڪاٺ جو ٽڪر جنهن تي گوشت ڪٽيندا آهن يا ماڇي وڍيندا آهن (٢-٣) (٥-٣-١)

ازَل (١) شروعات - اصل

اعلي (١) وڏو - مقامون (١٣)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آڳرو (٢) اڳي - مُقدم

آڪهاڻي (٢) بيماري - رنج - درد ڏکر

آڳهي (٢) قبول ٿئي

اِلاالله (٢) ڪلمي جو اثباتي ڀاڱو- يعني مگر الله يا فقط الله (١٢-٣)

اِبتي (٣) اُبتي - برعڪس

اَلستُ بِرَبِّکُمْ (٣) قرآن مان. يعني آءُ اوهانجو رب نه آهيان ڇا؟ (سورة ٧) (٥-٦) (١٢-٣)

اَنَامُوْلاَکَ وَاَنْتَ مَحْبُوْبِي (١) حديث قدسي حضرت صلعم جي نسبت يعني آءُ تنهنجو ڌڻي آهيان ۽ تون منهنجو محبوب آهين.

اَنْتُ (٢) خبر- ڳجهه - ماديت حقيقت - نهايت - پڇاڙي - ترو (٢-٩)

آلدوهه (١) غم - ڏکر - درد

آلڪ - قسمت - نصيب - سرنوشت - لکيو - لوح محفوظ (٦-٨)

آلڪ (٢) بت - جسم - بدن عضوو

اَوَتُرَ (١) اَبترو ترُ- ڏکيو ترُ- اَپِ کهريو تر

آوُر (٣) وڏيڪ - عمدو - ڏور

اوليو (١) ڏڪيو (اولڻ - ڏڪڻ)

آورَڻُ (٣) حال بيان ڪرڻ- وندرڻ (٣-١)

اُونهي (٣) ٿئي - اتانهين- بلند

اُوء (٢) هو - اُهي

اهنج (٢) ڏکر- درد - سور

ب

ٻادَل (٣) ڪڪر- مينهن سان
ڀريل ڪڪر (٧-١)

ٻالله (١) قسم خُدا جو- (٦-٢)
(٣-١) (١٣-١)

ٻالَمُ (١) خوش - بي پرواهه
بيخوف - محبوب

ٻهاوان (٣) وڃادان (سرائڪي)

بي بَها (١) بي قيمت- اڻ مُلهه

پ

پَڪُ (١) پاڪر- ڳراٽي

ت

تاتَ (٣) ڳٽڻي - پچار- ذڪر
طلب

ٽِڪڻُ (٣) زخمي ڪرڻ - ڦٽڻ
تير يا نيزو هڻڻ

تَرڪ (١) ڇڏڻ - ترڪ ڪرڻ

تڙڻ (٣) هڪالڻ - تڙي ڪڍڻ
لوڏڻ

تڪ (٢) ڏڪ - قيمت - ٽڪر يا
گوشت جو ٽڪر - گاهه جو قسم
(٢-٢) (٣-٢) (٩-١) (٢٢-٣)

تنوارڻ (١) تند ڇورڻ - ملائڻ
پولائڻ - وڄائڻ (٦-٩)

تِنوار (١) پولي - ذڪر - آواز
(٦-٢)

تور (٢) ٿورو - ذرو - تر به -
تڏهن به ، تڏهنڪري

تيلهه - تهڙهه (٢) تڏهن -
تيڏهن - تڏهن

ٺ

ٺوهه (٢) مشهور ڪڙي شئي - زهر

پ

پاپوهڻ (٣) مُرڪڻ - خوش ٿيڻ (٣-١) (٢١-١) (٢٣-٦)

پار (٢) نشان - عادتون - ڪم طرف

پاهون (٢) پري - پراهون - پنيان

پچار (٢) ذڪر - اشارو - بيان

پر (٢) دستور - عادت - طرز - ڳجهه - اندر - رمز

پريتڙو (٢) دوستي - پريت (٩-١

پرک (١) نظر - نگاهه

پروار (١) پڌرو - ظاهر

پري (٢) برابر اچي - پوري اچي

پڙاڏو (١) پڙلاءُ - سڏ (٢-٦) (١٠-٧)

پڪ (٢) ڏُڪ - ڇڪو - ٽُڪ پا وات جو پاڻي (٦-٢) (٣-٢، (١٢-٥) (١٣-٥)

پکن (١) پکي پکڻ (١٧-٣)

پهه (١) خيال

پهت (٢) لائق - چال - دستور

پيچ (٢) پيچي - آش - دوا - ڪاڄهي

پيڙا (٣) پيڙ - بيماري - درد

ق

قوڙائو (١) فراق - جدائي

ج

جُ (٢) جو - جيئن - جي
جيڪڏهن (٢-٤) (١٠-١)

جامَ (٣) پيالو

جُلُ (٣) پاڻي

جَلَّ جَلالَہ (١) خُدا جي وڏائي
وڏي آهي

جِهَرَ (٢) مبادا - مبادا (٢-٦)
(١ ٣٢)

جَنت (١) بهشت - بهشت جو
باغ

جِيءَ (١) ساهه - جان

جياڻين (٢) جتي - جتان -
جتائين - جنهنڪان

جيلنهن - جيڪ ن - جيڪ لهن (٢)
جيڏانهن - جيئن - جنهن
مان

جُهڏيون (٢) مٺ جيڏيُون -
سرتيون - ساهيڙيون -
اڏيون

جهه

چاڻ (٣) پاڻيءَ - پهدار - هٺ
جُلُ (٣) مَل - وچ (سرائڪي)

چ

چاڪ (٢) زخم - ڦٽ
چاپائين (١) چوا يائين
چهرڻ (١) ذرا ذرا ڪرڻ -
ٽيمو ڪرڻ - چِهرجڻ
ذرا ذرا ٿيڻ (٢١-٤)
چِڪڻ (٢) رت ڇڏڻ - سوَر
ڪرڻ

ڇُنڪ چڙهڻ (٢) خوش ٿيڻ- سهنگار رجڻ (٦-٦) پڌرو ٿيڻ - مشهور ٿيڻ

ڇُڙ ڇُڙ (٢) جوندي جوندي

ڇِيتُ ڪري (٣) دل لائي - چت لاءِ- خيال ۽ خبرداريءَ سان

ڇِڻڪ (٣) جادو

ح

حامي (١) حمايتي - حمايت ڪندڙ- بچائيندڙ (٣-١)

حَبيب (٣) دوست - محبوب (١١-٤)

حقيقت (١) سلوڪ جو چوٿون يا وڏو درجو، پهريان ٽي آهن شريعت طريقت ۽ معرفت (٢١-٥) (٣٠-٤)

حَمدُ (١) تعريف - شڪرانو- (٣-١)

د

دارُو (٣) دوا - علاج

دَرِسَن (١) ديدار - تماشو

دِرماندي (٢) عاجز- حيران ملول (٢٣-٢) (٦-٣) (١ ٦٦)

دوسان (٢) دوستان - دوستن جو

دوڳ (٢) ٽڪر گوشت يا ڪاٺ جا

ڏيکڙ (٣) ڏسڻ (٦-٤) (٣-١) (١٠-٧) (١٣-٣) (٢١-١) (٣٠-٢) (٣٠-٤)

www.sindhsalamat.com　　books.sindhsalamat.com

ڏ

ڏُنا (١) ڏٺيا - ڄُونديا - پسند ڪيا

ڏ

ڏُکندو (٣) بيماري - مرض - درد - ڏُکر - گناھ - مريض (٢-٨)

ڏِکي (١) سينگار - ڏِکر

ڏُکن ڏيڻ (٣) داغ ڏيڻ - عذاب ڏيڻ

ڏورڻ (١) گولڻ - ووڙڻ

ڏيسانڌر (١) ڏسانڌر - ڏيهه - ملڪ - ولايت - پرديس

ڏيل (٢) هت - بدن - جسم - اندر (٥-٣) (٩-٣)

ڍ

ڍُوليڙ (١) گولڻ - نهارڻ

ر

رقيب (٣) نگهبان - سنڀاليندڙ خدا جو نالو (٩-٤)

رَمز (٢) اشارو - گجهه - راز

رُوء (٢) صورت - حالت - شڪل منهن

س

ساڻُر (٢) دوا - علاج

سالِم (١) صحيح سلامت

ساڻُو (٢) بهادر - دلير

سَتّار (٣) ڍڪيندڙ - سَترڪندڙ خدا جو نالو (٢١-٤)

مُنڙ (١) جُگو تڙ- سهڻجو تڙ- ٻار
مُٺ (١) ڪچهري- جماعت- ساٿاري
مُٺ (٢) ناز- نذر- نذرانو- وَڏِي ڪُٺ- ٻوٽ- مراد- مُٺ سَٺِ- عيوض- مال- سَٺ ڪٺ (١١-٣)
مُهِيڙيا ن (١) سپرين- پرين- دوست- محبوب
مُڃي (١) سڃاڻي- ٻڌجي
مَڃ (٣) نسبت- واسطو- سَڃڃ ياسڃ ڪرڻ- چتائڻ- اڳڀرو ڪرڻ
مُنڌِڙيا- سُنڌڙيون (٢) اجايون سڌون ڪندڙ (٩-٤)
مراڙُون (١) حويليون- جهانَ
مرو (٢) شراب (٢-٤)
مُعادت (٢) نيڪبختي- سڳورائي- خوش نصيبي
(١-٢١-١)
مُڪوت (٣) ماٺ- چپ (ياسکوترائي)
مُکائون (٢) منتون- مهڻائون خوشيون- سَڌون
مُکِٽي (٢) گُٽَن واري
مُلهاڙيو (٢) ٻُڌيو- ڳڏيو- اٽڪايو
مُمَن (٢) هڪڙي هندي شاعر جو نالو
مُندڻ (٣) گهٽا ڏيهن هڪڙي حال ۾ رکڻ- رکي ڇڏڻ رکڻ
مدرو- مُنرُا (٢) خوش (١-٢١-٢)
مميهڙا (١) سنيها- پيغام- نياپا
موجهڻ (٣) نهارڻ- جکاسڻ (١-٢٠)
مُهسين (١) هزارين- گهڻا
مُعا (١) ٻُڌا- سُٽيا

صبح (٢) سويرو - ڪُتَ - فَند
صبح (٢) شيخ ڪباب پچائڻ
جي (٦-٦)
صيڻ (٢) ساجن - دوست -
محبوب

ط

طالب (١) گولينڌڙ - طلب
ڪندڙ - عاشق
طريقت (١) سلوڪ جو رستو-
تصوف جو پيو درجو.
پهريون شريعت ۽ باقي
۾ معرفت ۽ حقيقت

ع

عظيم (٢) وڏو- خُدا جو نالو
عَليم (١) علم وارو- ڄاڻندڙ-
خُدا جو نالو
عَفُون (٣) نچ - نسورو - محض -
الف اي جو اکر(٣٠-١)

ف

فَاذْڪُرُوني اَذْڪُرْڪُمْ (٣)
قرآن (٢ سورة) مان-
يعني پوءِ اوهين منکي ياد
ڪريو تہ آءٌ اوهانکي
ياد ڪريان (١-٣) (٢-٧)
(٦-١) (٢١-١٠) (٣١-١٠)
فائق (١) وڏو- مٿانهون - بهتر
وارو- فوقيت وارو - فيض
وارو (٦-٦) (٨-٤) (١٩-٣)
فرض، واجب، سُنتون،(١) ديني
فرض يا خُدا جا حُڪم ۽
ديني واجبات يا ضروري
سُنتون ۽ ديني سنتون
جي ضروري نا هن

ق

قاتل (٢) قتل ڪندڙ- ماريندڙ- هتي زهر (٢-٢)

قادر (١) قدرت يا طاقت وارو- خدا جو هڪڙو نالو

قبُول (٢) قبوليت - پسندي راضپو

قديم (١) آڳاٽو- ازل کان- خدا جو هڪڙو نالو

قرارُ (٢) انجام - واعدو

قُرب (٣) پسندي جهڙو ڪرم- عادت

قريب (٣) دوست - پرين - محبوب - سڄڻ

قصر (١) ماڙي- محلات (٢-٥) (١-١٤)

قطرو (٢) ڦڙو- شراب جو ڦڪو

قلب - قلوب (١) دِل - مديون

(٤-٥) (١١-٧) (٣٠-٣) (٣١-١)

قَهارُ (٣) زبردست- زور وارو- جبار- خدا جو نالو

ڪ

ڪاتُ (٢) وڏي ڪاتي - خنجر

ڪارڻي (١) سام - شفيع- سفارش ڪندڙ- حامي (٦)

ڪانهن (١) چا (٢-٥)

ڪايا (١) جسم- صورت - بدن (٩-٣) (١٠-١)

ڪِني (١) ڪني (سرائڪي)

ڪثرت (١) گهڻائي- وحدت جو ضد (٣٠-٤)

ڪهاڙيان (٢) چالاڪ- چاڪاڻ کهڙي سبب

ڪَرُ (١) ڪَلَ - خبر - سُڌِ
ڪَڙڪو (٢) آواز
ڪَڙي (٢) ديڳ جو ڪڙو يا حلقو - قُت جي ڪُڙي
ڪَڪُوهه (١) شراب
ڪلار - ڪلال (٢) شراب ڪيندڙ
ڪلالڪي هٽ (٢) ڪلال جي هٽ تي - شراب فروش جي دُڪان تي
ڪليان (٣) مُڪريون
ڪُمال (١) ڪماليت - گهڻو - ڪامل پورو - زور - عُمدائي (٢-٤)
ڪنارُ (٣) ڪناري (٢) ڪنارو - ڪنڌي - حد (٧-١)
ڪنجهه (٢) ڪُرڪ - دانهن ڪر

ڪَنْوَلِ (٣) گل بنفشہ - پبڻ جو گل
ڪُونڙ (٣) سڏڻ
ڪوپ (٢) ظلم - قهر - زبردستي ڏاڍائي
ڪوڙين (١) وڍين - ڪپين - (ڪورڻ)
ڪوڙين (١) ويهون - گهٽا - ڪروڙين
ڪُوءِ (٢) گلي - گهٽي (پارسي ڪُوئي)
ڪُهه - ڪوهه (٢) ڇو - ڇا لاءِ (٢-٤)

ڪم

ڪانُئِي (٢) جلائي - ساڙيئي - (ڪانڻ)

ڳ

ڳاٽُ (٣) ڳاٽو - گردن

ڳري (٢) مٿ - مٿ ڀر - وٽ - ويجهو (٦-٧)

ڳڙڪيون (١) دريون - سوراخ تنگ

ڳنهڻ (٢) وٺڻ (٢-٨)

ڳيڙُئي (٢) ڳڏئي - ورتئي - ولتئي

گھ

گھايل (٢) زخميل - قتيل

گھٽ (١) گھٽي - گھر - گس - دَر - رستو - نڪرڻ جي جاءِ (٢-٧)

گھوٽ (٢) گھوٽو - شراب

ل

لاَ ٻِ (١) وائي - ٻولي

لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ

(١) (قرآن ٢ سورو ٻقره)

يعني هنن کي خوف ڪونهي ڇاڪاڻ ته هنن کي ذڪر رسيل هو - يعني اوليائن کي

لِڇڻ (٢) لڏڻ - لچڪڻ - ڏڪڻ

لِڏائي (٢) لکئي سان - قسمت سان - نصيبن سان

لِسان (١) زبان - جيڀ (١٨-٣) (٢١-١) (٣٠ ٤)

لَنئن - لغون (٢) عشق - محبت نينهن - لِهر (٦-٧)

م

مالو (٢) وڏو مَٽُ - شراب جو مَٽُ

مأمُور (١) امر ڪيل - مقرر - نصيب ۾ - قسمت ۾ (١١-٢)

مُتارا (٢) تلها - بهادر

مَٽُ (٢) شراب جو مٽ

مِنايان (٣) مِنائي ڪان

مَبُڙ (٢) متان - مبادا (٣-٢) (١٣-١٢)

مَد (٢) مَدُ - شراب

مُدُونا (٣) ڪاريون ماکوڙيون - ڪُتُ

مُشاهدو (٢) ديدار - وصال - (٣-٢) (٣٠-٣)

معرفت (١) خدا کي سڃاڻڻ - سلوڪ جو چوٿون درجو

پهريان ٽي آهن شريعت طريقت ۽ حقيقت (٢١-٥) (٣٠-٣)

معمور (١) آباد - وسندڙ

مُڪالين (١) موڪلايائين

مَنَدُ منڌ (٢) مُنَّ - شراب

منجهه (٢) اندر - گجهو حال - راز

مُنهائي (٢) مُڏيائي - مُڏي - لمي

مُڱيا (١) روشنائي - نور - سُونهن بجلي

مُڱيادار (١) نور وارو - سهڻو (١٣-١)

مُوران (١) ماڪوڙيون - ڪيوليون (پارسي مور)

مُونڪُر (٢) مونکي

مهائي (٢) وڏيل - مهمانيل - آزمودگار - بهادر

مِهر (٣) مهرباني - محبت

مُهَڻ (٣) عذاب ڏيڻ - رنجهائڻ
فنا ڪرڻ - ناس ڪرڻ -
(مجهول - مُسڻ)

مُهيسر (٢) هندڪونالو خدا جو-
پير-مغان

ميڙاءُ (٣) وصال - ميلاپ

ميهڻو (٢) مهڻو - عيب - عار

ن

نائين (١) نوائين - نمائين -

نِڪيو (٢) نڪتو (٢-٧)

نِرليون (٢) نِرت مان - ڏيان
سان - صدق مان

نِسورو (١) نج - صاف - خالص
(١١-٤)

نظاري (٢) ظاهر - پڌرا

نَيڻ (٣) اک

نيُنهن (١) عشق محبت

و

وائيندڙ (٢) رنديندڙ - ڏيندڙ
ويرهائيندڙ

واڄٽ (٢) واڄا - ساز - باجا
نغارا

واڍوڙجڻ (٣) زخمي ٿيڻ -
ڦٿڪجڻ (١٠-٢)

وار (٣) ويرو - وارو - وقت

وَاللّٰهُ خَيرُالمَاڪِرِيْنَ (٣) قرآن
(٣ ؛ ٨ سورة) يعني ؛
خُدا سڀني مڪرڪرڻ
وارن مان چڱو آهي

وَالعَصر (٣) قُرآن جي ١٠٣ سُورة جو
نالِ جنهنجو معني جو لفظ
وَالعَصر آهي ؛ ٻاجها ڙئي
جو صبر

واڻيندڙ (٢) ڳنڍيندڙ

وَاهِرُو (١) مدد ڏيندڙ - واهر ڏيندڙ - سَپاليندڙ (٣-٢) (٣-١)

واڻِي (١) ٻولي - آواز ٢

وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ (٣) قرآن (٣ سوره) يعني ؛ جنهنکي وڻيس تنهنکي عزت ڏئي ؛ جنهنکي وڻيس تنهنکي ذليل ۽ خوار خراب ڪري ٢٧-١)

وَتَڻ (٣) وڻڻ - وراڻ

وَٽي (٢) ٽيڙو وٽو - ڪٽوري پيالي شراب جي

وِچ (٣) اندر - ۾ - منجهه

وحدت (١) هيڪڙائي - ڪثرت جو ضد

وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ (١) قرآن مان هو هڪڙو آهي ؛ سندس ڪو شريڪ ڪونهي، يعني خدا

وُرُ (١) ڏنگ - وڪڙ - انڪل

وِرسڻ (١) ٻُڙڻ (٢-١)

وِرمڻ (٢) ويرم ڪرڻ - دير ڪرڻ - ترسڻ

وَرنَهُه (٢) چڱا ماڻهو - سڪر - گهوٽ - بهادر مرد

وَوِڙڻ (١) گهولڻ - بچائڻ - ورنهن ڪرڻ

وَهُه (٢) زهر (٣-٢)

وَهائڻ (٢) مُنجهائڻ - موڳو ڪرڻ - گهور و جهڻ

وِهائڻ (٣) سُودڻ - خريد ڪرڻ (١-١) (٢-١)

وِهسڻ (٢) خوش ٿيڻ (٦-٧) (٧-٣)

وِيِّ (١) وکر - نيڪي - هنر - علم

ويڄ (١) طبيب - حڪيم
ويري (١) دشمن - ويرو لڳندڙ (٣٠-١)

هه

هادي (١) هدايت ڪندڙ - رستو ڏيکاريندڙ - خدا جو نالو (٦-٦)
هاشمي (١) هاشم جو اولاد - ٻني هاشم - يعني حضرت رسول صلعم
هڏ - هڏ هڻ (٢) ضرور - اڳتي پلا - بلڪل - مور (٩-٥)
هر زمان (٣) هر وقت
هُلچو (١) هُلچو - هُل - هنگامو گوڙ (٦-٤)
هُو (٢) هُل - غوغا (٦-٤)
هيجان (١) هيج مان - محبت مان - شوق مان
همڪار (٣) هيڪر - هڪيري

٢- سُرُ يَمن ڪلياڻ

آ

آڻي (٤) حق جو طالب - حق ۾ محو (٣٠-٤)
آڻيا (٤) گاهت ٿيا - ٻڏيا - گهڙيا محو ٿيا
آچار (٦) تير جو نشان - هدف
آڳُ (٣) آڳ - باهه (١٢-٣)
آڳڙيو (٣) آڳ يا باهه وارو يعني لهار - صيقلگر يا ڪٽ لاهيندڙ ۽ صاف ڪندڙ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آسا لڳو (٦) آسرو، اُميد

آءُ (٥) آهنڪار - خودي - هئي پاڻ (٩-١١) (٢١-٤) (٣٠-١)

اُٻهڻ (٢) ٻچڻ - امن ۽ زهڻ (٢-٦)

اَپنگ (٦) اچنگ - اچانڪ - اوچتو

اُپَ (٥) آسمان

اُپاڳيا (٥) نياڳا - بد بخت - ندورا

اُپو (٦) اُپي (٤) ٻينو - ٻيهي

اُپڻ (٨) ٻيهڻ

اُپتيا (٤) پتيا - ڪوليا (٥-٤)

اُپر (٦) گهٽو - ڏاڍو

اُپنگ (٦) آپرو - ضعيف - ساز

اُجارڻ (٥) سُڌارڻ - روشن ڪرڻ

اُجهاٽا (٣) وساميل - ٿڌا - جنهن شق جي باهه ڪانهي

اُجهڻ (٥) (٨) وڃڻ - گهمڻ

ڏورڻ - ڳولڻ - نهارڻ (١٨-١)

اُجهي اُجهي (٢) ڏوري ۽ سمجهي - سمجهي ٻڄهي

اچنگ (٦) اوچتو

اُچل (٩) تڪڙ - شتابي

احدا (٥) احد يا خدا کان

اَحمد (٥) مُحمد - حضرت رسول صلعم جو نالو

آڏيار (٥) پاسو ڪندڙ

آرڪ (٥) بيزار (٤-٢) (٢١-٢) (٢١-٣) (٢١-٩) (٣٠-٤) بيوفا - نا پرهيز گار - نه رکندڙ

اروٽ (٩) ڪچو - خام - ٿير واقف - محبت ڏارا

اسار (٥) ڏاڦل، وسيلو

اِسم اعظم (٥) خدا جو وڏو نالو - سڀ کان گهٽي اثر وارو خدا جو نالو

اَمهڻ (٨) روانو ٿيڻ - تيار ٿهڻ - وڃڻ

اُڪارڻ (٣) لنگهائڻ - پار نيڻ - چاڙهڻ (٤-١) (١٨-٢)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اَڪثر (٥) ڪثرت - گهڻائي
اڪوڙڻ (١) پُٽڻ - ڪڍڻ
اڳرائي (٦) زيادتي - ڏيشدستي
اُلا ن (٣) شعلا
اُلڻيا (٢) اونڌا ٿي ڪريا - اجهي ليٽيا
اٺڙ (٨) اڻڄاڻ - بيعقل - يوڙهو ڪاچو - چٽ
الف (٥) يعريون اکر يعني الله (١-٢-٢) (١-٢-٥) (٣٠-٣) (٣٢-٨)
اَنگ (٥) جنهنجي لڳڻي ڪانه هوي - جو پڌرو ناهي - نامعلوم بيچون بيچگون يعني خدا - (٢١-٢) (٢١-٣) (٢١-٩)
اَمر (٨) خدا جو حڪم - فرمان - تقدير (١١-١)
اَمُلُ (٥) املُ ماڻڪ - بي بها موتي - موتي (٢-٢)

اميري (٨) اجرڪ جهڙو ڪڪڙو ڪپڙو جو ڪنڌار کي ڍڪائيندا آهن ۽ انهي جو پلؤ گهوٽ جي پلؤ سان اٽڪائي انکي گهوٽ جي گهر وٺي ويندا آهن - پلؤ - پاند - چادر ڪڪڙو ڏاگي جو جيڙو ڀٽي سان ملائي وٽ ڏيڻ - ڀيچ - ياراڻي دوستي
انگون (٧) سُورِيُون (٩-٢)
اَنواع (١) گهڻا قسم - طرحين طرحين (جمع نوع جو)
انڪي (٨) نڪيل
اَوائي (٨) توائي - بيفائدي - خراب وائي وارو - جنهن گالهائڻ جي فضيلت نه هجي (٩-٨) (١٨-١)
اوجُون (٥) عاجز - بيزار - ڪڪ گنديون - گوڙها
اوچون (٧) پُرزا - عاجز - بيزار -

مونجهه - حيراني - پريشاني

اوچي (٤) ضعيف - خسيس - گهٽ

اوڙ (٥) مرّجي ڪيڙيا ليڪ

اُوڙڪ (١) آخر - عاقبت - نيٺ - پوهان پوءِ - بلڪل (٦-٥)

اوطاق (٥) وهڻجي جاءِ - رهڻ جي جاءِ (١١-٢)

اوکڙ (٨) بڙائي - ڪُمهري - نامهرباني

اولڙو (٤) عمدو - خاصو - عجيب يعني شراب

اويسار (٥) گهٽي - نه وسرندڙ - هميشه ياد

اُهکي (٣) اوکي - ڏکيائي مشڪلات

ايڪ (٤) هڪُ - هڪڙو

ب

باري (٦) ڳرا

بازلدا (٥) بازي ڪندڙ - هنر ڏيکاريندڙ

بازي (٥) هُنرُ - چالاڪي - لڳي (٣-٤)

باڻ (٦) باڻ - تير

بُنيُون (٤) شراب ڪيڻ جون جايون - ڪلال خانا

بُنيُون (٤) قبرون

بِدانشيني بشن (٤) (بلوچڪي) جي سمجهه ۽ بڌ

بِدهِ ساقي برخيز (٤) (پارسي) اي ساقي اٿ ۽ (شراب) ڏي

بُرقعان اندر (٣) ٻُتَ منجهه - بدن ۾

بِسم الله (٥) خُدا جي نالي سان قرآن جو مُنڍ - شروعات

ٻسهر (٣) گهڻو (بسيار) ٿانگ

ٻُڪيُون (٣) گُردا

ب

ٻا ٻرڻ (٣) ٻهر جي ڪالين ۾ جنجي باهر تکي ٿي ٿئي

ٻاجهائي (٦) ٻاجهه ڪري - مهرباني ڪري (٩-١٢)

ٻارهين (٣) ٻارهين مهيني

ٻاڻ (١) تير - ڪانُ (١٣-٦) (٢٥-٣)

ٻاهَه (٣) ٻاهر- شوق - خواهش - عشق

ٻُجهڻ (١) (٢) سمجهڻ - جاڻڻ - ٻانئڻ (٣-٢) (٢١-٣)

ٻَرِ (٣) هَيُ - افسوس

ٻڪِيُ (١) دوا درمل - ترنڪو - صفوف

ٻنگ - ٻنگا (١) فرصت جو وقت - وجهه (٦-١)

ٻوڏ (٨) سُڌ جو خراب يا ڪاوڙ جو جواب - قوت - يعني وجهي ٻڌ (ضد جي) (١٠-١)

ٻهُون (٥) گهڻو - گهڻا (٦-١) (٩-٣) (٢٩-١) (٣٠-٣)

پ

پَتِ (٥) قسم - طرح - دستور (٣-٦) (٢٣-١) (١٣-٦) (١٣-١٢)

پتو پت - پَتو پَتين (٨) قسمين قسميڻ - طرحين طرحين (١٣-٦)

پَلَن (٧) چڱن - سگورن - بزرگن

پُڙڪ (١) پُڙڪو - گالهه ٻولهه

پورو (٧) پورڙو - اڻجاڻ - جاهل

پُون (١) زمين (٦-١) (١٣-٣)

پيڏي پر (٣) آگر جي تيڪ يا

ٻاسو- ڪرائي جي هڏي جي
ٽيڪ

ٽيڙ (٧) مدد- ٽيڙو (٦-٧) ڪُن

ٽيڙ ڪرڻ (٥) ٻُڙڻ- ڪُن ڪرڻ
سير ڪرڻ

ٽيڙڻ (٥) ڏُور ڪرڻ - هلائڻ.

ٽيرائڻ - وَڪڙ ڏيڻ - ورائڻ
(٦-٣) (١٣-٢) (١٩. ٥)

ٿ

ٿاڙي (٥) در بند ڪرڻ جي
ٿاڙي- روڪ- اٽڪ (١١-٢)

ٿاٻائون (٣) ٿوڏناٺون- ٿپاٻائون

ٿَرمُس (٢) قياس- رحم

ٿُسي (٥) خوش ٿي - راضي ٿي
مهرباني ڪري (١٨-٢) (٣٣-١)

ٿَڪڻ (٤) نظرڻ اکيون وجهڻ
جاچڻ - صحيح ڪرڻ-
نهارڻ- گهورڻ (٦-٢)

ٿُماري (٢) ٿنهنجي

ٿُند (٨) ٿندي - شوخي - ڪاوڙ
ڏمر

ٿَنواريو (٢) سڌيو (ٿنوارڻ)

ٿَوانو (٢) سگهو - تندرست

ٿوڙ (١) نهايت - ٻهچاڻي - آخر
(٤. ٥)

ٿي (٨) تڏهن - تيلانهن - ته پڻ -
تڏهن به (٥-١) (٦-٩) (٩-٤)

ٿياڻين (٥) ٿتائين - ٿتان

ٿيغ (٣) ترار (٧-٣)

ٺ

ٺوڪ - ٺوڪؤ (٨) شي - ٺول -
چيز- مطلب- مراد- اسباب-
وڏي وٿ- وڏي شي (٣-٢)
(٧-٣) (١٤-٤) (٢٣-١) (٢٨-١)
(٣١-١)

ٺمڪ مَ (١) صبر نه ڪر- قياس
نه ڪر- ترار ميان ۾ نه وجهه

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪم جهوڙي ويهي نہ رهه - ڪم
ھند نہ ڪر

ٽ

ٽيڪرُ (٣) مڪڙو ڪي جو ٻاڻيءَ
۾ ٿيي هٽي مڇي ماري جهت
۾ ٻاهر نڪرندو آهي - هتي
ٽيرُ، جو انهي ڪي وانگي
نڪريتو

ٿ

ٿارُ (٢) فائدو - آرام
ٿَپُ (٢) ٿَتَ - ود - زخم (٢-٧)

پ

پارو (٥) ٽڪرو - سيپارو يعني
قرآن جو ٽيهون حصو يا جزو
(پارسي پارهء)
پاڪرين (٦) ٻڪريل - عزت وارنکي
پيارنکي - سرتون

پالڻ (٦، تي - مٿان - جهتري قدر
يا ھيڏ تي - ٻٽؤ - سان - ۾ - مدبجهه
ڏي - پاسي (٦-٥) (٦-١٠)
(٧-٣) (٣-٢)
پاهان پکب مڏ ليچ (٦) پوبان پير
نہ ڪٽج - لاهي مٿان وجين -
پوئين پيرين نہ وجهج
پَت (٢) ويساھ - اعتبار - وعدو
پَتنگ (٩) پروانو
پتي لي ليون (٤) نظر آئن -
مٿن اثر ڪيو - دل تي پين
پَني (٧) خدمت ۾ - حضور ۾ -
بلڪل
پُڇڻ (٩) سُرڻ - سيڪڻ - ٻاهر -
انتظار ڪرڻ (٥-٣) (٦-٦)
پُرُ (٤) پرسال - گذريئي وَرهه
پرتِ (١) دوستي - پريت - محبت
پَرکِ (٤) جڪاس ڪر - خبرلهه

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻَرَڻ (٩) ٻارڻ - ٻند ڪرڻ (٥-٣) (٦-٦)

ٻَرو (٤) پتو - نشان

ٻَرباو (٥) دستور - رسم - خيال - سمجھ

ٻَرين (٤) گذارين - گذران ڪرين

ٻِڪ (٣) ڪنب - تير

ٻَلَوَ (٨) ٻاند - ڪپڙي جي ڪنڊ جھولي

ٻَليتو (٤) ٻارسي فتيلو - وٽ - بندوق دکائڻ جي وٽ

ٻَنو (٥) ڪاغذ - ورق

ٻِيي (١) مرهم - ڦٽ تي رکڻ جي شيءِ

ٻُوچ (٣) ٻر - گهٽو (٣-٢) (٧-١)

ٻو شيدا (٤) ملوڪ - پاڪيزا - چڱا ماڻهو

ٻُهُ (٩) حال - رت - خيال (٩-٣)

ٻهاڻ (٣) ٻهڻ

ٻِهڪار (٥) صلاح ڪار

ٻَهَڻ (٥) راضي ٿيڻ - خوش ٿيڻ

ٻَيڙا (٤) قاصد - واٽهڙو - رهگذر (٣-١-١٠)

ٻيڪار (٤) جنگ - نفس مارڻ نفس سان لڙائي

ٻيلو (٣) عاشق يا بيمار جو جسم جو زرد رنگ جو ٿي - تيز - ٻاڻ

ٻيهه (٥) سوڙهه - گوڙ - گهٽو ٿلائڻ ٻهلائڻ

ق

قِبرقِر (٥) وري وري - ذري ذري

قَڪُون (١) درائون - سفوف

ج

جانب (١) محبوب - دوست

جانڪي (١) اجاڪي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جَبّار (٥) زور وارو- زبردست- خدا جو نالو (٨-٢)

جُزوُن (٥) ڀاڱا ڪتاب جا - قرآن جا سيپارا

جِسو (٥) جثو- جسم - بت

جَشن (٢) خوشي - عيش --مزو- لذت

جُڪس - جيڪس (٢) شايد - مجاڻ جو (٢-٦)

جَلُ (٩) وت - ڀاس

جَلي (٥) ظاهر- زباني ذڪر- ظاهري ذڪر

جمع ڪرڻ (٥) گڏ ڪرڻ - حساب برابر ڀيٽارڻ

جُنبي (٢) سنبري- همت ٻڌي محنت ڪري

جِنڊڙو (٨) جنڊڙي - جنڊ- جاڻ (٥-١)

جوڀَن (٥) جواني (١٠-٧)

جوت (٥) روشني - سوجهرو (١٩-٣)

جُوئرا (٣) جيرا - جگر

جُوءِ (٥) جاءِ - رهڻ جي جاءِ - ڏيهه - جانورن جي چرڻ جي جاءِ (٥-٢) (٢٠-١) (٦-٤)

جِيءِ (٨) سڏ جو جڳو يا خوشيءَ جو جواب - حاضر- لبيڪ

جيڏوڻي (٣) گهٽوئي - جاجهوئي

ڄ

ڄنڊڙو (٣) جنڊڙي - جنڊ - جاڻ

ڄيرو (٣) ٻاھر-- ميچ (١١-٥) (١٣-٢) (١٣-١٢) (١٩-٥) (٢١-٢) (٢٢-٢) (٣٠-٤)

جهه

جُهاڙو (٦) جهلڻ وارو- تحمل ء

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بردباريءَ سان - صبر ۽ خوشيءَ
سان - ٻهختو

ڄهپ (٦) ننڊ - پنڪي (٦-٥)
(٧-٣)

جهولي (١) هنج - ڪانبو - ڪپڙو
جنهنهر بيمار کي ڪٽن

چ

چاليهو (٥) چِلو - اعتڪاف -
چاليهه ڏينهن هڪ هنڌ ويهي
عبادت ڪرڻ

چالڪ (٦) هڪڙي قوم يا
ذات - بهادر - پهلوان

چاهه - چاء (٣) محبت - عشق -
نيڻهن - ٻاهر يا ٻاهر جو حال
(١-٣)

چِتان (٥) چِت سان - دل سان -
چت مان - دل مان - دليان
(٣ ١) (٥-٢)

چُڪا - (چاڪ چُتڪا) (٦)

ڪانن جا ڦٽ

چڪاڻ (٣) شراب ڪڍڻ -
ڳاڙڻ

چُڪيا (١) چُڳا (١ علاج - معالجو

چُٽڪ (١) بيماريءَ جو اثر -
ياد گيري

چورالڪي (٢) چورن واري -
چورن جي

چُوڪي (٣) جوکو - جکو

چيت - (٦) سمجهه - الڪل -
خيال (٦-١)

چيتڻ (٢) گهڻا ڏينهن علاج
ڪرڻ - چيت ڪرڻ - سنڀال
ڪرڻ - خبرداري ڪرڻ
(٥-٢)

چِيهُون (٢) چرون - ورون

ڇ

ڇُتي (٥) ڇهي - لڳي - ڇهڻ سان
(٢-٧)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چِياءَ (٣) اُجهاءِ - باهہ جهڪي ڪر
چمڪڻ (٣) آواز ڪرڻ

ح

حال (٥) حقيقت - وَجد جي حالت
حبيباڻي (٧) حبيب جي - محبوب جي
حُجرو (٥) ڪوٺي- خصوصاً مسجد سان لڳل ڪوٺي (٢١-٣)
حُضُوري (١) حضور ۾ پهچڻ- واصل بالله
حقاڻي (٥) حقيقي - حقيقت جو

خ

خامُ (٧) ڪچو - ڄٽ - نادان جاهل (٣٠-٣)
خفي (٥) مُخفي - ڳجهو- باطني يا دل جو ذِڪر (جلي جو ضد) (٢٠-١)
خُلت (٣) دوستي - محبت (خليل مان) (٢٧-١)
خُماريا (٣) نشي ڪيا - خمار ۾ ورتا
خُودي (٨) پاڻ يا نفس - خود پسندي - هٺ - وڏائي
خُيرڪِيُنءِ (٨) خوشي- نيڪبختي سعادت - سُکر - خيرعافيت

د

دال (٥) دوزخ جو پهريون اکر- يعني دوزخ
داڙُدي (٢) گل جو نالو
دَرسُ (٣) سر ۾ - سرڏيڻ - مٿي ڏيڻ ۾
دَمِ (٥) پساهہ - ماٺ (٦-١٠) زور- ٺوڪجڻ
دَوُرُ (٥) سبق وري وري پڙهڻ ياد ڪرڻ
دُوئي (٣) ٻيائي

دِيپڪا (٥) ڏيو- چراغ

ڌيُون ڪرڻ (٦) تاش ڪرڻ- چمڪڻ- بهار لاهڻ (٢٠-٣)

ڌ

ڌاتِ (٢) عادت - ڪار- ڪم ڌاتو - تامو

ڌار (٤) ڌاري - وَٽ - پاس- پاسي

ڌُڄڻ (٤) لڏڻ

ڌَڪاڻ (٣) ڌُڪاڻ

ڌَڪڻ (٣) آڳرن جو ڌُڪڻ يا هرڻ (ڪالين جي ڌڪڻ کي هرڻ چون)

ڌَمٽوار (٣) ڌَنوڻ وارو- هوا هڻڻ وارو

ڌَنڻ (٣) آڳرن کي هوا هڻي هارڻ

ڌُنوڌڻ (٣) ڌنڻ جو آواز

ڌُلي (٣) ڦوڪي - هوا هڻڻ سان - ڌنوڻ سان

ڌُوڌو (٣) تانبي جو ڏيگ

ڌُوڌيو (٣) ڌنوڻ يا ڏمڻ وارو- اڳرن جو ڏيگ

ڏ

ڏاٽار (٤) ڏيندڙ - هتي خريد ڪندڙ- گِراڪ

ڏاڍُ (٨) ڏاڍو- گهڻو- زياده - مضبوط

ڏيائون (٣) ڏوائون، ڏورايا، پاراتا

ڏَڏ (١) نادان - الهاڻ - اڻ پڙهيل (٢٢-١)

ڏَمَر (٨) ڪاوڙ- چڙ- غصو

ڏوائُون (٣) ڏورايا - طعنا

ڏولائو - ڏولاهو (٨) ڏُکر- رولو - تڪليف - مصيبت (٧-١) (٧-٣) (١٣-١١)

ڏيناٽي ڏيت (٩) نظاري جا ڏسندڙ- تماشو ڏسندڙ- حسن جمال جا ڏسڻ وارا

ڏيورا (٥) ڏيو- چراغ (ديپڪا)

ٻ

ٻُٽ (١) دوا - اکين جي دوا

ٻَيڙا (٢) ٻُٽ - دوائون - علاج

ٻُڪُن (١) بيمارن - مريض - ڪربلي - اگهن

ڀ

ڀَار (٥) طرح - دستور - وستو

ڀَيون (١) ڏهليون - ڪين قاسائڻ ڊون توڪريون - ڏهيون

ر

راس (٤) سڱون - موچارو

رَحمان (٥) مهربان - رحم ڪندڙ - خدا جو نالو

رَميلو (٥) رسيل - ڀڄندل واصل (١٢-٣) رس ڀريا - چڱا - وڻندڙ (٧-٢)

رَڪ (٦) سُڪل

رنجور - رنجوري (١) بيمار - مريض (٩-٧)

رند (٦) رستو

رندي (٥) بد رسمي - بد نامي - بي ننگائي - مست - محو

رُنڪڻ (١) رنگڻ - ليلائڻ - ڪنجهڻ - ڪُرڪڻ - دانهون ڪرڻ

رِڙڪ (١) دانهن - ڪنجهه ڪُرڪ - عاجزي جي دانهن

رُومي (٥) رومر جو ماڻهو - رومي نقاش، جنهنجي ڳالهه مثنوي ۾ ڏنل آهي

رِهاڻ (٥) وندر - مشغولي - رٿ تجويز

رَهبر (٧) سونهون - راهنما

رَهڻي (٥) رهائڻ - عمل ڪرڻ - ٻاڻ هلت ڪرڻ

ز

زاني (٥) زنا ڪندڙ- فاسق ۽ فاجر- گنهگار

زِهُ (٨) ڪمان جو ڌاڳو جو جانورن جي آنڊن مان جوڙيندا آهن

س

سابق (٥) اڳيون - مٿيون - دوستي يا محبت جو رستو

ساڃاهه (٥) خدا شناسي - معرفت

ساڃاءِ (٣ سجاڳ - واقفيت - نسبت (٢٠-١)

ساڃاڙو (٨) ساڃاهه وارو- سمجهه وارو- ڏاهو

سالم (٥) خاص- خالص - نج - صاف - پاڪ

سانداڻ (٣) سنداڻ لوهه جو جنهن تي تتل لوهه رکي مطرقا هڻندا آهن

سانگ (٣) سانگو - پرواهه - قسمت - سفر (٥-١) (٥-٣) (٦-٤)

ساهو- سَهاءُ (٩) سهائي روشنائي

ساهوجي معنيٰ پهلوان به آهي.

ساءُ (٣) لذت - سواد

سائر (٣) شاعر

سائل (٣) سوال ڪندڙ- سوالي

سائو (٣) سڪر - اشراف

سائو مُنهن (٧) ڦڪو منهن - زرد رنگ

سُٻيل (٥) سچي - خالص - گهٽو (١٤-٢) وات (٢٤-٣)

سُپِر (٧) ڇڳيطرح - چڱو ڀلو - مضبوط - سائو

سَٿ (٥) صحبت - سنگت - جماعت - ميڙ

سُترو- سُتري (٧) سولو- سولي آسان - سهنجي (٦-٥)

سِٽ (٣) جوڙ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مِيڙ (٤) جوڙڻ - رِڙڻ (٧-١)

ست جوڙ (٤) مقابلو ڪر- سامان ٻورو ڪر- ترتيب ٻڌ (٣-٢)

ستا ٺي (٨) سخت، مضبوط (٩-٣)

مُٽ (٤) نانگ - بلا

مُهجي (٥) رهي - پيدا ٿئي

مُهُڪ (٨) ٻورو ٻڪل - تازو - چڱو (٦-٨) (٩-٨)

مُقِرو (٧) چڱو- تمام چڱو (٦-١)

مُڄاڻ (٤) سمجهه وارا - هشيار (٤-٢)

مڃين الڳزين (٧) سڀ عضوا سڄا - صحيح سلامت - تندرست

مِڄهائڻ (٢) ٻاهر جو ٻرڻ- سورن جو پيدا ٿيڻ

مِڄهي رهيا (٤) ڪامي ويا

مُڃ ڪرڻ (٢) جٽ ڪرڻ - کپائڻ - ڪُتائڻ

مُڃڻ (٣) چتائڻ - نشان ڪرڻ دل تي رکڻ - ياد ڪرڻ (٢-٥)

مُڃيت (٦) هشيار - خبردار (٤-١)

مُرُ (٣) گاهه جهڙيجو ڪانو تير ۽ وجهندا آدن - يعني - تير- ڪانُ

مُرُ (٤) وسندي جاءِ

مُرُ (٧) سارُ - سنڀار

مِراڻ (٣) ڪپن يا ترارن جي تکي ڪرڻ يا لاڻڻ جو اوزار يا پهڻ

مِراڻي (٣) سراڻ وارو- صيقلگر

مُرهرو (٧) اگهيل - مان وارو- مقبول - عزيز

مَرَڻ (٧) گذرڻ - رهڻ سگهڻ- گذرڻ

مِرڻ (٩) رڙهڻ - هلڻ

سرو - سري (٣) شراب
سُرهاڻي (٨) سُرهاڻ - خوشبو
سُريو (٨) حاصل ٿيو - اُٿيو
سُڪَڻ (٣) ڏُکڻ - ڏُمڪڻ - ڏجڻ
سُگر (٥) رستو - راهه - وات (٦-٦) (٦-٧) (٩-٨) (١٠-٢) (١٣-١٢)
سُلُ (٦) تنگ - سوراخ - ڏُک (٦-٩)
سُلوڪ (٧) فقيري جو رستو - تصوف - صلح - چڱي هلت
سُلَڻ (٢) جوڻ - پڌائڻ - گجهه ظاهر ڪرڻ - پڌائڻ (٢-٧) (٦-٤)
سلي (٢) سوراخ ڪري - وڌي ٽڪي - عذاب ڏئي (سلڻ)
سُنبرڻ (٥) ياد ڪرڻ - يادرکڻ
سُنجهه (١) سانجهي - شام

سُدواريو (٨) سڀاڳو - نيڪبخت
سڻڪڻ (٦-٧) ڏکڻ - ڏجڻ
سونڻ - سولنڻ - سولنڻ (٥)
سڃاڻڻ - لهڻ (٥-٢) (٦-٣) (٦-١)
سوجهڻ (٦) ياد ڪرڻ - سنڀالڻ
سودا ڪرڻ (٧) واپار ڪرڻ
سُوڌا (٣) سڌوان - سمجهو
سُورا (٨) پهلوان - سورهه
سُوران (٨) سُورن سڀجهان
سُوِرهه (٦) بهادر - پهلوان
سُوري (٦) ڦاسي - دار
سُونهارو (٨) پاڪ - سُڌو - شريف
سُونهين (٥) سُونها - واقف - رهنما
سُهاڳي (٨) سُکو - سهاڳو - آرامي
سهائو - سهائي (٩) روشنائي - سوجهرو

سيرُ (٧) گُسُ - رستو (٧-١) (١١-١)

مِيلو (٣) سڱون - سِل يا سُوڙ و-
تير

ميلُهه (٥) ڪندا

ميِنگ (٣) ڪمان

مِيڻ (٥) سان - تائين (١٠-١)
(١٣-٥)

ميڻُ (٥) مائٽ - دوست - سڄڻ

ش

شادي (١) خوشي - خوشخبري-
بشارت

شاڪِر (١) شڪر ڪندڙ - خوش

شُفا (١) چوٽڪارو - صِحت -
تندرستي

ص

صالح (٣) نيڪ آدمي

صبِّي (٣) سوکو - آسان

صرف نَحو (٥) علم صرف نحو-
گرامر- رواجي تعليم

صلاح (٥) مصلحت - جھوڪر-
راضپو (٦-٨)

ط

طالِبُ (٥) سالڪ - مريد - فقير-
خدا جي طلب ڪندڙ

طالح (٣) صالح جو ضدّ - شرير يا
خراب ماڻهو

طالع (٣) قسمت - نصيب -
ستارو

طَيِر (٣) پکي

ع

عرفان (٥) معرفت - خدا شناسي

عزازيل (٥) ابليس - شيطان
(٩-١) (٣٠-٣)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عَطا (٨) بخشش (٢٧-٢)
عقابيل (٦) تير - عقاب جو پَرُ
عميق (٣) بحر - اونهو سمنڊ - (٣-٢)
عيان (٨) ظاهر - پڌري

غ

غُربت (٨) غريبي - مسڪيني - ماٺ - صبر (٢١-١٠)

ف

فُرقُ (١) فائدو - تفاوت
فُرقان (٥) قرآن - جو سچ ۽ ڪوڙ جو فرق ڏيکاري (٢١-٥)
فرهي (٥) تختي پڙهڻ جي - پٽي - اوح قلم (٢١-٥)

ق

قاضي (٨) قضا يا شريعت جا فيصلا ڪندڙ
قُدوري (٥) شريعت يا فقه يا حديث جو مڪڙو ڪتاب
قُربت (٨) قرب - محبت
قَوال (٣) ڳائيندڙ - ڳائڻو (١٣-١) (٣-١)

ڪ

ڪاتب (٥) لکندڙ - قرآن لکڻ وارو
ڪارايل (٣) مور (١٠-١)
ڪارڻ (٧) سبب
ڪاڙون (١) دانهون - عاجزيون زاريون
ڪافيا (٥) ديني فقہ جو مڪڙو ڪتاب
ڪامُ (٦) ڪم (هندستاني)
ڪانُ - ڪاني (٣) تير
ڪالڀن (٣) ڪنڌن جي ڪالين ۾، جنجي بام لکي

تي ٽٽي

ڪانِهر - ڪانئر (٥) ڍڍلو-
ضعيف - سست - ڪاهل
(٣٠-٤)

ڪانيارو (١) ڪانُ لڳل ماڻهو-
تير سان زخمي

ڪانيارو (١) ڪاڻ وارو-
ڪاڻ ڪيندڙ - محتاج -
گهرج وارو - شرمندو -
(ڪانياري) (٦-٢) (٦-٣)
(١٠-١)

ڪاهِلُ (٥) ڪانئر - سست

ڪاء (٤) ڪائي، ڪا ۽

ڪبرياءِ (٥) يعني ڪبرياءِ
سان - هٺ ۽ وڏائيءَ سان -
خود بينيءَ سان

ڪتانُعرُ (٨) گسائڻ - نٽائڻ -
ٽارڻ

ڪٽُ (٤) تکو شراب، جو گهٽو

نشو ڪري - ذرا ذرا -
سيڪو - ڪُتو

ڪٽُ (٦) ذرو - تکو (شراب)
(٦-٨) ڏڪ - سُت - رنگ

جنهنسان ڪنير ٽانون تي
ليڪا ڪيندا آهن

ڪُتڪا (٤) تُڪَر- ٽڪرا

ڪَنُڻ (٨) ڏيڻهن ڪاٽن- گذارڻ

ڪُڇُ (٢) نالائقي - نامناسب
هلت - بي ننگائي - بي راهائي
(ڇُ- قبيلو راڄ)

ڪچل (٤) سرمو

ڪُڄاڙيان (٥) ڪچاڙي ڪان.
ڪهڙي سبب ان - ڇو - ڇالاءِ

ڪَرُ (١) سينو - ڳاٽ (٦-٤)
(١١-٤) (١٣.١)

ڪَر (٥) جڙ - گويا (٦-٣ ۽ ٩)

ڪَرا مَا ڪاتبِينَ يعلمُونَ مَا
تفعلُونَ (٥) قرآن (٨٢ سوره)

ما ن - يعني سگهورا ملائڪ الڪڻ
وارا - اهي جيڪي اوهين
ڪريو ٿا سو جاڻن ٿا

ڪَرڻُ (۴،۴) ڇيرڻ جو اوزار -
وڏي ڪارائي

ڪَرَلاهُو (۲) ڪَرَ يا خبر لهڻ
وارو- سنڀال لهندڙ

ڪَرلگهر (۱۰) ٻنيءَ جو ڪنڊو
يا هڏو (۸-۲)

ڪَرهو (۸) اٺُ (۵-۲) (۱۳-۱)
(۱۹-۵)

ڪِري (۲) پرهيز

ڪَرِيندا - ڪريندي (۳)
ڪندا - ڪندي (۲-۷)

ڪُڙهه (۵) گهرُ - اندرُ - دِل -
سينو جيءُ (۳-۲)

ڪَڙهڻ (۵) ويچار ڪرڻ -
خيال ڪرڻ - فڪر يا افسوس
ڪرڻ (۶-۷) (۹-۶)

ڪُلَ (۳) مڙئي - جزو جو ضد -
وحدت

ڪُلهه (۵) تربي

ڪُهه (۲) ڪوهه - ڇو

ڪُهڻ (۶) ڄوڻ - ڪٽڻ

ڪُمڻ (۳) ڏڪڻ - ڏجڻ

ڪُنز (۵) ديني ڦقه جو هڪڙو
ڪتاب

ڪُنگرو (۶) ڪوٽ جي ڀت
جي چوٽي

ڪُنڍڪڻ (۱) ڪنجهڻ - بيمارن
وانگي دانهون ڪرڻ
(۲-۷)

ڪوڏ (۸) خوشي - خواهش -
عيش (۶-۱۰)

ڪوڏيا (۳) مشتاق - عاشق

ڪوڙڻ (۵) وڍڻ - ڪپڻ
(۱-۱)

ڪوڙ (۴) وڍيندڙ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪُوڙ (٥) ڪوڙين - ڪروڙ- ڏڳ

ڪُوبِچ (١) چٽ طبيب - نيم طبيب - اجاڻ

ڪهٽي (٥) جُوٽي

ڪهان؛ (٥) ڪٿان، ڪهڙي هنڌان

ڪَيف (٤) شراب - نشو - مستي (١٩-٢) (١٩-٣) (٢٤-٢)

ڪِينو (٦) دشمني- سرڪشي- وير

ڪُٽيُون (٣) ٻُرزا ٻرزا - ذرا ذرا

ڪم

ڪانڌ (٨) ڪميا - تحمل - صبر- بُردباري

ڪاٽا (٣) جليا - سڙيا - عشق جي باهه رکندڙ

ڪُڏي (٥) ڪولي - ڪُجرو

ڪڏيا (٤) نَشئي ٿيا - مست ٿيا

ڪِردار (٤) پارسي ڪردار- افعال نيڪ افعال رکندڙ

ڪُمندڙ- ڪمندو (٨) ڪمڻ وارو- ڪميا وارو- صبر ڪندڙ (ڪمڻ)

ڪيڙ (٨) ڪاڏو - غذا

ڪُمندن (٣) ڪميا وارن - صبر ڪندڙن

ڪُمي (٨) صبر ۽ تحمل ڪري (ڪمڻ)

ڪڏيو چڏين (٦) کُسايو چڏين

ڪُورو (٤) باهه جو ڪُورو- شراب جي ڀٺي

ڪيبُ (٤) ڪابو- ڪپڻ - ٻُڪي

ڪيلڙ (٦) راند ڪرڻ

ڪيڙ (٨) ڪاڏو- طعام- خوراڪ (٩-٨)

ڳ

ڳاڏيون (٣) ڳڏيون - ڳڏيل.

ڳُرُ (٥) پير يا مرشد هندن جو

ڳُرت (٧) خرچ - سمر - ناڻو

ڳوڙ (٧) چيلهه کي ٻڌڻ جو ڪپڙو - لانگوٽو - ڳنڍ - ڪيسو

ڳوري (٢) گولي - حَبُ - گُليلو

ڳپ

ڳڀرو (٦) جوڪر - ٻار - نينگر نوجوان

ڳچ (٩) ماس - گوشت جو ٽڪر (٥-٣) ڳهٽو - ساڳيو - پريل (٣-١) (١-٢-٤)

ڳڙي (٤) ڳپ م

ڳري (٧) ڳلي - ڳهٽي

ڳنڍ ڪرڻ (٨) ڳنڍ م ٻڌڻ - وٺڻ - دٽ ڪرڻ

ڳنگاڻيا (٤) بيهوش ٿيا - نستا ٿيا - ناري ڇڏيا

ڳڻ (٨) لياقت - احسان - ڀلائي

ڳڻان (٨) ڳڻ ڪري

ڳوري (٦) گور - قبر - مصيبت

ڳهر (٤) نشو - غفلت

ڳهه ڳهه (٥) اجايون - بيهوديون بڪ بڪ

ڳيچ (٢) وئي

ڳينجهڙي (٤) معرڪي - ڪچهري

ڳهه

ڳهاءِ (١) زخم - ڦٽ

ڳهاءُ (١) ڳهاو ڪان

ڳهت (٤) ڀيري - دفعي

ڳهتَ (١) ڪليجو - جگر - ڦڙي - ڦڙ ڳهت - اندر (١٠-٢)

ڳهنڊڪڻ - ڳهنڊ (٢) ڳهنجڻ

ل

لَڪُوفي (٥) ڪُوفي ناهي
يعني ڪُوفي جي ماڻهن جهڙو
وير رکندڙ يا دغاباز ناهي

لا گپ (٤) آشنائي - دوستي

لَا مَقْصُوْدُ فِي الدَّارِيْنِ اِلّاهُوَ (٥)
قرآن مان - يعني ٻنهي جهانن
۾ هيو ڪو ۾ مُدعا يا مطلب
ڪونهي سواء خدا جي -

لاهوتي - لاهوتيو (٦) فقير-
ساڌو - صوفي - سالڪ -
عاشق - لاهوت لامڪان جي
منزل تي پهتل (٢٢-٩) (٦-٢)
(٥-٢) (١٩-٢) (٣٤-٢)

لِتاء (٧) لِنيئي - بند ڪيئي

لڄي (٧) لڄ ڪري - شرم
ڪري - پاسو ڪري

لِڇڻ (٩) موٽڻ - لُڏڻ - ڌڪڻ

لعل ٽيڻ (٥) رنگجڻ - سرخرو
ٿيڻ - گهوٽ ٿيڻ

لعنتي (٥) ملعون - پليل -
شيطان رجيم

لِڪ (٤) ذرو - ٿوري دير
(٦-٢) (١٠-٥) (١١-٤)

لُڪُ (٥) ماندائي - درماندگي
مونجها رو - گهٽتي (٩-٥)

لڱاء (٣) لڱا پوي - خبر پوي

لُونيُون (٥) ڪاٺيون - نادان
زالون - جن ڏينهن غفلت ۾
گذاريا

لوچڻ (٥) ڳولڻ (٦-٦)

لوري (٦) تير - ڪانُ - ڇهوري
گهٽتي - فڪر - عشق - لڙون
(٩-٥)

لُونُهان (٣) لونهون - ألا - شعلا

لوهُ (١) تيزُ - تُڪو - ڪانُ
(لوهه مان جڙيل)

لوھ چاڙھڻ (٦) تيرُڪمان ۾ وجھي ڇڪڻ
لهَس (٩) سيڪ - سوزش - ٻاھر لياڪو - اياڪا (٧) جهاتيون - ليا - تنگ مان نھارڻ (٦-٢)

م

مازڻ (٢) تير ھڻڻ
ماڪ (٣) ڳھر - شبنم - شراب
ماڪر (٧) قبول - پسند (ماڪَريو ڏالو انهيمان)
ماڳ (٢ ھنڌ - جاءِ - منزل (٣-٢) (٣-٣)
ماڳھين (١) اصل - ٻڪ - مور (٦-٩) اتي جواني - شروع کان
مام (٦) محبت - حقيقت (٣-٢) (١٣-٣) صلاح - رث - دل جو مطلب (١٠-٦) (١١-١)
(١٠-٢) (١٠:١)
ماُموري (١) تپ - نصيب ۾ لکيل يا امر کيل بيماري
مالبي (٥) منبد جاڻندو - جادوگر - خدا (٣٠-٣)
مائين (٣) مائين - سمائجن (مانُڻ)
مَت (٨) سمجھ - صلاح مصلحت - آچ
متار - متارا (٣) متوالا - مست شراب پيڻ وارا - شرابي
مِٽ (٣) مائٽ - عزيز - خويش
مِٽي ٿيا (٣) خراب ٿيا - رکي رکي منجھين مٽي پٽجي وئي
مڙڻ (٢) ملڻ - گڏجڻ
مُستغرق (٥) محو - حيران
مُصيبت (٨) ذکر - بدبختي
مُطالع ڪرڻ (٥) پٽھنجي منھن پڙھڻ - دلہ پڙھڻ

مُفتي (٨) فتوا ڏيندڙ- جو قاضيءَ کي فتوا ٻڌائي جنھنتي قاضي فيصلو يا سزا ڏئي

مُقابلو (١) مقابل ٿيڻ- روبرو ٿيڻ- ملاقات

منجھ (٨) اندر- دل ۾

مَنجھيان (٢) اندريان

مَن مانھ (:) منھنجي دل جو- منھنجي دل ۽ ماس جو- جسم ۽ جان ۾

مِنھنُ (١) بھانو- عذر

مَنھن (٢) خيال- مت

مَنھي (١) ننڍو مُنھ- جھڙو- چن يا چنو

مُوڙ (٨ مطلب- غرض

مُوربان (٢) ڪت- زنگ

موريسر (٢) ٻنبيءَ- اڪ جي ڪاٺي پردي جو نالو- اڪين

جي ھڪڙي بيماري- چالپون (١٣-١٢)

مُوڪي (٢) موڪر ڪندڙ- ساقي- شراب پيارڻيندڙ

مُونُو (٨) گوڏو (٣-٢)

مُون ھيان (٢) مُون جيان- مون ڏانھن يا اي منھنجا ھيان يا منھنجي دل

مُھانين (٢) زوروارا- ڀتارا- ٻھادر

مَيءِ (٣) شراب (١٩-٢)

مَيا (١) متارا- ٿليا- ھمت وارا زوريريا- مھرباني

ميانڻ (٢) ڪپ

ميٺ (٢) ٻناڻ- لذت

مِيڙو (٣) گوڙ- ميلو

ميرُ (٥) پھريون اڪرُ محمدؐ جي نالي جو

ميرُ (٥) ۾ پيرُ جي مُحمدؐ جي نالي ۾ آھن (٢١-٢)

ن

نانُو (۴) ننگ - دوستي - واسطو (٢٣-١)

نازُون (٢) نهورن - نازبون

ناقصائي (٧) اڻ پورائي - غير ڪاملي - گهٽتائي

ناوُڪَ (١) تير - تڪو (٣-٢) (١١-٧) (١٩-٣)

نپٽ (٦) بلڪل

نحوصَرف (٥) صرف نحو - گرامر - رواجي علم

نرمل (٣) روشن - صاف - نور وارو - عمدو - محبوب (٦-٩) (١١-۴) (١٨-١)

نفس (٨) شيطاني نفس، جو انسان ۾ آهي - شهوت - نفساني خواهش - باڻ

نمي (٨) نيٺڙي - نياز سان (نمڻ)

نوازڻ (٨) سرافراز ڪرڻ - انعام ڏيڻ - خوش ڪرڻ

نوراني (٥) نور مان پيدا ٿيل - ملائڪ

نهو (٥) ننگ - شرم - واسطو - نسبت - لاڳاپو (٢١-١٠)

نِئيءَ (٦) نمي - ڪنڌ جهڪائي

نهو (٥) واسطو - گهڻيو

نياڻ (٨) پاڻيءَ جو تڙ - چشمو - وام

و

واتاڙو (۴) واتوڙو - وات ويهڙا مسافر

واتائي (٥) خوشخبري - مبارڪ

واڀوڙڪي (١) واڍوڙين جي قتيلن جي

وارُ (۴) ويرم - دير

وامينگ (۴) نانگ - زهري
سپ

وَاللهُ مَعَ الصَّابِرِين (٨) قرآن
(۲ سورة) مان- يعني الله صبر ڪندڙن سان شامل آهي

وَانجيا (۴) آزاد- وانڊا - بي پروا - جدا - ڌار ٿيل

وَناهيا (۳) ونهه پر ويٺل گهوٽ

وانئُن (۵) وئُون - وڃ

واهُرو (۵) مدد ڏيندڙ

وائي ٻوڻ (۳) تڪرار ڪرڻ- زبان درازي ڪرڻ

وِترا- وترو (۴) ڳهٽا - ويتر- وڌيڪ (۲_۵) (۲_۹) (۹-۴) (۱۳_۵)

وَٽ سر (۲) سر جي اڌيوڻ - سر جي پدران

وَٽڻ (٨) ونڊڻ- ظاهر ڪرڻ- حاصل ڪرڻ

وَٽ وَٽَ (۴) ڌمو- ٻهرو- ٻاڳو

وِٽيو (۴) ڏيو

وُجود (۵) هستي - هئڻ - جسم

وِڇا (۱) هنر- هشياري - قابليّت علم (وديا)

وڇ ٻوڻ (۳) ويڇو پوڻ- جدائي ٿيڻ وير يا پردو پوڻ (٦-۲) (٦-٨) (۱۰_۷) (۱۳_۵)

وَڌاءُ (۳) واڌارو- زيادتي

وَڙي (۵) سبق جي جاء- پڙهڻ جو هند- ڪاغذ يا ورق جو پڇڻ يا پيٽو ڪرڻ لشاني لاء.

وَرَنهه (۳) گهوٽ- مرد بهادر

وِرسيا (۱) پليا - مُنجهيا

وَمانِد (۲) وس - همت

وَکار (۵) مال رکڻ جي جاء- گدام - سراء

وَکُر (۵) مال واپار جو- سامان

وِنگڙو (٥) ڏنگڙو- وَرن وڪڙن وارو

وَوڙ (۴) نهار - ورجهڙائي

وَهِه (۳) هلُّ

وِهاڻيءَ (٥) سڄي رات گذرڻ ڪان پوءِ - ڏير - پرڀاڙيءَ ۾

وَهيڻا - وهيڻو (۴) وس - تعلق - اختيار (٦-٥)

وَنّن (٥) وئون - وڃ

ويڄائي (۲) طبابت - طبيبن جو هنر

ويڌ (۸) واڌارو - زيادتي - نقصان

ويروتار (۷) دردمر - هميشہ - مدامر - ساندهہ (٩-١٩) (۲۲-١) (۳١-١٠)

ويڙ (۸) نا پسند ڳالھ - طعنو - مهڻو - پڇڙو اڪر - گناهہ جهڙو

ويڙ - وراڻ (۸) ساڳيو اکر ورتائي جئي پيڊڻ

ويري (١) دشمن - وير ولندڙ (٣٠-١)

هہ

هاراڻ (٥) ڪيڙائڻ - پوڪڻ - هازيءَ جو ڪم ڪرڻ

هاريا (۲) هديا - نادان - ڪمر فهم

هاڪ (۴) هَڪل - هلُّ - آواز (٦-۴)

هاڪار (۴) هُل - نالو - هاڪ

هاءِ (۳) ظلمر - جفا - درد

هُڄي (۷) هڄجي

هُرڙائي - هرائي (۸) ملڪائي هيڪائي

هنجون (١) ڳوڙها - لڙڪ

هُوڙ (۸) تڪڙو - بي صبر

هُوندن (۸) هُوند وارن - هڻڻ وارن - جيڪي جاڻن ٿا تہ اسين ۾ ڪي آهيون - مغرور وڏائي ۽ ڪاوڙ وارا (١٠-٢)

هُولڙو (۲) جيڪي مچي - حاضر

هُوءِ (۳) هاءِ - ظلم - جفا

هيڪالڙ (٦) ميلاپ - نياز - وصل (۱۱-) (٦-۱۳)، (۱۹۱۹)

هيرڻ (۵) هيرائڻ - عادت وجهڻ

۳- سر ڪنياٽ

ا

آڪُڻ (۱) چوڻ - ڳالهائڻ

آڳُر (۲) ڪڪڙي قسم جو سُرهو گاهه - اگر

آهر (۱) آهرو گاهه ڪائڻ جو

آٿُڙن (۲) پسند اچڻ - وڻڻ

اَبنو (۲) بيٺو

اِناڙڻ (۲) ڪَٽڻ - تکو ملڻ - جلد ڪٽي ملڻ

اَڏَمڻ - اَڏامڻ (۱) اُيرڻ - سُورو انگي پيدا ٿيڻ (۱۱-۲) (۱۳-٦)

اِڙتُ (۱) سِڄ - مڪڙي تاري جو نالو (اڏتوارا نهيماين نڪتل)

اڙي (۱) اٽڪي

اُمُور (۱) اُمُر - اڏرات ڪان پوءِ (۳-۲) (۱۱-۳)

اُڪنڊيا (۱) سڪندڙ

اولاڻيو (۱) خالي - ٿيڙن ڪان سواءِ

اڪُر (۲) سبب - رستو

آڪيا (۲) اڪين کي هڏڻ جا ڪوڙا

اَماڙو (۱) اُيرڻ يا نڪرڻ جو وقت - چمڪاٽ - اوپرو

اوپارو (۱) اُيرڻ - اُيرڻ جووارو يا ڏيندڙ

اُولاڻيو (۲) خالي - سکڻو

آهُر (۱) آدرو - وڻاڻ

ايلاچيون (١) قوتا - الاچي

ب

باٻو (١) فقير پرديسي - سامي (١٩-٣) (٢٠-١) (١٣-١)
(٢١-٤)

ٻاننا (٢) ٽلها لڪڙ - ڏڪا - لٺيون

ٻَٽَ (٢) ٻَٽَ تي - ٻَٽَ تي - ميدان تي - گهٽا - جڃها - اُت

ٻگهاڙيون (٢) پير - زنجير - لوهه جا ٻتا جي پاڪڙي کي هٽبا آهن

بالله (١) قسم آهي خدا جو

ٻٽ (١) گهٽا - ميدان تي

ٻٽ (١) ٻني - ڊير

ٻ

ٻاڀل (٢) ٻاٻو - چاچو

ٻنڌڻ (١) ڪمربند - همت جي ڪمر

ٻُورُ (١) ٻورو - انو - (٣-٢) اُت ڏاگهو - وطن جو ٻورو ٻا مڪرئون (١١-٢) (١٩-٣)

پ

پٽ (٢) تڪيو - ٽيڪ - آسرو

پتارو (٢) پلو - متارو جانور - اُٺ

پر (١) آڌار - ڀروسو

پل (١) پلو (وهت) جڳو - موافق

پنيو اٺ - پنيولجڻ - ٻنپلڻ (٢) مست ٿيڻ - بگڙي بيهڻ - بيهوش ٿيڻ - پريشان ٿيڻ - ڏکن ۾ پوڻ (٩-٨) (١٠-٧)
(١٩-٧)

پور (٢) اُت جو رنگ - ٻورو - اُت

پيچ - پيچ پني (٢) ٻرم ڦٽي -

رات گذرڻ ڪان پوءِ (٣١-٨)

پَرَ (١) پرتوا - چمڪات - نُور - نشان

ٽ

ٽانب (١) ٽوپھ ڪندڙ - پڇتائيندڙ

ٽَرمڻ (٢) نهارڻ - واجھائڻ - انتظار ڪرڻ

ٽروڪڙي (١) ٽڪو - خال - جنّ جو سٽي هٽڻ سان ڪُلَ تي ڪيندا آهن

ٽَڪَ (٢) اٽڪل

ٽُوَر (٢) ٽَرَ - وري ڦَتل وٽ

ٽوڙ (١) آخر - منزل - پڇاڙي

ٽيلي (١) تيل جھڙي - رنگ جو قسم - خراب شڪل - جاڪيءَ جھڙي

ٺ

ٺاٺُر (٢) جاءِ

ٺُڪڻ (٢) ٺُوڪڻ - ٺُوڪي اُجلائي جَڏڻ ۽ وٽڻ ڪري

پ

پاريُون (١) واريون - طرف

پاڙڻ (١) برابر ڪرڻ ۽ پورو ڪرڻ (٦-٤)

پانھيرو (١) پوءِ پرو

پاهوڙي (٢) توبرو- ڪٿو يا ٻي شيءِ جھنبرُت ڪي انُ پا گاھ ڪار ائيندا آهن

پَٽءِون (٢) ميدان - پٽَ (١١-١)

پَرمَل (٢) ميلاپي ماڻھو - دوست پين جو مددگار - خوشبو - (٧-١) (١١-٦)

پڙ (١) گھاٽي جو چڪر

پڙلاءِ (١) عڪس - پاڇو

ٻَڙڻ (١) برابر يا مٿ ٿيڻ

ٻَلَڪَ (١) اکين جو ڇپر - اک

ڇنڀ - ذرو - لحظو

ٻَلدڪ (٢) کت - ڇپر کت

(١٠-٦)

ٻُنُ (٢) ٻاءِ

ٻُور (١) گهٽو - ٽڪو - اَنَ جو

ٽڪڙو پنڌ

ٻُوچ (١) گهٽا

ٻِيتم (١) پريتم - مُحب

ٻيڪو (٢) ٻي جو - ابي ڏاڏي

جو

ٻَيَنَد - ٻَنَد (٢) پابند - پيوند -

رسا ٻڌڻ جا - ڏانوڻ (١٢-٣)

ق

قُل - قُلا (٢) گل

قُلڙيُون (١) ننڍڙا گل قُل - نقش

ج

جُر (١) پاڻي - جرپتيون - پاڻي

۽ پٽ - سڪي ۽ پاڻي

ڄ

ڄُمُر (١) ڄمار - عمر

جه

جهالُون - جهالڙيون (٢) ليا -

لڪي ڏسڻ

جهات (٢) جهت ڪرڻ -

چالاڪي - تکائي - همت

(٧-٣)

جهوري (٢) فڪر - گهٽي -

پريشاني - ديرَ - سستي (٩-٤)

(٢٢-١)

جهيڻو (٢) ضعيف - آهستو -

آرام سان

ڃ

چاڙهيڪو (١) سواري - جڙمل

جي جاء، جٿن ڪ پاڪرو،
زين وغيره - جاڙهي - جڙهڙ
جي طاقت (١٠-٧) (١٣-٧)

چاڪُ (٢) ناز

چالڳو (٣) اُت (١٣-١٢) (١٩-١)

چُٽَ (٢) لذت - چَسُ

چٽائي (١) صفائي - اجهائي -
روشنائي - سُهائي،

چِنگهڙ (٢) ڪُرڪڙ - ڪنجهڙ

چنڙ (٢) چَرَڙ - ڪانڊ

چوٽو (٢) وار - وارن جو واڳوڙو

چُوپو (٢) جا ٿئي چوپي وات
مان ڪيڏي جتن ڪماند
ڪاٺڙ وقت ڪپو آهي

ڇ

ڇيڪ (٢) حرت - آزاد - پنهنجي
مٺون - خرشي وارو

ح

حال (٢) في الحال - هيمشر جو
هيمشر - دائر

حق (١) سچ - پورو

خ

خامي (١) ڪچائي - ڪچا -
خام (٢١-١)

د

دَوامي (١) هميشر جو - مدامي

دُوپير (٢) زنجير، جو وهت
جي پوئين ٽنگن ۾ وجهندا
آهن

دُودَستي (٢) زنجير جو
ڏانوڻ وانگي وهت جي
اڳين ٽنگن ۾ وجهندا آهن

ڏ

ڏانئڙ (٢) ڏانوڻ وجهڙ - ڏاڙهڻ

ڏاٽيون (٢) ڏانوٽيون - ڏانوڻ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڍ

ڍارَ (۲) ڏوُل - چال - دستور (۱-۲۵)

ر

رُتَ (۲) رُتل

رَلو (۱) رستو

ريٽ (۲) ريو ڪچو - درياهہ جي ڪاهي جي زمين

ريھڻ - ريجھڻ (۱) ريجھڻ - تهي وڃڻ - ڳنڍڻ - لنؤن لائڻ

س

سانگُ (۲) گهارڻ - گذارڻ - وقت گذارڻ

سانُگ (۲) سگهڻ سان ڪرڻ - روءِ مقابل ٿيڻ

سامي (۱) فقير (۱۹-۳)

سانگ (۱) باهر وڃڻ - جو سبب جدائي - سفر - پرديس - سانگو

سانگاهڻ (۲) سمجهڻ - خبردار ٿيڻ

ساءَ (۱) سواد - لذت

سٿ (۱) پاٽاري - قافلو - جماعت

سچائي (۱) سچائي - ڀلائي

سُجهڻ (۲) سامهون ڪرڻ - هٿڻ اُلهاڙڻ

سَندِهِن (۲) سڌ ڪرڻ سان

سُرِتِ (۲) سنڀال - خبرداري

سِر چڙهيو (۱) روبرو ٿيڻ - مقابل ٿي

سِرڪنڊُ (۲) صندل - چندن جو وڻ - سُرهو وڻ (۱۹-۴)

سَنگهر (۲) زنجير - ڳچي ۾ وجهڻ جو ڳٽُ يا ڳانو

سُنيهو (٢) نياپو پيغام (١٠-٧) (١٩-٤)
سُواڌائي (٢) چڱي واڌائي - خوشخبري
سُوٽ (٢) چڱا وٽيل
سُورج (١) سج
سهائي (١) سوجهري واري - تارن جي روشنائي واري - چانڊوڪي
سِٽ (٢) سٽ جا رسا
سيڙهه (٢) تنگ جهلڻ - بڪ وجهي جهلڻ
سيڻ ٿيڻ - شيڻ ٿيڻ (١) چڙهڻ - اُپرڻ
سيما (١) پيشاني - پيشانيءَ تي سجدي جو نشان سيميا يا طلسم جو علم جو ڪيميا وانگي مخفي آهي
سيڻن (١) تائين - سوڌو

ش

شاخُون (١) روشنائي جون ليڪون - ڪرڻا پون - شعاع - ترورا
شَبُ (١) رات - گهڄهه گوم (١٨-٣)
شمس (١) سج (٣٥-١)

ع

عامي (١) عام ماڻهو - اڻڄاڻ - جاهل (١٨-٣)

ق

قصبفي (٢) قطيفو - مخمل جو ڪپڙو - عمدو ڪپڙو
قمر (١) چنڊ

ڪ

ڪاڪت (٢) طاقت
ڪامُ (١) اڪرڻ - مڪلڻ جو

ڪامڻ (٢) جادو- ڪامڻي- سهڻي زال (١-٦) (١٩-٢) (٣١-٢)

ڪنئون (١) تارن جو ميڙ

ڪتَ (٢) ڏرائي - گهٽتي - گهاٽيتو- ويچار

ڪپور (١) ڪافور - هڪڙو خوشبودار وڻ (٣-٢)

ڪديفي - ڪديفو (٢) تطيقو- اطلس - مخمل- هڪڙو قيمتي ڪپڙو

ڪداڻور (٢) سدا توري جو ضد - نا صالح - ڪڌ هرو - بد اخلاق

ڪرُ (٢) ڪُتنب - ڪُڙم - ذات - حسب نسب (٣١-٢)

ڪسرَ (٢) گيسر- ديرِ- ڏرائي- سُستي -گهٽتائي

ڪنگو (٢). لوا - لون جي مور يا انهن جا گُل

ڪنوات (٢) نتيڊو جوان ات

ڪُنورَ (٢) ڪنول - گل نيلوفر گُل

ڪوڙ (٢) ڪوڙيون - ويهون گهٽيون - ڪروڙيون

ڪُهه (٢) اثر

ڪُڪاڻ (٢) گهوڙو

ڪيهي (١) ڪهڙي

ڪم

ڪاڏو (٢) ڪاڏي -- بوٽ - ڪاڏو ڪوڙڻ - بوٽ ڪوڙڻ - منهن پر ڪِرڻ ضعيفي جي سبب

ڪامِ (١) ڪامڻ - ٻچڻ - ساڙو سوزش - حسد

ڪَنٽِهار (٢) گل جو نالو - گل جو وڻ

ڪهائڻ (١) ساڙ ڏيارڻ

کُرُ (۱) کُرُ- خراب آدمي -
ڪريل ماڻهو - رقيب - دشمن
(۷-۲) (۱۸-۲)

ڪرڻ - ڪِرڻ (۱) (۲) روشني
ڪرڻ (۱۹-۸)

ڪنڀاتڙي (۲) ڪنڀات جي
راڳڻي - پيازي - معشوقه

ڪنڌ (۲) رستو (۷-۱)

ڪبت (۲) ڪيتي - ٻني

ڳ

ڳلي (۲) ڳچي ۾

ل

لاڪِڦو (۲) لکن جهڙو - جڳن
عادتن وارو - عمدو - قيمتي

لامي (۱) لمندڙ - نمندڙ

لِڌا (۱) ڏسي - طرف

لڏو (۱) ڏڪڙي تاري جو نالو

وڇپت

لغار (۲) انگ - ذرو - لُون -
اشارو - اثر (۱۰-۵) (۱۱-۷)

لڪب (۲) لڳا - لڳي (۱-۱)

لڙ - لڙو (۲) اٽ (۹-۱)
(۱۱-۱) (۱۳-۵) (۱۹-۴)

م

ماڪاڻي (۲) جاڳي ٻجهي -
ارادتاً - ڏڪ ڪري - ماڪ
۾ - صبح جي وقت

مال (۲) مالهه - مالها - مهار

مام (۱) مطلب - اشارو

مَڃر (۲) سگر- ڪنڌي جو ڦر-
ڦريريل (۱۱-۱) (۱۱-۴)

مڃڻ (۱) مَتان

مڙ (۱) ٻڙئي - سڀئي

مشتاق (۲) شوق وارو - عاشق

مشڪ (۱) ڪٿوري

مُعمُور (٢) خوش - راضي - ڏاول - سکيو

مَلامُ (١) ملامت - ڏوھ - قصور

مَلوُر (١) ملول - غمگين

مَنڊ (١) مانند - مثال - مت

مَنڊُ (١) مد - شراب - لذت - مناڻ

منڊ (١) جادو - منتر (٣-٤)

موڪ (٢) مالا روباڻي - گهٽو ٻاڻي - وهندڙ ٻاڻي - گهٽو - جام - مڻو (٧-٤) (٢٨-١)

مِهاھ (٢) منهن تي - ٻاھاني تي

مُهنڊ يُون (٢) موهيندڙيون - خوش ڪندڙيون - وڻندڙيون

مُيوَ (١) اَٿ - ڏاڍو

ن

نامَڻُ - ناسجڻ (٢) اُٻرڻ - ڪنيِ ڪيڻ

نانگو (٢) اوچتو - ناگهه - ناگر

نِپُرُ (٢) بي پر - بيوس - بيڪس بلڪل - نپٽ

نچوڻُ (٢) نپوڙڻ - ٻاڻي ڪيڻ منجهون هارڻ

نِڊاان (٢) پڇاڙي - بُڻ - نيٺ گهڙ (٩-١٢)

نِرتِ (٢) نگاھ - نظر (٢١-١٠)

نِسَتُ (٢) ضعيف - بيطاقت (١٠-٥)

نيٺ (٢) نيت جا رسا - نوڙ

و

واسُ وَرنيُون (٢) خوشبودار - سُرهيون واس سان رنگيل

وَاءُ (٢) ڪراڙن جانورن جي بيماري - ڪارو واءُ

وِچوڙڻ (١) رنج ٿيڻ - ناراض ٿيڻ - ٻيو ٻانڻ - جڙڻ

وَنڍِڻُ (۲) پيدا ٿيو - ضعيفي

وَنڍُو (۲) سخت ميٺوٽ

ونڍوڄڻ (۲) ڪاوڙجڻ - چڙڻ - رسڻ - ورچڻ(۱۹-۱) (۱۹-۴) (۱۹-۹)

ورونهن (۲) صحبت - انس - حال اورڻ - رهاڻ (۹-۳)

وَڪَ (۲) انن جو ڳلو (۱۰-۶) (۱۳-۸)

وِلهہ (۲) ڪلي دوا - ماڪ - ڳهہ

وِماسڻ - وماسجڻ (۲) فڪر ڪرڻ - ڳڻتي ڪرڻ

وِهہ ماہ (۲) وهہ ڏيڙيون - زهر جي سواد واريون

وهلي (۱) جلد - تڪڙي

هہ

هانڌُر - هاهُر (۱) ڏونگار - ڏون ڏون ڪرڻ - دڪل

هڏيوڙ (۲) لڳڻ - اثر ڪرڻ

هَيدِيهُہ (۲) هڪڙي قسم جو باڪڙو جو نوڙن ۽ رسن مان ٺو جڙي - جهل

هير (۲) هن وير - هير - ماڻي

۴- سر سراڳ

ا

آبُ (۱) پاڻي - درياهہ - سمنڊ

آلشي (۵) پاهر جهڙو - ساڙيندڙ ماريندڙ - خونناڪ

آچارُ (۳) مثال - نمونو - انصاف نبيرو - فيصلو (۹-۵) (۱۸-۱)

آچاڙا (۲) اشارا - نشانيون (۳-۵) لهريون - وهڪرا

آڏو (۲) اڳيان - وچ تي

آرُ (۲) درياهہ جو سخت وهڪرو

أجل - تِکر - سِيرُ (٥) خيالُ
مَيل - شوق

آگاهہ (٥) واقف

آگر (٥) خوشبودار ساڙڻ جي
دوا - اگربتي - واس - ڌوپ
(١٩-٢)

آڳهه (١) وسيلو - آسرو - اجهو -
پناهہ - دَر - مهندار - نظرتي
(۴-٣) (٦-٥) (١۴-٢)

آهار (٣) آهر - آسرو - پروسو
(۴-٣)

أبت (٣) أبتا - أونڌا - مخالف

آياڳي (٥) نياڳي (٩-۴)

آلاڻ (٥) اڻ تارن - نہ تري
جاڻندڙن

أتر (٣) أتر جو واء (٧-٢)

اتوريا (٥) اڻ ميا - بيحساب
(٥-٢)

أپڙڻ (٣) متي چڙهڻ - پاهرنڪرڻ

أخلاص (٦) سچائي - نيڪ
نيتي - سچي دوستي (١٨-٣)

أرٿ (۴) اشارو - مطلب

اڙي (٥) اٽڪ - مشڪلات

اسارو - اساري (۴) (٥)
ري سار - ري سُڌ - ري پُڌ
(٣-٢)

أسري (۴) أڏامي - چڙهي

أمونهي (١ آڻ سونهي - ڻير
واقف (٩-٨)

أڪير (١) ٻڪ - سُڌ - خوشي

آگهائڻ (١) عرض قبول ڪرڻ

اگهڻ (۴) قبول ٿيڻ - پسند اچڻ

اَلتائبُ مِنَ الذنب ڪمَن لا
ذنب لَہُ (٢) حديث - يعني
گناهہ کان توبهہ ڪندڙ اهڙو
آهي جهڙو جڻ تہ هن گناهہ ئي
نہ ڪيو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اَمانا (١) بي مانا - بي آبرو (سمانا جو ضد)

اللهشو (٢) فڪر - ڳڻتي - ڊپ

آٽي (٣) نوڪ - چهنب - منهن

اوباهڻ (٢) بجهائڻ (٦-٨) (٣-٢) (نالو الهه اوباهيو انهيمان نڪتل آهي)

اَوڄ (٦) جاڙهي

اوڙاهه (٢) ڪُن - اونهو درياهه عميق - درياهه جي ڪنڌ- درياهه جو ترو (٢١-٥)

اوسارُ (٣) آ-رو - آجهو- تارو

اُوسهُه (٥) اوچتو آواز- ڌال (٥-١)

اوُل (١) ڏڪ - لهوارو ڪر- اولي سان ڏڪ

اوارڻ (٢) پاڻي مان لنگهائڻ - لاهڻ - اُڪلڻ (٦-١)

اولو (١) جهاز جو ولاڄهه - پيڙيءَ جو ڳن (٣) (٥-٣-٢)

اُونائڻ (١) اُنائڻ- عرض قبول ڪرڻ - آگهائڻ

اُونهو (٦) عميق سمنڊ (اُشارو آخرت يا من جهان جو) (١٨-١)

اُهرائڻ (٣) هاڪارڻ - هلائڻ

اُهڙائڻ (٣) سيرن يا چيرن ۾ ڌاڳا اگهڙيون وجهي بند ڪرڻ

اُهرڻ (٣) لڳڻ - ٽلڪڻ - لڏڻ

اُهُس (٣) عشق - شوق - سڪ اپارو (٦-٣)

اُهُڪ (٥) اوڪائي - ڏڪيائي - ڏکر

اُهُڳ (٢) خوشبودار تيل

ب

باطن (١) اندر دِل - ڳُجهه

ٻا نا (١) بيان - احوال - راز- اندر جي حالت رنگ - شڪل - پردو

ٻچن (٤) ٻچڙن

ٻخرو (٢) حصو - ڀڃي - نصيب

ٻلائتي (٢) ٻلائتي - مضبوط - هٿيڪي جاء

ٻود (١) هٿ - هستي - وجود - بقا (٢٠-٩) (٣٠-١)

ٻهمر (٥) جماعت - قطار (٦-٥) (١١-٦)

ٻ

ٻار (٢) ٻاري - سمنڊ جو ڀاڱو- اونهو ٻاطي - ڳن

ٻانُ (٢) ٻانهو - غلام

ٻمارا ن (١) ٻن طرفن يا پاسن کان

ٻر (٦) برحال - مصيبت - افسوس

ٻيڙياٽو (٣) ٻيڙي وارو - مهاڻو

ٻيلائتي (٢) ٻيٺهري - ٻن پاٽين جي وچ جي زمين (٢-٣)

ٻيلي (٦) مدد ڪندڙ - واهرو- ساٿي - ساٿي (٦ ٥)

پ

پار (٣) پائو

پانُ (٢) لنگهو - مڱٽهار - ٻنڌو (٦-٦) (١٣-١) (٢٧-١)

پتار (٢) گهر ڌڻي - ٻرس - خاوند - خدا تعالى (٦-١)

پئي (٥) ٻراڻي - گهريل - ضعيف

پتيون (٥) قبر پاسا - قبر

پڙ (٣) پاسو

پلڪار (٣) ڪاوڙ - سختي - تنگي (٦-٨)

پنُ (١) رڃ - بڇي قاسائڻ جو جار (٢٨-١)

پوري (۴) پورزي - الجاڻ - ابوجهه - پولي - پلندڙ (۹-۳) (۱۹-۳)

پٺي (۳) ڊپ - ڊاءُ - خوف (۹-۷) (۱۰-۲) (۲۲-۲)

پيٺي (۴) جاءِ - هنڌ - واهر (۳-۲) (۲-۲) (۱۸-۳)

ت

تاثير (۲) اثر

تاري (۲) طلب - تات - ڀاڄهه - پلاڻي (۳۸-۱) (۷-۳)

تاکيائون - تکيائون - سهي کيائون - وکريا مال سان پريائون

تانگهو (۲) تورو پاڻي - هتي اشاروهن جهان ڏي

تائب (۱) توبهه ڪندڙ - پشيمان

تحقيق (۱) سچ پچ - حقيقت ڪري (۴-۲)

تڙُ (۳) ذرو

تراز (۵) طراز - پيڙي

ترميز (۴) تجويز

تُرهو (۲) ڪاٺين يا ڪکن جو ويڙهو جنهن تي ترهو آهي (۲-۸) (۲۰-۱)

تسليم (۱) سڀ ڪم خدا کي سونپڻ - توڪّل - خدا تي پورو ڀروسو (۴-۴)

تڪيو (۴) مڪان - رهڻ جي جاءِ (۲۱-۲) (۲۱-۳)

تڳڻ (۲) رهڻ - گذارڻ - جتاءُ ڪرڻ (۳-۱)

تنُ (۳) تنگ - سوراخ (۲-۲)

تُنڻ (۳) تُن يا تنگ بند ڪرڻ - ڏڳهري هڻڻ

تواڻي (۱) بتال - گمراه (۱۱-۲)

توبوا الى الله توبة نصوحا (۳)

(قرآن مان) يعني خدا وٽ خالص طرح يا سچي دل سان توبهه ڪريو

توهه (ا) (ه) مهر - ڀلائي - خدا جو فضل (٦-ه) (٧-٣) (١٨-١)

ث

ثنا (ا) تعريف - واکاڻ - وصف

پ

پاتار (ا) سمنڊ جو ترو - درياهه جو ترو - اونهو پاڻي

پار (ا) پريٽ پر - ٻئو ڪنارو

پارچا (ه) ڪپڙا (پارسي پارچه)

پارس (٣) ڪيميا - پٿر جنهن سان ٽامي وغيره کي ڦيرائي سون ڪجي (٥-٣-١)

پارکو (٣) پرکڻ وارو - پرکيندڙ

پاري (٦) ڪسي - کوهاڙو - ٻيهر - نهر - پاڻي جي شاخ

پاڪڙيون (٣) ٻيڙيون

پانَ (٢) ٻن - پان جا پن يا بيڙا

پالڪي (ه) ٻنڊ ڪنڌڙ - قاصد

پاڻيٺ (٣) موتي جو پاڻي يا آب - رونق - رنگ روپ موتي - آبدار شئي (٣-ه)

پچار (٣) ذڪر - بيان - ڪلمو ڪلام

پدم (٣) ارٻن ڪان مٿي جو عدد - ڳاڻيٽي کان ٻاهر

پربندر (٣) پور بندر - ڪڇ جو ڏکڙو بندر

پرتيڻ (٢) پرچڻ - ڏاهڻ

پرکٿا (٣) پرکڻ يا جڪاسڻ وارا - صراف

پرڇي (٣) پلڇي - پرجي - سونپاڇي

پڙيون (ه) پاسارين يا عطارن

جون ٻڙيون - خوشبودار دوائون.

ٻڳهه (٣) رسو جنهن سان ٻيڙي ٻڌي ڪناري تي بيهاريندا آهن - لنگر سان ٻڌڻ جو رسو

ٻوڇارو (٢) ٻوڇا ڪندڙ - ٻندگي ڪندڙ

ٻهڪ (٢) واسطو- مناسبت - موافقت (١٢-٥، ٢٢-٣)

ٻهنا (٢) ٻهيا - راضي ٿيا

ٻيڪ (٢) محبت - سنگت - دوستي (٩-١) (١٠-٦)

ڦ

ڦرهو (١) جهاز جو تختو

ڦڙيون (١) مينهن جون بوندون- برسات

ڦڙنو (٣) پاڻي جو ڦوٽو- حباب

ڦيٽ (١) ڦيٽ - ڇمات -

ليرين جو ڏڪو يا ستڪو

قيرو (٢) ورُ- موت

ج

جاڙا (٥) وڏا

جال (٢) جام- گهڻو- جاري - گهڻا - ججها (٦-٥) (١١-٥) (٢٤-١)

جانا (١) توبهه - نڪي اگر گسائڻ، جا توبهه جي نشاني آهي

جعوڙئون (٣) لڳيو وڃ - گڏيو وڃ

جنڪي(٣)ڪڙڪي- اوچتي آئي

جر (١) جل - پاڻي (١٩-٩)

جرَلي پاڻڻ (٥) درياهه جا ٻوجارا اکو. پاڻيءَ ۾ وجهندا آهن جانور وغيره ۽ انهي محل ڪڇي ۾ ٻاڦ وجهي پاڻي جا چندا هڻندا آهن ۽ دعا گهرندا آهن

جُريون (٢) جريون - ڪنڊون گوشا

جُڙي (٢) ملي

جَفا (١) تڪليف - سختي

جُڳ (٥) ايام - زمانا

جُنبڻ (٣) ملڻ - جڙڻ - متو هٿڻ

جُنگ (١) (٥) وڏو - گهرو - قداور - مضبوط (٦-٨) (٨-٣)

جوڙڻ (٢) نهارڻ - گولڻ

جولي (٢) جوت وارو - چمڪندڙ

جوڻن (٣) گوڏن - مونن

جوڀ (٢) بهادر - پهلوان - جنگ

جُود (٢) سخا

جوڪارو (٥) جوکي وارو - خوفناڪ - شوروارو - جوکائتو

جوهري (٢) جواهرن جا سوداگر - جواهر فروش

جُهاجُ (١) جهاز

جِيفو (٣) مراد - ڍونيد - معني اشارو حديث جو ترِ الدّنيا جِيفةٌ وِطالِبُها ڪِلابٌ - يعني دنيا ڍونيد آهي ۽ سندس گوليندڙ ڪتا آهن

ڄ

ڄام (٥) سردار - مهندار - رسول ڪريم (٧-٣)

جهه

جهاڳڻ (٢) پاڻي منجهان ملڻ يا لنگهڻ - تڪليف يا مشقت ڪيڻ

جُهرجُهٽو (٣) گهرگهلو - پراٽو - شڪستو

جهرڻ (٣) ضربجڻ - لاڳڻ

جهڙيون (٢) گجهون جايون-
اِڪل هند - جهه يا ڪارنهن
پُرڊڪيل

چيتارڻ (١) چِٽ تي رکڻ-
ياد ڪرڻ - ياد رکڻ
چيتڻ (٣) تيار ڪرڻ - سنبرائڻ

چ

چارُ (٢) چارو (١) چارو-وات-
رستو
چُرا (١) جور - جورڻ - تحرڪ
ياد گيري - موڙ
چڪڻ (٢) قرندو لهر - ڪَن-
ڏيڻ - گپ (١٨-٣)
چُور (١) ڀگل - ڀرزا ڀرُزا -
بيمار (١٢-٢)
چورُ (١) جورڻ - تحرڪ -
ياد گيري
چوئڻ (٦) تڪڻ - گولڻ - نهارڻ-
نيوڙڻ - اندر ڦولهڻ - چار
وجهڻ
چِڙو - چونو (٣) سرڊو تيل

چ

چِترُ (٣) براطي ڀيڙي
چِڪُ (٦) وراڙي
چِلرُ (٣) چلر جهڙي ملڪي
ڀيڙي
چِلرُ (٦) ڏنيدون - مڇي جا چار
(١٨-١)
چِلّڻ (٦) جهاز جو لُڏڻ ۽ پاڻي ۾
جو چلڪڻ - چلڪي
چوهو - چُهو (٣) (٥) دوا جو
چوهو - پاڻي جو ودڪرو -
طوفان

ح

حاج (٢) احتياج - مطلب - مُدعا
خواهش

حديث (٣) رسول صلعم جو قول يا ڪلام

حُرمت (٥) صحابي - صدقي - عزت - حق - شرف

حڪيم (١) حڪمت وارو - خدا تعاليٰ جو نالو

خ

خانُ (٢) سردار

خبر (٢) ياد گيري

خضر (٥) خواجہ خضر، جو گمراهن کي رستو ڏيکاريندو آهي

خمار (٣) نشو - غفلت

خيمو (٢) تنبو

د

داتا (٢) بخشيندڙ - سخي - خدا تعاليٰ

دار (٣) ڦاسي - سوري - گهر - جهان (٢٠-٣)

دَاڙُو (٢) شفيع - ڇڏائيندڙ - وڪيل - سفارش ڪندڙ (١٨-٣) (٣-١)

دانُ (٢) بخشش - عطا - انعام (٦-٦) (١٤-٢)

دائِم (١) هميشہ - مدام

دَڙي دِڳَ (٤) ڍبُ - پٽ - معنا نهين

دَنگي (٢) بيڙي

دُني (٣) دنيا

دُوربيني (١) پري ڏسڻ جو اوزار جو جهازن ۾ ڪتبدا آهن

دِيوان (٢) دفتر - فيصلي جي جاء - محشر يا قيامت

ڏ

ڏٺيا (٢) بند ڪيا - جوڙي ڪيا

ٻ

ٻاءِ (٤) ڊپ - خوف (١-٢١)
(١-٢٩)

ڍ

ڍَرڻ (٣) ڊرو ٿيڻ - لهڻ
ڍُڪڻ (٦) رسڻ - ٻهڪڻ
ڍوڙڻ (٢) ڪُڙهڻ - چڪڻ -
ٻهارڻ - ٺَڙڻ
ڍيرو ڍير (١) ڍيرن جا ڍير-
ڍِڳ - گهڻو
ڍِينگ (٣) جهاز جي چڪري
جنهنجي مٿان رسا ڦرندا
آهن - ڪپي - وڏي يا
گهري شيءِ

ر

رانڀڻ - رانڀڙ (٢) خوشيون
ڪرڻ - مرا ماڻڻ - ڪنهبو
وجهڻ - راضي ڪرڻ -

رهنجائڻ (١-٦) (١٩-٢ء٤)
(١٩-٦) (٢٥-٣) (٣٥-١)
روازي (٤) بي انصاف - رواز
يا پاسداري ڪندڙ - لڳ -
ڪوڙو
رُونَد (١) روئندا
ريءِ (٤) ڏُکر - غم - مَٽ

س

ساڄَ (٣) سچا - سنوان - چڱا
ساڄَ (٥) ساڳ جي ڪاٺي -
ٻيڙيءَ جا ساز
ساز (٣) اوزار - ٻيڙيءَ جو سامان
ونجهه وغيره
ساموندي (٦) سمنڊ تي سفر
ڪرڻ وارا - مسافر
سانياڻو (٣) تياري (٥-١)
ساندارو (٢) مِن ير ڪان مُن ير
درياهه جي وچڻ - سڙهه جو
هوا سان ڀرجڻ - سڙهه ڪٽي
هلڻ

ساڳونڌا (٦) قسمت - نصيب - نئيڊا سڱر يا ناڏيا ڏنڊ وجائڻ جا

ساٿي (٢) ساٿي - مدد - واهر

ساهُ ڏيڻ (ه) وير جو چڙهڻ

ساهُوڪار (ه) واپاري - وڻجارا- سوداگر

سائر (ه) درياهه (٦-١) (٦-٩)

سُبحان (٢) خدا پاڪ (٢٠-١)

سُپت (ه) سنبت - سعيو - تياري - سب

ستار (٣) ستر ڪندڙ - ڍڪيندڙ خدا

سٽ (٣) ڪُڙ - واسطو

سختائو (٣) سخت - شور وارو- ڪاوڙيل - ڏاڍو (٥-١)

سپيون (٦) ڏوائن جون پيالڙيون- سٽيون

سجود (١) سجدو- سلام- تعظيم

سَدرُ (٣) مضبوط - ٺلهو - گهٽو زيادهه - زوروارو ماٺهو- سگهو (٨-٥) (٩-٨) (١٠-١)

سرڪرڻ (٦) تيار ڪرڻ

سري (٣) رڙهي - دلي

سفيت - سپيت (١) سفيد- اڇو

سقلات - سقلاط (٦) ٿلهو مضبوط ڪپڙو- بنات ٩-١٣

سڪرات (٣) موت جي بيهوشي

سُڪاڻ (٣) ٻيڙي جو سڪان - ڪوهو

سُڪاڻي (٣) سڪان جهليندڙ ياهلائيندڙ

سڱا (٣) سنگت - نسبت

سمانا (١) مان وارا - مانائتا- عزت وارا - سُکيا - خوش (١-٢١)

سَمرا (۴) سَمر - رستي جو توشو

سهڳيا (۲) نوازيا - پيرايا - سرفراز ڪيا (۶-۶)

سَهپت (۵) سعيو - تياري

سُنوارڻ (۲) ناهڻ - جوڙڻ - سڌارڻ

سُڀيءِ (۴) راحت

سنوريا (۱) سڌريا - قابل ٿيا

سوجهڻ (۲) ڳولڻ - جاسوسي ڪرڻ - نهارڻ - جانچڻ (۴) (۹-۳)

سُود (۵) فائدو - نفعو

سورڻ (۶) چورڻ - صفا ڪرڻ

سونا (۴) اي سون - سونارا

سُولڳيا (۵) روڪيا - محصول يا سونگهه لاءِ ترسايا ويا

سُوٿهڻ (۳) بيڙي

سُهڻين (۴) سُهڻون رستو - سهڻين وات - هدايت

سِهُر (۲) درياهه جو وچ - تکڙ - اُونهو پاڻي

سيڪڻ (۳) چڻڻ

سيل (۵) سُپت - سچائي

سيڻن (۴) سين - سان

سيوا (۲) پوڄا - پرستش - بندگي

سيوڻ (۲) سيوا ڪرڻ - پوڄڻ

سيهو (۱) شيهو - مشهور ڌاتو

ش

شارڪ (۳) شرڪ ڪندڙ - ڪافر - شيطان (۳۰-۱) (۳۰-۴)

شاهه (۳) درياهه شاهه

شهباز (۳) شاهي باز - باز جو هڪ قسم (۱۴-۴) (۳۶-۲)

ص

صراط (۴) پل صراط جا ترارڪان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تڪي ؛ وارڪان سڀئي آهي
جنهنتان قيامت ۾ سڀ ماڻهو
لنگهندا (٣٣-١)

صَراف (١) سون ربو پرکيندڙ
سون ربو مٽائيندڙ (٢٥-١)

ض

ضاع (١) ضايع - زيان - نقصان

ط

طوفانُ (١) پاڻي جي اُٿل -
پاڻيءَ جو جوش يا چاڙهو يا
لهريون

ع

عادنيوُن (٦) عدن ئي مان

عَبَث (٥) اجائي - ناحق -
مفت - جاڙ (٩-٣)

عَبير (٥) خوشبودار دوا (٢١-١
(٣١-٧)

عِجز (٥) عاجزي - مسڪيني)

نماڻائي - نياز (٢١-٤)

عَدنُ (١) عربي سمنڊ ۾ هڪڙو
بندرگاهه جي رستي تي

عِصيان (٢) گناهه - ڏوهه -
پاپ

عَهدُ (١) انجام - وعدو - شرط
(٣١-٨)

غ

غاريبو (١) غريباڻو

غُراب (١) جهاز

غُوّاص (٢) ٽٻي مٽندڙ - ٽٻي
هڻي موتي ڪڍندڙ

ف

فضل (٢) ڀلائي - مهرباني - رحم

ق

قرنفل (٥) لونگ (يا قرقل)

قَوّال (١) ڳائيندڙ - تعريف يا
مدح ڪندڙ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪ

ڪارونيار (١) گوڙهو - اونهو پاڻي - درياهه - ڪارنهن- اونداهي (٣-٢) (٥-٣)

ڪالڌ (٣) مڙس - ڀتار

ڪاڻو (٦) درياهه جو هڪڙو پکي جو پاڻي لهڻ وارن ڏينهن ۾ ٻولي ڪندو آهي ته سگهوئي پاڻي لهي ويندو آهي

ڪاڻو (٢) شيشو

ڪاڻو ڪچ (١) ڪوڙو يا ڪچو شيشو - نه موتي يا جواهر- ڪوڙ

ڪُٻ (٣) هڪڙي ڌاتو- پڳل ٽانو (٥-١)

ڪپُر (١) (٣) درياهه جو ڪنارو - درياهه

ڪَڄل (٣) اکين ۾ وجهڻ جي سرمي جهڙي ڪاري شئي

ڪَچ (٣) ڪوڙ

ڪشتيبان (٢) ٻيڙي هلائيندڙ ملاح - ناخدا (پارسي)

ڪُفران (١) بيشڪري - ڪُفر ڪرڻ - ڪافر ٿيڻ

ڪُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ (٢) قرآن مان يعني سڀ ساهه وارا موت جو سواد چکيندا (١٩-٣)

ڪمرٿيا (٢) ڪمياب ٿيا - گهٽ ٿيا - ڪُتا

ڪُن (٢) گرداب - درياهه جو اهو هنڌ جتي پاڻي اونهو هجي ۽ ڦري

ڪنبڻ (٣) ڏڄڻ - ڏڪڻ

ڪنچن (٣) شيشو - نازڪ شئي

ڪنچل (٣) ڪوڙ - سون

ڪنير (٢) عينڪ - چشمو

ڪوني (٥) دُڪان

ڪوڏ (٥) ڪَدَ ڪري - خوشي
ٿان - سعيو ڪري

ڪورُ (١) ڪورَ - ڪنارو -
ڪناري - پاسو (٢٧-١)

ڪُوڪار (٣) آواز - دل - ٻڪار
گوڙ

ڪيهلَ (٣) سُنهُ - ڪوڙ

ڪِيرَ (٥) ڪلاَ

ڪ

ڪَمتِ (٢) ڪِتيو - فائدو - نفعو -
فتح

ڪَنڌ (٥) سمنڊ جي ڀاري - ڪنارو
(٥-٢)

ڪَنڌ ڪيڙائو (٥) ڀاڻيءَ جا گهارا
ڪيڙيند ڙ - سمنڊ لنگهيند ڙ - ڪسَ
تان هلند ڙ

ڪِوڻ (٦) وڄ - ٻجلي - وڄ جو
چمڪڻ - ڪوائڻ

ڪُوهو (٣) ٻيڙي جو ڪُوهو -
سڪان

ڪُهينَ (٣) ڏڪلن - ڏَڪن ڏُڪن
عاجزن

ڪِيرَ (٥) ڪيري - واڌائي -
مبارڪ (٦-٧)

گ

گَت (٢) گهت - عادت - دستور
(٧-٣)

گدُون (٣) ڏامي ڀا ڀتل جولوتو
ڏامو ڀا ڀتل - ڪروي ڏاتو ڀا
ڏوڙ

گيهوار (٣) غافل - بيخبر - غفلت
بيخبري

ڳ

ڳاهُون (٢) راڳ - شعر - ٻيتون
ڳالهيون - ٻوليون

ڳورڻ (٦) ڳولڻ

ڳورو (٣) ڳولو- ڳولا ڪندڙ

ڳوري - ڳورڙون (٣) ڳولي- ڳوليون - طالبو - عاشق يا مشتاق زالون

ڳوڙهو (١) موڳو - موڙهل - مت جو موڙهو ڳنڍ جو ڳوڙهو - بي انت

گهه

گهاڻو (٦) گهرو - گهٽو

گهارڻ (٢) گذارڻ (٦-٦)

گهرني - گهرَ (٢) خدا جي خواهش - رب جي رضا

گهڙو (٣) دلو

گهورڻ (٦) گهري - طلب ڪري - ڳولي

ل

لاڄو (١) رَسا

لاڪيدار (٥) لکپتي

لاڳيدار (٥) لاڳاپي وارا - دوست - مُحب - جنجو لاڳو لڳي

لالن (١) پيارا - سجڻ - محبوب (٣-١)

لائق (٣) لياقت وارو - سردار - حضرت رسول صلعم

لانون (٣) هيٺو - ڏٻرو - غريب

لپيٽ (١) لپاٽ - چماٽ - چپيٽ - ڏڪ

لڄ ڪٽڻ (٣) ڏمو ڪٽڻ - ذميدار ٿيڻ - ننگ ڪرڻ

لڏو لاهڻ (٣) بار لاهڻ - سامان لاهڻ - ويهي رهڻ

لڙ (١) لڙو پاڻي - درياه جو پاڻي - اونهو پاڻي - درياه (٦) (٢-٣) (٦-٨)

لَسَ (١) پاڻيءَ جي لَسَ يا اڇَ يا سَطح

لِسا نا (١) لسان سان- زبان سان

لَڪيُون (٣) جبل جا لنگهہ - مشڪل جايون

لَکُمَ (٣) لاءِ - ڪارڻ - واسطي شامل - لاڳو رکندڙ (٦-٥)

لُڳا (٣) منڊا - بدڪار ، ماڻهو - گنهگار

لَڱو (٣) لنڱڙو - منڊو (پارسي لنگ)

لُڳُو (٣) بد عادت - بيحيا - بيشرم

لَنگر (٣) بيڙي يا جهاز بيهارڻ جو لنگر

اوڙانُو (٣) ڏڪيندڙ - ڳوليندڙ گهرج وارو

لوڙِن (٥) ڪانڍو - ٻارڻ - ٻوڙو (٦-٥)

لُهِمُ الْبُشْرىٰ (١) قرآن (١٠ سورة) مان يعني هنن جي لاءِ خوشخبري آهي - يعني اولياعن لاءِ يا جيڪي عمل صالح يا چڱا ڪم ڪن ٿا

ليت (١) پاڻي جي ڇڪيڙ- ڇڪڙيل يا اٿيل پاڻي - طغياني

ليڙو (١) ٻيڙو - جهاز

م

ماسو (٢) تورجو وزن - اٺ رتيون

ماڻِڪ (١) موتي - ملوڪ - ڏاهو

ماء (١) (٥) بندر- مقصد - منزل مقصود - مطلب

مُنايُون (١) مدايون - بديون - گناهه (٣-٢)

مُتَن (٣) بيڙن

مِجاز (٣) خاصيت - رونق - تيزي (٩-٣) مزاج

مَجاز (٦-٢) مغروري - بستي

مُڪا (٢) عربستان ۾ مڪڙو شهر- عرب جو مڪ بندر

مَدح (١) تعريف - واکاڻ - مداح

مَذڪور (١) احوال - ذڪر

مڙڻ (٢) ملڻ - گڏجڻ

مَسّ (٥) قلم مَسّ - لوح قلم

مُعلم (١) آرڪاتي - جهاز جو رهنما - مَلاح

مڪڙو - مڪڙي (١) ٻيڙي (٥-٢)

مڪو (٦) مسلمانن جو پاڪ شهر جتي ڪعبو آهي ۽ جتي حج ڪرڻ لاءِ ويندا آهن

مُڪيئن (٣) موڪلئين - روانو ڪيئين

مَڱڻ (٣) گهرڻ - سوال ڪرڻ - پنڻ (٦-٣)

مڱڻهار (١) لنگهو - پنڻو - فقير سوالي

مَلاح (١) مهاڻو - ٻيڙي يا جهاز هلائيندڙ (٥-٢-١) (٢٨ ١)

ملاڄڻو (٣) ڏپ - خطرو - خوف

مَنا - مَناءِ (١) (٥) منان مَن مان - دل مان

مُند (٣) زال (٦-٩) (٩-١٣)

مَنڻ (٢) ڌڻ - نهارڻ

موچار (٣) موچارو - سونهارو - سگهورو

موليا (٦) موليا - مولهاتا - ڀتڪا - ڀڳون

مهراڻ (٥) درياهه - سنڌو ندي

مَهي (٥) ڏڌُ (٦-٣)

ميل (٣) ڳاٽيتي جو وڏو عدد - ڪروڙن ۽ اربن کان به مٿي

ميَن (٣) اُن (ميا - اُن)

ن

نابود (١) معدوم - نيست - فنا

ناکاريون (۳) ننڍڙا لنگهه ٻيڙي ٻهارڻ لاءِ

ناکُوا - ناکٿا (۱) ناخدا - خلاصي - جهاز هلائڻ وارا (۲۸-۱)

ناوَ (۳) ٻيڙي

نِبهڻ (۳) جتاءِ ڪرڻ - نڀا ڪرڻ

نرٽون (۵) ڏيان ساڻ - خيال ساڻ - سمجهه ساڻ - تحقيق (۶-۵)

نسيان (۲) وسر - غفلت - وسلو - غافل

نعرو (۲) سَڏ - پڪار - دانهن

نِڪ (۶) ميرو - مٺي هٿُو - پاڻي جي ڪڏ

نِڪٽي (۴) بلڪل - مور - سورو (۹-۱۳)

نڪت (۶) چنڊ جون منزلون -

نرُج - تارا (۱۹-۱ نمڙو (۲۵-۳)

ننڊڻ (۳) ڪٽڻ - ٻرڻ

ننگر (۳) لنگر

نواز (۶) نوازڻ - سرفراز

نُوح (۵) حضرت نوح نبي جنهن طوفان ۾ ٻيڙي تي ماڻهو چاڙهي بچايا

نِيرُ (۵) پاڻي (۶-۱) (۱۸-۱۲) (۳۱-۹) ننڍو پاڻي - تانگهو پاڻي

نيندڙو (۳) دعوت ڪندڙ - اونهو پاڻي - درياءِ

نيهه (۶) عشق - پاڻي جو نيهه

و

وامڻ (۵) واس ڏيڻ لڳائڻ - سُرهو تيل لائڻ

وَاشڪُرُوالِي وَلا تَڪفُرُونِ (۲)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

قرآن (٢ سورة) مان - يعني شڪر ڪريو منهنجو ۽ ڪافر يا بيشڪر نہ ٿيو

وَان (٤) وڻون - وڃ

واهڙ- واهڙا (٦) دريا جا واهڙ- ڏنڊ ون - ڍورا

وَٽ (١) طرف - ٺڪر

وِٽ (٤) طاقت - سگهہ - شيءِ

وَٽڻ (٣) ونڊڻ - ورائڻ - ورائي ڪائڻ

وَڏا ندرو (٦) سخت - زورآور

وڏا ندريون (٣) وڏيون- يعني وڏيون ٻيڙيون (٨-١)

وِرُتن (٥) نمرتنڪي هجي - ٻلي انهنڪي هجي - خاص انهنڪي هجي

وڙ (٣) سلوڪ- ملت - رستو- احسان - ڀلائي - عزت (١-٢) (١٠-١)

وَسَقهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُوْرًا (٦) قرآن (٧٦ سورة) مان يعني ۽ منهنجو رب منهنکي پاڪ شراب پياري ٿو

وَسِ ڪرڻ (١) بس ڪرڻ - جيڪي وس ۾ هجي سو ڪرڻ

وِلات (١) ولايت - ڏيساور- پيو ملڪ

وِلهو (١) سڃو - سکڻو - خالي (٦-٤)

ولها (٢) سڃا - ڪنگال - بينوا مفلس

وَڻجڻ (١) وهائڻ - خريد ڪرڻ سودو ڪرڻ

وِندڻ (٣) جواهرن ۾ سوراخ ڪرڻ - جواهرن جو وڌڻوار ڪرڻ

وَڻج (١) وکر- واپار - سوداگري مال

وَٽڪ (١) رنگ (١٩ـ٣)

وَٽي (٣) خوش ٿي - راضي ٿي - ڪٺ ڪري

وَهُه (٣) وهڪرو - تکر - سمنڊ عميق (٥-١) (٦ـ١)

وَهلو (٢) جلد - سگهو (١٣ـ٨)

وَهَمُ (٤) ٻڪر - گهٽيون

وَهَن (٣) هلڻ ٻيڙيءَ جو - ٻيڙي- درياء

وُهيون - وهيان (٢) دولتمند سائو - آسودو - پريل (٦ـ٧)

وَهڻ (٥) ٻيڙي

وَهي (٤) گذري - هلي (٦ـ٧)

ويچڻ (١) وڪڻڻ

ويچُون (٥) هلاڪت - تڪليف ڏکيائي

ويڌ ڪرڻ (٣) زور سان وهڻ- نقصان ڪرڻ - ڏور ڪرڻ -

وڌ ڪرڻ - زياده ڪرڻ

وِيرُ (١) بهادر - پهلوان - خدا (١٤ـ١)

وِيرَ (٣) سمنڊ جي ويرجا لهندي ۽ چڙهندي آهي - سمنڊ - لهو جاڙهو درياهه جو - لهر

ويرمَ (٢) دير - وقت

ويسالڻ (٦) ويساهي - مات ڪري - صبر پر (٦-٥) (٦ـ٩) صبر - مات (٣ـ١) (١٣-٨)

ويسرا (١) ويسر وارا - غافل

ويگاڻو (٣) بي پروا - بيخيال غافل

وِهو (٤) دريا - ٻيلو - ڏمون

ويهڻون (٦) ڇاڄڻيون - ٻڌون آزيون

وِهجهار (٢) جواهر اکريندڙ- جواهري - جواهر پرکيندڙ (٢٤-١)

ھ

ھاڪاز (٣) ھڪل - آواز
ھاڪارڻ (٢) ہيڙي ھلائڻ - جاڙمڻ
ھاڪارو (٨-٥) ھڪل - آواز
ھڙ (١) گنڍ - گوٿري - خرچ
ھڪيو (٦) حاضر - خبردار - سنڀال وارو
ھيو (٣) جوراٽو
ھورُ (١) فڪر - ڳڻتي
ھيج ھوج (٦) ميڏي موڏي خيال ڪر - ھني ہاسي حرص ڪر

ي

يارا (٠) اي يار
يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ (١) قرآن (٨٠ سورة) مان يعني جنهن ڏينهن ماڻهو ڀڄندي ہاءِ ڪان ٻه ٻري ڀڄندو- يعني قيامت جي ڏينهن

٥ سر سامونڊي

ا

آماڻتي (١) آس ٻري - آسري واري - اميد واري (٧-١)
آوُلڪَ (٣) ڊاڪر جا چگها - سٽ سامان - وکر
آهر (٣) آس - آسرو - اميد
آيل (١) امڙ - امان - ڏيجهل (٦-٩)
اڀار (٢) ابر - گهٽي
اڀڙيا (٢) نڪتا
اد ورايون (٢) دانهون - فريادون - پڪارون
اڊ ڪو (٢) ڊپ - ڊار - ألڪو

اَرِٽ (٢) گهر

ارُٺ (٢) اٺت - چرخو ڪتڻ جو

اڙانگي (٢) اڙانگا (٦-٣) مشڪل - ڏکي

اَڪنڊي (١) ڪابل - آسروندي - آرزو مند

اَکا (١) آنَ وغيره جو درياهه جا بوجارا درياهه ۾ وجهندا آهن (آکو)

اَل (٣) عيب - ويڪ

اَلوڙڻ (١) اَکوڙڻ

اَماڙو (٣) سانباهو - تياري (١٣-١)

امارو (٣) چڪ - ڪاڏو

انڱُ (١) ھٿ يا جسم - سوري وڻ جي شاخ - ڏنگ - نشان داغ - ڏنب (٣-٢)

انگون ڀانڻ (٢) ڦاڙڻ - چير وجهڻ

اولي (٣) ڀيڙيءَ جو لنڊو اولو يا گِن - ونجهه

اوهرڻ (١) نڪرڻ - لڏڻ - لڙڻ - نمڻ (٢٨-١) (٤-٣) (٦-٨)

ب

بَحر (٢) سمنڊ - درياهه (٦-٨)

بُرجُ (١) قلعي يا ڪوٽ جو ٿُلهه - آسمان يا ڪڪرن جا برج يا ٿلهه (٧-٢)

بيٺ (٣) بيٺڪ - گهر - جهلهه سندرو

بيرق (٢) جهنڊي

ٻ

ٻاروچو (٢) ٻروچ - دوست - يعني ٻنهو (٩-٣)

ٻرڪيو (٢) ڪنڌيو

ٻڙڪيو (٢) ـ ڏڪيو

ٻ

ٻُوَرُ (٢) ٻوري - خوبصورت زال

ٻُٽڻ (١) هلڻ - گهمڻ - سفر ڪرڻ (٩-١٠) (٢١-٢) (٣١-٨)

ت

تَرائي (١) ميناهين زمين درياهه جي وڇڙهو جنهنتي ٻاٽي اچي بيهي سگهي - چشمو - ڍوري (٧-١)

تَسو (٣) تسمو - ٽڪر - ڏڪر - ڦاڙو (٢١-٣)

تِيان (١) تتان - اُتان

ٽ

ٽيلهڻ (١) ڌڪڻ - ڌتائڻ - ڀيڙي ڌڪي ڏلڻ

ٿ

ٿالنارو (١) ٿامي جاڻانو جوڙيندڙ - مسگر

پ

پاٽڻي (٢) پتڻ وارو - ٻيڙيءَ وارو

پاڙيچيون (١) پاڙي واريون - محلي واريون

پامس (٣) پاسي - وٽ - تي

پرائڻ (١) حاصل ڪرڻ

پرهه (٣) صبح جو - فجر جو

پلڻ (٣) جهلڻ - منع ڪرڻ - روڪڻ

پهي (٣) قاصد - پانڌي - همراهه رفيق

ڦ

ڦوڙائي (١) جدائي وئي - ڦرائي ٿي وئي (١٢-٢)

ج

جاتَ ڏيڻ (٢) زيارت - زيارت
يا پوڄا لاءِ وڃڻ - ڦيرا ڪرڻ

جارُ (١) جهوري - جهوراٽو -
جنجال (٨-٢) (١١-١)

جاکِ (١) جوکو - گهرج

جُٽ (٢) ترُس - تڪُ - رمُ -
پيار

جنجار (١) جنجال - ڏُکر -
تڪليف

جه

جُهٽ (٢) ذرو - ٿورو وقت

جهلُ (٣) وت - تي

جهيڙڻ (٢) جهيڙو ڪرڻ -
وڙهڻ

چ

چمائڻ (٢) نظر ۾ رکڻ - دل ۾ رکڻ

چورڻ (١) ڳالهه چورڻ - چيڙڻ
ياد ڏيارڻ

چيٽن چاڙهڻ (١) ڏاهي يا سوري
ڏيڻ (٩-١٣) (١-٣١-٢) داغ
يا لڪو لائڻ

ڏ

ڏاڙيچو (١) ڏاڙيوال - چور -
درياهي چور - سامونڊي

ڏَڃُ (١) ڏچا - ! پيرق - پيرق
واري پيڙي - سهٽي طرح
ظاهر يا پڌري

ڍ

ڍورَ (١) سمنڊ - دورو

ڍول - ڍولو - ڍوليو (١) دوست
سڄڻ - محبوب (٧-١) (١٨-٣)
(٢٢-٢)

ر

رانو (٢) جبل جي رهتي - جبل
(٩-٧) (١٠-٣) (٢٥-٤)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رُچنديون (٢) وٺنديون - پسند ايندڙيون (يعني ڳالهيون (رچڻ - وڻڻ) (٧-١)

س

ساٿيهه (١) وطن - رهڻ جو ملڪ (٨-٢) (٢٥-٣)

ساڻو (٣) سگهڙ - اشراف - دولتمند

سَرُ (١) ڳالهه - سچو ڪانهن

سُومهڻ (٣) سوسائي - زيادتي

سُڪائون ڪرڻ (١) باسون باسڻ - منٿ ڪرڻ

سُنهيوڙڻ (٣) پڌرڻ - تيار ٿيڻ (٦-٥) (٩-٢) (١١-٣)

سَنگُت (١) سانگو - نسبت - سنگت

سُواءِ (١) سٺائو وارو

سيرُنيا (٢) درياهه جي سيرتي چڙهيا - سمنڊ تي روانا ٿيا

سيڪارا (٣) سُڌ ڪا - ڏڪا ٿوڪارا

ط

طاماعُو (٣) طمع ڪندڙ - لالچائو سوالي (١١-٢) (١٣-٣)

ڪ

ڪاڙون (٣) نيزاريون - زاريون عرض - پڪارون

ڪَهِلُ پُنا (١) ڪهل سان ڀڄل مرمي سان آيا

ڪِرس (٣) ڪرسو - ٽامي جو ٽانو

ڪُرهل (٢) ڪرهو - اٺ - ڏاگهو (٣٣-١)

ڪُڙهه (١) بت - جسم - بدن

ڪُسو (٣) گهٽ - ڪمتي

ڪوهيار - ڪوهيارو (٢)، (٣) جبل جو رهاڪو - محبوب - عاشق - پنهون (٩-٣) (١٢-٢) (١٣-٩)

کنجرو (٢) ڀراڻ - گج - ٽٽ تي ڏڪڻ جو ڪپڙو (١٣ـ٣) (١٣ـ١٠) (١٣ـ١٢) (٣١ـ٢)

کهڻ (٣) ملڻ - وڃڻ (٦ـ ٥)

ک

کارو (١) (٣) سمنڊ

ڪاري گهيڙائو (٢) سمنڊ ۾ گهڙندڙ - سمنڊ جو سفر ڪندڙ سامونڊي

ڪاري ڪيڙائو (٣) سمنڊ ڪيڙڻ وارا - جيڪي ڌاري زمين ڪيڙيندا آهن - سمنڊ ۾ ملڻ وارا - سامونڊي

ڪيرين ڪيڙين ڪنڌ (٢) ڪير ۾ ڪنڌ پئي - ڪوشيون ٿيون - واڌايون مليون - ڪيريون مليون

ڪيڙائو (٣) ڪيڙڻ وارا - ملندڙ

ڪيڙي ڪيڙي ڪنڌ (٢) سمنڊ

ڪي ڇيري - سمنڊ ۾ مرڪي سمنڊ مان لنگهي

گ

گاڏئون (١) گڏيل

گوندر (١) ڏک - غم - فڪر (٧ـ١)

ڳ

ڳاٽ (١) ڳچي - ڪنڌ (١٣ـ٧)

ڳيڙ (١) گپ ڪرڻ - ڦرڪڻ

ڳر لڳڻ (١) ڳلي لڳڻ - سيني لڳڻ - ڀاڪر پائڻ

ڳرهڻ (٢) حال بيان ڪرڻ - اورڻ (٢٢ـ١)

ڳهڻ (١) احسانمند ٿيڻ - ڏاهڍار مڃڻ - احسانمند ڪرڻ - مطمع ڪرڻ (٣ـ٢)

گھ

گھٽِ (٣) ڪوتاهي- ڪمي- عيب – ڪمبختي

ل

لاڇو ٻندَ (٢) رَسا

لانون اُهڃ (٣) شادي ٻل متو ميڙڻ- ٻرڻ ڄڻ (٩-١١) (١٢-٩)

لَڪُ (١) چيلهه – رانِ

لَڪا (٣) سلون ٻيٺ جتي موتي گهٽا تيندا آهن (ڪي چوندا تہ لڪا جبل آهي جتي سون گهڻو ٿيندو آهي)

لُوئڻ (٣) لنڻ – ڦرڻ

لُوڻڻ (٣) ڦرڻ – لنڻ

لوهيرو (١ ڪڙورڻ جو جبل ۾ تو ٿڻي ؛ سنڌ ڪالي لوهہ جهڙي ڏاڍي آهي

لَڄ (١) ٻولڄ – ٻولي ڪڄ (لوڻ- ٻولي ڪرڻ)

م

مائَن (٣) منهنجو تن- منهنجو جسم

مالگِرِئِن ( ) مونوٽ- منهنجي جهولي ۾ (گهرجون زال جي جنهن جي ٻلؤ ڪي)

مانگهرين (١) منهنجي گهرِ

مِتو (٣) مٿو دِ ريامر (جيئن ڪارو سمنڊ)

مُهِڙ (١) مٿان – مبادا (٢٦-١)

مُرڪڻ (٢) خوش ٿيڻ (٦-٥)

مُڙهيو (٢) جڙيو- گڏيو- اٽڪيو

مُعذورِ- معذوري (٢) محتاج ضعيف – مسڪين – نڌر- نماڻي (٩-٢) (١١-٤) (١٣-١٢) (٢١-٩)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مُلهه - مُلهن - مُلهءِ (١) ڪان - ڪما (١٩-٣) (٢١-٩)

مند (٣) موسم

منوهي (٢) موڪلي - ٻاري

مُنڍيون ٻانڌڻ (١) ڇڏبا وڃڻ - قابو ڪري جهلڻ

مُهرو - مُهري (١) ٻيڙي جي آڳيل - سبي - چهنب

ميٺ (٣) مٺيون ڳالهيون - نگهي مِٺ مِٺ

ن

ناريُون (١) زالون - ٻاطي جون ٻارهون

نِٻر (١) ضعيف - بي زور (٣-٢) (٩-١٣)

نِسرڻ (١) سلي جو نڪرڻ يا سنگ ڪرڻ

و

واٽِ (١) ڏس - واٽڻ - وانٽڻ - ڏسڻ

واسُ (١) خوشبوءِ

وانٺو (٢) ٻانٺو - جهنڊو - بيرق

وانٺين سرڳنڊ (٢) بيرقن يا جهنڊين ۽ ڳنڊيون ڏنل، جي نذر ڪري ٻڌندا آهن جيئن پير جي ڳنڊ ٻڌندا آهن ته جڏهن خير سان پهچندا سين تڏهن هيترو نذر ڏيندا سين يا جي سرڳنڊ پڙهيو ته بيرقن ۽ صندل جي خوشبوءِ لڳل

وَانٺيُون (١) ٻانٺا - جهنڊيون نشان

واهُندو - وهندو (٢) واءُ لڳڻ جي موسم - واءُ (٧-٤) - اُتر اُلهندي جي هوا

وَزَ (٣) مرد، ٽرس - ڪاند

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وراڪڻ (١) وڪوڙڻ - وپڙهڻ
قابو ڪرڻ

وَرڻ (٢) گذرڻ - لنگهڻ - لذت
اچڻ - خوشي حاصل ٿيڻ

وَرڪڻ (٢) هوا سان اُڏڻ -

ورهه (٣) ڏُکَرُ (١٣-٢)

وَنجهه (١) پيڙي ملائڻ يا ڏڪڻ
جي لٺ يا ڪاٺي

وَهُه (٢) محبت - نينهن -
ڪاڏو - دوستي - ذکر -
حال (٦-٣) (١٩-٢) (٩-٤)

وهائو (٣) واپاري - وڻجارا -
سامان سوديندڙ

وهاڻي (١) جلد (٣-١)

وَهون (٢) زالون - عورتون -

ويروتار (٣) هميشه - لڳولڳ
هر گهڙي (٢١-٢)

هه

هَٽ (٢) دڪان

هَلڻ هارا (٢) هلڻ وارا

هوت (٢) محبوب - عاشق -
دوست - پنهون

٦ سر سهڻي

ا

آنڻ (٢) زالنجي وهڻ جي جاء
ست ڪتڻ جي جاء (٩)
(١١-٢)

آڏي (٨) سامهون - اڳيان

اَرَ - آرا (١) وَرَ - وِڪَ - گهيرا
ڪن - ڪن - ڪن جهڙا
چڪر (٦-٣) (٦-٧) (٦-٨)

آراڪهه (٦) آر - پاڻي جي
ومڪ

آرو (٣) طلب - خواهش - شوق

آساري (٨) آسري - آڌار

آسانبو (١) انت ـ آسانگو ـ أکير

آکُرڻ (٩) آکرڻ ـ آتڙڻ ـ ڪِرڻ

آڪرو (١) مهانگو ـ ملڻ ۾ مشڪل ـ زيادہ

آکُڙڻ (٩) آتڙڻ ـ ڪِرڻ

آگاهہ يا آڳانهن (١) آگاهي ـ واقفيت (١ـ٢ـ٣) معلوم (٦ـ٨)

آڳو (٨) اڳـ، ـ آڳيل ـ اڳتي پار ـ برار

آڳتجڻ (٨) جهلاجڻ ـ روڪجڻ ائڪڻ ـ بند ٿيڻ (١١ـ٢)

آڳهہ (١) ٻهندار ـ سونهون هادي (٦ـ١) (١ـ٢ـ٢)

آڳي وارئين (٨) اڳتي ويندڙن اڳي

آن (٣) اوهين

آنهيؤن (٩) آنڪان ـ اوهان کان

آنڍ (٨) بعد ـ پٺيان

آهَر (٧) آهار ـ آڌار ـ آسرو

آئينو (٧) آرسي

آيَت (٩) قرآن جو جملو ـ نشاني

أبارا ـ اوبارا (٥) خوشبوءِ ـ مهڪار

أتِ (٩) گهڻا

أتانگهہ (٩) نر تانگها ـ اُونها ـ

أتُلَ (٥) راہ ـ دل جو ميل ـ آرأپ ـ ڪيڙا

أتانڙ (١) ڪتڻ

أجهڻ (٨) ٻهي ٿيڻ ـ ٻُجهڻ جي طاقت هئڻ ـ همت ٿيڻ (١٠ـ٢)

أجهاڪب (٩) جڏا گهڻ ڪان بافر ـ بيٺحد

أجهل (٦) اڻ جهل ـ نہ جهلڻ

جهڙي - نہ روڪڻ جهڙي - بيحد

اڇهور (٧) ڪُن - گرداب

آڇَ (٧) دريا - ڇڇ - لَس - ليٿ

اڇرڻ (١) ڪامڻ

اِدغام (١) ٻن حرفن يا اعرابن جو ٻاهر گڏجي هڪ آواز ٿيڻ

اُڌاٽا (٥) وڌيا - گهٽا ٿيا (اُڌڻ = وڌڻ) اُڌماڏئي اُٿيا

اڌاٽو (٥) اُڌاٽو - اُٿي پيو

آڌاهه (٦) اڌ - ٻہ اڌ

آڌولي (١٠) اڻ ڌوتل - ميري ناپاڪ - پليد

ارادو (٦) نيت - دل جو ميل خواهش - اعتقاد

اُرڪ مُرڪ (٢) ٽانئو وات ڪان ٻڌي جهلي ٻاٽلي يا ڪير وغيره هاري وات ۾ وجهي پيڻ

آڙانگا (٩) ڏُکيا

اساٺَ (٣) اُڃ - سوزش - سڪ شوق

اعَراب (١) زبر زير پيش - حرف يا نشانيون

اڪَنب (١) سِڪَ - اڪَير (٦-١٠) (١٠-١٣)

اُڪيرڻ (٥) سڪڻ - ياد ڪرڻ - اُڪير ڪرڻ

اُڪَيُون (٨) ڪتيون - لنگهيون (٧-١)

اَلَست (٦) خُدا جو سوال مخلوقن جي ارواحن کي يعني اَلست بربّڪُم (١-٣) (٢١-٩) (٣١-٨)

اللہ وڪيل الغافلين (٦) خدا غفلت وارن جو بچائيندڙ آهي عربي قول

اَلَسْتُ بِرَبِّكُم قَالُوا بَلىٰ (٦) قرآن مان ـ يعني (خدا پڇيو ته) آءٌ اوهانجو ربُّ ناهيان ڇا؟ هنن (يعني مخلوقن جي ارواحن) چيو ته هائو.

اُلوهيَّت (٧) خدائي - وحدت خدائبائي

اماڻو (٧) بي مثيو - بيعقل - اندو اونڌو

امانَ (٨) مهمان

اماڻُ (٦) بيحچائڻ

اَمَرُ (٩) امان - جيجل (٩-٣)

الدام (٣) عضوا

الدوهه (٧) ذڪر - فڪر - گهڻي انتظار

اندي (١) ڪندي - ڪنارو

اڻکو (٨) ڪچو - ضعيف - نه مضبوط

اوپار (٥) اوپارو - ودڪ جي ابتڙ يا برخلاف

اوپَرُ (٣) چاڙها

اوني (٢) اٿ وارو - جت

اوراڙان (٩) اورين پران

اورهون (٥) اوري - ويجهو - ساڻي

اوسيڙو (٦) انتظار - فڪر

اوڪر (٨) اُڪرائڻ - نيڪال - نڪرڻ

اوڳي (٨) غافل زال - موڳي (٩-٨) (١١-١)

اول (٩) بدد - روڪ - ودڪ

اهو هند جتي درياه ڪڪر ۽ ڪاٺ لوڙهي اچي جهڙي

اولڻ (٥-٩) اولهڻ (٥) لڙهڻ
ليلهجڻ - ڦاسڻ

اوهير (٥) انهيوقت - تيهر -
(جيهر جو جواب موصول)

آهار (٥) روشنائي - سوجهرو
(٧-١)

ب

باب ڏ مڻهنجي بس (٣)
مڻهنجي لاء بس يا مات
ڪانهي - رڳو روئڻ ۽ راڙو
آهي

باڳو (٢) واڳو

ٻتائڻ (٥) ڏيکارڻ - ڏسڻ -
پڌائڻ

ٻرحق (٥) سچ - حق تي

ٻلو (١) آسرو - جاء - ماڳ -
حوالو - ڏبو (٣-٨)

بيٺ (٣) ڪمر- چيلهه (٢٠-٣٢)
(١-٢٧) (٣١-٥)

بيراهه (٦) اڄ يا اسان ٻاٽلي جي
درياهه - اونهو ياطي (٦-٨)
اوجهڙ - گمراهه

بيهودي (١) نادان - بيعقل -
نياڳي

ٻ

ٻالٽ - ٻالٽي (٣) (٢) ڪاٺ -
وڻ ٻاڙان ٺهيل (٦-٢)

ٻالٽي - ڪاٺ - ٻند ٻاٽلي ۾
پيل - ندي يا درياهه (٥-٣-٢)

ٻالڊيتا (٩) رنگيل ڪهڙا -

ٻانهن (٥) زال

ٻُجهان (٧) آءُ ٻانيان تي -
منکي پڪ آهي - يقين

ٻجهل - ٻچل (٢) زور مان ايندڙ
(٦-٩)

ٻڙ (١) ٻل - طاقت - ست -
قوت (٨)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻَرِ ٻَرِ (٥) ميُ ميُ - افسوس (١١-١) (١٣-٥) (١٤-١) (٣١-٧) (٣٤-١)

ٻَرَڪڻُ (١) سڙڻُ - جلڻُ

ٻُرڻُ (٣) وڄڻُ - گهنڊن يا ڄڙن جو آواز ڪرڻُ

ٻُري (٨) مٺي - مدد - طاقت

ٻرهڪڻُ (٩) زور ڪرڻُ - رڙ ڪرڻُ - ٻرڪڻ (١٣-١١)

ٻگهو (٢) پاڻيءَ جو پکي - بگلو (٢٥-٤) (٣٦-١)

ٻِنِ (٥) ٻُهر - کوهه - کڏ (٩-٨)

ٻوڙو (١) گام جي مَٽ يا ننڍڙو وڻ جو پڌندن جي لاءِ وڌو ٻڇاءِ يا آسرو آهي جو انهيءَ جهت وجهي ترند ا آهن

ٻهه ٻهه (ڪرڻُ) (٣) ٻهڪڻُ- ٻهار ڪيڻُ - خوش ٿيڻُ - سونهڻ سهڻون لڳڻُ (٧-٣)

ٻيلاڻي (٦) ٻيلي جا رهاڪو- ميهار

ٻيلي (٥) ٻارَ - ٻُر - ادا - ٻلا

پ

پاڳو (٨) حصو - نصيب - قسمت

پاڻو - پاڻا (٥) پاڻ - وڏاڻ - رهڻ جون جايون (٣-٢)

پتُون (٧) وڄون

پڙِ (٧) ڪپر - ڪنارو

پُرُ (٨) زور - سٽ (٣-٢)

پُرِ (٨) ڦُر - وَرُ - موٽ - ڦيرو ڪر

پَرَم (٧) شرم - آمن

پِرنِ (٧) ڦرن - ڏور ڪن

پِرَڻُ (١) ميل رکڻُ - ٿهڻُ - مڙڻُ برجڻ - راضي ٿيڻُ (٧-٢) (٧-٣) (٩-٨) (١٩-٣)

پريُون ٻانڻ (٣) درياءَ جو ٻاهرين ڪنارا ڪائڻ

پلڪار - ڪاوڙ، غصو، خار

پلڻ (٨) پل پلان ڪرڻ، پلڪار ڪرڻ، ڊيلاڇارڻ

پنواريون (٢) ڀؤ واريون - هيبت واريون - خوفناڪ

پني (٣) پيچ پني - پرهه ڦٽي - فجر - رات (٣-٢) (١-٢١-٩) (٨-٣١)

پڻ ڇهڻ (٥) آواز - پڻ پڻ

ت

تاڪن (١) تڪڻ وارن - مارڻ وارن - دشمن

تانگهه (٧) ترو - ٻاپ - اُونهائي

تُراب (١) مٽي (عربي) (١٤٥)

ترڪڻ پڻ (٧) ڇڏي ڏيڻ

تڙ ڪرڻ (١٠) وهنجڻ - غسل ڪرڻ

تُسو (٧) تمام هلڪو وزن - ذرو ترُ - رتي - ٻن رتين جو وزن (عربي - طسو)

تفاوُل (٦) فال - چڱي فال - فال وجهڻ

تقاوت (١) تقويٰ - پرهيز گاري ڏِهل

تُڪي (٦) مينهن - گاوميش - رات

تُماري (٨) تنهنجي - اوهانجي (هندستاني تمهاري)

تنگيان (١) تنگيءَ ڪان - زور ڪان

توڏي (١) خوبصورت زال - سهڻي ڏاچي - (متي سهڻي) (٦-٩) راڳ جو نالو (٦-٣)

تُورُ (٧) گهيڙ

تُوڙ (٣) اصل - ازل

تُولس (٦) اُڃ - پياس - سڪ

توهار- توآهار - تهار (١)
تهنجي آڌار- تنهنجي آسري
توء (٣) (٦) (٧) تر به - تڏهن
به - تر تڏهن - تر بلي (٩-٤)
(١٠-٤) (١٣-٩) (٢٩-١)
تُهائڻ (٣) کوني کيڻ - دير
وجهڻ - سيڙائڻ - راضي
ڪرڻ- خوش ڪرڻ - پرچائڻ
حرصائڻ - پسند ڪرڻ

ٿ

ٿَرُ (١) ريگستان - واريءَ جي
ڏڙن جو ملڪ - واريا سو پٽ
(٧-١)
ٿلهيون (١) مڇيون

پ

پاريها (٣) پارجا وبدل ماڻهو-
پرينءَ پرجا
پارين (٩) پاسن تي - ڪنارن
تي

پاريون (٩) ڪنارا - ڪنڌيون
نهرون - سيرون - پاڻيءَ جون
شاخون
پاهڻ (٥) لائق - مناسب
پاهُ (١) پهر ڪري
پانءَ (١) پير - منڊي پائون
پالهون - پاهون - پانهين ۽
پاهين (١) پٽ تي (٦-٦) (٩-٣)
(١٢-٦)
پٻ (٢) جبل جو نالو - جبل
(٧-٢)
پٽ پرڻ (١) انجام پورو ٿيڻ-
وڌو پڄڻ
پٽيءِ (٩) بلڪل - پُور
پٽڏين (٦) پٽين تي - مٿي
پڄاڻي (٩) نهايت - انتها -
پڇاڙي
پڄرڻ (٦) پگهرڻ - ڏکڻ - پرڻ
پڄڻ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پچڻ (۴) پهچڻ - جهلڻ

پڇاڙڻ (۱) ٻاڻ پتوڙڻ - تضوا
اڇلائڻ (۹-۷)

پرار - پراڙ (۹) ٻار - پرينءَ پر

پرچڻ (۲) راضي ٿيڻ

پرک (۹) مڙس مرد

پرياڻ (۸) ڏس (۹-۳)

پريت (۲) ڪٿي - ڏوهي (۹-۳)

پريم (۳) محبت

پڙاڏو (۳) آواز - پڙلاءُ (۳۱-۳)

پڳ (۶) پير (۳-۲)

پڳهڻ (۷) ٻڌڻ - پيڙي جي پڳهه
وانگي قابو ڪرڻ

پني (۳) ٽنگن جي پڪي

پئون - پُٽان (۱) پوان

پور (۳) خيال - فڪر

پوراُٿي (۶) اوري - وهڪ
جي آخر- آهتي رستي سان

ڏکر ۽ مصيبت ۽ مشڪلات ۾

پورڻ (۱) (۸) پرڻ - ملڻ -
وڃڻ (۹-۹)

پوءِ (۲) پوي

پهاڪو (۲) وات - رستو - پهو
ڳالهه - چوڻي

پَهَس (۷) همراه - سنگتي - ٻاڻ
سان - زور - ڏاڍو

پهڻ (۹) پيهين - ڳهڙين (پهڻ =
پيهڻ)

پي (۳) دوست - محبوب
(۹-۹). (۹-۱۰)

پسڪهو (۳) ميڻهن جي پورهه پڌڻ
جو رسو

پيني (۱۰) گهڙي - داخل ٿي
(پيهڻ)

ج

جاڳ (۵) بيداري - جاڳڻ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جالار- جاندار (٢) جانور - ساه وارا (٦-٩) (١٠-١) (١١-٥)

جانْ جانْ (٥) جيسين

جانڪي (٩) ياتر

جُهَڙ (٣) جي ٻڙ - جي ڪٽي - جيڪڏهن

جُڏي (١٠) ضعيف - منڊي - ٻنگلي

جُرجگهه (٣) جَل يا پاڻي جي جاء (ڪي جهڙ تا ٻڙهڻ)

جُڙي (١) جڙ - گنبد - ميخ

جُڳڻ (٩) جاڳڻ - اُٿڻ - ٻرڻ

جُلِيل (٦) وڏو جلالت وارو - خدا جو نالو (١٢-٥) (٣٠-٣)

جُم (٨) خوش - سکيو - جمع - (جيئن جم = دلجمع - خاطر جمع

جناب (١) درگاهه

جُنبڻ ا جُرڻ - لُڏڻ - مشغول ٿيڻ (٧-٤) (٢٠-١)

جُنبو - جُنبي - جُنبو (١)

جنب وارو - مٺي ميرو - پليد جنهنکي غسل يا وهنجڻ واجب هجي (٦-١٠)

جَنڊ (١) خشڪ - سڪل - ٻهڻ جهڙو

جُنگڻ (٩) جنگ ڪرڻ - وڙهڻ جي وِلاڻ (٦) پاڻهکي هلاڪ ڪرڻ - ٻڪيڪ ڪرڻ

جههر (٥) جنهن وقت - جڏهن

ج

جُرڪو (١) مڪڙي قسم جي وڏي مڇي

جهه

جهاجهه (٥) اُونهو پاڻي - درياهه

جهالڻ (۴) گهنڊ جو آواز (۶-۹)

جهجهڻ (۴) ڦسڻ - ڳرڻ - ٺر ڪرڻ (۶-۹) (۷-۲) (۹-۵) (۱۳-۱۱) (۱-۲۱) (۲۲-۱) (۲۵-۴)

جهرڪڻ (۱) ڇمڪڻ

جهرڻ (۲) ڳرڻ - زاري ڪرڻ ڪرڻ - وڍجڻ (۸-۱)

جهڙڪو (۴) ڏڪاءُ - لهرين جي جمات

جهڪي (۱۰) ضعيف - ڪراڙي ڳُڪي

جهڻ جهڻ (۵) آواز - درياهه جي وهڪ ۽ ڪُنن جي ڦرن جو ڪڙڪو

جهونُون ڏيڻ (۴) نهارڻ - ميڏانهن مُوڏانهن نهارڻ

جهوڪ (۴) اُٺن يا ٻين جانورن جي ويهڻ جاءِ - وٿاڻ - رهڻ جي جاءِ - اوطاق - گهر (۱۱-۳) (۲۵-۴)

جهولُ (۳) درياهه جو وڏو ٻيٽ درياهه

چ

چانڊا (۱) چنڊ جي رات - چنڊ جي

چانڊوڻي (۱۰) سهائي - روشن چانڊوڪي

چاهڪ (۴) چارو - گاهه

چيٽ (۲) جمات، ڏڪ

چڙا (۶) گهنڊ

چِڪ (۱) ٻاڻي - ڳپ - بسايل آلو - ٻنل (۱۹-۱)

چِڪ چِڪنديون (۹) ڏهٽيون گهرون

چُڪو (۵) سُرڪ - ڏُڪ - لب

چِنگل (٣) چنبو - پنجو - ھٿ

چِٽڪڻ (١) وڃڻ - جهڙي يا

گهنڊڻي جو ٻرڻ - ياد پوڻ
(٣-١) (١٠-٧)

چوٽو (١) آنگوٺو - جهلهه جو
ڪپڙو

چُوڙا پيڙا (١) ٻانهن

چُوڙو (١) ٻانهن جو جوڙو -
(يعني دنيائي سينگار)

چيهاڻ (٩-٣) چيهون (٥)
ڪيهون - رڙيون - ڌاهون

ڇ

ڇِنو (٨) سٺائو واءُ - موافق هوا
(٩-٦)

ڇَر (١) تار تکو - تير

ڇَڪي (٥) مست زال - عاشق

ڇَن - ڇنا (٣) منهن - پاڻ -
وٺاڻ

چِٽڪڻ (٤) گهنڊڻ - چڙڻ

چِٽڪڻ (١) (٣) وڃڻ - ٻرڻ

چولي (٥) لهر - موج - درياهه -
واءُ

چوهه (٨) اڻائو واءُ - طوفان -
سخت هوا - چوهو - تيزي -
تکائي ملڻ جي (١٠-٥)

چِي (٤) چا (سرائڪي)

چِيچ (٣) چيڪو (١١-٥)

ح

حُب (٢) حب ندي - بيابان -
ميدان (٩-٧) (١١-٥)

حُبُ (٥) محبت - عشق - سڪ -
شوق

حُباب (١) پاڻيءَ جو ڦوٽو -
ڦوڪاڻو (٣٠-٤)

حُجّ (٦) حجت - دلاسو - همت
(٩-١) (١٣-٧)

حجاب (١) پردو - روڪ - حرڪت

حضُور (١) حاضري - موجودي - هستي

حل ٿيڻ (٣) سمجهه ٿيڻ - ڳنڍجي ملي وڃڻ (١١-١) (٢١-٥) (٣٠-٤)

خ

خالُ (٨) ٽِڪُ - نقش

خُرمن - خرص (٣) ڪوڙ - بيفائدي ڳالهه - اجائي بڪ

خطرا (٣) خوف - ڊپ

خلوت (١) گوشو - اڪيلائي

خوب (١) خوبي - چڱائي - ڀلو

خود پائي (١) پاڻهي - ازخود پاڻ مان ئي

د

دادُ (٣) انصاف

دارين (٥) ٻئي گهر - ٻئي جهان دنيا ۽ آخرت

ڏاڙ يا ڏاڙ (٨) ڳاڙهو رنگ جو ٻڪرڪي ڏيندا آهن

درندا (٢) ڦاڙيندڙ جانور - خوفناڪ جانور (فارسي)

دڙ (٦) آواز - هلَ

دڙڪو (٢) ڊپ

دليل (٦) آسرو - ڏِڍ - وسيلو رسو (١١-١)

دوبارا (٣) ٻيڻا - ٻِٽا - ڊٻل ٻه ڀيرا - وري وري - هتان ٻه هتان ٻه

دُور (١) ڦير - زور

دُونس (٢) گوڙ - هل - آواز

دهلجڻ - دهلڻ (١) ڊڄڻ - خوف ڪرڻ (٨-٢) (١١-٢)

ڊيڊ (١) ڊيدار - ڏسڻ

ڏ

ڏاو (٨) داو - ڳاڙهو

ڏُاارڻ (٨) ٺڳڻ- گمراه ڪرڻ

ڏَڄُ (٣) وار، ٺڳيون، ڏڙ، مٺي

ڏُرهان (٨) ڏرڪان - اصل - ن برهندي - شروع ڀر

ڏَمال (٨) ڇماٽ - مار- لوڏو سٽ

ڏنس (٢) آواز - شور - گوڙ- هل

ڏُوڏوڪار (٦) ڏڏڪار- آواز ڪڙڪو- ڏندڪار- اوندامي

ڏُوم (٢) تِڪ- زور - هُل

ڌ

ڌَرڻ (٩) دڄڻ - دٻ ڪرڻ

(١١-١) (٣٥-١)

ڏمس (٦) طرف - پاسو.

ڏڪارُ (٥) دٻ - خوف - ڏهڪو

ڏڪَ (١) سينگار.

ڏَمُ (١) (٣) سهڻي جو مگيندو، جنهن سان مالڪن هرڪا ئڻ ٿي گهربس

ڏَني (٦) ڪمدي، ڪنارو

ڏُوتَ (٣) گهٽو ڪا ڪيندڙ پيهڊ؟ پيٽير- پيرڻ - مو - پسند

ڏوني (٢) ڏت ڪا ڪندڙ- غريب ماڻهو- پهرا ڙي جو ماڻهو- (١٣-٨)

ڏورو (٧) فڪر- گهٽي- وماس

ڏُهڪار (٥) دٻ - خوف - ڏهڪو

ڏهاو (٥) ڏهپرو- ڏکيو- مشڪل ڏکر ڏهدرو (٦-٩) (٩-٩)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(۹-۱۳) (۱۴-۴) (۲۱-۱)
(۳۱-۱۱)

ڏهي (۴) ڏونرو-ڳوڏ (هندستاني
ڏدي)

ڏهيلو (۸) ڏکيو- نياڳو-سچو

ڏنار (۹) بيماري-مرض-عيب
خرابي - ڏک- اوکائي

ڏينارو (۱۰) روشن - جهجهو
ڏسي سگهجي

ڏيلي (۴) ٤ڏيٺ - ملاقات - ديدار
(۹-۱۰)

ڏيراڻيون (۹) ڏيڙن جون زالون

ڍ

ڍلو (۱) ٻچڙو - خراب - سست
غافل (۷-۱)

ڍلچ (۱) ڍلچ (ڍلڻ=ٻهڏڻ)

ر

راز (۷) ڳجهه

رڄ (۷) مڇي ڦاسائڻ جا اوزار
جار (۲۸-۱) مال - ٿانو-
سامان (۲۲-۲)

رڙ (۴) ڳڏڙ (سرائڪي)

رمڻ (۷) هلڻ (۲۱-۳)

رنگ (۱) هلڻ جو وقت-موج

رهاڻي (۹) وٽي - سهماڻي

ري (۴) رمو - ڏکر

ريل (۴) ساوڪ وارو ٻٽ- گاهه
جو ميدان - سائي جوهه

ريلو- ريلي (۱) خواهش - دل
جو مهل - ڪشش - ووهڪ
(۹-۲)

س

ساميا (۲) سامهان - نيڪ -
ستانهان - هوشيار (پارسي
سامي)

www.sindhsalamat.com
books.sindhsalamat.com

سالباهه (٦) اميد - آسرو - تياري

سات (٦) ساڻ - وٽ

ساڳاهه (٥) سانجهه رکڻ - خبرداري ڪرڻ - سنڀال رکڻ (٣-٢) (١٣-٦) (١٩-٨)

سانپارا (١) سامهان - مقابل - درياهه جي هن پر (٦-٤) (٦-٦)

سانپر (٤) گهنبڻ - جڙو

سانچڻ (٥) سنڀالڻ - سانڍڻ - اميد رکڻ - سکيو ٿيڻ جيئن سانچي پر شيهو هلندو آهي

ساندهه (٥) سڱون - برابر - هڪو لڳو لڳ

سانگ (١) جانون - تان

ساهڙ (١) ميهار جو نالو جنهن سان سهڻي جي محبت هئي

سبيت (٦) - ?? - هرطرح -

سب هند (٩-٥)

سنڌ (٣) تور و هند - هر ڪنهن ڪون

سهيون (١٠) ناميون - هٺيڪيون ڪيون

سداڙ (٢) روانو ٿيڻ - وڃڻ

سرُ (٣) راڳڻي - راڳ

سر در قدم يار فدا شد چه بجا شد (١) يار جي قدمن تان سر صدقي ٿيو ته چا ٿيو ڪهڙو حق ادا ٿيو؟ (پارسي شاعر جي مصرع)

سرڪ (٤) سرڪي، ڏڪ، جڪو

سراڙو (٣) سڱون رستو - سوڌو رستو - ڏڪ - ميدان

سڙڪو (٢) سڌڪو - وهڪ جو آواز

سزاوار (٩) لائق - جوڳا (٢١-٩)

سَگهه (٩) سوڀ-سهڻ جي طاقت رکڻ - زور لڳائڻ

مُگ (١) مائٽي - نسبت

مُگا (٥) سڱ ڪري يا ٻاهت - نسبت ۾

سَمَن (١) انجام - وعدو

سُميع (٥) ٻڌندڙ - خدا جو نالو (٥-٢-٣)

سَباور (٢) تاڙو - تري جالندڙ (پارسي شناور)

سنپار (٣) سانير - گهنڊ - جڙو

سَنَبُ (١) سيٽام - تنبو - ترهو ترڻ جو

سَنبڻ (٢) سيٽام تي ترڻ - همت جهلڻ

سُرو - سري (٣) خوش (٩-١)

سَنگهار (١) سنگهر - گهنڊ - جڙا جي ڏورن جي ڳچي ۾ ٻڌندا آهن - ڏنار - محبوب (٦-٨)

سنگهر - سُنگر (٧) گهنڊ - جڙا ڳانا - زنجير

سوڻا - سولتا (٨) ڏنڊا - ڏڪ

سُوٽون (٥) ڏنبُ - مهڻا - طعنا چڙيون

سُول (١) فائدو - نفعو - سود

سُهاڙ (٥) سامڙ - ميهار (٨)

سُهج - سُهج (٦) رِسڪ - سينگار (٧-٢) (٣٠-٢) (٣٥-١)
آرام - موج - لذت

سُهڻي (١) زال جو نالو جنهنجي ميهار سان محبت هئي

سَيج (٥) ٻڌي - مشهور ٿي - نالو ڪيا ئمن

سِياڪو (٢) سياهو - مائٽي - سيٽن جو - مائٽن جو - زال جي مائٽن سان مائٽي (٢٧-١)

سيهاڻا (٥) وڻيا - پسند آيا

سيخون (٦) شيخون - سور- ڏنب

سيرالي (٩) سوراخ ڪرڻ جو اوزار

سيسار (١) مڪرو درياهي خونناڪ جانور

سيلاءِ (١) سيل - سمت - سچائي وسيلا

سيهه - سيه (٣) سرديءَ واري مهني جو نالو - ٿڌڙ - سخت

سيء - نهايت - سخت

سيئهن (٣) شيئهن

ش

شق (٣) ڦاٽڻ - چيرڻ - شڪست

شيءِ (٦) شڪل - هستي - نور- وڌي - معانيون

ص

صريح (٦) صاف - پڌر - پَسرو خالص

صالح (٨) صلاح - راضپو

صلوات (٥) نماز - درود

ض

ضرور (٧) ضرر - نقصان

ط

طَالِبُ الْمَوْلَي مُذَڪّرٌ (١) حديث - يعني مولا يا خدا جا طالب مذڪر يا مڙس آهن باقي حديث جو ياڱو آهي تہ طَالِبُ الْعقبي مُؤنثٌ وطَالِبُ الدنيا مُخنثٌ يعني آخرت جا طالب زالون آهن ۽ دنيا جا طالب ڪدڙا آهن (٢١-٥)

طالبو (٧) ڳولائو - طلبيندڙ

طَهُورا (١) بهشت جو شراب جو پاڪ آهي - قرآن مان (٨١-٢) (٢٤-١) (٢٤-٣)

ع

عَدَد (٦) لِکيو - سرنوشت - قسمت

عُقاب (١) باز- مشهور شڪاري پکي

غ

غَيرُ (٧) دوست يا خدا کان سواءِ ٻي شيءِ - ماسوي الله - ٻيائي دوئي

ف

فَاقو (٢) بُکَ - ڪاڏي جو نہ ملڻ (٩-١)' (٣١-٧)

فَتّاح (٦) کوليندڙ - فتح ڏيندڙ خدا جو نالو

فَريادي (١) ڏانهن - پڪار

فقير (٢) غريب ڙال مسڪين ڙال - فقيرياڻي

فَمُ (١) وَاتُ (عربي)

ق

قالُو بَليٰ (٦) قرآن (سوره٧) مان يعني هائو جيئن تہ هائو- الست ربڪم جو جواب (٣١-١)

قَضا (٥) قسمت - الاهي امر - خدا جو حڪم - تقدير

قلم (٥) لوح قلم- ازل- قسمت نصيب- لکيو

قليل (٦) ٿورو (٣٠-٣) لڙ ٿورڙ ٿوري مسلماني وارو- ڪوڙو

قَول (٦) اقرار- انجام وعدو

ڪ

ڪاڏو (٦) چڪ - سڪ -

ڪنش - خواهش (١٢-١)
(١٣-١١) (١٣-١٢)
ڪارِيهر (٢) نانگ - درياهم
نانگ جهڙا - خوفناڪ
ڪاڪو (٢) وڏو ڀلو - چاچو
ڪلمَ (٢) لت - لڪڻ - ڏڪ
جُوڪ (٢-٣) (٣٠-٣) محبت
عشق
ڪامٺي (٣) زال - گهرزال
ڪاندي (٧) ڪندو تي يا
ڪُلهي تي کڻندڙ - جنازي
کڻڻ وارا
ڪاني (٥) ڪانو - تلر - ڪِلڪ
ڪبرو (٣) ڪُبڙ - ڪُبُ -
ڪنارو - گهيڙ
ڪُڇُ - ڪڇو (٢) ڪڇو دلو يا
ٽيڙو (٦-٧)
ڪڇو جوڻ يا ڪرڻ (٥) اڃايو

ڳالهائڻ - ڪچها جوڻ = طعنو
ڏيڻ - مهڻو ڏيڻ - گار ڏيڻ
(١٢-١)
ڪِرڪَ (٢) ڪانُ - تير (١٢-٣)
ڪُرڪِل (٢) آواز - هُل - ڏمڇر
(٢١-٨)
ڪَرَم (٨) نصيب - نوشتو - قسمت
(١٢-١) (٢١-٨)
ڪرِهندم (٤) ڪَندُم
ڪُرڪو (٢) آواز - هُل (٢١-٨)
ڪَسِ (٤) ڪَش - خيالُ -
پسند
ڪُسرت (١) شڪستگي - ٻُجڻ
برزا ٿيڻ
ڪُڪُيون (٢) پوڙلون
ڪلال (٨) ڪنبار (پارسي)
ڪِلو (١) جهيڙو - جنگ - درياهم
جو لوڏو (٦-٨) (٨-١)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪَمَا حُقَهُ يا ڪَمَا هُوَ حَقَهُ (ع)
عربي جملو يعني جيئن گهرجي
جئين مناسب آهي - جئين
حق آهي (٦-٨)

ڪُنڍيُون (٣) ڪنڍيون - ڪن
واريون - ميندون (١٨-١)

ڪُن فيڪُون (٥) (٦) قرآن
(٢ سورة) مان يعني ٿي ۽ ٿي
پيو - الست جي ڏينهن جي
ڪارگذاري - خلقت - پيدائش
(١١-٢) (١٨-٣) (٣١-١)
(٣٣-٢)

ڪُنگ (٧) ڪَهنگ - ٻالي
جو پکي - ڪانئرو

ڪُنجُ (٧) ڪُنڊ - پاسو (پارسي
ڪُنج)

ڪونائُو (٥) ڪونڻ وارو - قاصد

ڪُوچ (٢) مُڙ

ڪِيرُ (٣) ڪلا

ڪيٺان (٧) مٿن ڪاڻ (٩-٣)

ک

کاڻ (٨) تاڻو - دلو - گهڙو

کهانڙ (٣) ستائڻ - چيڙائڻ -
جوڙڻ - بيزار ڪرڻ (٣-١)

کِرُسَ (٣) کرسائي - حرڪت
کيـر - ميڙ - کوسڪتائي

کُڙڪو (٣) گهنڊ - آواز -

کِڙ (٥) لحظي پل، گهڙي

کُوپو (٩) ڪڏ

کِهجڻ - کُهڻ (٦) تڪجڻ (٩-٩)
(١٠-١)

کُهيُ (٦) ٽڪي

کِير پياڪ (١٠) کير پيندڙ -
ميهار

کيري (٦) ڪڙي تر جوڙ

گ

گاگهاڻي - گهاگهاڻي (١) همت ڪري - دل جهلي - سر سهائي (٦-١) (٢-٦)

گَڏ (٧) گڏ - سان - سان گڏ

گُرُڻ (٢) وڃڻ - پُرڻ

ڳ

ڳُجها لڌر (١) ڳجهه - راز - ڳجهو - مخفي (١٨-١) (٢١-٢) (٣١-١)

ڳيا - ڳيو (١٠) ويو (سرائڪي)

گهه

گُهاتُ (٣) گهيڙ - گهڙڻ يا وهڻ جي جاءِ (٢١-١)

گهاگهائي (٩) همت ڪري - دل جهلي - سر سهائي (٦-١) (٦-٩)

گهڙي (١) گُهڙ - انجام - انجام

ڪيل يا پڇاڙي وقت (يعني آخرت - آخري ساعت - ايمان)

گُهور (٣) سامهون منهن - نظر - خيال - ڪام - پور - پهر (٩) (٢١-٣) خوف

گهوريس (١) صدقي ٿيس - قربان ٿيس

گهيڙ (٣) تر - درياهه ۾ گهڙڻ جي جاءِ - پاڻي پرڻ جي جاءِ

ل

لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَّحْمَةِ اللهِ (١)

قرآن (٣٩ سورة) مان يعني خدا جي رحمت کان نا اميد نه ٿيو (١٢-٣)

لاج (٣) لڄ - ننگ - شرم (هندي)

لڙ (٧) مال جا ڌر - وڇون پاڙا وغيره (٧-١) (٧-٣) گهڻو يا جهڙي جي زبان يا جيڪي

وچهه لڙڪندو آهي

لاڙو (٤) نديڙا گهيڊ

لام (٤) دامن - ھناري

لاڻو (٣) اٺ جي چرڻ جو گاھ يا چارو (٣-٢)

لُچڻ (٦) ڦٽڪڻ - بي آرام ٿيڻ

لُڏُ (١) لڏو

لِڏو (٥) لکيو - سرنوشت (٣-٢) (١٠-٢) (١٠-٥)

لڙڪڻ (١) لُڏڻ - ٿلڪڻ

لَڙڪو (٧) نينڍو ڇوڪر - نادان (اشارو شيطان ڏي)

لَس ليٽ (٢) ھڪ ٻئي ھنيان ليٽندڙ يا موٽندڙ

لُعاب (١) وات جو پاڻي - ٿيڪي

لَڪُ (٧) جبل - جبلن جا گهٽ يا درا

لِڱُڻ (٩) ڏکن جو لڳايو - روڪ الڪ

لُوت (٣) وڻ جو قسم

لَوح (٥) تختي - لوح قلم - نصيب - قسمت

لوڙا (٢) ھُلُ - وڏو آواز

لُوڙائو (٣) درياھ

لوڙھڻ (١) ٻوڙڻ - وھائي ڇڏڻ

لوڙھيون (١) ٻلُهٽيون

لُوھيُون (٣) محبت جون ماريل ھيڙيون

لُھاڻو (٣) جلائيندڙ - عشق (لوھڻ = جلائڻ)

لُھڙون (١) مڇيون

اُھٽيون - لوھٽيون (١) ٻلھٽيون جي پاڻي ۾ ٿيندڙيون آھن . پاڻي جو ڪڪڙ جانور

لِيا (٧) ٻڌا - ٻَڌل (لِڙڻ = ٻڌڻ)

ليار (٣) وڻ جو قسم (١٠-٣)

ليٽ (٤) درياھ - لھرين - اٿل درياھ جي

م

مانيتڙا (۷) مانئي تي ماڇي
ماريندڙ

مارِگ (۶) رستو گس (۹-۲)
(۱۰-۴) (۱۲-۵) (۱۳-۸)
(۱۹-۳)

ماڻڪيون (۴) ميڻهون - مڻهن
جوهڪ ڙو قسم جنهين ڪنديون
پوريون

ماهيت (۵) خاصيت - جاڻ -
طاقت

متو (۱) زور ۾ آيو - موجن ۾ آيو
(ماڇڻ مان)

متوالي (۴) مست

مَتَ (۸) متان - متانهيون -
وڏيون

مَپَ (۲) وجهه - ماپ (۶-۷)

محفوظان (۲) لوح محفوظ کان
ازل کان

مُڏُ (۶) ترهو - ڪکن جو موڙو
ترڻ لاءِ

مُرجان (۵) ٻلي - بيشڪ

مُرڪ (۳) فخر - وڏائي -
مرڪڻ جهڙي ڳالهه - شرم -
لڄ - دستور - عادت (۳-۵)
(۸-۶) (۱۳-۱۱) (۲۱-۹)

مِرڪ (۴) لب - چُڪ

مُعلم (۷) معلوم

ملاح (۱) ميربحر، ٻيڙي هلائيندڙ

مَلَڪُ الموت (۸) عزرائيل -
ساهه ڪيڻ وارو ملائڪ

منصور (۱) شيخ حسين حلاج
جنهنڪي انا الحق (يعني آءٌ
خدا آهيان) چوڻ ڪري
سوريءَ تي چاڙهيو هوائون

مَنَ ڪاڻو (۶) دل جي ڪشش
سبب - خواهش

www.sindhsalamat.com　　　　books.sindhsalamat.com

مُنهان (١) مکان

مُنهن (١) بهانو - عذر - سبب

مُنهن ڪرڻ (٦) وات ورجهڻ

مٺي (١) ڏسي (مٺڻ = ڏسڻ)

مَٺي (٨) ڏي - ڏانهن - طرف

مولهائو (١) بگيءَ - بتڪو

مَهند (٦) اڳي

مهندان (٦-٩) اڳهان

مِينا - ميلي (٣) ملو - ملي

مِيثاق (٦) انجام - مٺي اشارو آمي جواب يا انجام جو جو مخلوقن الست جي وقت کيو هو (١١-٢)

ميڙ (٣) ميلو - ميلاپ - وصال گڏ ٻل

ميڙائو (٩) ميڙو - ميلاپ - وصال

مَعين (٦) آ؟ - مان (سرائڪي)

مَين (٧) آن (ميو = آڻ)

ميومٺو (٥) ٿلهو - متارو - زور وارو

ن

نالو (٧) ننگ - نسبت - واسطو

ناقو (٢) اٺ (پارسي ناقه) (١٣-٥)

ناقص (٥) گنهگار - مسڪين - نماڻو

نال (٦) ساڻ (سرائڪي)

نِبارُ (٥) خالص - نِج - پاڪ (٢٥-١)

نجاست (١٠) پليدي - گندگي

نِجهرو (٦) امن جي جاءِ - آسرو ڏيڻ - گهر (٧-١) (٩-١) (١٢-٣) (١٩-٥)

نراڙ (٥) پيشاني

نِرالي (١) طلجدي - عجيب

نِڪوتي (٢) نر ۽ رو- نر نندين وڪن سان يعني جلد.

نهايت (٥) انتها - پڇاڙي (٢٠-١) (٣٠-١)

نمرودي (٧) ڪافر جو- شيطاني (نمرود مڪتو ڪافر بادشاه هو)

نهار (٤) لک- تفاوت- حرڪت نظر- نهارڻ

نهي (٨) چڙي

نيچ (٦) سند- سيڻهر نرڻ جي دلو- ڪتو

نيچ (تيش) ٻالي جي شاخ - دريام

نِهڙ (٣) زنجير (٦-٩)

نيڙ (٣) نيڙي تهر - واڻز ويجهو- قريب

و

واجهائڻ - واجهڻ (٩) سڪڻ نهارڻ - ڪنش ڪرڻ - ڪوشش ڪرڻ (٩-١٢) (١٠-٧)

وادي (٦) ماٿر - پٽ - ميدان بيابان (عربي) (٣١-٢)

وارُ (٥) وقت

وَاَمّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ (١) قرآن (٧٩ سورة) مان يعني ۽ وري اهو جو پهنجي رب جي اڳيان بيهڻ کان ڊڄي تو (انهيڪي بهشت ملندو)

وَٽانءِ - وٽانا (٧) ميهن جا ٿان ٻاڻ

وِچين (١) وچئين جو وقت - عصر - سج لهڻ کان اڳي

وَڄ (٣) ميهين جو ماڏي ٻچو- ننڍي ميهن

وَچار (۴) (۵) (۸) وچن وارو- وچون چار ٻندڙ

وَڏ ا) ملّ - جلد مل- ٻنڌڪر

وَڏ اياءِ (۱۰) تنهنجي وڏائي

وِرچڻ (۲) لاچڙ ٻرڻ - ڦتڪڻ أتلڻ ٻتلڻ - بي آرام ٿيڻ (۳-۴)

وِرَس (۳) جوڪ - غلطي

ورني (۱) مڙس - ڀتار

وڙاءِ (۴) وڙائي - جڳائي - مناسب آهي

وڙکڻ (۱) گهمڻ - ڦرڻ

وکڙي (۳) ننڍڙي وکر - ننڍڙو قدم

وڳڻ (٦) گذارڻ - هلّ ڪرڻ وڃڻ

وِللڻ (٦) ٻڪ ڪرڻ - ٻقلڻ - وِڦلڻ - ذري ذري ٿيائڻ (۲۷-۱)

وَلها (۹) اي ور - اي ڀتار (۱۹-۱ءِ) (۲۳-۱)

ولي (۳) وري - موتي (سرائڪي) (٦-۵)

وماس (۵) فڪر - ڳڻتي - ڏکر

وِلڏر (۷) جبل ۽ ندي جو نالو

وَنڪ (۱) پيچ - وڪڙ

وِنگو - وِنگي (۴) ڏنگو - آڏر ڏنگي (۳-۲) (۱۱-٦)

وِڻاهه (۵) نقصان - خوف

وَهاڻيءِ (۲) اُسوواري مهني ۾

وِهاڻيءِ (۳) رات گذريءَ کان پوءِ - فجر جو (۱۱-۱)

وَهڻ (۵) گوت ومدد زبانلي واڻ - دريا - پيڙي

وَهلور (۳) عاجز - تنگ - ڪڪ بيزار (۱۹-۲) (۱۲-۳)

وهي (۸) وهي، ملي

وي (٣) دريا- جارو- جاري
جي جاء - سبزو - هيلو
(٧-٤) (١٤-١)
ويا چڻ (٤) اورڻ - گر مڻ
ويڪڻ (٥) ڏسڻ (سرائڪي)
ويڪ ڪرڻ (١) موتون ڪرڻ -
وقت اچڻ - وقت گذارڻ -
جلد گذري وڃڻ
ويلو (٥-٨) وقت - دير
ويلي (١) سويلي - سوير
وِيڻ (٤) وڃڻ
ويٺِيَتَ واهر (٣) جنهجي واهروئي
جنهجي - واهر ويل - ٻيوس -
ٻيواهو

هه

هالڪ (٨) ڪاهل - ٿجو هزوار
(١٤-١) (١٠-٣) (٣٣-٢)
هاري (٢) نياڻي - نادان زال

هُيباڻي (٦-٧) (١١-٢)
(٣-٣)
هاواٽا (٨) افواهون - عام
خبرون
هُرَپُ (٢) ٽپو - ٽپ - ڇال -
هُرَڻ (٨) ياد اچڻ - ياد پوڻ
(٩-١٣) (٣١-٨)
هڙ (٥ موڙي - گنڊ - مايو
هِڪَ (٣) هڪجهڙي - يگانگي
هڪجهتي - سڪ - اُچ - اُسات
اُڪير (٩-١)
هل چل (٥) آمد رفت
هُلڻ (٨) افواهه ٿيڻ - خبر پکڙڻ
هُمَ (٩) سڀ - مڙئي - ڪُل
(پارسي) (٢١-٤) (٢١-١٠)
(٣٠-٤)
هُنگار- هُونگار- هُوڱر (٨)
آواز - هڪل - ميڊهن کي
هڪلڻ جو آواز

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هُنئين (٥) اُمنيٿن - نيت - آخر
هُوْلَ (٣) ڊپ - خوف
هوڙ (٣) آواز جو لڳو لڳ اچي - گهٽو آواز (١١-٣)
هِيان (١) دل - ميانو - (١٠-٧)
هيج (١) محبت - شوق - خوشي (٧-٣) (٩-٣) (١٩-٢)

ي

ياوه (١) اجايا - بيفائده - بيهودي بڪ بڪ

٧ سر سارنگ

ا

اُڇڪر (٣) آڏنو - سور - پروسو ڊڪ - پردو - بنام (١١-٢) (٢١-٥)
آرَ (١) تُڏ - مڪڙيءَ جهڙو جيت جو ڊانهون ڪندو آهي
آڙي (١) ڏنڊ جو ڪڙو يڪي
آگَمُ (١) مينهن جي موسم - مينهن جو سعيو - ملار - جهڙ (١٨-٢)
آڳمڻ (٣) آ گهر ڪرڻ - جهڙ ڪرڻ
آگمڻ (١) جهڙ ٿيڻ (٣-٢)
آگولڊرو (١) گوندر لاهيندڙ - غمخوار - سرهو ڪندڙ
اَبَرُ (١) ڪڪر - بادل - (پارسي) (٨-٢) (٣١-٩)
اُبون (١) ڏونهين جهڙا ڪڪر پاڻون
اُبرون مُيرلُون (١) ڌُربون تلهيون
اُنُنِ (١) وَنُن - هِن لاءِ يا هِن وٽ ولو

اُچل (٢) تير - تِکو - گهڻو

اُرزان (١) سهانگو - تمام گهڻو (٣)

اِستنبول (٣) مشهور شهر سلطنت، ترڪستان جو تختگاهه

اڪيون ڪيڻ (١) ڪاوڙجڻ - سچ جي سخت تاڃش ڪرڻ قيامت جي ڏينهن

اُنگُن (١) چِت - ڪُڪُرُن جا ليڪا ۽ شڪليون

انگُڻ (١) جت ڪيڻ - رنگ ڏيڻ - نشان يا انگ ڪيڻ (٨ - ٢)

اولارو (٣) گهر - جاءِ

اوچڻ (٣) ڍڪڻ جو ڪپڙو

اُوَر (٣) ميڙ - ميڙاڪو - ڪاهه (٨ - ٢)

اوڪ (١) وسڪارو - مينهن پوڻ (اوڪڻ = ڦي ڪرڻ ها

پاڻي هارڻ) (٣)

اوڪاڻڻ (٣) موکو ڦيڻ - موڳائي ڏيکارڻ

اولون ڪرڻ (٢) ياد گيريون ڪرڻ . ڏک ڏيکڻ - پردو ڪرڻ

اوهيرو (١) جوهو مينهن جو جو وارا وارا ڏئي پوي (٣)

ب

بانڪا اپر (٣) بيڪا ٻير - مُلڪ جو نالو

بُدام (٢) مُلڪ جو نالو

بَرُ (١) بَنُ - بيابان

بُرجنگ (٢) مُردنگ - وڄائڻ جو ساز

بُرمڻ (١) وَسڻ (هندستاني - برسنا)

بِسَر (١) بسترو - هنڌ - سمهڻ جي جاءِ

بَڪار (٣) ملڪ جو نالو

ٻُهار (٣) مُلڪ جو نالو

ٻيڪانير (٣) ملڪ جو نالو

ٻ

ٻَنّ (١) ٻولو - جهنگ - ٻيلو - ميدان - مٿانهين زمين (ضد - چَنُ)

ٻوڙ (٣) ٻوڙ ٻوڙان - پاڻي جي اُٿل - گهڻو مينهن

ٻولائون (١) تڙلاميون رنگ جون ميهون - رنگ جو قسم

ڀ

ڀَٽَ (٢) واري جا ڍڳ - ڊِپ شاهه جي ڀٽ جي مڪان جو نالو

ڀُڄ (٣) شهر جو نالو - ڪڇ جو گادي جو هنڌ (٢٥-٣)

ڀُنهو- ڀنڀيا (٣) گتيل وار - ولهل

وارمٿي جا - زلف - چڱو موچار (؟) - سهڻو (٩-٦) (١١-٣) (١١-٧)

ڀَڃ (٣) ڀڃائڻ - آلڻ - ترڻ رنج

ت

تاڙو (١) ڪڙي قسم جو ٻڪي - ڪويل (٣١-٨)

تازي (١) گهوڙو (٣٠-٣) (١٤-١)

تاسيارو (١) تاس وارو - اڃو اڃايل - خشڪ

تَرُ (١) ترائي - ميدانهين زمين

ترڪش (٢) ڀٿي - تيرن رکڻ جو خانو

تَلَّ (١) تلاءُ (؟)

تُمُ (٢) تون - توکي - اوهين (ضد مٿاڻي)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ليوڙا - ليئڙا (٣) ميٺلگر - ترا ريون صاف ڪندڙ (٨-٦)

ٿ

ٿانور (٤) مندر جو نالو

ٿڙ (١) وڏو جبل (٩-٢)

ٽ

ٽهه ٽهه (٤) کِلَ جو آواز - خوشي مان - مرڪي سان - ٽمڙ جو آواز (٢٠-٣)

ٽهڪ (١) سهڻو ٽيڙ - چڱو لڳڻ - وڻڻ

ٺ

ٺار (٣) سي - ٿڌ - سردي (٢٧-١)

پ

پاچاٽي (١) پهاڙي ٻوسر جي ر - ٻوه ٽي (آڳاٽي جو ضد)

پاساريون (١) پاسي واريون - پاسي پر پاو پهجو رهندڙ

پارڪر (٢) ملڪ ۽ مڪان جو نالو - ٿرپارڪر - ننگرپارڪر

پالوٽ (١) پلٽ - پڪڙڻ (٧-٤)

پاهه (١) رنگ - ربج - خوراڪ ڪاڏو - چارو (٧-٣) (٧-٤)

پاٿر (١) ٿر پر مڪڙي مڪان جو نالو (٣١-٢)

پڌام (٢) مڪڙي جاءِ پيٺ شاهه جي و پاڄهو

پراڻ (١) مڪان جو نالو - درياهه جو پراڻو ٿانءُ - پراڻو درياهه (٧-٢)

پرپراڻ (١) پرڪرڻ - چٽي وس - گهڻو ميٺهن - ڏڍ

پرن (١) پارت (پرڻ = پارت ڪرڻ)

پره علي الصّباح - فجر - پرهه

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

قتي - برپات

ٻَلُ (٣) مڪان جو نالو پٽ شاهه جي ولاڄهو

ٻَلُرُ (١) ميندن جي ٻاٽي جو ڏيو ميندن جو ٻاٽي (٧-٤)

ٻو چاٽي ٻوٻاڙي - شام جو وقت ڍيون جي ٻاڄاٽي

ٻي ڪرڻ (٢) ڪيڙ - ڏمي ڪرڻ (پارسي - بي ڪردن) زور ۾ گهاتائي ميندن جي -

پيغڪا (٢) پيڪا - زال جا ٻائت - ٻي جا

ق

قونگيون (١) (٣) ترڪاريون ڪڻيون

ج

جرڪڻ (١) جزرڪڻ - جهڪڻ

جور ( ) زورسان

جوراڙو (٢) زوراڙو - ظلم - ڏکر - شر - زورآور - سخت ڏاڍو (٩-٢)

جُوء (١) نهر - ندي - نئي - گٽ - جاري جي جاء - مڪان

جيسر مير (١) جيسلمير - ملڪ جو نالو ٿر جي ٻاسي

جيلاڻ (١) بغداد جي ولاڄهو مڪرو ملڪ جتي شيخ عبدالقادر رح رهندو هو

ڄ

ڄماندر (٣) ڄمار - عمر - حياتي (٣١-٥)

جهه

جهات بلڪل - مطلق - مور - اصل

جهاتڻ (٣) جهٽ ڪرڻ - جلد اچڻ - جلد لهڻ

ڇُهڙ ڦُڙ (۴) ڇهڙ لڳڻ ۽ مينهن
وسڻ - برسات - مينهن.
(٣٠-٢)

ڇُهڙ ڇهور (۴) ڇُهڙي ڦڙي

ڇُهٽڪڻ (٢) ڪُرڪڻ -
ڪُٽڪڻ - آهستو ڳالهائڻ -
تنوارڻ (٢٠-١) (٢٥-۴)

ڇُهو لو - ڇُهوڙو (٣) ڇهوڙي
ڀڪو - ڀنگو (٩-١) (٣١-١)
(٣١-٥)

ڇهورڪ (١) مڪان يا شهر جو
نالو جتي شاهہ عنايت صوفي
هوندو هو - اُن جي وسطي
جاءِ (٣٥-٢)

ڇُهومڪ (١) ڇُهڪ - ڇڳا
گلن يا ميون جا - ڪن ۾
وجهڻ جو ڪڙو زيور

ڇُهو لڳارڻ (١) آهستو آواز
ڪرڻ - تنوارڻ - ڪڪرن
جي ملڪي گوڙ ڪرڻ
(١١-٣)

ڇ

ڇيڙ (٣) معيرا - ننڍڙيون
ريهڙيون

ڇُڪي (٢) ٽڪري ۽ ڏيد جو نالو

ڇُنڇل (۴) چالاڪ شخص -
مينگهہ ملار

ڇوٽ ڏيڻ (۴) جلدي ڪرڻ
چالاڪي ڪرڻ - همت
ڪرڻ

ڇوڏس ڇُنڊ (٣) ڇوڏ ميٺن جو
ڇنڊ

ڇؤماسو (٢) ڇئن مهينن جو
عرصو - موسم - سانوڻ جا
ڏينهن - برسات جي مند

ڇيهو (١) (٢) ٽڪري قسم جو
گاهہ (٣١-١) (٢٥-٣)
(٣١-٩)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چ

چاچر (۳) (۴) چِڪَ - چِڪڻ ڊنڊ - ڊوري - پاڻيءَ جي اچ پاڻَس - ٿورو پاڻي (۲-۳-۱) (۲۸-۱)

چِنّ (۱) (۳) (۴) مَنَهَ - چِپُرُ - ڊنڊ - ڊورو - ميدانهين جاءِ (ٻن جو ضد) (۳۱-۸)

چمهڻ (۱) وڄڻ - ٿاڙڻ - کپڻ

ڊ

ڊَرَمُ (۴) ٻلاٻون - خير جا ڪم چڱا ڪم

ڍ

ڍُڄڻ (۲) جيٽا ٻور - دشمن (۱۰-۶)

ڍُرُ (۳) ڪان جو ٽالو يت شام جي وڇهو

ڍُرتُ (۱) شر - ڍُکر - ڍڪار (۲۴-۳) (۲۹-۱)

ڍُڙهه (۱) ڳُڙا (ڍَڙمو=ڪيڏون گولي)

ڍِڪاريا (۴) ڍُڪار جي اگهه تي وڪڻندڙ - مهانگو وڪڻندڙ

ڍَلهڻ (۳) ٻرڻ - زور سان ٻرڻ

ڍُنجُ (۱) ڍُکر - ڍولائو - اهنج بيماري (۳۶-۲)

ڍُونگهو (۴) ناريل جو ڪوپو - ڍونگهي جيترو ماڻ يا وزن

ڍُوٽا (۴) ٻيٽا - ٻٽا - ڊمرا - گهٽا - ججها

ڍَنبي (۴) ڏاج - داڻ - بخشش

ب

ٻامڻ گام جو تسر جنهنجون پاڙون غريب ڏَت ڪري ڪائيندا آهن

ڊبَ (٢) واريءَ جو ڊڙو - پٽ

ڍ

ڍارُ (٢) ڍڙو- آرُ- وسڪارو ڍول - وانگي - مثال (٥-٢-١)

ڍُٺَ (٢) مڪان جو نالو- ڍر- پٽ (ڍالي = ڍٽ جا رهاڪو) (١٢-٢) (١٩ - ١)

ڍُرَڻ (٢) لڙڻ - لهڻ (٣١-١١)

ڍَانگ (٢ حال - ڍول - چڱي حالت

ر

رَانڪ (٣) مڪان جو نالو پٽ شام جي ويجهو

راتُون (١) رنگ مينهن جو

رُتَ (١) موسم - مُند (١١-١)

رس ہلائڻ (٢) رس رهائڻ - رس رکڻ - ڀلائي ڪرڻ - نباهي اچڻ

رعْدُ (٢) گوڙ- گاج (عربي)

روضو (١) قبو- مقبرو - درگاهه (٣٣-١)

رِيلو (٣) وهي آيل پاڻي - نئي گڏ (١٢-٥)

س

سادن (٢) سگهڙ ساٿ - خوشيون واڌايون

سارنگ (١) راڳڻي جو نالو جا ساونڻ ۾ ڳائبي آهي - جهڙ - وس

ساز (٢) وڄائڻ جو اوزار

ساماڙو (٢: شهر ۽ مڪان جو نالو ٿر جي پاسي

سالدهه (٢) لڳو لڳ - هميشه - سدائين - مڪان جو نالو

سَاهُرا (٢) سهري جا ماڻهو

سائُون (١) سڪيون - آسوديون

سَبزو (١) ساوڪ - گاهہ

ستائون (٢) ستون - رٿون - بندوبست

سَجُر (٢) تازا - زيادہ - گهاٽا

سُوڪرڻ (٣) آباد ڪرڻ - خوش ڪرڻ

سَرائو (١) جٽو - صفا - وڏي سڌ

مَرلو (٢) جهُڙ - ملار (٢٢-١)

سِرَڻ (٣) وڃڻ - ملڻ

سِنيون ( ) ڪن - ڍورن جو تعداد

سُنجهہ (١) سانجهيءَ جو - سوير

سِندڙي (١) سنڌ جي لاءِ پيار جو نالو

سَندو ڪرڻ (١) بري ٻاٽ - دور ليڙڻ

سوڪ (٢) سخت - ڪُهرا - خشڪ

سوڙاڙن (٢) سوڍن يا ڦُرڙ جي ماڻهن جون زالون - اشراف زالون

سوڙهہ (٢) تنگي - بيانگائي - ڏکار

سُهائو (٢) سوجهرو - سُڪار

سيلو (٣) سياي - تير - ڪڙي قسم جو هٿيار - ڏاس جو تيل رسو جو ڍورن جي ڳچيءَ ۾ وجهندا آهن ۽ انهي جي وچ ڪاٺي ٻڌندا آهن

ش

شبهہ (٢) شڪل - صورت

ص

صُراحي (٢) گگهي ٻاٽي جي - شراب جو ڪوزو

صُور (١) ڏُنڊ يا سِڱ وڄائڻ جو، جو حضرت اسرافيل

ملائڪ قيامت جي ڏينهن
وجائيندو، جنهن جي ڏڪاءَ
يا آوازتي ماڻهو سڀ مري
ويندا ۽ وري اُٿندا - انهيڪري
سنڌي ۾ ضرور ڏڪاءَ جوندا
آهن.

ط

طَوقُ (٣) ڳچي ۾ وجهڻ جو زيور
هار- ڪنٺي

ع

عَرفات (١) مڪي ڪان نون
ڪوهن پنڌ تي هڪڙو ميدان
جتي حاجي اچي گڏ ٿيندا
آهن - جونتا تہ اُتي حضرت
آدم ۽ بي بي حوا وري اچي
گڏ يا هوا ۽ هڪ ٻئي کي
سڃاتائون، تنهنڪري اهو
نالو پيس.

غ

غَوث بهاوالدين (١) غَوث
چون قطب کي جو ڪن
اوليائن جو لقب آهي. شيخ
بهاوالدين ذڪريا وڏو اولياءُ
۽ غوث هو ملتان ۾ - شيخ
عبدالقادر جيلاني ۾ غوث هو
(٣٣-١)

ف

فِيل (٣) هاٿي (١٣-٢) (٣٠-٣)

ڪ

ڪامارو (٣) مڪان جو نالو
ڪاڻ (١) شرمندگي - فڪر-
انتظار- ڳڻتي - عيب - مدائي
(١٢-١) (١٩-٥)
ڪاهُوجي (٣) پٽ يا مُڪان
جو نالو پٽ شاهہ جي ويجهو-
ڪاهو وڻ جو ۾ قسم آهي

ڪُٺُ (ا) مونجها رو - فڪر - ڳڻتي

ڪَٽَڪُ (٢) لشڪر - گوڙ ماڻهن جو

ڪِرار (ا) (٢) ڏيڍ ۽ مڪان جو ناليوٽ شاھ جي وڻجهو (٢٤-٤)

ڪرتار - ڪلتار (٣) ڪردگار خالق - خدا تعالى

ڪُرگهٽ (٤) گهر گهٽ

ڪُرَنائڻ (ا) پاسا لاهڻ - وڪوڙي - وڃڻ

ڪُسُ (ا) مونجهارو - فڪر - ڳڻتي

ڪعبو (ا) بيت الله - حج جي جاءِ

ڪُفّار (٣) ڪافر

ڪلمو (٣) لا اله الا الله محمد رسول الله - الله ۽ رسول تي

ايمان آڻڻ

ڪُليُون (٢) نڙيءَ جا عدود - ڪليجا

ڪوڏان (٤) ڪوڏ مان - خوشيءَ مان

ڪُهڙُ (٤) مُنهُن - هيءَ ۾ سازڻ جو جهنگ

ڪُهڙُ (ڪوڙڻ) (٤) سمهو ڪوڙڻ غمگين ٿي وهڻ -

ڪيسُ (ا) ڪارا - ڪيس جي رنگ جهڙا

ڪيسر (٣) زعفران - پيلو رنگ

ڪِيهان (٢) ڪيهون - ڏانهون گوڙ

ڪم

ڪُتَرُون (ا) جي ميٺهون ٿر ۾ ڪٿن ۽ ڪير ۾ لاهن - ڪيڏو يا ڪترا ڪڍ ڏون

کپ کِھڙ (۴) گِٺِعي ڪرڻ -
خفي ٿيڻ - بيزار ٿيڻ

کَرو (۴) اَنَ جو ڍيرو - اَنّ رکڻ
جي جاءِ - ٻار

کُنڀاٽ (۳) شهر ۽ ملڪ جو نالو

کُنج کُٽڻ (۱) آستين چاڙهڻ -
ٻانهون ڪنجڻ

کوني (۱) ڪُوڙي - اڳيندو
(۹-۴) سيڙ - ڍير - ترسيل

کوڙ (۴) انبار - ڍڳ

کُوٽيتي - کُٽِيتي (۲) کٽائتي
پوري ڪڻ يا وقت يا موسم تي
ايندڙ - کوٽي مڪان واري
جو پٽ جي ويجهو آهي

کيتو (۱) کتراڪ - جهيڙو -
حرڪت - ارڏائي

گ

گرالار (۴) شهريا ڪوٽ جو نالو

گرگٽ (۴) ساندو

گڙلڪ (۲) مڪڙو پٽ پٽ
شاهه ڪان ۱۵ ميل تي جتي
شاهه پٽائي مکڙي ڪندي
جي وڻ ميٺ وهندو هو

گُرڻ (۱) (۴) گوڙ ڪرڻ -
گاج ڪرڻ

گُمان (۱) شڪ - امڪان اچڻ
جو

گُنگور جي (۲) پٽ يا مڪان
جو نالو پٽ شاهه کي ويجهو-
گنگو وڻ جو هڪ قسم آهي

گُنوائڻ (۱) گُهر ڪرڻ - وڃائڻ
لڪائڻ (۹-۳)

گُنيُر (۳) هاٿي (اشارو ڪڪرن
جو ۽ ڪاري رنگ جو)

ل

لالي (۳) ڳاڙهو رنگ جبين کي
لائڻ جو ٻان جهڙو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لِبِيس (۱) لباس - پوشاڪ - صورت - ڇهت

لُڙڪ (۱) ڳوڙها - سڏڪون (۹-۸)

لَسُ (۳) جام - ڍڪيئي پيئن

لُڪُ (۱) اُڃ - اُساٽ - ٻُڪ

لَڳهه (۱) ڳهاڙ ڪڪر - ڪڪريون - ڦڙيون

لَلُ (۳) مهر - ڀلائي - خوبي - حال طرح - اٽڪل - تجويز (۹-۱) (۱۱-۱)

لوڙي (۳) مڪان جو نالو پٽ شام جي ويجهو

لَٽڻ (۱) ٻڌڻ - ڦاٻو ڪرڻ (۷-۴)

م

مانو (۳) وڏو مٽ - وڏي چاڙي چاڙو

مَاڪالي (۲) نالو مڪان ۽ جبل ۾ نئي جو

مالياڻ (۴) جهڙي جو منڊب جي ٻيهي - منڊل - جهڙي ڦڙي

مُجرو (۱) سلام - زيارت - ديدار

مرگهه (۱) هرڻ

مڙڻ (۴) ڳٽڻ ميهن جو ڪير ڏئڻ يا ڏهائڻ

مُطّلب (۳) عبدالمطّلب جو حضرت محمّد جو ڏاڏو ۽ عبدالله جو پيءُ هو

مُغرب (۴) الهندي جا مُلڪ

ملهڻ (۱) خوش ٿيڻ - مرڪڻ سرخرو ٿيڻ

مندَل (۳) سَرمنڊل - وڄائڻ جو هڪڙو ساز

مٽڻ (۴) ولاڙڻ - پرڻ - ڏسڻ (۷-۱۱)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موڊي (٣) واپاري - اَن پهچائيندڙ يا ڪڍندڙ

موڏي (٣) موڏا - ٻگهه ٻگل بيعزت بي آبرو

مُوذي (٣) ايذا ڏيندڙ - شوم ڪنجوس

مولا - مولي - مولو (١) سردار مهندار - خدا

مِها (٣) ميها - ياڃي جو ٽسر - دلپسند

مُهتُ (١) آبرو - مان - فتح (١١-٥)

مِهري (٣) زال ذات - زال

ميران (١) مير - پير - مرشد - شيخ عبدالقادر جيلاني جنهنکي ميران محي الدين يا دستگير چوندا آهن

مِيڻيو (٣) وارن جي ڇڳ يا يا ڳُت

مينگهه مَلارُ (١) ساڻوڻ جي موسم - جهڙ

ن

نارُ (١) پاڻي ڪڍڻ جو چرخو

نارو (١) اُپرندو نارو - ٿرڪو واهڙ

نالِڙ (١) وهائڻ - جام پاڻي ڪيڻ

نِراڙ (٣) پيشاني (١٠-٥)

نُفسيُ نفسي (١) (عربي) منهنجو نفس - آءٌ پاڻ - قيامت جي ڏينهن جڏهن سختي شروع ٿيندي تڏهن سڀڪو پنهنجي حال ۾ حيران هوندو ۽ نفسي نفسي ڪندو وتندو - ٻئي ڪنهنجو خيال ڪونه هوندس

نُوري (٣) نور وارو - نور جي پيدائش - آسماني شيءِ

و

-واجو (۴) نعارن جو وجڻ - آواز گوڙ- گاج

وار (۴) وارو - ڦيرو وقت

واري (۴) وري- وراڻي-موٽي

وارياسو (۲) واريءَ واري زمين - ريگستان - ٿر

والديون (۱) (۲) ماني وڏيندڙ ڳالھيون شاديءَ محل- وڏيريون - جڙميون ڳالھيون

وَچڙا (۱) وچون - ٻاڏا

وَرَنَ (۱) رنگ - چمڪاٽ (٧-۴) (١٩-۲)

وَرَنيون (۱) ورن واريون - رنگ واريون

وِرُوهڻ (۱) وروندو - خوشي - وندر

وَسَمَ (۴) واسا - ليا - جهاتيون

(اشارو وڄڻ جي چمڪاٽ جو)

وَلَسُوفَ يُعطِيكَ رَبُّكَ فَتَرضيٰ (۴) قرآن (٩٣ سورة) مان يعني ۽ جلدي تنھنجو رب توکي عطا ڪندو جو تون خوش ٿيندين

وِلوڙو (۱) ڪيرولوڙڻ

وَلهار (۱) ولھر- ولر- ڌڻ مال جو - مڪان جو نالو (٧-۴) وليون

وِهڪڻ (۴) ڳڻ ۽ ميڻھن جو ڪير ڏيڻ ڪان بس ڪرڻ

وِيَّ (۴) جاري جي جاءِ - چراگاھ - باغ - ٻھلو(١٤-١)

هر

هندو (٣) ڪافر - ڪارو (پارسي ۾ هندو چون ڪاري

ڪي - هتي اشارو زلفن جي ڪاراڻ جو)

٨- سر ڪيڏارو

ا

آثار (١) اثر- نشاني

آرَڙ (٣) آرڙهه - اونهارو- گرميءَ جي موسم - ويڙهه - لڙائي

آمانگو (٢) آسرو- آس - اميد

آڪَبُ (٥) وارو- وجهه- آڳ- ڪتيل راند

آل نبي (٣) نبيءَ جو اولاد

آلودو (٥) آلودي (٩-٤) پريل لتڙيل - گدليل - ملِيل

اَڙ (٦) جهلو- روڪ - الڪ- بچاءِ لاءِ آڏو ڏنل بند يا ڪا شيءِ

اِسرار (٣) ڳجهه - اسرار

اَصلاَ (٤) اصل کان - ڏر کان- ازل کان

اللهُ الصَّمَد (٣) قرآن مان- يعني الله بي پرواهه بي نياز آهي

اللهُ نُوْرُ السَّمٰوات وَالْاَرض (٥) قرآن (٢٤ سورة) مان - يعني الله آسمانن ۽ زمين جي روشنائي ۽ نور آهي

اَموتُ (٦) آءٌ موت - هاڻي نه مرڻ وارا نهڻ وارا

اوچِنگار (٢) اچنگار - دانهن ڪري رڙ

اهلبيت (٣) نبيءَ جي گهر جا ڀاتي - سيد - سادات

ب

بتُول (٤) بي بي فاطمه جو لقب حضرت رسول صلعم جي نياڻي

بي ٻي (۳) سيّد جي زال -
بي بي فاطمہ رسول صلعم جي
نياڻي ۽ امام حسن ۽ حسين
جي والده، جنهنکي ساڃهي
بي بي چوندا آهن

ٻ

ٻُهار (۳) ٻُهَر - خاڪ - ڪيري
قليار

ڀ

ڀيڙو - ڀيڙي (۲) گڏ - ساڻ -
وٽجهو (۱۲-۹) (۹-۱۳)

ت

تابيني (۵) تابع - فرمان بر -
تابعدار

تَبَر (۲) ڪهاڙو - ڪهاڙي

تِڇڻ (۲) ڪپڻ - وڍڻ

تُوڙڻ (۲) گذران - سمر - سيڌو
سامان

ٿ

ٿرَلڻ (۳) ڌڪڻ - ڪنبڻ

پ

پارُ ڪيڻ (۳) اوسارڻ -
ڍانهون ڪري رُئڻ (۱۲-۵)

پاڪُر (۲) زِره جنگ جي پوشاڪ
پهاهر

پاڳڙپاس (۵) سندس پڳ يا
پڳڙي يا دستار

پاولنگ (۲) وهت - اُٺ گهوڙو
وغيره - پهلوان - بهادر -
شوخ

پَتنگ (۲) پروانو - جيت جو
جو شمع تي ڪاهي ايندو
آهي

پرڙڻ (۲) پارت ڪرڻ - سفارش
ڪرڻ - سونپڻ

پڙ ز (۲) جنگ جو ميدان

ٻِڪُ (٢) ڪنبُ - ٻرُ

ٻُوَاءِ (٣) ٻوءِ

ٻُھُوِن (٦) ڏڻ - ٻڪريون

ق

قُلين (٦) قُلن يا ڱُلن سان

قُلڻ (٦) ٻَبُ - ٻير جو آموياڱو جھھُر آڱريون آدن

ج

جار (٢) ڏکر - سوز

جُلهون (٢) جُلهون - ڪاهون حملا

جُماعتي (٢) ساٿي - سنگتي - طرفدار

جنّت (٣) باغ - بهشت

جنّت خاتُون (٣) بي بي فاطمہ بهشت جي مالڪياڻي

جه

جهڳڙو (٣) جهيڙو - جنگ

جهمڻ (٣) ڦُهڪڻ

جهوليون (٣) توليون

جُهونجهار (١) (٣) پهلوان - بهادر

جُهونجهارڪو (٣) جهونجهارنجو پهلوانن جو

جهيڙڻ (٢) جهيڙو ڪرڻ - وڙهڻ - جنگ ڪرڻ

چ

چوٽو (٦) وار- زلف - وانگوڙو

چُوڙيري (٦) چُوڙي واري زال سهاڳڻ - خوبصورت زال

ڇ

ڇُگهر (٦) ڇگهر- تاجدار- سردار ڪلنگي وارو (٢٧-١) (٢٨-٤)

ڇُٽڻ (٦) ڇڪرڻ

ح

حُرُ (٣) حضرت حرؒ جو پهرين
يزيد جي لشڪر سان آيو هو
پر پوءِ ڦري امام حسين جو
طرف ورتائين ۽ انهيءَ جي
ٻاران وڙهي شهيد ٿيو

حُورُون (٣) خوبصورت زالون
جي بهشت ۾ مومن کي
ملنديون

خ

خليلُ (٣) دوست - حضرت
ابراهيم خليل الله جنهن خدا
جي حڪم سان پنهنجو پٽ
حضرت اسماعيل ذبح ٿي
ڪيو

د

دادلو دوست - لاڏلو - پيارو-
مصحب (٣٣-١)

دادلي (١٠-٦) سڪي لڏي

دُلدُل (٣) گهوڙو جنهن تي
امام حسين يا حضرت علي
چڙهيو هو - ذوالجناح

ڏ

ڏيرو - ڏيرو ڏيڻ (١) ديرو-
ڪوچ ڪندي منزل ڪرڻ
(پنجابي - ديرا)

ڊ

ڊُهون ڏيڻ (٦) سُتون ڏيڻ -
ڪاهون ڪرڻ

ڍ

ڍالُ (٦) سپرُ

ڍِنگري (٣) ماڪ

ڍُونءَ (٦) ڏَرُ - لاشا - ڦُرم

ر

راڙو (٣) روچ - رئڻ - زاري

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رامائو- راماڻ (٦) مل مڪل
جنگ - زاري - راڙو (٢٥-٤)

رانٽيا (١) رانٽجڻ، رڃي
وڃڻ

راوت (٣) پهلوان - بهادر

راءِ (٦) راجا - بادشاهه

رتول (٢) رت جهڙو ڳاڙهو -
لال - ڳاڙهو رنگ

رُڪ (٥) جنگ - ترار

رِند (١) عاشق - صوفي - عاقل
(٢-١٤)

روهڻ (٥) روڪڻ - دوهڻ -
نگهڻ

رُني (٥) ٻني - دَز - لَتَّ -
اڏامندڙ ذرڙ

ريڪڙيارو (٦) ريگزارو - چٽل
گودڙين وارو - سونن ڏندن
وارو

س

سانگ - سانگي (٣) ترار -
نيزو (٨-٦)

ساهُو - سائُو (٣) بهادر - پهلوان

ساٿيهه (٢) ساٿي - مددگار

سُرلَ (٤) ٻن ٽن ورهن جو وڇيرو
ننڍو گهوڙو

سلحدار (٣) هٿيارن وارا

سُمانو (٤) چڱي مان وارو -
نامدار - ناليرو

سوارو - سوارا (٥) سوبرو
(٩-١٣) (١٣-٤) (١٩-٤)

سوئچو - سَعچو (١) سعيو -
سانباهو - تياري - ڳڻتي
(١٣-١٠)

سُونڪو (١) دپ - فڪر - ڳڻتي
انتظار (٢٥-٤) (٣١-٥ ؛
٨ ؛ ١١)

سِهو (٥) سهنج - وجهه - آسرو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اميد - ڀاڙو - لڳاءُ (١٣-١)
(١-٢١) شوق - چاهه

سيادت (١) سيدائي - سيد
هئڻ - سرداري

سِيمَاهُم فِي وُجُوهِهِم (٥)
قرآن (٤٨ سورة) مان - يعني
مومنن جي سجدي جي نشاني
سندن منهن ۾ ظاهر آهي يعني
سندن پيشانيءَ مان ظاهر آهي

ش

شاهه (٣) امام - يعني امام
حسين

شهادت (٣) شهيد ٿيڻ جو
درجو

ص

صوبو (٣) سردار - حاڪم - امير

ط

طبل باز (١) دهل وڄائيندڙ -
نقارا ۽ نوبتون وڄائيندڙ -
طبلچي

ف

فاطمه (٣) بي بي فاطمه حضرت
رسول صلعم جي نياڻي ۽ امام
حسن ۽ حسين جي والده،
جنهنکي بتول ۽ جنت ڌاتون
۾ چوندا آهن

فدا ڪرڻ (٣) قربان ڪرڻ -
صدقو ڪرڻ - گهورڻ

فردوس (٤) بهشت - جنت

فرزند (٤) پٽ - اولاد

فلڪ (٣) آسمان

فنا في الله (٤) الله ۾ محو ٿيڻ
يا خدا ۾ فاني ٿي وڃڻ يا
نابود ٿي وڃڻ

ق

قاسم شاهه (١) امام قاسم امام

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حسن جو پٽ جنهنجي شادي
جو سڳڻ ساڻ امام حسين جي
نياڻي سان ٿيو هو پر اُنهيءَ
وقت وڃي شهيد ٿيو

قضيو ( ) واقعو - واردات -
جيڪي ٿي گذريو (٣٠-٣)

ڪ

ڪٽارو (٦) خنجر - ڪٽاري
(٣٠-٢)

ڪربلا (٣) شام ولايت ۾
هڪڙو مڪان جتي يزيد
جي لشڪر امامن سان وڙهي
اُنهنکي شهيد ڪيو

ڪرهه (٣) جنگ - ويڙهه

ڪڪورجڻ (٥) ڳاڙهو ٿيڻ -
رت سان ڪپجو ٿيڻ

ڪلاڙين (٣) جڳا - سهٽا -
جرڻن جڙيل - مضبوط

ڪلنگي (٦) موڙ - طرّ -
سرداري يا بادشاهي جو نشان
(١٩-٣)

ڪند - ڪندا (٢) گرز - نيزا
(٦)

ڪنگول (٢) ڪنگولو - طوق -
حلقو - ڪنگڻ

ڪوار (٦) شڪايت - گلا -
بدسڱڻي (١٠-٣) (١١-٤)
(٣١-٨)

ڪوپو (٣) پهلوان - بهادر -
جنگي جوان

ڪوفي (٥) ڪوفي جا ماڻهو
جن پهرين امام حسين کي
دعوت ڏئي گهرايو پوءِ ڪانس
ڦري يزيد جي پاسي ٿيا

ڪونڌ (٤) جوان مڙس - همت
پريو جوان - بهادر

ڪونڌر - ڪونر (٥) شهزادو
پهلوان (١٩-٣)

ڪيڏارو (٦) ڪهدارو -

راڳڻي يا سُر جو نالو - جنگ
قتلعام - ماتم

ڪِهڙي (٥) ڪيولي - جيت
ڪنيو

ڪ

ڪڙڪب (٣) ترار - خنجر

ڪڳ ماڙو (٦) ڪڙڳ يا ترار
ماريندڙ - پهلوان

ڪِل وَلِ (٤) ڌڍيڙو - جنگ

گ

گلال (١) ڳاڙهو - ڳاڙهو رنگ

ڳ

ڳارو (٦) ڳرڻ - زاري - روئڻ

ڳاهه (٥) ڪاڻو - ڪاچ (١٠-٧)

ڳانو (٦) ڳتون يا ڳانڍڻ جو
گوشت

ڳرلاڻ (٢) ڳلي لائڻ - ياڪر
وجهڻ

ل

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا
(٤) قرآن (٢-سوره) مان -
يعني الله تعاليٰ ڪنهنکي به
طاقت کان وڌيڪ تڪليف
نٿو ڏئي، يعني سهندي آدر
تڪليف ڏئي ٿو

لَرْزِشَ - لرزش (٣) ڏڪڻ -
ڪنبڻ (پارسي لرزيدن)
(١٨-٣)

لُوني (١) ڪاٺي - سڙي - جلي

م

ماتام (٦) ماتم - افسوس

مارو (٥) قتلعام - خونريزي -
جنگ

ماس (٥) سندس ماءِ (١٣-١١)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مانجهي (٣) بهادر - پهلوان - سورهيه (١٣-١) (١٨-٣) (٢١-١٠)

مُهانڙ (٣) وڏائڻ - ڪپائڻ

مُحَرم (١) مسلماني سال جو پهريون مهينو جنهن ۾ جنگ ڪرڻ حرام آهي ؛ جنهن ۾ امام شهيد ٿيا

مُرڪڻ (٥) چپن هيٺ کلڻ - سچ جي ڪني ڪيڻ - لهڻ

مرگ (١) موت - شهادت .

مُرڪُڻ (٢) بخشڻ - رحم ڪرڻ

مصري (٣) مصر ۾ جڙيل ترار - ترار

مِضْرب (٣) ڏڪ هڻڻ جا اوزار هٿيار

مُکُ (٥) منهن

مَلُ (٦) بهادر - پهلوان (١٩-٣) (٢٤-١)

مَلڪُر (١) جهيڙ - ڏکر

مَلُوڪ (٥) شريف ماڻهو - سردار امير

مَلُهائڻ (٢) مرڪائڻ - سرخرو ڪرڻ - خوش ڪرڻ

مَڻ (٥) مڻيا - ڪلا - قدرت - نور - روشني - تجلي .

مواهيو (٢) مولهائو - پٽڪو - پڳ - دستار (١٩-٣) (٢٨-١)

مُهائي - مهائين (٦) سردار - پهلوان - مهابل - هيبت ناڪ - زوردار - موادبل (١١-٦) (٢٤-١) (٢٨-١)

ن

نال (١) ساڻ (سرائڪي)

نُوڙو (٣٣) سڀئي لڏل ڏڙ - نيزو

و

واويلا (٤) هاءِ - افسوس - گهوڙا

واءُ (٦) بيماري جانورن ۾ پکين جي

وڃ وڃڻ (٥) وڃ آڻڻ - حاضر ناظر ڪرڻ - هٿ وڃڻ

وَرِنَهه (٥) بهادر - پهلوان - گهوٽ

وَرِ ٻوڙڻ (٥) هٿ اچڻ - قبضي ۾ اچڻ - ڦاسڻ

وَناهڻ (٣) ونهه ۾ وهارڻ - شاديءَ جي لاءِ سنبرڻ

وَنڪو (٦) بانڪو - بهادر - پهلوان

وَهم (٦) فڪر - ڳڻتي - وسوسو

وَهُون (٣) زالون (وهُو)

وِيارُ (٤) آل - اولاد

هه

هزاري (٢) قيمتي - هزار جي مُلهه جو

هُولَ (٢) زرهه جي ٽوپي ۽ جا جنگ محل ڍڪبي آهي

ي

يُجاهدون في سبيل الله (٣) قرآن جي (٥ سورة) مان - يعني هو خدا جي واٽ ۾ جهاد ٿا ڪن يا وڙهن ٿا

يزيد (١) معاويه جو پٽ بني اميه جو خليفو جو امامن سان وڙهيو هو

٩- سر آبري

ا

آنڻ (٧) گرڻ - ٻگهرڻ (٨) (١١-٦) (٩-١٣)

آپ مُرليون (۴۱) پاڻ جيڏيون

آرِيُ (۱) جام پنهو

آرياڻي (۱) اشراف زال - پاڪدامن زال - آري جام پنهون

آريجو (۳) ذات - آري - پنهو

آڳاليو (۱۲) پچائيندڙ - سنڀاليندڙ - پناهه - هم صحبت - دلداري ڏيندڙ

آڳاهين (۳) اڳتي

آهه (۶) آهي

اُتان (۷) مٿان تي - مٿئنجي مٿان

اُتياڪ (۱۲) اُتيل - اُتندڙ

اُٽڙڻ (۸) ٽڪو ڏاڻ - وڏي ملڻ - وڪر ڪٽڻ - وڪر جو وڏڻ (۱۳-۷)

اُجها (۹) گول - ڏور - هوڙ

اُجهو (۵) گهر - رهڻ جي جاءِ

اُڏاڻي (۵) اُتي (اُڏامڻ - اُڏمڻ = اُيامڻ)

آڌر (۳) بي واهي - لاچار - ري آڌار - ري اجهي

آرڪ (۶) بري - بيزار - گم

اروجي (۶) اربجي - خشڪ سڪل

اُمرڻ - اومرڻ (۱۲) اسهڻ - روانو ٿيڻ - وڃڻ - هلڻ

اسير (۸) قيد ياڻي - بند ياڻي

اشارتون (۱۱) اشارا - نشانيون ڪنايا (۱۲-۵)

اصيل (۸) اصل ۽ نسل واري - ٻڌائتي - اشراف - سردار - بادشاهه (۱۱-۱) (۱۲-۵) (۱۳-۲)

آڪاج (۱۴) اڪاج - نڪمي مسڪين - بيڪدهين ڪم

ڪاچ جي نر (٣١-١١)

آڳانڇھو (١) آڳاٽو - اڳيرو - واڌو - ڏکيو - سخت - مشڪل (١٣-٢)

اَلْعِشْقُ حِجَابٌ بَيْنَ الْعَاشِقِ وَالْمَعْشُوقِ (٥) عربي قول - يعني عشق عاشق ۽ معشوق جي وچ ۾ حجاب يا پردو آهي

اَلْعِشْقُ نَارُاللهِ الْمُوْقَدَةُ (٥) پهرين لفظ کان سواءِ بيا لفظ قرآن مان يعني عشق خدا جي باهه آهي ساڙيندڙ.

اَلْعِشْقُ نَارٌ يُحْرِقُ مَاسِوَى الْمَحْبُوبِ (٥) (٢١-١) عربي قول - يعني عشق باهه آهي جا محبوب کان سواءِ ٻي سڀڪا شئي ساڙي ٿي

اَلْفِرَاقُ اَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ (٥) حديث - يعني جدائي موت کان زيادهه سخت آهي

اَمَاڻ (٥) اَماڻ جي جاءِ - روانگي - يعني ٽڪرا ٽين کي قبرتائين اماڻيوا جن

آنگڙيارو (١٣) انگڙي اتڪيل - وڏيل - بدن - جسم - عضون واري شئي

انگن چاڙهيو انگ (٧) سورين ٿي بدن جاڙهي

اوٽ (٢) واقفيت - پناهه - اجهو - جهلو

اَوجهڙ (٩) بيراهه - گمراهه - ٻيليل (١٣-١٢)

اوراڻ (١١) پرڻ - پورڻ - اندو ڪرڻ

اورانگهڻ - اورهانگهڻ (٢) لنگهڻ - انجام وسارڻ ڦيرائي يا متي جڏڻ

اوگيي (٣) موکيي - نادان - بيعقل - ڪم فهم

اولاڪو (٨) اُٺ - اُلڪو - نڪر - ڳٽتي (٩-١٢) (٩-١٣)

اولاڙو - اوراڙو (١٢) لولي - لاڏو - راڳ (٩-١٣) (١٢-٦)

اِهڃارا (٢) هٿن پيرن سان - هٿن نشانن سان

ب

ٻاري (٢) ڳرا - سخت - ڏکيا (١٣) اُٺ

ٻامڻ (٧) قبول ڪرڻ - هموار ڪرڻ

ٻاسيءِ پَٽي پَنگ (٧) ٻاڻ تي ڏپ ۽ هيبت قبول ڪري يا هموار ڪري

بُڪاءِ (١) روئڻ (عربي) (١٢-٦)

ٻوتا (١٣) ٻودا - اُٺ (١٠-٢) (١١-٢) (١٢-٦)

ٻوراٽو (٩) نگهبان - ٻهري وارو

جو هٿيار ڪٽي ٻهچائڻ هلي (١٣-٣) (١٣-١٢) (٢٦-١)

بيباڪ (١٢) بي ڊپ - بي پرواهه بيخوف

بيڪارياٽي (١٢) فقيرياڻي - ٻنٽي ٻندوزال

بيگارياٽي (١٢) مزورزال - زور سان مزوري ڪندڙ

ٻ

ٻابيهو (٢) مڪڙو پکي، جو رنگ جو اڇو آهي ۽ جهنب ڳاڙهي اٿس، ۽ تتر جيڏو آهي - ڪڇ ۾ گهڻو رهندو آهي (١٣-٢)

ٻاڏائڻ (٧) زاري ڪرڻ - آزي ڪرڻ (١١-١) (١٤-٢) (٣١-٢)

ٻانهڻ (١) ٻانهڻ زال - يعني سيڻي

بُلَرِ (٧) زال - جوڪري - ٻلن
ھاڻ (١٢-٥)

ٻنياڻ (٤) درماڻ - اندرئي
اندڙان - گهران

ٻَندڻ (٦) ٻَند - ٻانڌاڻو - پيوند
محبت جو ڳنڍ - ٻڌڻ جو
رسو وغيره - ٽنڍن ٻارن جا
ڪپڙا - تڏمجڻا (١٣-١٢)
(١٩ ٤)

ٻولي (٤) انجام - اشار الست
ٻرٻکم قالو بلائي جو

ٻيڙ (٩) زال - عورت

ٻيلَ (٩) ٻيلي - همراهه - همراهي

پ

پاڄَ (٤) پڇندڙ ٻاجو ڪرزال
بدڪار

پا ياڻي (٨) پاڻيوارڻ - شرڪ

پَرمُ (٥) حيا - لڄ - شرم - پرده
سعر (٣٣-١)

پَلُ (١) فائدو - ڀلائي - نفعو -
فيض

پنهور (١) شهر ۽ ڪاڻ جو ناءُ
بلوچستان ۾ جتي جام ٻهڻو
رهندو هو - ڪي چونٿا ته
پنهور ڪراچي ۽ لٽي جي
وچ تي شهر هو

پَنگ (٧) هيبت - خوف -
اٽڪ - تڪليف - مشڪلات

پورِ (٨) ٻج - ٻرزا ڪر

پُرِ (٨) ريتي - واري - رائو

پليڻ (٨) ڪائي ڪپائي چڊڻ -
لنگهڻ - لتاڙڻ - وڃائڻ -
چٽ ڪرڻ

پمنديا (٨) جهنگلي جانور -
مرون (١٠-٧) جيت تڏين ٻا
تنهڻن جهڙا

ت

تارِ (١) گهٽي - پيھڻ - اڻکٽ

ٻاٽي - اونهو ٻاٽي - بحر (٢٠-١)

ٽانگهڙ (٣) گولڙ - ترو لهڙ - نهايت ٻهچاٽي ڏسڻ

ٽاءِ (٠) تابش - گرمي

ٽِتُ (٢) منزل - رهڻ يا لهڻ جي جاءِ - ٻهچاٽي - نهايت - حد (١١-٥) منع ڪندڙ روڪيندڙ

ٽَرو (٣) ٻهچاڙي - نهايت

ٽشنگي (١) اُڃ - پياس - سڪ (پارسي)

ٽِڪ (٢) تيزي - تابش

ٽُنگن ۾ (٨) تنگهن يا مشڪل وقتن ۾

ٽنگن ۾ (٨) ٽونگن يا جبلن ۾

ٽُنگون (٠) ڪششون - زور - تڪليفون - ڏاڍايون (١٢-٢)

ٽُهوارُون (٧) ٽهوارون - ٻرزا

ٻرزا - ٻُرا حال

ٽ

ٽاڪڻ (٧) ٽڪرڻ - وڍڻ - ٻهچڻ - (١١-٢)

ٽورڻ (١٢) ٽوري ڏيارڻ - گهمائڻ

ٽهارڻ (٨) ملائڻ - مدد ڪرڻ ٻارڻ

ٽهاري (٨) امن واري - ٻاڙي ٽوڙ نباهي

پ

ٻاجي (٩) بد خواهه - ٻاجي - غلام - ڪمينو - خسيس

ٻاڙي (١٣) ٻانهي - گولي - جدا ٿيل

ٻاڏارڻ (١) ٻڌرو ڪرڻ - ٻڌر وجهڻ

ٻاڙ (٣) نشان - اُهڃاڻ (٣)

ٻاڙو (٢) مڪان - منزل - جاءِ (١٣)

ٻتائي (٢) پٽ يا ريشم ڪان ٺهيل (ڪؤنرا)

ٻتي (١٠) ٻتيل ڏکر جي

ٻتي (١٠) ٻتيل - مٽي - نيا گهي ڏکي

ٻني (١) زال - نکر - پاڻاري

ٻچ ٻچ (٤) ٻچي ٻچي

ٻراهڻ (٥) ٻهرائڻ - ڪپڙا ڏيائڻ - انعام ڏيڻ

ٻرٽ (٣) ٻريت - ڪنياڻي - يعني سيئ (١ -٤)

ٻرچاءِ (١) راضپو - خوشي - دؤ- وصل

ٻرڪٽا (٤) ٽوڪٽا - لٽون

ٻرگهران (٣) ٻرائي گهران - ٻين ڪان

ٻرواڻي (٨) غور جو خيال - پروش - ڀلائي - احسان

ٻرٻاڪر (٣) ٻرين ڪان

ٻرٻاڻ (٣) ڏس - صلاح - مصلحت اهڃاڻ - نشان - انجام - وعدو پراڻ - ساهر (٩-٥) (٩-٤) (١٠-٥) (١٢-٣) (١٨-١) (٢١-١) (٢٥-٤)

ٻهچاڙو (١٢) سوکو - آسان - ٻهچڻ يا ٻوري ٽيڻ جهڙو

ٻند (٧) نصيحت (١٠-٤) (پارسي)

ٻنڌڻ (٧) ٻاڻ - ٻيچرو - ڏاري جو ڪٽڙو داٻ يا داڙو (١٣-١) ذرو - ٽورو - اشارو

ٻٽي (٧) ٻيرن جي مٽي - خاڪ دز (١١-١) (٢٠-١) (٢٨-١)

ٻوچارا (٨) دلاسا

ٻوت (١٣) موتي ٻوٽڻ جا -

ٻٽڪا - ٻوتل - ڇُٽيل ٻا ٻيڇدار ٻوٽيون

ٻور (٧) ٻند

ٻُرج (٢) ٻُرج - ملج - ٻند ڪج (١٣-٣)

ٻهاڙ (٣) جبل

ٻَهاڻڻ (٨) ريجهائڻ - راضي ڪرڻ - خوش ڪرڻ - ٻرچائڻ (١٢-٢)

ٻهس (٢) زور سان جلدي (١١-٤) (١٩-٨) (١٣-٥)

ٻيچ (٣) وڪڙ - ڳنڍ - محبت عشق

ٻيڇي (١٣) ٻُوئي

ٻيرتي (٢) ٻيڇري تي - رندتي جنهن ٻاسي دوست ويو

ٻيکہ (١) سنگت - دوستي (١٠-٦)

ٻيمال (٨) ٻاٻمال - زبون -

زمين دوز - ناس (٢١-١)

ٻمياڻي (١) ٻيٺياڻي - زمين تي ٻئي ئي

ج

جاڻڻ (١٣) ڳولڻ - ٻند ڪرڻ

جاچهہ (١) ڊيجهائي - گهٽائي

جٽ (٨) ران - سٿر

جٽ ٻٽڻ (٨) ڪشالا ڪڍڻ

جڏائي (٦) ضعيفي - بيماري منبدائي - لَندائي

جُرَ (٢) جال - جام - گهٽا

جرا (٧) ذرا - ٻرزا

جُرڻ (٧) جلڻ - سڙڻ - ڪامڻ

جريدي (٢) جڙمي - اڪيلي ٻڪي

جُسي (٤) جي سي - جيڪي جي

جَفا (۲) تڪليف - محنت (۳۱-۴)

جَلدائي (۲) جلدي - تيزي - ڏکيائي

جمعيت (۱۰) تسلي - دلجمعي آرام - سک

جُنبِش (۲) جُرڻ - هلڻ

جوڳ (۲) ويراڳ - ذڪر (۱-۱) (۲۱-۲)

جوڳ و جهڳ (۲) جوڳي ٿيڻ ويراڳ ڪرڻ - ذڪر جي ڪمزيدڻ

جيارُو (۱۰) جيارينڌڙ

جيهي ليهي (۲) جهڙي تهڙي غريب - ايري - ڪمذات

ڄ

ڄاهُڻ (۳) ڄمڻ

ڄاڃيڙا (۱۲) ڄاڃي - شادي جا شريڪ - ڄڃ وارا

ڄاڻُ (۱) (۳) (۱۳) پروڙ - واقفيت - خبر - معلوميت - معرفت

ڄَٽ (۱) نادان زال - اڻ سمجهه اڻ ڄاڻ

ڄُلهن (۳) هَلان - ڄُڻ سان - هلڻ مڏجهان

ڄُلڻ (۳) هلڻ

ڄِيُون (۹) سنهڙيون ڄوُن (۱-۸)

جهه

جهاڻي (۱۳) جلدي ڪري - جهٽ ڪري - جهٽ هٽي - ڳولي مٿو هٽي

جُهانو (۲) وڻ جو قسم

جهلَ ٻاڻُ (۲) جهلڻ - ٻلڻ - منع ڪرڻ (۲۲-۲)

جُهمرُ (۲) وڻ جو قسم

جهوٽ (۱۳) جهوٽون - سٽون -

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳهورون

ڳهوٽڙي (٧) جهوني - ڪراڙي پيري - ضعيف

ڄ

ڄانگارڻ (٢) بولي ڪرڻ

ڄرڦر (١٢) ڄرٻر - ڄور - چيڙائڻ بي آرامي - ايذا

ڄس ڄش (٢) لذت - شوق - خوشي. (١١-٥) (١٢١-٧) (٢-٣٤)

ڄڪي (٨) ڄڪل تتل - پليل - تڪي (١١-٢)

ڄنج (٨) ڄنج - ڪنب - غار ڏر - ڄر (١٠-١)

ڄنج (١٢) جهنب (هندستاني ڄونج) (٣٧-٢)

ڄونهه (٥) جاءِ

ڄونڻ (٥) ذر جي جانت - عشق

ڃ

ڃاڪ (۴) توفيق - طاقت

ڃنو (٩) واڙ - واڃ - واڙ جو جهونو

ڃمڙ (٢) جبل - جابلو ملڪ (١١-٥)

ڃلڻ (٣) ڪاهڻ - هلڻ (۴) (١٣-١)

ڃلون (٢) اڃلون - ڪاهون

ڃمڙ (٢) ملاڙ - ڄهڙ (١١-٥)

ح

حاذق (۴) تجربہ ڪار - آزمودگار قابل - حڪيم - ڏاهو (٢١-١) (١٢-٣)

حبيان (٧) حب مان - سڄڻ ندئي وتان

حمام (٥) گرم پاڻيءَ سان وهنجڻ جي جاءِ - گرمي -

باهر (٢٠-١) (٣٠-٢)

خ

خَلَقَ آدَمَ عَلي صُورِتهِ (د) قرآن مان - يعني آدم کي پنهنجي صورت تي خلقيائين

خَيرِهٖ و شَرِّهٖ من الله تعاليٰ (د) حديث - يعني انسان جي چڱائي يا برائي خدا تعاليٰ کان آهي

د

دا چا - دا چا (٣) ميرا - غليظ گدلا

دَامُا (٣) ساوا - سيٽ (١١-٣)

دُورَ (٨) دليل - خيال (١٠-٤)

دوس (١١) دوست - محبوب (١٣-٨)

دِيَت (١١) خون بها - خون جو عوض - قصاص

ديرو (٣) رهڻ جي جاء - تا اوطاق

دَيون (٩) ذرا ذرا - برزا برروا - روشني

ڏ

ڏاچا (٠) گيڙوڙ رتل ڪپڙا

ڏرَ (٢ ڏرتي - زمين (جيڪا ترڏرتي)

ڏ

ڏاُر (٢) ڏاُت - جبل جي جوا يا مٿانهين شاخ

ڏاڪڙو (١) محنت - تڪليف ڪشالو (٢٠-١) (٢٢-١ ١٣-٣)

ڏاگهه (١٠) باهر - ساڙو داغ - ڏنب - سوري

ڏاهه (١) وجهه - ذڪر

ڏاُهه (٨) طرف

ڻ (١) ڏهڇڻ - عذاب ڪائڻ
ناس ٿيڻ - ٻيڙجڻ - ڏجها
ڏسڻ
و (٦) ڊپ - خوف - هيبت
ائي (٨) نياڳي - ندوري -
ڏکي - خراب وائي واري
ئي (١٣) ڏکي
رن (٧) ڏکر - عذاب - ساڙو
ڏلهو (١٩-١) (٢٣-١)

ذ

ي (٦) طبيعي - اصل ڪان -
قلبي - باطني - جنسيت جو
(١٣-١) اسم ذاتي

ر

س (٥) درست - برابر -
صحيح - پسندي
و (٢) خبل جي واري - ريتي
(١٣)

رُچڻ (٨) رنگجڻ - گوڙهو
رنگ ڏيڻ - ڳاڙهو ٿيڻ
رُخسار - رُخسارو (٦) ڳل
رَنڊ (٣) رستو ٻيڇرو
رَوان (٧) روانا
رُوپ (٦) خوبي - خوبصورتي
حسن - جمال
رُوحاني (٣) رُوح سان -
روحاني رستي سان
رَهُه (٧) تُرسُ - صبر ڪر - ٿهر
رِهاڻ (٥) وندر - وروٺهن -
صاحبت - خوشي
ريبن (١٢) لڳڻ - فريب ڏيڻ -
ٺڳارڻ
ريزالون (١) رذالون - رذيل
زالون - ڪمينيون - نالائق
ڪم همت
ريلڻ (٨) ڳوڙڻ - لهارڻ

زبُون (۹) ريزا ريزا - داڙا داڙا
ٻرزا ٻرزا

ز

زاف (۶) نابود - فاني - فنا -
بيهود

زنڪ زُود بيائي (۱) زال تون
جلد اچ

زور (۸) تڪو

س

ساٿ (۸) قافلو - ڪاروان

ساڄن (۳) سڄڻ

سارڻ (۱۰) سهڻ - ڪري سگهڻ
طاقت رکڻ - توفيق رکڻ

ساڪن (۱۲) رهاڪو - رهندڙ

ساڙور (۷) ساڄ - ساز - سگهڻ
سات - سگر - سهڄ - ڳاهر
جو نالو - ڪيڙي جو نالو (۱۳)
(۱۲-۵)

ساهان (۱) ساهر ڪان

ساهڻ (۵) (۷) چڪڻ - ڪشش
ڪرڻ - مٽي ڪرڻ

سُبيلي (۸) چڱا ٻيلي - چڱا همراهه
يا سنگتي

سُپ (۷) ٻيا سپ - ڏاريان

سُپ (۷) تمام چڱو - ڏاري جو
جو عمدو داءُ - چڱو نصيب

سِتُون (۷) سنگت - آڌر - ٽيڪ
ٽنب

سُتُون (۷) تڪليف - ڏاڪڙو -
ڳالهه

سُتي (۱) سُتيا واري - ايماندار
زال - يعني سُسئي

سجهائڻ (۱) سا ڙڻ - جلائڻ -
ٻچهائڻ (۹-۷) (۱۹-۲)
(۱۹-۳)

سُدائتي (۴) سد واري - خواهشمند
سڌڙي

سُڌير (٧) آرامِيل - صبر وارو- خاطر جمع - ڏاهو - هشيار (١٢-٢) (١٨-١-١)

سَرانجام (١٣) سامان - اسباب

سُڪوت (١١) مات - صبر - خاموشي (١٩-٣)

سَگُرَ (٨) رستو - بسنگت

سَنگَ (٣) نسبت - واسطو - مُريدي سنگت (١١-٣)

سَنگَ ساهڻ (٥) مائٽي ڪرڻ مائٽ سڏائڻ - مٽ جا ٽڙ - برابري ڪرڻ

سَنگيٽو (٢) سنگت وارو - مائٽ عزيز - ڳنڍيندڙ - نسبت ڪيل

سَنڌُون (١٢) ٻٽ جا سنڌ - عضوا

سُڌهارو - سُولهارو (٢) سونهن وارو - چڱو - ملوڪ

سُوَاهُرو (٣) خير ڏيجي - خير باد - خوش هجي

سورڻ (١٢) صفا ڪرڻ - ٻهارڻ جورڻ

سُولهارو (٢) سونهن وارو - چڱو

سنهي (١٢) واقف - سڃاڻو

سياڪُو (٣) مائٽي - نسبت

سيڙُون (٦) ڦاٽ - چيرون - چاڪ

سيل - سيلو - سيلهه (٩) ڪندو - تيزو - تير - سوري (١١-١) (١٧-٣)

سينو ساهڻ (٧) شوخي ڪرڻ برابري ڪرڻ - مغروري مان جا ٽي ڪيڏي هلڻ

ش

شبان (١) جوان - ڏاڙر (١٠-١) (١٢-٣)

شُهدي (١٢) ڪندو - غريب

نماطي - ذات جو نالو- صورت
منهن - مشڪل

ط

طَيرُ (١) اڏامندڙ - پکي (عربي)
طُيُور (١) طير جو جمع - پکي

ع

عَلّام (٦) گهڻو ڄاڻندڙ - تمام
عالم - تمام پڙهيل

عِنايت (٤) عنايت - نالو شاهه
جي ڪڙي مريد جو، جو
جاني ڏيري جو پٽ هو جنهنکي
پيءُ روڪيندو هو مريد ٿيڻ
کان پر نه رهندو هو (شاهه جي
احوال ۾ ڏسو) - وقت جي
شاعر جو نالو

عنبر (٧) ڪاري ميڻ جهڙي
خوشبودار شئي جا سڙڻ سان
باس ڪندي آهي

ف

فَندُ (٢) هنر - ڪم

ق

قَد بَدِڻ (٧) سينو ساهڻ - برابري
ڪرڻ - هوڏ ڪرڻ - ضد
ڪرڻ

ڪ

ڪاچوني (٤) گودڙي، گبري
شرط

ڪارو (٢) جبل جو نالو (١١-٥)

ڪاڙهو (١٣) روح راڙو - گرمي
تابش - عذاب

ڪاف (٥) قاف - جبل ڪوه
ڪاف

ڪافُ (٦) وڙ - وڪڙ - پيچ -
ڪاف اکر جي شڪل جهڙو

ڪاڪل (٦) زلف - وانگوڙو
(پارسي)

ڪانپُو (٣) جبل جو نالو - ڪارهن - سياهي (١١-٥)

ڪاهِلُ (٦) سُست

ڪُبِيلياڻي (١) ٻيلي ۽ سنگتي کان سواءِ - اڪيلي - هيڪلي نالائق ٻيلياڻي يا سنگتياڻي

ڪُهَرُ (٣) بي رواج - اجايو - ناحق - مفت - بيرسمي (١٣-٤) (١٩-٨)

ڪُڇائو (١٢) اُٺ جو ٻچو ڇاڪاڻ جنهنجو زالون چڙهنديون آهن

ڪُڇِڻُ (١١) ڳالهائڻ - جوڻ

ڪُرَ (٣) ڪان - ڪمان (ٻريانڪر)

ڪُرَاجارا (٢) جوڳي ڪَرَم وارا ڪَرَم اُجاريندڙ

ڪُوهَه (٨) ڪُرها - اُٺ (١١-١) (١١-٣) (١١-٤) (٣٦-١)

ڪِرڪَڻُ (١٣) نڪرڻ - روانو ٿيڻ (٩-١١)

ڪُڙڻُ (٧) ڳنڍڻ - ٻيڙ ڪٽڻ (١٠-١)

ڪڪرا (٨) ننڍا ٻچڻ

ڪُڪُورڻُ (٨) ڳاڙهو ڪرڻ

ڪُلفت (٦) نا مهرباني - رنج ٻي مٺري

ڪُمِ (٨) گهٽ - تورو

ڪُبرُ (٣) وڏا - ڪَن جا زيور جي جوڳي ڏکيندا آهن (٩-٨) (١١-٣) رنگريزڪتين جي ڪَن

ڪُوڙي (٣) بي وڙي - ڪميني

ڪُوڙي (٣) اُرهه - سينو - ڇاتي

ڪوسُ (١١) ڪُهڻ - ڪُشت وخون - قتلعام - هاڪرڪنو (١٦-٣)

ڪُوڪَڙ (٣) سڏ ڙ

ڪُومائي- ڪُمائي- ڪُمائي (٨) ڪومائي

ڪُوير (٨) اوير - بيوقت (١٠-٧)

ڪُهون (٣) ڪاهُون - پنڌ اکھڙ مان)

ڪيتا (١٠) ڪيو (سرائڪي)

ڪم

ڪا لِد (١٣) صبر - تحمل - آرام (٥-٢-٢) (٥:-٣) (٢٠-١)

ڪاهوڙي (١٢) جي ماڻهو هميشہ ڏوت گذران لاءِ جبلن ۾ ڦرن ۽ ڏڌ گهوليندا آهن - ڏوٿي

ڪِمان (١٣) صبر - تحمّل

ڪوه (٨) ان - ڪڏهہ

ڪِهہ - ڪيهہ (٣) خاڪ - مٽي لت (٢٠-٣) (٢٢-٢)

گ

گامُ (٦) گُوت - ڏيهہ - وکر يا قدم (١١-١) (١٩-٣) (٢٠-٢)

گَرد (٩) خاڪ - مٽي - لُتَّ - پُٽِي

گسا ۽ (١٣) گُس مان - وات مان

گِسي (٨) اُٿ جو ليڏ وٺو - لڏ نيڪ

گُفت (١٣) ڳالهائڻ - بولي - رو (پارسي) (٩-١٣)

گنگو (٨) گگدام - اُٺ - ماٺ وارو - نر ڳالهائيندڙ (١١-١)

گيو (١٢) گيو - ويو (سرائڪي) (٢١-١)

ڳ

ڳاچ (٣) گيچ - راڳ - ڳائڻ

ڳِمڙهڻ (٣) گنهڻ - ولڻ (٢٣-١)

گهہ

گهور (۳) گور - گول - نهار

گهوماڻي (۸) موزمل - موگي پريشان ٿيل

ل

لاڙ (٦) ناز - نخرو - انگل - ماٺو

لال - لعل (۲) دوست - خوب گهوٽ - لقب شاهه پتائي يا قلندر شهباز يا ڪن ٻين اوليائن جو

لالائڻ (۷) ليلائڻ - آزيون ۽ زاريون ڪرڻ

لانچڻ (۲) لوچڻ - گولڻ - لنگهڻ - لتاڙڻ - سنهرڻ - ڪپڙا ڪڍڻ - ڌلڻ

لت ڏيڻ (۴) لتاڙڻ

لت لائڻ (۱۱) لت ڪان ولي وسئي لائڻ يا هلائڻ جهڙي

اندن کي ڪهو آهي

لغت (۳) ٻولي - گفتگو - لغتي يا سڀني - ٽيڪ جي جماعت يا ڏڪ

لڪ (۲) جهولو - گرم واءُ (۱-۱۱)

لوڌي (۱۱) چوڙي - ٻڪرد - بيوارث - ٻي وسيلي - ميڪلي - رلندڙ - اڪيلي (۱-۱۲)

لوح قلم (۵) عرش جي تختي ۽ قلم - ازل - قسمت - سرنوشت (۱۰-۵)

لوماڻڻ (۸) ساڙڻ - ٻچائڻ - جلائڻ

لوه (۴) مڪان - گوٺ - جاءِ (۱۹-۱) (۱۳-۱۱)

لهس (۱) ڪاهڻ - سڙي وڃڻ

لهلائڻ (۱۲) دانهون ڪرڻ -

• آزيون ڪرڻ- زاريون ڪرڻ
(۲۱-۱۱)

يهان (۲) ايذاءُ- تڪليفون -
ليڪن - انگ (قسمت جا)

م

مارا (۸) مارينڌڙ- دشمن

مارو مار (۳) سخت مار-
مار ڪٽ -- ڏاڍو زور

مَارَاَيۡتُ شَيۡئًا اِلَّا وَرَاَيۡتُ اللهَ
(۵) حديث - آءٌ اُها شَيِ
ڪانه ڏٺو ڏسان جنهن ۾ الله
کي نه ڏسان

مانُبا- مانُجان (۲) مون وانگر

مايو (۱۲) ماءُ - والده- مادر

مدا (۱) مسيل ماڻو - مصيبت
زدا - ڪمبخت

مجاز باطيون (۲) مجازي
محبت واريون - نه حقيقي
محبت واريون - ظاهري
محبت واريون - ڪچيون

محيجي (۹) حال واقف - حال
پائي - محرم

مخفي (۱) ڳجهو- لڪل (۱۱-۴)
(۳۰-۱)

مذڪور (۴) ذڪر - ڳالهه -
مصلحت - صلاح (۱۱-۲)

مزاڪ (۴) جرجو - مسخري -
ٺٺولي جو ڪم (اصل ڪري
مذاق يا مشخري)

مغزل ڏور مَن تنها (۲) پارسي
شعر جو پاڻو - يعني مغزل پري
تي ۽ آئٌ اڪيلو

مَنۡ عَرَفَ نَفۡسَهٗ فَقَدۡ عَرَفَ
رَبَّهٗ (۵) حديث قدسي يعني
جنهن پنهنجي نفس کي
سڃاتو تنهن رب کي سڃاتو

مُنڪر ۽ نڪير (۸) ٻه ملائڪ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي قبرواجي مٽي کان سوال
ڪندا آهن

مُنڪلُ (٦) ٻاهر جي آڳيني -
ڪل - ڪورو (پارسي)

مُورکہ (١) نادان - بيعقل

مُوڙ (٧) مُوڙي - سرمايو

ن

ناٿهن (٧) نيستي - نابودي
(٢١-٤)

نائي (٣) نڙائي - نمائي -
هيٺ ڪري

نهارڻ (٤) چڙڻ - نبيرو ڪرڻ
(٢١-٦)

نِڌرُ (٨) بي واهي - بي اجهي
بي آذار - مسڪين - ضعيف
شريهاڻو (٢٢-٢)

نجس (١٢) پليد - گندو - ڪڪو
(١٣-١٢)

نسُيع (١٢) نرٻڌي - جنهن
جهڙي ڪٽي نرٻڌي - نوڪ
يا اشارو سڃي ڏي -

لِڪڙائڻ (١٢) پورو ڪرڻ -
اُڪلائڻ

لِڳهارڻ (١٢) صاف ڪرڻ -
پاڪ ڪرڻ - سدوارڻ -
سُڌارڻ

نمُ (٩) آلائي - آلاڻ - دريائي -
گهمر

نهو (٩) ننگ

نهُي (٣) ٻڌي - ڪٽي، چڙي

نِي (٦) ٻريستا - ڪِتيائي
(نيو = ڪتي) (١٠-١) (١١-٤)

نيڪيتي - لڪيتي (١٢) ڪدوار
جو ٻرٽي کان ٻوڙ ستين ڏينهن
ٻنهڻاڇي مائٽن کي ملڻ لاءِ
وڃڻ - سڌاوڙو - خوشي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

و

واڻ ٿيڻ (٢) رستي ۾ بيهڻ - بند ڪرڻ - ملڻ

وَلِڙڻ (٧) ورائڻ - موٽائڻ - لهڻ

واڪو (١) واڪ - ديلو - سعيو - ڪوشش - همت

وَاگهه (١٠) شينهن - چيتو (هندستاني باگهه)

وَاللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ (٣) قرآن (٤ سورة) مان - يعني ۽ الله سڀ شيءِ کي ڇو ڌاري ٿري آهي آهي ۽ وڪوڙيو ويٺو آهي

وَانُو (٩) حصو - بخرو - ڀڱو

وُحُوش (١) وحشي جانور - مرون - ڏور (بيوش عن مان نڪتل)

وَراڪو (٧) فريبي - ورُ -

وُڪُڙ

وُرلِي (١١) وري آلي - موٽي آئي

وُرِيُوُڻ (١٢) اڳهڻ - مقابل ٿيڻ - حاضر ٿيڻ

وِرسائڻ (٥) ڀلائڻ - گمراهه ڪرڻ

وَرَمُ (٥) ڪم - ضروري ڪم

وَرِيام (٦) بهادر - پهلوان - سردار (٢٥-٤)

وريتي (٣) ورواري - مٽرس واري

وَسُ (٢) وسندي - آبادي - سکر - آسودگي

وَساءِ (١٣) وس کان (ٻاهر) (١١-٦)

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ (٣) قرآن (٥١ سورة) مان - يعني

۽ هو (الله) اوهان آهي پوءِ
جو اوهين نٿا ڏسو (٣٠-٤)

وِلات (٩) ولايت - پرڏيهه

وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ
الْوَرِيْدِ (٣) قرآن (٥٠ سورة)
مان - يعني ۽ اسين هنکي
(يعني انسان کي) سندس
گردن جي رڳ کان به ويجها
آهيون (١٠-٧) (٣١-١)
(٣١-٩)

وِلدرُ (٣) جهل ۽ نئي جو نالو

وَٽڪار (٢) جهل ۽ نئي ڀرڪان
جو نالو

وِهاڻ (٢) وِهڻُون - ڪوڙين
گهٽيون

هه

هاڙهو (١) (٣) جبل جو نالو

بلوچستان ۾ لس ڪان پري، جو
ڳاڙهي رنگ جو آهي

هَٺ امارا (٨) مغروري ڪري
ڏاڍل - هُليل

هَڏُ (٣) ضعيف

هُڳاءُ (١) هل - آواز - خوشبو
مهڪار

هَلُوئُون (٢) (١١-٧) اُن جي
سينگار جون شيون

هَمُون (١) اسان سان - هماري
ساٿهه (پنجابي)

هِندُوڪار (٢) اندوڪار -
ظلم - زبردستي - جنهن زماني
۾ هندو گهٽا ڏجن - جتي
جور ۽ ڏاڍ زيوال گهٽا ڏجن

هيل (٩) هير - ديندڙ - هاڻي

١٠- سر معذوري

ا

آهمڙي (١) شڪاري - ڄهڙو شڪار ڪندڙ ۽ ڪهندڙ (١٩-٣)

اباجهي (٤) بيرحم - ري ٻاجهه، يا مهرباني

اپڪار (٧) آواز - آهر - دانهن فرياد

اترڻ (٦) لهڻ

الور (٢) بي ڏڏو - بي گهٽو - نالائق

الدنيا جيفة و طالبها ڪلاب

(١) حديث يعني دنيا ڍونڍ آهي ۽ انهيءَ جا گوليندڙ يا گهرندڙ ڪتا آهن

آوازا (٧) اجائي - بيهودي - نڪمي

ب

بٽ (١) هوڙ - بحث - تڪرار - بيٺ - جهلهه - سندرو - بيلڪ

بردار (٤) ڪٽندڙ (لهج جو)

برو (٣) هلو - وڇ (بلوچڪي)

بهڻ (١) ڪتي جي ڀاموڙ ڪرڻ يونڪڻ

ٻ

ٻڌا (٦) احسان - ٿورا - ڀلائيون

ٻڙي (٦) ادي - اڙي - مڪڙي زال جو بي سان مخاطب ٿيڻ جو لفظ

ٻوٽي (١) بيرو - ٽڪر گوشت رڌل جو - سڌي

ڀ

ڀهز (٧) هيبت - خوف

ٽ

ٽام (٦) تمام - گهڻو - ڏاڍو - شال نر

ٽاڻ (٥) چڪ - ڪشش ٻڌ جي (١١-٣)

ٽرس (٦) رحم - قياس - دلسوزي همدردي

ٽڙ پيڙ (٦) ڳهل گيندڙ - ڳڙيڙ - لڪ - جبل (١١-١)

ٿ

ٿاهر (٣) ٿانير - تحمل - صبر بچاءُ - مدد - واهر

ٿوپ (٣) - مدد - پرورش

ٿهر - ٿوهر (٣) ڪنڊن وارو وڻ جو جبل ۾ ٿيندو آهي

پ

پار (٢) پيغام - پتا - نشان

پارو (٣) سخت سردي جنهن پاڻي ڄمي

پاريل (١) پاليل - نپايل - هيرايل

پاهه (٣) رس - مکر - طاقت

پاڙڻ (٥) برابري ڪرڻ

پاهڙ (١) پهاڙ - پهڻ

پٽولو (٧) پٽورو - پٽ جو چولو پيشگير - پٽ جو ڪپڙو - تاجي پٽ ۽ پيٺو ست - ڏوليو انگوچو (١٣-٥) (٢١-٩) (٣١-٦)

پٽوسون (٠) پٽا سون - پيعا سون - ورلو سون - ڇهلمو سون (١١-٧)

پرکنب (١) پٺي جو مُلڪ - پٺي فرقو يا ذات

پرهڻ (٢) ڪپڙا (پهرڻ - پهراڻ)

پري (١) پوڙهي - اصل نسل -

حسب نسب - شجرو - شهر
ڀـعان (١) ڀيو - ڪيريا ڪاڏي
ملڻ جي جاءِ (پارسي) ڇاتي
سيئو - پاڪر

ڀوهه (٣) ڀوءِ تي - ڀٽ تي
ڦَهُج (٣) ڀرجي - ريجهج (ڀيڙ)
ڦهاڙ (٢) پهاڙ - جبل

ج

جاڙ (٢) غفلت - سُستي -
حرڪت - سستي - بيعقلي
تعلق - واسطو (١٠-٧)
(١-١) (١٢-١) (١٨-١٩)
(١٩-٨)

جَڙ لائڻ (٣) ميخ هڻڻ - گنڍ
گنڍڻ - لنؤ لائڻ

جُرا (١) دنيا - تڪليف -
آفت

جُڪ مارڻ (١) اجائي بڪ
ڪرڻ - اجايو ٺٺو هڻڻ

جلاوُت (٥) جلندڙ - سڙندڙ -
ستن وانگي - جلاوطن -
پرديس - شهر نيڪالي -
مسافري

جُماز (٢) اُٺ - تڪولن (عربي)

جُمبُور (١) جنبور ڪعي جو
تالو

جيڪي (٢) ڀا تر - جان تر

ڇ

ڇاڙهه (٧) ڇاڙهيو

ڇانگار - ڇالگارڻ (٧) بولي
اولي ڪرڻ (٣٠-١)

ڇاڻڪ (٦) طعنو - ميهڻو - پالپر
تر - شايد

ڇنبيلي (٢) جاءِ جو گل -
خوشبودار - سرهو

ڇهڙو (١) شڪاري - الپنامي
ڪهڊات

www.sindhsalamat.com   books.sindhsalamat.com

چير (١) چِچڙ - ڇهنڊڻ جيت

چ

چانگ (٧) وڏو ٽب - ٽبو
چير (٦) گهنڊ ٽلي - ڳهنگهرو - ڇمڪڻ شيءِ

ح

حياتُ (٣) جيئرو
حُزن (١) ڏک - غم - درد (١-٢١٠)

خ

خَچُر (٢) گڏهه ۽ گهوڙي جو خار - ڪُر - اشارو نفس يا شيطان جو - دشمن
خزان (٧) خزانئ جي موسم - سيارو (بهار جو ضد)
خفت (١) هلڪائي - نماڻائي عاجزي (خفيف = هلڪو (عربي)

خمز (٧) ٽپ (پارسي)

د

دڙڻ (١) ڇهيڙو يا تڪرار ڪرڻ تڪوگا لهائڻ (٢-٣٠) (٢-٣٦)
دَعوا پوڻ (١) معاملو ڪرڻ - تڪرار ڪرڻ
دِ قت (١) تڪليف

ڏ

ڏاڪارڻ (١) ٻچڻ
ڏَڏورَ (١) ڏڏل - ڏکي - بيحال دل شڪستي - ڏاڍ پڪل آن
ڏَيُ (٢) دلاسو - ڀروسو (١-٣٣) (١-٢٥)
ڏَڪڻ (٣) ڏهڻ - ملڻ سان جوڙڻ
ڏِکُر (٢) سينگار (خاص ڪنگار جو) - ڏيکر - سُکُر (١٠-١٣) (٨-١٩)

ڏوري (٧) ڏوريندڙ - ڳوليندڙ

ر

راڳو (١) ڪنهن جو رنگ - ڳاڙهي يا ڳوڙهي پيلي رنگ جو ڪتو - چيتو (١٣-١٠)

رَڱي (٥) لال - رتورت - رڱيل

رفاقت (١) سنگت - همراهي

روهه (٣) جبل (١٣-٥) (٢٥-٤)

ريهه (٥) ڏانهن - ڪيڪ

س

سياڻ (١) چور جو ضد - چڱو ماڻهو سگهڙ - اشراف

سِڌو (٣) فنا ٿيو - ناس ٿيو - ناپود ٿيو

سُرڻ (٢) نصيب ٿيڻ - ملڻ

سَعادت (٣) نيڪبختي - خوش نصيبي - سڀاڳ - سکر

سُڪاڻ (٥) سڪائي - خشڪي

سُڪارڻ (٢) سُڪار ٿيڻ - خوش ٿيڻ - آباد ٿيڻ

سَڪرات (٧) مرڻ جي غشي يا بيهوشي - مرڻ جو وقت

سگ (١) ڪتو (پارسي)

سگبان (١) ڪتا رکندڙ يا پاليندڙ

سَنَدُ (٥) چٺي - دستاويز

سوانيو (٢) سکيو - سُکاريو

سهي (١) واقف - برابر - اجهو (١٠-٦)

سُهيلي (٦) ساميڙي - سنگتياڻي همراهه

سينڌارڻ (١) سينڌ هڻي سڌڻ

ش

شجر (٣) وڻ - درخت

شَرف (٣) مان - عزت - آبرو

ع

عاقي (١) نافرمان - باغي - دشمن (عربي عاق = نافرمان پٽ)

عَليل (٧) بيمار - مريض (١١-١) (٢٤-٣) (٣٠-٣)

ف

فال (١٣) شگون وارڻ - سگڻ نهارڻ - سوڻ

ق

قُدام (٥) بادشاهہ - سردار - هميشگي - جهونائي - سامهون - قدم ياڙ بون وکون - ٻرانگهون (٢٠-١)

قُرابت (١) مائٽي - ويجهائي - قرابت

ڪ

ڪانڀن (٦) ڪوھ - ڇا - ڇو (٣٠-٤)

ڪَرڪڻ (٧) ڪُرڪو ڪرڻ آواز يا ٻولي ڪرڻ

ڪُروُت (٥) ڪُرت - ڪارائي پاسو - پاسو اٿلائڻ (ڪروت هندستاني)

ڪِمامَ (٧) ڪَم - ڪاروبار

ڪُمتر (٧) مَس - مُشڪل - ورلي

ڪوڙِ (٢) ڪوڏان - ڪوڏ مان - خوشي سان

ڪووَل (٧) ڪُويل - پکيءَ جو قسم

ڪِڙُ (١) ڪِيڙ - ڪيون - رت ڀنڊڙ - جور - لاچي

ڪيٽاس (١) ڪٽس - ڪيس - منڪي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

کيھ (٥) ڪيڪ - ٻڪٻڪ
رڍھ - دانھن

گ

گِرَڻ (١) ڪتي جي گيرڪرڻ
يونڪڻ جو سعيو ڪرڻ

گنجو (٣) جبل جو نالو - جبل
(٠-٢-٢) (١١-٣١)

گوشو (١) ڪنڊ

گونرو (٦) اُٺ جو ٻچو - نڍو
اُٺ (١١-١)

ڳ

ڳاھِڻ (٥) انّ وانگي ڳاھڻ يا
صاف ڪرڻ - عذاب ۾ وجھڻ
ڏکيو ڪرڻ

ڳِمڻ (٢) بار ھيٺ ھلڻ - آھستو
ھلڻ - ڪنجھندي ھلڻ

گھ

گُھورَ (١) چڙ مان نھارڻ -

ڪاوڙ مان ڏسڻ - غصو -
رنج (١٣-٢) ڪامر - منھن
(٢٨-١)

ل

لا (٢) عربي ۾ نہ - نيستي -
نابودي (٣٠-٣)

لاڻ (١) نفعو - حاصليت

لاڙ (٧) آواز گھنڊڻي وغيره جو
گھنڊ جي زبان

لانگ (٧) تنگ - ہرانگھ
(٣٠-٣)

لَڙڻ (٦) لُھڻ

لُوني (٢) لتي - ڦري

لولو (٣) لونبو - رليل - بيحيا
بيشرم - بد حال

ليار (٣) وڻ جو قسم جنھنکي
ڪنڊ ڪونھي (ٿر ۾ انھيمان
سئي کي تڪليف رسي ٿي)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لِيلڻ (٢) جنهن جي زال
جنهن مٿئي تي پنهنجو مڙس
ڪونرڙ ڪي هڪ رات لاءِ
ڏنو هو

م

مات (٢) مُردو - ماريل - نيست
نابود - فنا - زبون - جيتيل
(١٨-٣)

ماهُه (٢) مهينو

مِٺُ ڪرڻ (٢) پيار ڪرڻ -
دوست ڪرڻ - پسند ڪرڻ

مُدّا (٢) انجامُ - آئندي جا
شرط

مُدح (١) تعريف - واکاڻ

مُردار (٢) حرام

مُضِرّت (٧) ضرر - نقصان

معجُون (٧) مُرڪّب دوا قوت
لاءِ

ملاحظو (١) خوف - خطرو

مُٺڻ (٣) ڏسڻ (١٩-٢) (٢١-٥)
رلڻ - رخ رکڻ

مُوتُوا (٢) حديث جو ڀاڱو -
مُوتوا قبل اَن تموتوا يعني مرڻ
کان اڳي مرو

مولِٽيڙو (١) موتي - ڪني جو
نالو - ڪنو

مور (٢) تازا قُتل وڻ خاص
لِيون

مُوِ مُٺُ (٢) ڪوڙو بهانو - عُذر
سني

مُوِ لُڙِين (٥) مُونن سان - گوڏن
سان

مُيارُ (٣) ڏوراپو - ڏوهه

ناپُ (جمع نايُون) ننهن - ناخن
کان - تير - تکو تر

ن

نارِ (٢) زال (١٠-٦)

نِعرو (٧) مُڪُل - هلُ - رڙ (١٢-٦)

نقد (٢) زمان حال - اڄ - روڪ (نسيہ جو ضد)

نِڪونج (٧) ڪُنُ - گرداب

نِندَڪ (٦) بُرجي - خراب - بدنام

و

وارُو (٣) سارُ لهندڙ - وڙڪندڙ سنڀال ڪندڙ

وارو (٧) وارو ڪندڙ - پهرو ڪندڙ - وارو ڪر - وڙڪر هڪڙي سُرهي باڙ (١١-٤) (١٣-٨)

وَٽُ (٢) زخم

وَڙال (٢) ورول - ٻيڇا - ڏس

ڪيڻ - ٻتو ڪيڻ

ولاڙ (٤) ڪاهہ - ڊوڙ - سُٽَ (١٠-٧)

ولاڙڻ (٧) ڪاهڻ - ڊوڙڻ -

ولاڙيو (٧) هڪسان - ڊپ کان سواءِ

وَلوَلو (٧) هلُ - هنگامو - هل ڊل

وٿا - وٿاهہ (٣) اي وٿو - اي درختو

وَٽراهہ (٣) جتي وڻ گهڻا هجن وٽڪار

وُوڪ (٧) رڙ - دانهن - ڪُوڪ

وهائڻ (٢) شادي - پرٺو - عيش عشرت - دنيا جو سکر

وهلي (٦) جلد - هيئر - هاڻي

ويراڳڻ (٢) بيراڳڻ - هيڪلي فقيرياڻي (١١-٤)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ھ

ھاچو (٢) ھلاڪت - عذاب - تڪليف - نقصان - زيان - حرڪت (١٠-٧) (١٢-١) (١٣-١٢) (٢٥-٤)

ھامُ (٥) خواهش - همت - خوشي قبولداري

ھانگاما (١) ھنگاما - گوڙ - هڪلون - هيبتون - دپ (١-٣-١)

ھِبَ (١) ڀَبَ - هيٺ - هيبت

ھَڄڻ (٣) عذاب سهڻ - تڪليف ڪيڻ - ڏکر ڪاٽڻ (٣٠-٣)

ھَڙُ (١) ڀَبَ - چيٺ - نڙڻ

ھور (١) ألر - ڪاهر - هيبت - فڪر - ڏکو

ھوري (٢) هاڪي - سوکي - بي سامان - سڪڻي

ھوللِ (٢) مڙڻ - مستي

١١- سرديسي

أ

آڏبرچا - آڏبرا چا (٦) آڏا تيڏا - آڏا أبتا - ڏنگا ونگا

آري (٢) بهوڙ جو ٻيءِ

أرِيچا (٢) آريءَ جو اولاد

آمَڙ (١) پاتاري - وهڪ - گهرُ رهڻ جي جاءِ (١٩-٩) (١-٢١) (٢١-٥)

آڳتهڻ (٢) روڪجڻ - بند ٿيڻ

آڳاندو (٣) وندر - آسرو - بچاءُ - آسا بند (١٩-٩)

آهڙا (٦) ڏکيا - مشڪل - زور آور - کهرا

أڀاڪڙا (٢) آبوڪڙا - جتا - وائڪا - آهستا

أڀرا (٢) تڪڙا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڪڙا (٢) ٻيرن جي ٻب تي ٻيلل ۽ ڪڙي مٿي ڪيل - اُبي ٻيرتي ٻيلل ته آواز نه ٿئي

اڌورو (٣) نڌورو- نياڳو

اڌورو- اڌوڙو (٣) اڌوگابرو ٻراڙو - اڻپورو - جنهنمان لذت يا خوشي حاصل نه ٿئي

ارادي (٣) ابرادي - تقدير- لِکتي - قسمت (١٢-٣)

ارواح (٢) روح

ازوري (٢) بي زوري - بيواهي

اظلم (٣) ظلم - زبردستي

اکٽ (٣) خواري - بدسگهڙي - بدنامي - عيب - گلا

اکٽ (٦) اگهٽ - اگهار - پڌر ظاهري

اگرا (٣) گهٽا - واڌو

اگواڻ (٦) مهندار - پيشوا

السّفر قِطعَۃٌ مِن النّار يا مِن السَّقَرِ (٢) حديث - يعني سفر يا مسافري باهر يا دوزخ جو ٽڪر يا ڀاڱو آهي

اليِر (٣) اليل - سُت - تِپ - چال (١٢-٦)

اَبِرا (٢) نياڳا - بيمار

اَڻ تُڻ (٢) انتظار - گهٽي - فڪر (٢٠-١)

اوائي (٢) نادانی - بيعقلي - خراب وائي يا ڳالھ

اوتار (١) وڳ - الن جو گلو

اوبِرا (١) ڏاربان - غيرماڻهو بيگانا (يعني ڏبرن جا)

اولون ٽيڻ (٥) برزا برزا ٽيڻ ٽڪجڻ - اُترڻ

آهتَ (١) عادت - ڏهاڙي ڏسڻ (آهت)

آءَ لي الوچيون لشتگان (٧)

(بلوچڪي) آ؟ بلوچن جي
لاءِ آهيان آ؟ بہ وهنديس يا
وهان ٿي

ايدا ننڌوا ڀگوا (٧) (بلوچڪي)
هو هنطرف آئي - هتي ويهہ
آ؟ هتي وهنديس

ايزا بلهيشي (٧) (بلوچڪي)
هتي ويهہ (پارسي ايدجا بنشين)
هنکي هتي ڇڏ

آنشان اِيشان (٧) (بلوچڪي)
هي شئي هي شئي - هنکي -
هنکي - هي هي

ب

بارانو (١) بار - بوجو - ٽڪو -
داغ - چٽو

باڪُ (٦) ڊپ - خطرو

بالڪا (٢) بهادر - زور بريا -
اٿ

بعري (٣) ڪڙو نڌڙو

مڪاري بکي

بُرد (١) ڏاند - ڍڳو

بُرفت (٥) جابلو ماڻهن جي
ڪڙي ذات

بُرو بگير د بام بلڊيخا (٧)
(بلوچڪي) وجي موکل
وٺ تہ هلون - مو پاڪسان زال
ولي هلندو

بُرو بگيرد بي (٧) (بلوچڪي)
وڃي وٺ

بُروقازا (٧) (بلوچڪي) وڃ
هليو - اٿي هُل - اُٿي وڃ

بروئي - بُروهي (٥) جبل جي
ماڻهن جي ڪڙي ذات

برهہ (٣) عشق

برهمڻ (٢) ہا نيڊيا ٹي - سيئ

بلڪ شيخ مَن يَمشي فِي الطَّريق
ڪَمَن يَمشي فِي اَلبحرِ بلا

سَفِينَتہ (٢) عربي قول - يعني
جيڪو مرشد کان سواءِ رستي
تي هلندو سو اڏڙو آهي جهڙو
ڪو ماڻهو سمنڊ ۾ ٻيڙيءَ کان
سواءِ هلي

بَلَد (١) شهر (عربي)

بيَبان (٦) بيابان - پٽ -
ويرانو

بيدي (٣) خالي - ويران

بيِران (٦) ويران - بيابان

ٻ

ٻاتاڙي (٥) منجهيل - موڙهل

ڏکل ڏتل (٨) بڇال - هڪڙ
ٻاتي

ٻاراڻو (١) ٻاراڻا ڪپڙا - رليون
وغيره

ٻاروچا ٻتي (٥) يعني ٻه ملائڪ
ڪراماً ڪاتبين جي ماڻهن جا
چڱا بڇڙا عمل ويٺا لکن

ٻُرُ (٣) ڪند جا وار - چڳ -
چوٽي

ٻُرد (١) برد - ڏاند

ٻُڪڻ (٢) وات مان ڪيڻ -
ٻاڻ تي سهڻ - ڦڪڻ - جهٽڻ

ٻَلَد (١) بلد شهر

ٻهه ٻهه (٧) واهه واهه - خوشي
خوشبو

ٻيٺي (٣) ڏيئي نياڻي
(هندستاني - بيٽي)

ڀ

ڀواري - ڀنواري - ڀوارون
(٥) ڀؤواري - هيبت جهڙي
ڏب واري (١٢-١) (١٢-٣)

ت

تاڪون (٧) تڏهانڪون -
تڏهانڪران

تڙ ڏا لو تيڻ (٢) تڙ کبي ٻاسي

ڊوندو آهي ته ٻاهر وڃڻ واري
لاءِ ٻيڙو سگهڻ آهي

اُرهنجڻ (٢) تڪڻ - تڪجڻ
ٻڌجڻ - ٻانجارتي، ۽ وڃڻ

اُرپنگ (٢) جهڪيل - نميل -
وينل

اُڙپنگ (٢) اُڙپنگ - هشيار -
اتڪلي - جنگي جبل تي
چڙهڻ جا ينگ يا دفر ياد
هجن

اُنگ (٢) تونگ - جبل (١١-٦)
تلاءُ - چشمو

اُنگ (٢) لشڪر - سڃ

اوڙ (٣) توڙو - اُٺ - ڪڙائي -
رڏائي (١٣-٣)

اوڙ - اوڙا (١) اُٺ (١٢-١)

ث

ثاني (٥) مثل - هڪجهڙو - مٽ
(٢٤-٢)

پ

پارچو (٤) ڪپڙو - لٽو

پارسيون (٢) گجهيون ڳالهيون
جي سنڌي ۾ نه ڪن پارسيءَ
۾ ڪن - بلوچڪي ٻوليون -
(بلوچڪي کريل پارسي آهي)

پاري (٧) فراقي - جدا ٿيل -
پار جبل جي - پاليل - نپايل
ڪپرورڊي - پاهي (١٣-٥)
(٢٤-١)

پاڪوڙو (١) رڪاب - جتي
(٢٤-١) (٢٥-٤)

پالاڙ (٣) شاخون - ڏاريون

پانجاريو (٢) خنجن ورهن جي
عمر جو اُٺ

پاءُ (٥) پير (پارسي - پاٿي)

پٿر (٦) وچاڻو - هڏ

پٽاندر (١) عاقبت - موافق -
مقابل (٣) (١٢-٣)

پُٺاڻ (٧) افغان- بلوچ - بروهي

پَڇيو (١) ونيو- جهليو (ٻڌڻ= ولڻ - ٻهچڻ - جهلڻ) (١١-٧)

پَڇاڙڻ (٣) سٽڻ ڪٽڻ - رلائڻ لوڏا ڏيڻ

پِذيري ايدام (٧) قبولي ايمدام (بلوچڪي - پارسي پذيرفتن)

پِر (٧) پرين - دوست

پَرَنت (١) وڏا اَٽ (اصل هاتي) (١١-٧)

پَرنياڻي (٧) پَريت - ڪٽياڻي

پُرس (١) مرد - مڙس

پَرمل (٣) پيٽ سان مدد ڪندڙ

پَرَوت (١) پرنَتَ - وڏا اٽ

پَرَوَر (٦) پروردگار - خدا (٣١-٢)

پَروِيشي (٧) پروش - مهرباني - ڀلائي (بلوچڪي)

پَرنُون (١) ڀلايون - ليا قتون - لائق

پَگُ (٥) پير (٢٧-١)

پَهَر (٢) ڳجهارتون - پروليون

پَهَٽَ (١) ڀلايون - لائقَ - مناسب (٢٦-٢) (٢٧-٣)

پَهَچ (٣) پَهچ - رس (پهچڻ)

پَهَڻ (٧) صلاح ڪرڻ - جوڙڻ - ڳجهه ۾ ڳالهائڻ

ق

قازا (٧) اُٺي (بلوچڪي)

قازا نڌر قڳهين ويا (٧) ڏير اُٺي ڦري ويا (بلوچڪي) ڏيرسوير هليا ويا

قڳهين (٧) سوير - فجر جو (بلوچڪي)

ج

جابر (٤) جبر ڪندڙ ظالم - زبردست - غالب - زوريرو (٢٤-٣)

جاڙ (٤) ميٺ - اجايو - بيفائدو (١٩-٩)

جاڪون (٧) جڏا ڪون - جڏانڪران

جُباتَ (٧) چُغو - گدلو (١٩-٩)

جُڙين (٧) جتن جي

جُتَنُ (١) ڊپ - احتياط

جنساو (٧) سينگار - زيور - پوشاڪ (١٣-٢)

جُنگن (١) جُتَنُ - جوانن

جوراڻا (٧) ظالم - زبردست - زورآور

جورو (٣) زورو - ظلم - زبردستي (٣١-٨)

جهُتُ (١) رستو - واسطو - محبت - قربي (١٩-٤)

جيهانُ (٣) جيجل - امان - امڙ

جهہ

جُهل (٣) ٽپڙي (جُل - پارسي)

جُهني (٢) جهوني - ضعيف

جُهٽڪ (٢) ڪُرڪڻ - گوڙ

جُهٽڻ (٢) ڪُرڪڻ

جُهوڙا (٣) جهاپا - ٽٿونر - چڱا (١٢-١)

جهوڪڻ (٣) جهُڪائڻ - وهارڻ

چ

چانڻ (٣) چتي وجهڻ - ڪٽي وجهڻ

چانڍ (٣) ڪٽڻ (سرائڪي) (٣٠-٢)

چِتُو (١) جَتُ - ڪوڙو دلاسو

چِرا (١) ٻيهرا - ڪُڌون - جرون

چِڙهاڪا (٦) جاڙبيڪا - جاڙم - جبل جا ڏاڪا

چِڪَ (٢) ڏَڪَ

چنبيلي (٣) نوڪري‌متي ڪنڊڻ جي - ٻاٽيءَ جو ڌانو - چنبيلي جي گل وانگي سُرهي خوبصورت زال (١٢-٢)

چِنگل (١) ٻير - چنبو هٿ يا ٻير جو - ڪَن جو زيور

چوقرا (١) جڻن قرن وارا

ج

چات (٧) چِٽ - بوءِ - خوشبوءِ

چِٽ (٤) بوءِ - باس (١١-٧) (٢٨-١)

چِلائڻ (١) هلائڻ - رُلائڻ

چُلور (٧) مرد - دوست - محبوب

چيڙڻ (١) جورڻ - اُچلائڻ

ح

حُرف (١) حساب - ٻيچا گاچا ڏوراہو - ڏوهہ

حُريف (٦) حرفت وارو - اٽڪلي - ڏاهو - دانا

حَشر (٤) قيامت - وري اٿڻ (١٩-٤) (٣٠-٤)

حمات - حمايت (٧) پناهہ - ٻچاءُ - مدد (٣٣-١)

حِمائتي (٢) حمايتي - حمايت ڪندڙ - حامي - پناهہ ڏيندڙ

د

دامادا ڪادا ري هنداري

هٿام (٧) (ٻروهي) يعني ديرو يا گهٽو هتي و ٻنا هوا

دا ڦ (٢) وڏا - گهرا

دامُ (٧) دُمُ - لعطو - ڏرو

درها دُرها - دُراهہ ڊُراهہ (٧
(بلوچڪي) يعني خوش
دوش - چڱا ڀلا

دَليل (١) رستو

دَمجھ (٧) دم دلاسو ڏج

دمڙ (١) صبر ڪرڻ - ساهہ کڻڻ
دم کڻڻ

دُود (١) دُونهون - ڪارنهن
غبار (٢١-٩)

دوڙ (٣) ٻانهي - گولي - برابر

دَوڪ (٢) جوان اُٺ ٻنجن
ورهن ڪان ننڍو

دَولت (٣) ملڪ - ملڪيت
زرخريدي

ڏهرو (١) بند - مضبوط

ڏ

ڏڏا (٣) ٿلها

ڏوبي (٣) ڪتي

ڏ

ڏاجُ (٧) ڏيج جو شادي ۾ ڏبو
آهي - تحفو - سوکڙي

ڏاڍي (٣) تعدي - ڏاڍائي -
ڏاڍ - ظلم - جٺ

ڏاڪا (٦) جبل جا چاڙهيڪا
ديت مٿانهيون - لڪ

ڏاگهو (٤) اُٺ - جوان اُٺ

ڏانجهو (٧) داغ - عذاب - ڏکر
ڏجهو

ڏاڙ (٣) ڏاٽوڻ (١٣-١١)

ڏاهہ (٣) ٻانهي - گولي
(١٢-)

ڏاڙ (٢) ڪبو - ڪبو ٻاسو
(٣٤-١)

ڏڏي (١) ڏکوئي - ڏجها ڏنا

ڏورو (٣) زور - زبردستي

ڏينهن (٧) طالع - قسمت - نصيب

ر

رفيعُ الدرجات (٣) وڏي درجي وارو - عاليدرجت (عربي).

رِنگائي (٦) مشڪل سان ملي زور سان - دانهون ڪندي

روان روش مروشي (٧) (بلوچڪي) اجوڪي ڏينهن هر وجان - ڏينهن جو وجان اَڄ (مروشي = امروز)

روجهه - روجهڙي (٥) مڪڙو جهنگلي جانور - گوز خر (٢٠-١)

روڏا (٦) گنجا - اُٺ (١٢-١)

رُوهه (٧) چهرائي - خوشي - رونق

ريهي (٢) ريهي - ريجهائي - گهيڊي - ملائي (جيئن ريهه سان ٿانو گهيڊجي)

س

ساب پوڻ (٣) سڄايا ٿيڻ - قبول پوڻ

ساروٽي (١) سنڀال - نالو ناموس - يادگيري

ساڱاهو (٦) سڱ - نسبت - دوستي - مائٽي

سانگي (٣) پرديسي - سانگ وارا، جي مال جي سبب ڪڏهن ڪٿي ڪڏهن ڪٿي گذاريندا آهن -

سپوجهه (٥) ڏاهي - عقل واري (اپوجهه جو ضد)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سَيا (٢) سيئي - هرطرف - هرطرح

سُتاڻي (٢) ستري - سولي - آساني سان

سِٽَ (٣) ڍول - طرح - دستور نمونو - جوڙ

سِڌارڻ (١) روانو ٿيڻ - وڃڻ

سَرڪشي (٢) مغروري - حُجت - برابري - وڏائي هٺ

سَرگردان (٣) حيران - پريشان ڳهندڙ - ڪڏهن ڪٿي ڪڏهن ڪٿي

سَروان - سَرواڻ (٣) ساربان شتربان - جت (١٣-١٢)

سَڙڪ (١) گس - رستو

سنڌُ (٢) پاڻي جا ڏانو

سَنسار (٢) جهان (١٢-٩)

سُولهاري (٣) ڏاڙهي

سُهڄان (٤) سنهي منجهان - خوشي مان

سياهي (٢) ڪارنهن - اُونداهي

ش

شُتر (٧) اٺ (پارسي)

شِڪستي (٢) پيڳل - دل شڪستي - غمگين - ملول (٢-٥)

ص

صابِر (٣) صبر وارو - صبر ڪندڙ - صبر بابت نصيحت ڪندڙ يا وعظ ڪندڙ

صراط المستقيم (٢) قرآن (١ سوره) مان - يعني سڌو رستو - پل صراط جا ترار کان تکي ؛ وار کان سنهي آهي جنهن تان قيامت جي ڏينهن ماڻهو لنگهندا

ط

طاق (٢) گهمندڙ- طواف يا گشت ڪندڙ- سرحد- ڏيک ماڙي

ف

فُردا (٣) سڀاڻي - آئندي جو ڏاسو - نقد جو ضد - زمان مستقبل - قيامت جو ڏينهن

فوت ٿيڻ (٧) مرڻ - وفات ڪرڻ

ق

قاف (٢) جبل - وڏو جبل (١٢-٢)

قرار جڻ (٧) قرار ڪرڻ - آرام وٺڻ (١٩-١) (١-٣-٦) (٢-٣٥)

قَطارڻ (٣) اٺن کي گڏي هڏي قطار ڪرڻ

قُفل (١) ڪُلف - ڪرف

قُهري (٣) ظالم - زبردست

ڪ

ڪامُ (٣) لٺ - لڪڻ اُت مڪلڻ جو (١٩-٣)

ڪتابت (٥) لکيو - اعمالنامو

ڪچولائڻ (٣) عيب لائڻ - بد ڪرڻ

ڪَڙ (٣) ڪڙم - ڪبيلو (١٩-٩)

ڪُڙ (٣) سينو - ڇاتي

ڪُرڙا (٦) وڏا - ڏکيا - زور پريا

ڪُرام (٥) ڪرم ڪندڙ - خدا جو نالو

ڪُڙ (٧) ڪُڙم - همت - هٺ (١٩-٩) (٢٢-١)

ڪِرڙڻ (٢) بکڙي وجڻ

ڪُڙڻ (٧) نَطارڻ- ڳُنڍي ٿيڻ. ڳنڍي ولي وڃڻ
ڪَسڻ- ڪَشڻ (٥) وهت کي
ڪم ۾ آڻڻ - هرڻ
ڪُڪا (٣) گيڙوءِ رتا - ٻورا
(١-٢-٦)
ڪوءِ (٣) گهٽي- رستو (پارسي
گوئي)
ڪوءِ (٣) ڪو
ڪَهه- ڪاهُ (٦) تڪليف-
پيڙ
ڪَهل (٣) قياس - رحم
(١١-٧)
ڪيان (٢) ڪيئن- ڪيتان
ڪيڙڻ (٢) هيرڻ - هيرائڻ -
سيکارڻ - سنبرائڻ

ڪر

ڪِرڙڻ (١) روشني ڪرڻ - اُبرڻ

ڪيڪارڻ - کهنڪارڻ (١)
خوش خيرعافيت ڪرڻ -
آدرڀاءُ ڪرڻ- ڀلي آءُ چوڻ

گ

گُهَت (١) ڳجهه - لڪ ڇپ
گُدائڻ (٣) ڪهائڻ - گُڏي
وجهڻ
گَس (١) مٽي - لٽ - دز -
غبار
گُفت (١) گفتگو - ڳالهائڻ
ٻولهائڻ
گُلبُوءِ (٣) گل ڄهڙي سُرهي -
پياري- معشوق - گل سنگهندڙ
سرهاڻ ورڪيندڙ - آرائي-
عطار
گُمائڻ (٢) لڪائڻ - چورائڻ
گم ڪرڻ
گُمير (٢) هاٿي - ڪڌروماڻهو
شيطان

ڳوناڳون (٦) طرحين طرحين- قسمين قسمين

ڳون (١) ڳر (٣٦ـ٢)

ڳهہ (١) ڳس - رستو

ڳهہ مر (١) ڳسّ يا رستي تي

ڳيرب (٢) هٺ - وڏائي - فخر (٢٣ـ١) (٣٥ـ١)

ڳ

ڳاهہ (جمع ڳاهون) (٢) ڳجهارتون - اشارا - پروليون (١ـ١) (٣١ـ١)

گهہ

گهوڙا (٦) افسوس - هاء هاء

ل

لاڏوڻو (١) لاڏاڻو - روانگي

لامَ (٧) شاخ - ڇاڙهي - ڄوڙي (١٢ـ١) (١٨ـ١)

لباس (١) لڳي - فريب - ڏيکر لِڪ ڇُپ (١٨ـ٣)

لَکَڻ (٧) سمجهڻ - معلوم ڪرڻ يقين ڪرڻ

لَڳِهہ (٥) سنها ڪڪرا جبل جا (٢ـ٢)

لُڙ (٣) تکا - تيز

لَسُ (٣) تکا - سنوان - سوڌا

لوچ (١) ڳوڙ - سڪ - ڳهرج (١٣ـ٧) (منکي چائي لوچ = مونکي دوست جي سڪ ڏئي)

لُوڏ (١٣) ٻُت جو لوڏو - هلڻ جو ڍول - تعبد - ناز

لوڏائين (٧) خيال مان

لوري (٣) ڪم ذات - ڪميني مڱڻهار

م

مائر (٦) ماتري - جيڻن جي

وچهر سٿين زمين

مُباح (٢) معاف - روا

مَدار (٢) بار - ڏمون

مِزمان (٣) مهمان

مَلڪ (١) ڪنا - ڪان - وٽان (١٩-٣)

مَلڪئن (١) تن ڪنا - انهن ڪان انهن وٽان. مون مُلڪ = مون ڪان (١١-٥) (١٣-٦) (١٩-٤) (١٩-٩) (٢١-٩)

مَنان گُشي مولدئي ديوان

پنهون دوش (٧) (بلوچڪي)

يعني منکي ڇپائين يا ڇوڻو. منکي جي ڀانهي ڇوي ها مرتر؟ جيڪر پنهون کي ڏوهه ڏيان ها ته ڀانهي پنهون جي اڳيان ڇو؟

مَندي (١) مدي - تڳي - دغابازي - بازي

مِنْ رَبُّكَ وَمَنْ نَبِيُّكَ وَمَا دِينُكَ (٧) حديث - يعني

تنهنجو رب ڪير آهي؟
تنهنجو نبي ڪهڙو آهي؟
تنهنجو دين ڪهڙو آهي اهي سوال آهن جي مدڪر؟
نڪير قبر ۾ مٿن کان پڇندا

مَنْ طَلَبَ شَيْءً جَدَّ وَ جَدَ (١)

حضرت عليءَ جو قول - يعني جنهن ڪوشش ڪري ڪا شيءِ گهرلي تنهن اها لڌي

مَنْ لَا شَيْخَ لَهٗ فَشَيْخُهُ الشَّيْطَان (٢)

صوفين جو قول - جنهنکي ڪو به مرشد ڪونهي تنهنجو مرشد شيطان آهي

مَنْهن (٧) خيال - پهر

مَنجهه (٢) اندر جي ڳالهه - ڳجهه - راز (١٣-٦)

مَطائِل (٣) ڏيکارڻ

موڙجڻ (٤) گاهه جو نڪرڻ

موڙ (٣) جهاپا - گانا - ٽشونر

ن

ناٽو (٣) پاڻهي - ڪنيرڪ - مومل جي پاڻهي (١٩-٢)
(١ـ٣٦)

ناڪون (٧) ناوڪون - تير

ناڪيلي (١) اُٺ جي نڪ ۾ وجهڻ جي ڪاٺي

ندوري (٤) بي وارث - نڌر نياڳي

نڌائون (٧) نيائون - ولي ويا

نفاق (٢) منافقي - ڪوڙائي ٻاٽاڻ (١١-٧) (٣٠ـ٣)

نِڪٽي (٣) ضرور - بلڪل - اصل

نِڪٽي (٧) سُجهي - سڪٽي - بي سمر - جنهنکي ڪٽو ھہ نہ هجي (١٩-٦) (٢٠ـ١)

نهارا (٥) نهاريندڙ - ڏسندڙ

نيش - نيشي (٢) جهڻ ورڻ جو اُٺ - وڏو اُٺ (١١-٧)

و

وَاچُڻ (٥) پڙهڻ

واحد (٥) هڪڙو- خدا جو نالو (١٤-١)

واڪ (٦) ڏاڍا - ڏکيا - گهڻا بلڪل - بهر

واڳ (١) مهار اُٺ جي

واهيرو (١) پکن جي وهڻ جو وقت - شام - سانجهي

وَرُ (٣) وڪڙ - ڏاڍائي - ڏنگ

ولُ (٦) قصور - عيب - آنگ ڇل

ولگڻ (١) ونگ وجهڻ - ڏانوڻ وجهڻ - رسي سان ٻڌڻ (٢١ـ٢) (١٣-١١)

وَهِ بَنِي (١) ڪَنڌ ڪري - ڪوڏان

وهڙو (١) نديو ڏاند - ڏڳو

ويساهين (٣) وسهين - آبادي سامي ڪٽڻ جي جاءِ - رفيق سنگتي

ويلا ڪرڻ (٧) دير ڪرڻ - وقت وڃڻ وڃهڻ

هم

هاوانُ (٥) هوانا - افواه - هل ڳالهيون

هنيڪي (٦) تحقيق - يقين - پڪ

هَٽُ (١) جسم - بدن - جند - نفس (هٽ سڀجو ۽ هاڻي انهيءَ مان نڪتل)

هُرَ (٣) هور - طلب - تات - اُڪند اُڪير

هَردامدا (٧) هر وقت - هن وقت (بلوچڪي)

هُرو (١) هلڪو (هورو) - حساب پڇيا ڳاڇا

هُمايو (٥) پکي جو جهان ڪان گوشي تي گذاري ۽ ماڻهن ڪان هري ڏڇندو وتي (٢٦-١) (٣٣-٠)

هُميو (١) پٽ ٻاراتي جو لفظ - چورايل - وڃل - گم ٿيل

هٽي ويا (٣) ماري وٺي ويا

هوڊو (٧) ڪڇائو - محمل

هور (٣) خوف - فڪر - گهٽي انتظار (١٣-٩) (١٣-٣) (٢٣-١) (٣٦-١)

هُو (٣) هونگار - هڪل - هل (١١-٧)

هيچ (٧) ڪي ڪين - ڪجهه به نه (پارسي)

هَيهَات هَيهَات لِما تُوعَدُونَ

(٢) قرآن (١٣ سورة) مان - يعني افسوس شل ٻيري ڄجي جيڪو اُنهن سان وعدو ڪيو ويو آهي

١٢- سرڪوهياري

ا

آجپڻ (٣) آجو ڪرڻ - آزادي غلام کي ڇڏي ڏيڻ

آلوڙا (١) گهر - جهوتا - ھنڌڪيون

اِجْلِسْ (١) (عربي) ويهه - ويهڻ

آماري (١) بي سازي - غافل

اُکوڙڻ (١) ڪيڏڻ - ڪيڏي ڇڏڻ

آلوٽي (١) گهر - نند - ھنڌڪي

اُميري (٦) گديڙ - ٻيچ - اجرڪ ڪيڙي جو قسم

اَلْيَوْمُ مَيْزُوا (١) (عربي) اڄ سير ڪري وٺ يا ڏس (ھي لفظ قرآن مان)

آماني (٣) بي ماني - بي آبرو

اِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا (٣) قرآن (٣٩ سورة) مان - يعني تحقيق الله تعالىٰ سڀ گناھ معاف ڪريٿو

آٿاسو - اٿاسي (١) بي نڪو بي اثر - بيشرم (١٩-٨) (٢٠-٣)

آوات (٦) ڪوات - ابتو رستو گمراهي (ضد سوات)

اوپالا (١) عتاب - ڏورايا (٣١-٨)

اوڇھرڻ (١) سمھڻ - ھنڌڪيون گهور ڪرڻ (٢٥-٣) (٢٦-١)

اُهڪ (٢) ڏُکر - آوکر - اوکائي

ٻ

ٻانڌي (٢) قيد ٿيل - ٻانهي

ٻ

ٻانڌي (٢) ٻورهيت - ڌاري - ٻاٽي ورائڻ وارو

ٻانهوني (٣) ٻانهي - ٻانهن جي ٻانهي

ٻانهوني (٣) ٻانهن ٻڌي

ٻلو (٢) اک جو تارو

ٻلي (٢) تير جي چهنب

ڀ

ڀال (١) ڀلائي - مهرباني

ڀانڊ (٣) ڀانڊڻ - خود پسندي - مغروري - حمد - وڏائي (٢٣-١)

ڀنڱ (٦) ماتم - منهن مٿو پٽڻ - دانهون ڪرڻ (١٣-٦) (٢٠-٣)

ڀورا (٢) ڀور - ڀرڙا - ذرا ذرا

ت

تسلائي (٣) تسلي - آرام - ڀروسو ويساهه

توڙ (١) منزل مقصود - پڄاڙيءَ جي منزل - ڀنڀنڀجو ملڪ - وطن (٢١-٢)

تيهي (٣) تهڙي

ٺ

ٺاڪر (٢) ٺڪري - ننڍڙو ٺڪر (٣٠-٣)

پ

پانهون - پانهين (٦) پٽ تي پرانهون (١٣-١)

پاڻ (٣) خودي - هستي

پاهڻ ڏيڻ (٣) رنگريز ڪتي ڀرين ڪپڙي کي مصالح لائي پوءِ رنگيندا آهن-

انهيڪي پاڻ ڏيڻ چوندا آهن
(٣٠-١)

ٻڇنڊڻ (٣) اڇلائڻ

ٻرڙو (٣) ٻجلو - روشني - عڪس - پاڇو

ٻيڪان (٣) (٣) تير جو ڦر- تير

ٻير (٦) بند - ٻيڇرو - رات- رسم

ڦ

ڦوڙائون (٣) جدا ٿيل زالون ڦوڙائي يا فراق جون ماريل

ج

جا جهاڳي (٣) جڳهها - گهٽا

جيهي (٣) جوڙي

جه

جها جهائي (٣) جهجها - گهٽا - ڏگهائي - لنبائي

جهالا ڏيڻ (٣) جهاڪا ڏيڻ - چمڪات ڪرڻ - چمڪڻ

جهل (٢) وٿان - وٿ - ڏانهن - پاسي (٢١-٧)

چ

چپالا (١) چپ چپات ۾ - مات ڪري - گنگا - اٿ

چوري (٢) چولي - چولو - پهراڻ

چتاڪو (٠) ڦڙو - قطرو

چيتارڻ (٥) ماڻهنکي ڏيکارڻ چتائڻ - نگاهه ڪرڻ - فڪر ڪرڻ - ياد ڪرڻ (١٣-١٢) (٢٢-١) (٣٦-١)

ڇ

ڇنڇاٽ - چولڇاٽ (٥) (٠) شوشات - ڪباب ٻچڻ يا گوشت ٻچڻ جو آواز (١٣-٧)

چوڙ (١) چڙ (هندستاني ۽ سرائڪي)

خ

کُرڙهنُون (١) ہتا پورا جي اُٿ تي ڪٽندا آهن

کُرزبون (٣) خرزبون

د

ڏڪر (٦) ڏُڪر

ڏ

ڏولگريا (٣) اي ڏونگر- جبل جا رهاڪو

ر

رانس (٣) نوڪ - چهنب - چوٽي

رانڪ لِنبَ - گوڙا گل ڪر

راسُون (٣) شاخون - ٽِروار

روشنائي جون ڏارون يا

ليڪون - رسيون - سج جون طناپُون (١٣-١) (١٩-٣)

رياءِ (٦) ڏيکر - ظاهري نماءُ - نفاق - ڪوڙ - پاسداري - بي انصافي (١٩-٣)

رلجاڻي (٥) رنج واري - ڏکر واري - ڏکن ڀر

رهاڻي (١) رهاڻ - وندر - ورونهن

س

ساليينڻ - سڏيينڻ (٣) مُنجهائڻ موڳو ڪرڻ - دلهر سانڍڻ (٢١-٨) (٣٠-٢)

سالگانو (٥) سنگتي - رفيق

سراهي (٥) سردي

سُکوءِ (٢) تنهنجو سڪر

سڳي (١) مائڊياڻي

مَلْتَمُ (٢) سُلُيمُ- ڏسيم (سلٿڻ = سلڻ)

مُواري (١) سوير - سويري

مُهاه (٣) سهائي - وٿي - جڳائي - نهي

ميِاء (١) ذات ياياڻي - مت - ثاني - مر قوم - مر رسم (١٣-٢) (١٣-٩) (١٩-٢) (٢١-٩)

ص

صَحرا (٥) بيابان - بن (٣١-٣)

صلابَت (٢) ڏاڍائي - سختي دشمت

ق

قَالي (١) خيالي - قالين يا ايمهو - جبل جو تالو

قم - قُم ني (١) اٿ (عربي)

ڪ

ڪابو (٢) ميل - ڪشش - چڪ - خواهش (١٣-١١) (١٣-١٢)

ڪَذاب (٢) ڪُوڙا (عربي)

ڪَرڳل (١) هُل - آواز- ڌمچر گوڙ

ڪِرڪ (٣) تير - ڪان

ڪَس (٢) ڪوس - ڪَسڻ - ڪُهڻ

ڪُلي (١) رڳي - سموري - سڄي (يعني سڄي رات)

ڪُنيزڪ (٣) ٻانهي - پورهيت (٣٦-١)

ڪُوڪُهڻ (٦) ڏپ ڪرڻ - مشڪل ڪم ڪرڻ

ڪيهائي (٢) ڪيئن - ڪيچ جا رهاڪو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪيڙ (٢) ڪِلا - ميڙهون

ڪيهي (٣) ڪهڙي

ک

کُرزينُون (١) خُرزينون اُت
جون

کڙيا (٤) پورا - خرزينون -
چاتون

کُومائڻ (٤). گومائڻ - منجهائڻ
غمگين ڪرڻ

گ

گريو (٥) (٦) روئڻ - روچ

ڳ

ڳانو ۽ وانو - ڳائي ۽ وائي
(٤) ڳالهائڻ ۽ ٻولهائڻ -
خبر ۽ چار

ڳُري (١) جهڙائي ۾ - هنج ۾ -
وت (١٣-٤) (١٤-٢)

ل

لاٽَ (٥) شعلو (١٣-٧)

لاڪُ (٣) لڳايو - واسطو -
مائٽي - برادري

لوري (٦) محبت - لڦن -
دوستي (٣٠-٣)

لوهُو (٢) رتُ

لوهُوڪو (٦) گاهه جو قسم -
رت پينڊڙ - جهنگلي جانور

لُڏي (٣) لُڏي - وڏي - ڪڏي
چڏي - چڏي ڏني

لَيلَ (١) رات (عربي)

م

مرمر (٢) پريشاني - حيراني - شرم
افسوس - ڏکر - جهوري
(١٨-٣) (١٣-٨) (١٣-١١)
(١٣-١٠) (١٤-١)

مُرحبا (١) شاباس - آفرين

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مُرونڻ (٤) نپوڙڻ - مارڻ - پائمال ڪرڻ

ن

نِڇهرو (٣) ڀڱو - گهرو - حصو قسمت (١٣-٨) (١٩-٢) (٢١-٢) (٢٦-١)

نُوم (١) ننڊ (عربي)

و

وِرمڻ (٦) ترسڻ - ديرم ڪرڻ (١٣-١١)

وِرهه (٤) وڻ جو تسر - برهه - وڇوڙو - فراق

وَسيل (٥) وسيلا

وهاتي (٣) لوساتي - گهيري منجهائي - موڪي ڪٺي

وَهم (٣) غم - فڪر - ڏک - گهٽتي (٢٣-١)

ويڪ (٦) ويڇو - ويڪرائي - تفاوت

هه

هالڪ (٣) ڏاهو - حڪمت تجويزوارو (٣٣-٢)

هريا - هريو (٦) تازا - ساوا آلا - پسيل (٢٢-١)

١٣- حسيني

ا

آپاتُو (١٠) ڏاريان

آڙيڪا (٧) اروڻ - بيچ - ڪنبيون

آڪاهه (٥) آڪهه - ڪتنب - قبيلو - ڪڙم

آما (١٠) آنب (پارسي - آمويا آمه) (١٩-٩)

آن ڀَر (١١) اوهانوت - اوهان
ڏي

آوارا (٢) آوارو - ڀٽڪيل -
آس پاس ويل - بيابان -
پٽ

اُڀڙ (٣) ڀچڙ

اُپارڻ (١٠) پيهارڻ

اُٽن (١١) جيئن

اُتور (٣) بيمثل - جنهنسان ڪو
برابر نه ٿئي - تمام چڱو

اُجاڙ (٣) ويرانو - سڃ

اُڌ مان ڌارڻ (٦) اوچتو اُپرڻ -
سوروانڪي

اِرادت (٨) ارادو - خواهش
مرضي

اڳاهون آڳاهرن - اڳاهين
(٦) اوري - اوريان -
(١٣-١٢) (١٣-١١) اڳتي -
اڳيرو

اڳري (٣) واڌو - بهتر

اُلٿي (١) لٿي

امارو (٤) سانباهو - تياري
(٤-٣)

اَميا (٦) اُٺ ميا - ماپڻ کان
باهر - گهٽا (١٩-٣)

انگڙيارو (٩) ڏکويل - قاتل -
جنهن انگڙا اٽڪل هجن

اوتُ (٧) محبت جي زيادتي
گهٽائي - ليٽ جنهين باٽلي
اوتبو آهي

اوراهون (٢) اورتي - ويجهو
(ضد - پرانهون)

اوَرڪُ (١٢ پيچا - ڳالهه ٻولهه
نهار - گهور - پيچا ڪ
(١٩-٤)

اوميڙو (١٢) فڪر - انتظار
(١٩-١)

الاٽو (١٢) اُٺ جا تپر لاٿا - تپر
لولي (اولاٺ)

أهڃ (١) اهڃاڻ - نشان - ڏس (١٣-١١) (٢٧-١) (٣٦-١)

ٻ

ٻاسي ڏکر (٣) ڏکر قبول ڪري ٻاڻ تي ٽوکر ھوار ڪري

ڀ

ڀارو (٦) ڀڃي جو ڀارو

ڀالڊاڻ (١٢) گهنڊ - ڀڏڻ جي شي - شرط - انجام

ڀاڙو (٦) ڀار جو سامان

ڀرَ (٩) ڀاڙي

ڀڙھڪڻ (١١) ڪاھڻ - سڙڻ

ڀنڊاڻ (١٢) گهنڊ - شرط - انجام

ڀورا ڪرڻ (٥) ڀرزا ڀرزا ڪرڻ

ڀوڙ وهڻ (٦) ڀاڙي سان ڀرجي وهڻ - جام وهڻ - تارو وهڻ

ڀيليائي (٥) نوڪرياڻي - همراهه - سگهتياڻي

پ

پڄي رات (٢) رات ٺري - سردي ٿئي - ٿڌ ٿئي

پٺُو (١٢) هلڻو

پُون (١٢) ڌرتي - ملڪ - گهٽي پون = زمين دوز- ٿري ملڪ تي

پُوڻ (١٢) خبر - واقفي - گهور مسافري

پهرڻ (٢) ڦيرائڻ - هلائڻ (٢١-١) (٢٦-١)

پيڙي (٦) چڪي - ڪشي - تنگ ڪري

ت

تات (١٠) طلب - گفتگو - تابعداري - گهٽتي

تات توُت (١٠) گهولا ڦولا - طلب

تاڏو (١٢) ڏکيو

ٽاڪو (١٢) ٽڪيندڙ - ڀاريندڙ نقصان پهچائيندڙ (٢٠-٣)

ٽاٽي (٣) ٽڪي ملي - جلد وڪر ڪٽي

ٽُوٽ (١٠) تات - طلب - گهورا

ٽوڙان (١٢) توڙ ڪان - اصل ڪان بلڪل

ٽونگ (١٢) جبل

ٽُوٽي (١٢) ڪاچ - ڦوٽ - سمر (١٧-٣) (٢١-١٠)

ٽِي (٣) ٽنهنلاءِ - ٽنهجڪري - ٽڏ ڏين (١٣-٥) (١٩-٦)

ٿ

ٿُوٽي (٣) ٿنڀ - ٽيڪ - جهلو (٢٥-٢)

ٽ

ٽونڪار (١٠) آواز - لڪاءُ

پ

پاٻوهه (١٢) مرڪ - خوشي

پاڙي (٩) پاڇي - پانها

پَتراٽي (٥) پٿرٽي - بسترو - منڌ - وڇاڻو

پاٻوهيون (١٠) مرڪيو - خوش ٿيو (٣٠-٢)

پارڪو (١٢) واقف

پِتو (١٠) ول

پِتُون (٨) پرزا

پُڇاڻو (١٢) پاڇڙ جهڙو - پوري ٿيڻ جو

پَران (٩) پلجان - نپجان - گذاريان

پَرو (١٢) پتو - نشان - ڏس (١٩-٢) (٢٠-٢)

پرياڻو (٨) پريتڻو - محبت - ناتو

ٻوڙ (٣) ڪاٺ جو ٽڪر جنهن
تي گل اُڪريل هوندو آهي ؛
جنهن سان ڪپڙي کي ڇريندا
آهن

ٻوڙ (٧) هل - ٻنڌ ڪر (ٻوڙڻ =
ٻوڙڻ)

ٻوٽيون (٢) ڪپهه جون ٻيون

ٻهڙ (٦) ماٽيو - عزيز خويش -
مائٽ ٻت - ذات ڀائي

ٻهو - ٻهي (٢) ڪپهه جو ٻيو-
ٻوٽي

ٻَنا - ٻنان (٨) ٻوٻان - ٻنان
ٻٽ تي - ٻوءِ تي

ٻيرڙيون (٩) ٻيڙا - ٻيرا -
ٻيڙن جا نشان

ٻيڙا (١٠) قاصد - واٽهڙو - رهگذر
(٢-٣)

ٻينار (٥) ٻنٽو - فقير (مڙس يا
زال) (١٣-١) (١٣-٣)

ج

جاڏو (١٢) وڏو - محبوط

جاءِ (٦) وچ (هندستاني)

جُڙ (١٢) ميخ - ڪلي - نيڙهن

جُڙان (١١) لهان - لائق ٿيان -
جوڙ ٿيان

جُنبي (٣) جنب - جنبڙي -
نندو جنب يا لڪر جو جڻ
جنهن سان ساريون ؛ ٻيو آن
ڏريندا آهن

جوڳيڪو (٨) جوڳين جهڙو -
جوڳين وارو

جيڏوني (١١) گهٽوئي - وڏوئي

ڄ

ڄيي (٢٠) باهه جو شعلو - اُلو

ڄَر (٢) باهه - ڪام - ساڙو -
سوزش (٢٢-٢) (٣٠-٣)

جهہ

جهَڪ (٣) واءُ جو جهونڪو- واچ زور سان لڳندڙ واءُ

چ

چانڪي (١٣) چانڪ - چيم تر- پانير تر- چانئر تر- چولن ڪ

چاءُ (١٢) چاهه - پيار- محبت طلب (٢٣-١)

چُڪَ (١٢) ڏک

چِڪ ڪرڻ (٢) پڇائڻ- پُسائڻ

چُڪُر (١٢) توري ماٺتي - ڏک- درد

چڱي (١٢) چڱي ڀلي- تندرست

چُٽڪڻ (٦) ياد پوڻ - ياد اچڻ (٢٢-١) (٣١-٨) ڏکڻ - جاڳڻ - چمڪڻ

چيهاڙيون (٢) برڙا برڙا- تکر تکر

ڇ

ڇُرڻ (٣) ٻير سان ڪپڙي تي گُل جا نشان ڪيڻ

ڇُلنگيون (٨) دفعا - ڀيچا- ڌار ڌار - جدا جدا

ڇورليون (٣) ڇوڪريون

ح

حُسيني (١١) راڳڻي يا سُرَ جو نالو، جنهن ۾ ڀوريائين امام حسين جي لاءِ ماتم جو راڳ ڳائبو هو

د

دوساهه (١٠) اي دوس- اي دوست

ڏ

ڏرلتي (٢) ڏرتي تتي - سج متي چڙهڻ ڪري زمين گرم ٿي

ڏک (١٠) ڦٽ - زخم

ڏ

ڏِنَ (٣) ڏنا

ڏري (٣) ڏجي

ڏَنا نُوڻ - ڏَنا ڏُوڻ (٢) مٺي هيٺ - مٿانهون - هيٺاهون (٢٣-١) (٢٠-١)

ڏوٿي (٨) ڏٿ ڪائيندڙ - ٻهراڙي جا ماڻهو جهنگ ۾ رهندڙ

ڏيٺ (٣) ملاقات - ڏسڻ - ديدار (٣١-٥)

ڏيهاڻ ڏوٺوهار (؟) ڏيهه کان ڀيٺو - ڀين کان ڀيٺي ملهه جو

ڊ

ڊوهه (٩) دغا - ٺڳي

ڊوهي (٩) ٺڳ - ساڪر - سنهن

ر

راڳا (١) جبل جا ميوا

رَنو روئڻ (٩) رت روئڻ - گهڻو روئڻ (١٩-٢)

رِجائڻ (٨) ريجهائڻ - پرچائڻ

رنجائو (١١) رنج - ڏکر

ز

زَوال (٧) ضايع - گم - ناس - زبون - ڪريل (٢١-٢) (٢١-١٠)

س

ساٽڻ (١١) سودي - گڏي ميڪاندا - ساٽو - عيوض - بدلو

ساٽو (٦) سودو - واپار - سٽ عيوض

ساجن - ساڄن (١٢) سڄڻ - دوست

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماچاھہ - ماچا ءِ (٥) سمجھائب شناخت - معرفت (١-١٨)

مار (٥) ساري رت

ماڳاهڻ (٦) گهٽ ٿيڻ - تخفيف ڪرڻ - سانجاهہ ڪرڻ

ماماڻجڻ (١٠) نہجي وڏي ٿيڻ

سانگاڻو (١٠) سنگت وارا - همراهہ رفيق

سانگهارو (٦) چيڻارو - گهٽائجڻ

ساٿيهہ (١٠) ڏيهہ - وطن (٨-٢١)

ماءُ (٦) لاءِ - ڪاڻ - ڪارڻ

سپاجها (١٢) ہاجهہ پريا - رحم آڻڻ جوڙا

سَتُ (١٢) زور - طاقت - ستيا

سَتوهہ (٨) ڏکر - دپ - ڳتٽي گتي - ويساهہ

سَتِ (١١) سودو - سان - گڏ

سجوڳڻ (١٢) ٻڌڻ - سمجهائڻ سمجهڻ

سجهہ (٦) وجهہ - فرصت

سِرُ (١٢) ٻسي - مکيہ - سردار مهندار

سِرجڻ (١٠) پيدا ٿيڻ - جمڻ

سَکُرُ (٣) بهتر - رفاقت

سُکيڻيون (١٢) سکن وارڀون - سکيون

سَلتي (٥) سلي - ڏسي - ٻڌائي

سلو (٨) سليو - ٻڌايو

سَمنيوڙا (١٢) سنبريا - تياري ڪيائون

سَمهَتَ (٥) ٻک

سَمهَجِ (١٠) خوشي - سکر - آسايش - سمنگار (٣٠-٢)

سمرڙيون (٩) سير - واتون - پيچرا

سيٽان (١٢) همن سان

سيٽاٽو (٥) ساٽ - گڏ

ش

شيدا (٢) عاشق - مشتاق - مست

ص

صحرا (٥) بيابان - بٽ (١-٣-٣)

صلابت (٢) ڏاڍائي - سختي حشمت

ع

عُريان (٥) اُگهاڙي - نانگي

ف

فلق - فلڪ (١) بند يا زنجير يا نير جو قيديکي پيرن ۾ وجهندا آهن - فرق - وچ - ويڇاندر

ق

قضاڪ (٦) قزاق - قزاڪ - چور - ڌورو - ڌاڙيوال (عربي)

ڪ

ڪاري (٥) ڪارگر- اثر ڪس ڪارائتو- سخت - مضبوط

ڪاڙهو(٨) ڏکر-روچ -رُجهڻ پُڄڻ (٩-١٣)

ڪتم (٢) ڪنيم - مون ڪتيو

ڪچو (٥) ميپ

ڪکورڻ (٢) ڳاڙهو ڪرڻ - رنگ چاڙهڻ

ڪوڏ (١٣) خوشبوئي

ڪوهه (١٢) جبل (پارسي)

ڪيميا (١٢) اهو علم جنهنسان تامي وغيره کي متائي سون ڪجي

کيڙ (۱۲) ڪتي - ڪيڏي

ڪيٽارِ (۱۱) هنن ڪارڻ - هنن لاءِ (۱۳-۱۲)

ک

کُهه (۳) جبل يا ٽر جو گاهه (۳۱-۱)

کهي (۱۲) تڪجي - ٿڪل

کيري (۹) جبل جو هڪڙو وڻ (۱۳-۱۲)

کيهه (۹) کهہ - جبل جو هڪڙو گاهه (۱۳-۲)

گ

گاذِرِ (۱۱) ڌوٻڻ - ڪتياڻي

گامُ (۱۱) ڳاٺو - ڳوٺ

گَرَڪ (۶) خرچ

گُري (۱۲) ڳنڍ - سنڌو - تڪر (جتين ڪماند جي گري)

گگهيرا - گگهيريون (۱۲) گگهي واريون - جي زالون گگهو ڍڪين - ٻروچ يا ٻروچاڻيون

گوهيوُن (۱) ڏيرا - ڏَرَ ڏَڪَڙ گوڏنات - گسائڻ (۲۶-۱)

ڳ

ڳاڳا (۱۵) جبل جا وڻ ۽ ميوا- ڳاڳيون

ڳوري (۱) ڳولي - ڳوليندڙ - ڳوري يا ٻارواري

ڳهريو (۱۳) سست ٿيو - موڳو ٿيو

ڳيئڙم (۹) ڳڏم - ورتم

گهه

گهت (۱) گوهي - هڪ طرف اوجتو ڊوڙڻ (۲۶-۱)

گهڙا (۱۲) معرڪو شادي جو- مجلس خوشي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گهوڙ (٣) يادگيري - سور - خيال - سُور

ل

لاڏوڻو (٧) لَڏَ - بار

لڙاٺو (١) لڙندڙ - لهندڙ

لَٽڪڻ (١٢) لڙڪڻ - ست اٽڪائي جڙهڻ

لڄائڻ (٤) شرمائڻ - شرمندو ٿيڻ

لُچَڻ (١١) لوچ پوچ - بي آرامي

لُڙاٽ (٧) جهڙ - ڦُڙ

لُڙيو (٧) ڏڪيو - لڏيو - ڳرتيو

لُسَ (٥) جبل - جبل جي لس (جيئن لس پهلو)

لڪڙياريون (١١) لڪن يا جبلن وارن ماڻهن جهڙيون - لڪڙيون يا ڪاڻي جهڙيون سڪل ۽ سهڻيون

لمو (١٠) جبل جو نالو

لميو (١٠) نميو

لوچ (١) ڳول - جستجو - ڳولا (لوچڻ = ڳولڻ) (١٣-٥)

لوڏ (١٢) لوڏو - تڪليف - ڏکو

لوڙائو (١٢) جور - ڏاڙيوال - ڦورو (١٣-١١)

لوڙهه (٦) قبر (١٨-٢)

لُولاٽ (٧) لولتي - عاجزي - نيزاري

لُوهه (٢) جهولو - ڪوسو واءُ

لَهُ (١٢) نينهن - لَئُن - محبت دل جو ميل

م

مالي (٧) جهڪي - ملڪي

مانياڻيان (٥) مون وانگي - مڪان ۽ ني جو نالو

مُيڙ (۱۱) برابر - هڪ جهڙي
اکهڙ تي

مُڇ (۱) ڳاهه جنهنکي ڪٽي
انهي مان رسا ٺاهيندا آهن

مِڙڻ (۱) ملڻ - گڏ جڙڻ

مُگر (۹) ڀاهر

مَلُور (۱۰) ملول - غمگين -
حاضر (۲۸-۱) (۳۱-۳)

مَلهڻ (۸) خوش ٿيڻ - مرڪڻ

مَنجهاران (۱۳) منجهان -
اندرمان

مُنڍ بون ڀائڻ (۱۱) هڪ هٿ
جون آڱريون ڀڃي ٻروجهڻ -
گهٽو روئڻ ٻٽڻ

مورُ ماڻڻ (۳) ورا مارڻ يا
شڪار ڪرڻ - ڄڃي شئي هٿ
ڪرڻ

موڙ ماڻڻ (۳) سهرا ٻڌڻ -
گهوٽ ٿيڻ - ڄڃي نصيب

وارو ٿيڻ

مُولهان - مُنهان (۲) منڪان

مُهي (۱۲) موهجي - دل ڏئي
دل وڃائي

ن

نِرتُڻ (۱۰) ڏسڻ - نهارڻ (۱۳-۱)

نِڪاري (۱۲) نڪمي - ڪنهن
ڪم ڪار جي نه

نِگيا - نگيو (۱۲) نڪتا -
نڪتو (۱۸-۲)

نِهي (۱۰) ٻڌي (۲۰-۴)

و

واجهاءِ (۲) واجهائي - ٻڪي
نهاري

واڄائون (۱) واڏايون - ٻول
نذر

وارِ (۵) موٽائي ڏني - وري
ڪٽي وڃ

وَاکَڻ (١٠) ڳالهائڻ ٻولهائڻ

واڳيوُن (٥) ڪڏهون - ڳڏهون

(واڳجڻ = واڳ سان ٻڌجڻ)

وانُغت - وانت (٨) وات - اوت - خيال - وات - راهه

واءِ - وانءِ (٦) وئون - وڃ (١٩-٤) (٢١-٨)

وِڌرو - وڌري (١١) وڌيڪ - زياده - اڳيري (١٩-٩) (٢٩-١) (٣٤-١)

وِجهڻ (٩) رُئڻ - رڙڻ - ڏکر ڪرڻ - پريشان ٿيڻ (٢٠-١) (٣٠-٢)

وڏوڙو - وڏوڙا (١٢) ڏمريو - ڪاوڙيو - بگڙيو (٢٦-١)

وَرُ (١٠) پيرو - موٽ - مهرباني (٢-٣)

وِرميو (١٢) پليو

وَسُ (٥) وسڻ - آبادي

وِساٽڻ (٩) اجهامڻ - تَڪجڻ سائو ٿيڻ

وَڪِي (٦) بيزار - عاجز

وِڳُڻي (٨) بي ڳڻي - بيهڙي سگهڻ واري - نياڳي

ولهي (٣) سهي سگهي - بيٺو مٺي - نياڳي - بيهڙي (٢٦-١)

ولڳڙي ونگي (٨) ڏنگي نياڳي - بيهڙي (٢٦-١)

ووه (١٢) واويلا - افسوس - هاءِ - ڏکر جي ٻولي

وهانُو (١٢) وهائڻ وارا - خريد ڪندڙ - سوداگر

وهسڻ (١٢) خوش ٿيڻ (٢١-٥) (٣٠-٢) (٣٤-٢)

ويڙهه (٣) ڳهاٽو جهنگ - جهنگ مڪان جو نالو - جاري ها

www.sindhsalamat.com　books.sindhsalamat.com

گام جي جاءِ (۲۰-۳)
(۳۱-۱) (۲۰-۳)

وِسائڻ (۹) صبر- مات

ھ

ھانوڙو (۲) لڏندڙ- لڙڪندڙ
جُھلڪو- ڏئو

ھاٽي (۳) پريل- لڳل- ڳنڍل

ھُڏ (۳) رت- پھچي- خود
سندن وات جي

ھَنج (۷) رُئڻ- ڳوڙھا لڙڪ-
ھنجون

ھنجڙو (۷) منج پکي (۳۴-۲)
(۳۶-۱)

ھُوڙ (۱۲) کپت- ھلاڪي-
فڪر

۱۴- سر سورٺ

أ

آڪڻ (۲) جوڙڻ

آڳھ (۲) آگاھي - اطلاع -
آسرو (۳-۲) (۲-۵)

آءِ ڪاءِ ڪرڻ (۲) فڪر مند
ٿيڻ - متفڪر ٿيڻ

آءِ مرڳاءِ (۳) نڪي اچ يا سوال
ڪري نڪي ڳاءِ

آتائي (۲) استاد- قابل ماڻھو
اُستاد گويو

اُتل (۱) زيادهِ وزن- زيادتي
اُتل

اُجھي (۱) اُجھامي - عاجز ٿي
پورا ٿي (اُجھڻ)

اِرٿ (۳) ميراث - ورثو-
مٽي جي ملڪيت

اُڙدابيگيون (۱) زالون جي
ھٿيار ڪٽي درمسرا ۾ گھمڻ

اَلْاِنْسَانُ سِرِّيْ وَاَنَا سِرُّهٗ (١) حديث قدسي - انسان منهنجو ڳجهه آهي ۽ آءٌ سندس ڳجهه آهيان (٢٧-١) (٣٠-١) (٣٠-٤)

اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلٰوةُ وَ الطَّيِّبَاتُ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهٗ (١) نماز جو ڀاڱو - يعني سلام آهي الله تعاليٰ لاءِ ۽ درود ۽ پاڪايون ۽ سلام آهي توتي اي نبي ۽ خدا جي رحمت ۽ سندس برڪتون.

اَلْحَمْدُ (٣) الحمد لله - شڪرانو خدا جو - تعريف خدا جي

اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ (١) اي نبي توتي سلام هجي

اَلْوِدَاعُ (١) موڪلاڻي - خدا حافظ

اَمِين (١) امانت وارو - سچو

اَنَا اَحْمَدُ بِلَا مِيْم (١) حديث - يعني آءٌ احمد آهيان ميم کان سواءِ يعني اَحد، يعني خدا

انيراءِ (٢) راجا جو نالو جنهن راءِ ڏياچ جو سر وڍايو هو (٢٣-٢)

اَنَائِڻ (١) مڃڻ - قبول ڪرڻ اگهائڻ

ب

بالا (١) مٿي - بالابين=مٿان ڏسندڙ

بانُ (٣) دنيا کان بيزار - تارڪ (١٩-٣)

بَنڇي (٢) ٻالو - نيزو

بيِنُ (١) وڄائڻ جو هڪڙو ساز

بيڪڙ دار (١) بيمار - ٻٿندڙ - بيکر ولندڙ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻ

ٻاجهاڻي (۱) ٻاجهه، اچڻ جهڙو ٻاجهه وارو - ٻاجهائيندڙ - واجهائيندڙ - تڪيندڙ

ٻارڻُ (۱) ڳاٽو - مڱڻهار - فقير

ٻانُون (۱) ٻاٻون - گهرڙي ٻاٽيون

ٻُرائڻ (۱) وڄائڻ - ساز مان آواز ڪيڻ

ٻَنگ (۱) تير - ڪان - تجويز انڪل - وقت - فرصت - وجهه

ٻيڄهل (۱) مڱڻهار جو نالو

ٻيڄهو (۳) ٻيو - ڪو ٻيو (سرائڪي ۽ مارواڙي)

ڀ

ڀانُ (۱) لنگهو - مڱڻهار - ڀنڊو (۲۷-۱)

ڀانڻُ (۲) صورت،

ڀُونٽو (۱) گهمندڙ - ڦرندڙ (ڀونڻ = ڀٽڻ)

ڀيد (۱) ڳجهه - راز

ڀهر (۲) جهڙو - وانگي - مثل ڍول - دستور - طرح - ور (۲۰-۳) (۲:-۱)

ت

تانُ (۱) آواز - راڳ - روپ آلاپ

تُسڻ (۱) راضي ٿيڻ - خوش ٿيڻ

تُماري (۴) تنهنجي (هندستاني)

تُنبو (۱) ساز وڄائڻ جو

تُنبيرو (۱) تنبورو - تنبو - وڄائڻ جو ساز - تنبي وڄائڻ وارو

تُنبيل (۱) تنبيرو - ستار

تِيڏي ( ) تنهنجي (سرائڪي)

ٿ

ٿُرُ ٻَنڊي (۴) ٿن هنڌن تي هٿ هٺي ٻنڊ يعني مٿي تي، ڇاتيءَ تي ۽ گوڏن تي

پ

پاٿُ (١) گانئڻو - ميراسي - مڱڻهار - چارڻ فقير (١٢-١)

پارس (١) ڪاريگر - استاد

پارسي پالڻ (١) ڪجهه ٻروڙڻ ڪجهي ڳالهه معلوم ڪرڻ - ٻروليءَ ٻجهڻ

پاسنگ (٢) ڪاڻ - تورڻ مهل سامهينءَ جي جنهن ٻڙ ڪا شيءِ تورجي ۔ سا جي وڏي وزن يا توري ڪان هلڪي ٿئي تہ هيو ٻهڙ يا پٿر وجهي وزن ٻورو ڪجي انهي ٻهڙ کي پاسنگ چون (پارسي)

پانوَ (٣) مڙس - بهادر - داتا

ڀَٽ (٢) (٣) پيالي ۾ - ٿانو ۾ (١-٢١)

ڀَنڊ (۴) گهٽيون

ڀُڙي (٢) برابر ٿني - پوري اچي (پڙڻ)

ڀيرالي (١) نام سان - پوري قاعدي ۽ رستي سان - سرسبتي مٿان ولي

ج

جاڇڪُ (١) جاچڪ - گانئڻو فقير - ڏمر و جائيند ڙ - سوالي ٻنڊو (٢٤-٣) (٢٧-١)

جاڏمُ (٣) سچي - جادم جڪرو مشهور سچي جام ٻو

جاءِ (٢) وجهي جاءِ تي - وچ هايو (هندستاني)

جُميع (٢) خاطر جمع - خوش - تسلي وارو

جَنّاتِ عَدنٍ (١) قرآن مان - بهشت جا باغ جي هميشه رهڻ وارا آهن

جُود (٣) سخا (٢٤-٢)

جُهارُ (٣) ٻج - خيرات ٻوڇا

جهه

جهانئن - جهائنين (١) (٢)

جهمهٽي جهڙو آواز- گهنگهرو ساز جي تارن جي ميدان ركيل ٻون تارون آواز وڏائڻ لاءِ، جهنكي طرب جوندا آهن - رئڻ راڙو

جُهجهري (٢) صراحي- گگهي ٿانو

جهرڻ (٢) ڪرڻ - ڪنجهڻ ڪرڪڻ - ٻيو رهڻ - رئڻ رڙڻ

چ

چارَڻَ (١) گائڻو فقير- ميراسي

لنگهو - مڱڻهار (٢٤-٣) (٢٧-١)

چُنگ (١) هڪڙو وڄائڻ جو ساز

چوٽ (١) چوٽي تائين ڀريل - ڀرپور - گهٽا

چوڻول (١) ڏولي - محفو - پالڪي

چ

چِتائين (٢) چيتائين - لتائين

چڙيدار (١) چوبدار - دربان

چُڪائيو (٢) خوش ٿي آيو - حرصجي آيو - لڳايو- موهيو عاشق ڪيو

ح

حُڪمدار (١) حڪمران - حڪم وارو

خ

خِلْوَت (۱) خاص جاءِ وهڻ جي حضور - گوشو

د

دربانِي (۱) دربان - درجي سنڀال ڪندڙ

دَسِ (۲) دسِت - هٿ ۾

دَلَ (۲) گهڻا - دولت جا

دلُوچا (۲) دهلچا يا ڏليا (سون سان پريل) دل - ڏهرا - گهڻا قيمتي

دَوْل (۱) دولت - مال

دَثار (۱) دئارو - مڪان

ڏ

ڏرِ (۱) خاص جاءِ - آخرين مڪان

ڏ

ڏِسِ (۳) طرف - ملڪ

ڏُڪمڪيا (۱) ڏمگين ٿيا - شرمندا ٿيا

ڏولکهو (۲) ڏولهي هڻڻ جي - طعنو - مهڻو - عيب (۱۹-۵) (۳۱-۴)

ڏيا (۱) قسمت - زور - هيبت

ڏياچ (۱) ڏيندڙ - نالو ڪڍڻ سخي راجا جو

ڏيٺي (۲) ملاقي - ملاقاتي - روبرو - مقابل - ملاقات

ر

راجيو (۱) راجو - راجا - راج وارو

راڳائي (۱) راڳ، ڳائيندڙ - مڱڻهار - ڳائڻو

ربابي (۳) رباب وڄائيندڙ - ڳائڻو

رتول (١) رنگ محل - نقاشي جاء (١٩-٤)

رمز- رموز (١) ڳجهہ - اشارو ڪنايو (رموز جمع عربي) (٢١-٣)

رَمِ گيو (٤) جلي رهيو - مليو ويو - مري ويو

رَنگ (١) تماشو - جرچو- مزو- ناچ

رَنگ رتول - رَنگ محل (١) محلات جنهنجي اندران رنگ نڪتل ۽ نقاشي ڪم ٿيل هجي

رُڻ رُڻ (١) رُون رُون (٤) سازجو آواز

رُوڙو (٣) چڱو- نيڪ - بهادر لقب راءِ جو

رِيءَ (١) ذڪر - غم (٣)

ريهَه (١) لڪير

س

ساز (٣) وڄائڻ جوا وزار

سانُو (٢) اسانکي (سرائڪي)

سائِل (١) سوالي - فقير

سَبيل (٢) گهٽو- وقف يا خيرات جي مال جهڙو (٢٤-٣)

سَتو ڪيو (٢) ساٿو ڪيو - سودو ڪيو

سَنڍ ڪيو (٢) بندوبست ڪيو تيار ڪيو- سهي ويو

سجي (٢) ملي - مٺ اچي - ليي (٢٥-١)

سُرُ (٢) راڳ - راڳڻي - آلاپ

سرفراز (٢) خوش - بهراءِ نوازيل - مانُ ڏنل (٢٧-١)

سُرلڏو (٢) وڄائڻ جو ساز

سرڪڻ (١) ورڻ- جاري ٿيڻ

مُڪاجَ (٣) سوالِ - سُپ - چڱو مطلب پورو ٿيل - چڱا ڪاج ڪاج سنوارِيندڙ (١٩-٥) (٢-٢١)

سوايو (٢) زياده - وڌيڪ

مورٺ (١) راڳني جو نالو - راڳ ڏياچ جي راڳڻي جو نالو

مورٺيا (١) ڳائڻا - مڱڻهار - سورٺ ڳائيندڙ

سُول (٣) سُور

سُولهنديان (٢) سونهن ٿيون - لهن ٿيون - چڱيون ٿيون لڳن (سرائڪي)

سهڪڙو (٢) سڪايل- خواهشمند طالب

سيلي - سيلو (١) ڏڳو - رسو - ڳائي جا ڳچي ۾ ٻڌبي آهي ڏاس جو رسو جنهنجي وچ ڪالي وجهي ڳچي ۾ ٻڌندا آهن -

سَينَ (١) صدا - سوال (٢-٢١)

ش

شُهبازُ (٣) شاهباز- هڪڙي قسم جو شاهي باز پکي - مشهور ماڻهو - زماني جو هڪتا - بزرگ (٣٦-٢)

ص

صِدا (١) آواز - سوال - عرض

صلاح (٢) صلاحت - خير - ڀلائي

ط

طبيلا - طويلا (١) (٢) گهوڙن جون ڪُڙهيون (٣-٣)

ع

عطائي (٢) عطايا بخشش ڪندڙ سوالي - فقير

غ

غلغلو (٢) هل - آواز - گوڙ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪ

ڪنارُ (١) ڪنارو - ڪناري
خداڃر

ڪُماچ (١) وڄائڻ جو ساز- ڪمان يا ڪمانچو يا گز جنهنسان ساز وڄائيندا آهن (٣)

ڪُٽا (٢) آنَ جا داڻا

ڪوڏ (١) لاءِ - ڪاڻ- واسطي خوشيءَ ڪان

ڪُورنش - ڪُرنش (١) تعظيم نياز- سلام (١٨-٢) (١.٢-١٠)

ڪِيرت (١) ڳائڻ - راڳ - نياز- زاري (٢٧-١)

ڪِيرتي (١) نياز وارو - ڳائيندڙ

ڪِيرتيا (١) ڳائيندڙ

ڪيمَر - ڪِمنرو (١) وڄائڻ جو ساز (٢١-١) (٢٧-١)

ک

کاءِ (١) عمر - ڏُکر

کِنڪار (١) (٣) کيڪرڪرڻ خوش خير عافيت - آڏرڀاءُ

کنگهار- کنگار (١) (٢) بهادر پهلوان - راڄا - راڄا جو نالو

کيڙا (٢) ذات يا قوم جنهن مان هيرهڙيءَ جا رانجهو، تي عاشق ٿي هئي

گ

گُداز (٣) ڳهرڻ (پارسي)

گِرنار (١) هڪڙي جبل جو نالو

ڳ

ڳڙهه (١) ڪوٽ - قلعو

گهہ

گهتم گهولڪي (٢) گهوري پري اچلايو (سرائڪي)

گهڏڻ (١) اُڏڻ ـ سٽن وانگي ـ جهولڻ ـ آتڙڻ ـ گهوماتجڻ گهرجڻ

گهڏگهٽ ـ گهونگهٽ (٢) پڪل ـ حجاب ـ ڪپڙي سان منهن ڍڪڻ

ل

لا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰه مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰه (١) مسلمانن جو ڪلمو ـ يعني ڪونهي ڪو خدا يا معبود سواءِ الله جي ۽ مُحمد الله جو پيغمبر آهي

لهيڙي وال (٢) ويڙهڻ واريون جو گرد ڦري ايندڙ (سرائڪي)

م

ماتا (٣) ماءُ

ماچ (٢) ٿلهائي ـ ٿولهه

مَحَل (١) محلات ـ ماڙي

مَڱ (١) خواهش ـ مرضي ـ خيرات

مَڱ جهلڻ (٣) خيرات وٺڻ ـ دان پائڻ

مَڱڻو (١) گهرندڙ ـ سوالي ـ فقير ـ لڱهو

مڱڻهار (١) لڱهو ـ مڱتو ـ ميراثي

مَلاح (٢) (عربي ملاح) سردار ـ سڪر ـ امير

مَندر (١) حويلي ـ مندر هندن جو

مَنگتو (١) منگڻ وارو ـ سوالي ـ ٻنڍو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منگڻ - منگڻ (۱) گهرڻ - سوال ڪرڻ

مهرامي (۴) مڱڻهار - گائڻو - لنگهو

مهون (۲) مهان - سردار - صاحب - رئيس - بادشاهه

ن

نَارُحَامِيہ (۱) قرآن (۱۰۱ سوره) مان - يعني - ازپعدز بام (دوزخ جي)

نَچُ (۲) نچي ڪري (۲۴-۲)

نُهين (۳) نه (هندستاني)

نيل (۲) ڳاڻيٽي جو وڏو عدد- ڪروڙن ۽ اربن کان به مٿي بدم - بيحد - بيشمار (۲۴-۳)

و

وانا (۳) وات بر - وات کان

واچا (۲) وچن - واڪ - ڳالهه انجام - وعدو - قول

وِٽ (۲) وٽي - وچ - طاقت

وِڏاڻ (۱) ساز

وَرُ (۱) مڙس - مرد

ولائي (۱) ولايتي - ععدو

وِماس (۱) نڪو - گهٽتي - ونجهارو (۲۵-۱)

وهلو (۱) سگهو - جلد (۳۴-۱)

ويرُ (۱) ويرم - وقت - دير

ويٽمون (۱) ٻيٽون - آزيون (۳۴-۱)

هم

هُوڪ (۱) هاڪ - هُل - پڪا

هيانئين (۱) هنائين

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٥- بيراڳ هندي

ا

اڱڻ (١) آڳ ، ٻاهر
التر (١) اندر
آلهن (١) سرمو

ٻ

ٻهاڙ (١) وڇڙڻ
ٻسراٽ (١) منشا - ارادو
ٻڪاءِ (٢) وڪامي
ٻلهاري (١) صدقي - قربان
ٻلوڙ نهار (٢) ولوڙڻ وارو

ت

ترشنا (٢) اُڃ (پارسي تشنه)
ترور (٢) وڻ

ٺ

ٺور (٢) جاءِ

پ

پاڳين (١) پيرين
پاور (١) سگهه
پران (٣) ساهه
پکڙ (١) پڙ - ڪعبُ
پڳ (٣) پير
پي (١) دوست - مُحبُ
پيڙ (١) بيماري - مرض

ج

جانت (٢) جاڻي

ڇ

ڇاڇ (٢) لسي - مهي - ڇهڻ
ڇاڳڙ (٣) ڇاڳل - ٻڪال - سانڊارو - مشڪ
ڇيتراءِ (١) زيارت جي جاءِ - جتي - ٻيهواس ٿيڻ

د

دامس (۲) ٻانهو - غلام

ڏوجي (۲) ٻي

ڏودا (۲) ڏونهون (پارسي دود)

ڏهائي (۳) ڌمر - سڏهن

ڏيالت (۲) دينداري - ايمانداري (انجو ڌند هندي ۾ اديانت)

ڌ

ڌن ڌن (۳) دولتمند - اقبالمند - سڀاڳو

ڌول (۲) ڌوڙ

ر

راچي (۲) رچي - خوش رهي محبت سان ڀرجي

ريک (۳) نشان - ليڪ - لڪير

س

سُتمُک (۳) سچي مٺهن يا وات وارو

سُکيان (۱) ساهيليون

سنيهه (۱) نينهن - محبت - عشق

سُول ڀهالا (۱) طول وهاڻو - سوڙ ۽ وهاڻو

سيس (۱) سسي - سر - مٿو

ص

صقلي (۱) صيقلي - صيقلگر - ترارين يا لوهه صفا ڪندڙ

ظ

ظُلمات (۱) اونداهي

ک

ڪاٺھ (۱) ڪبر - ڪبهتکي

ڪاھو (٢) ڪو
ڪٺن (٣) سخت - مشڪل
ڪرلڻ (١) ڪت لاھڻ يا ڪرڙڻ
جو آواز

گ

گانٺ (١) ڳنڍ
گيدوار (٢) غفلت

گھ

گھٽ (١) اندر - ٻٽ مڇ

م

ماڙڪي (٢) مٽ - مٽڪو
ماس (١) مهينو (پارسي ماه)
مٽعي (٢) گرتني - گسي وڃي
مسياڻ (١) خواهش - ارادو
مُشڪ (١) ماٽ
مُڪر (٣) وات

مُنجن (١) ماڃڻ - صفا ڪرڻ
موزچا (١) ڪت (پارسي
مورچه)
ميست (٢) خواهش - شوق -
شهوت
ميڪر (٣) تفاوت

و

وادي (١) تڪراري - جهيڙو
ڪندڙ
ورمس (١) ورهه
ورڪ (٢) وڻ

ھ

ھَر (٢) ھري - خدا
ھردو (٢) دِل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

١٦- ابيات مثنوي

ا

آب خضر - آبحيات

آبلہ - بيعقل - نادان

آجراي لا - نيستيءَ جا جزا يا ڀاڱا

اَحدًا ليس كمثلي صمدًا ليس

لي ضدي - مڪزولي مڪزو جو مون جهڙو ٻيو ڪونهي؛ بي پرواھ جنهنجو ضد ڪو بہ ڪونهي

اِنّي ابصرت في النوم الرسول في بدية المثنوي وَھُويقول - تحقيق مون ننڊ بہ حضرت رسول کي ڏٺو - سندن همت بہ مثنوي لکي؛ ھُن ئي چيائون

اديب - ادب سيکاريندڙ

آھعي - مُلح

پ

پهلوي - قديم پارسي زبان

ت

تَقلّب - ڦرڻ - ڦيرائڻ

تقيٰ - پرهيزگاري - خدا جو ڊپ

تلقين هدايت - سيکارڻ

تير گيها - اوندا هيون

ج

جَدّ - گهڻو سعيو

جليل الجبروت - وڏي سگهہ وارو

د

دقائق - دقيقا - باريک نُڪتا

ذ

ذيل - دامن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ر

رقود - سمهندڙ- غافل

س

سپهر - آسمان

سنائي - شاعر جو نالو، جو مشهور حڪيم هو

ص

صخره - سخت پٿر

صنف الڪتب الڪثير المعنوي - ليس فيها ڪالڪتاب المثنوي - گهڻئي ڪتاب باطني علم جا لکيا ويا آهن مگر انهن ڪو به ڪتاب مثنوي جو مٽ ڪونهي

غ

غسول - ڌوئڻ جي ڪم جون شيون جهڙوڪ صابڻ وغيره

غنود - سُتل - غافل

ق

قيام - نماز ۾ بيهڻ

ڪ

ڪواڪب - تارا

ڪيف مداالظل - ڇانوَ ڪيئن ٿي گهٽجي ۽ وڌي؟

ل

لا احب الآفلين - (قرآن مان) آءٌ هيٺ لهندڙن کي دوست نٿو رکان.

لمن الملڪ - (قرآن مان) ملڪ ڪنهنجو آهي؟

م

مذل - بيعزت يا خوار ڪندڙ.

خدا جو هڪڙو نالو
مُعِز - عزت بخشيندڙ - خدا جو
هڪڙو نالو
مُقبِل - خدا جي درگاهہ ۾ قبول
پيل

ن

ناقہ - ڏاچي - اٺ
نُطق - ڳالهائڻ - ڪلام
نغمہ - راڳ - سُر
نُما - ظاهرائي - ڏيکر

ي

يدالله فوق ايديهم - (قرآن
مان) خدا جو هٿ سڀني جي
هٿن جي مٿان آهي
يسار - کٻو - ڏائو
يمين - سڄو

۱۷- سر هير رانجهو

ا

آرائِيي - مڃ ٻاهہ جا

ٻ

ٻاجهون - سواءِ

پ

پني - ٻڳا

چ

چمتڪ - لڱي - ڪرامت -
چرپائي

خ

خُستي - خفي - ناراض

ڍ

ڍُهيلو - ڍهيرو - ڍڪيو

س

سُهمان - سهمون - ڇڙٻڻ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪ

ڪتابت - خط

ڪلاچا - لاڙو - شڪار

ڪيٽي - راڪي - لاءِ

ل

لطيفان - محبوب

م

مُنجهين - منهن - وجهن

ن

نسي - پيٽا

١٨- سر بروو

ا

آثار (٠) اثر

آهيرو (١) آکيرو - مڪان -
پکين جي وهڻجي جاءِ
(٢٠-٣)

آدبُ (٢) حجابُ - خطرو

اگڙا - الگڙا (٢) عضوا - بت
جا ڀاڱا (٢٣-٩)

الڙ (١) ڪچو - نادان - غير
واقف - نا آزمودگار

اُمت (٣) خلق - تابعدار

آهل (٣) اڙو - نڪ - موڙ
نهارڻ

ب

باني (٢) ٻاڻي - وائي - ٻولي
راڳڻي - گفتگو

ٻرو (٢) سريا راڳڻي جو نالو

بسم الله (٢) (قرآن) مان- يعني
خدا جي نالي سان - آڏرياڻ
ڏيڻ جو جملو - پهلي - آئين
جي آئين

ٻ

ٻَرِ (۲) ٻرسان - ٻرسان - ٻاسي ٻر - وٽ

ٻِنجُو (۲) ٻِڃي - قبر

ٻُنُر (۲) ڪارا - ڪارا ڏينهيو

ٽ

ٽوڙ (۳) ٻڇاٽي - ٻڇاڙي - آخر

ٺ

ٺاٺا (۱) وقت - طعنا (۳۰-۳)

ٺوهَ (۱) - ڪڙا - توهم جهڙا

ڀ

ڀالهين (۲) ٻوءِ تي - ٻٽ تي - ٻاٺهي (۳۰-۳)

ڀَرِم (۲) ڳجهه ڳوهه - لِڪ - ڇپ م

ڀَروَس (۱) ٻرائي وس - ٻيوس

ٻُور (۱) سڱن جو ٻيج - وَڙُ - دؤل

ڄ

ڄاڃي ماڃي (۲) شادي جا شريڪ - ڄڃ وارا

چ

ڇلولو (۳) بيوفا - رذيل - قرندڙ

ڇ

ڇيهان (۱) ڇڻ يا ڇهڻ ڪان

ڊ

ڊُور (۱) ڏکر - ڌرو

ڊُونهه (۱) ڏُونهر - سُونيد

ڊُونهه (۱) ڏُونهون - جيي - نوڪري

ڍ

ڍلايون (۳) عيب - ٻدنون - ٻڇڙايون

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

س

سال (١) جڳي - سالم

سانگهيڙا (٣) ڄاڻون - وٿاڻ تنگ - سوراخ

سائين (٢) ڌڻي - مالڪ - خدا تعالىٰ

سنڀرڻ (٢) آهستي آهستي نڪرڻ - پيدا ٿيڻ - نهرڻ - جڙڻ

سَقيلو (٢) سڪيلو - ترار

سوگند (١) سُنهن - قَسَم (٢)

ش

شُعور - شهور (٢) فضيلت - سليقو

شڪيلو (٢) سڪيلو - سقيلو - ترار

شُهُور (٢) شعور - عقل - سمجهه

ص

صَمدُ (١) بي نياز - بي پروا - خدا جو نالو

ط

طاقيون ڏيڻ (١) دروازا بند ڪرڻ - دروازي ڇڏڻ

ع

عجيب (١) محبوب - پرين - عجب جهڙي

ق

قال قِيل (١) گفتگو (١٣١-٧)

قُربو (١) ونڊ - احسان - ڀلائي محبت - مائٽي - نسبت - لاڳاپو

قضاڪي (١) قزاقي - ڦرمار - ظلم زبردستي

ڪ

ڪاني (٢) ڪلڪ - قلم - ڪانو -

ڪَرنگل - ڪرنگهر (١) قالب - بيجان بت - بنيءَ جو هڏو - بت جي هڏن جو ناٽ يا پڃرو (١٩-٩) (٣٦-١)

ڪڳتي (٢) ٻيڙي (پارسي)

ڪنبڪ (١) لغام جو پٽو، جو نوڪر وٺي گهوڙي سان ڊوڙندو آهي

ڪوڙ (٣) ڪروڙين - ويهون گهڻا

ڪوسا (٣) ڦٽي وارا - چڙيل ڪاوڙيل

گ

گوڙ (٢) ڪپڙن کي ڏڪ هٽي گوڙڻ جيئن ڪتي ڪندا آهن

گوڙڻ (٢) ڪپائڻ - چمائڻ - ٻهارڻ

ل

لانگ ورائڻ (١) اُٺ تي چڙهڻ

لٻوٽيا - لڀوٽيا (٢) (٩) لڏاٽي مان

لڏاٽو - لڀوٽو (١) شهر جو نالو

لڱي (١) لڱن - محبت

لوڏي (٢) لوڏيل - ٽڪاڻيل (٢١-٢)

لوڊي (٢) ڪڙي ذات جا ماڻهو - لڏاٽي جا رهاڪو (١٩-٩)

لوڊي (٢) لڏاٽي م

لوڊيڙا (٢) لڏاٽي جا رهاڪو (١٩-٩)

ن

ناگهه (٢) ناگاه - اوچتو

نمر (٢) آلو - بسمل (پارسي)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڀهال (١) خوش - تازو (١-٢١-٢) (١-٢١-١٠) (٢-٣٠-٢)

و

وَاس (٣) بوء - خوشبوء - ڦوپ نالو

وَتَوَاصَوْبِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْبِالصَّبْرِ (١) (قرآن مان) - يعني پاڻ ۾ صلاح ڪندا رهو حق سان ۽ پاڻ ۾ صلاح ڪندا رهو صبر سان

وَڪڙيون (٢) وڪوڙيون - ورايون

وَلِي (٢) ڪنڌار

ه

هرڙائي (١) ملڪائي - خسيائي

هُرُ (٢) ٺهر - ڏکر

هُٽ (١) فڪر ڪرڻ - سمجهڻ

ي

ياڪي (١) ياغي - نافرمان - ڦريل - فسادي (ترڪي يا پارسي)

١٩- سر مومل راڻو

ا

آديسي (٣) - فقير - زاهد - راهب (١-٢١-١) (٢-٣٤-٢)

آسائتي (١) اميد وار - آس رکندڙ

آڪِرا (٥) گهڻا - زور وارا

آڪِري (٣) ڪاوڙيل - شوخ مهانگي - گهٽي قدر يا قيمت واري

آڪون (٥) اڪروٽ - ميون جو قسم

آڳيون (٦) ٻاهيون

اُٻاڻجڻ (۱) (۲) اُٻ ٻا
دونهين ۾ ڪارو ٿيڻ -
ٻدلجي وڃڻ

اُڃهي (۱) وڻي

آرلو (۲) ڳاڙهو - رت - رت
جهڙو پاڻي (۲۱-۳)

اِرم (٦) ارم جو لباس - بهشتي
پوشاڪ - حورن جا ڪپڙا

اَڱلائي (۴) گدلائي - ميرائي
عيب - بدي

اَلماس (۳) هيرو - وڏڻ جو
اوزار - ترار - وحدت
(۲۱-٦)

اَنبور (۳) لهار جو هڪڙو اوزار
ڪلين ڇڪي ڪيڏڻ لاءِ

اَنگ (۱) جثو - جسم - بدن

اوڍڻ (٦) ڍڪڻ (۲۱-۹)
(هندستاني - اوڍهڻ)

اوڙڪي (۴) رهاڻ ڪئي -
حال اوريو

اوريي (۴) گفتگو ڪئي - حال
بيان ڪيو

اولاڪو (۴) اُلڪو - ڏکر -
ارمان (۲۱-۸)

اُتانءُ (۲) اُتان - هُتان

ب

ٻاڪون (۱) شاخون

ٻُڇايون (۹) ٻُڇڙايون

بَري (۳) بيزار - تارڪ (پارسي)
ٻرپت ۾ گذاريندڙ - صاف
صفا - آزاد

ٻَکُ (۹) جهڪڻ

ٻيڪاري (۳) ٻيکر وٺندڙ - پنڻو
فقير - پرديس ۾ ٻيکر لاءِ ويندڙ
(۲۱-۱)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ب

ٻاٽ (٢) مسافر - ٻاڏو
ٻانگ (١) صبح جي نماز جي
ٻانگ - فجر - آسر
ٻُجهان (٩) بوجهه کان - عقل
حواس کان - آءٌ پاڻيان تي
تر - شايد
ٻسَٽ (٣) هڪدم - آرپار -
سامهون - تمام جلد
ٻيءُ، ٻُڏڻ (٢) گڏ ٽيڙڻ - انبوهه
ڪرڻ

پ

پاڻُ - ياڻُ (٥) گهر - ٻاڙو -
وٿاڻ (١-٢١)
پيُوٽ (٢) خاڪ - مٽي - قليار
پڙُ (٦) هشيار - قابل (٣٠-٦)
پنگ (١) رولو - شڪست -
لاچڙ پرڻ - هيبت - ڏپ
(٢٢١-٢)

ت

تارا (٣) اکين جا تارا
تاڻ (٣) فريب - صورت - ڏيکر
ڏول
تُبُرون (٣) کهاڙيون
تُراڙو (٥) ترازو -- ترازي
سامهي (٢٦-١)
تُراءِ (٣) ترائي - ندي جو
ڪنارو
تور (٣) (٦) طعنو - ٻهٽو -
ڏورابو - ٻڪ جيڏي - هڪ
سرتي
توشڪون (٥) توشا خانا -
جواهرن ۽ هٿيارن ۽ ٻئي
سامان رکڻ جي جاءِ (٢١-٢)
بسترو - هند

ٽ

ٽڪاٽا (٩) گهر - جايون

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٽول (٩) شيءِ - اسباب - سامان مال متاع
ٽيڙو (١) ٽي تارا آسمان ۾ - بُرج جوزا

پ

پارا ٿيو - پارانيو (٥) پيغام - ڏورا ٿيو.
پاٽياريون (٩) پاٽي واريون - پاڻي پريندڙ
پاُهہ (٥) گاڙهو رنگ - ڪتين يا رنگريزن جو مصالحو
پُنجِيءِ (٤) ورتئي - هٿ ڪئي
پُڙين گانڌيون (٥) سرهيون - خوشبودار - جنهن سرهاڻ جون پڙيون پيل هجن
پڙهيا (٣) پڙهيل ماڻهو - عالم علماء
پَنڊت (٣) هندن جا پڙهيل ماڻهو
پوتو (٩) پوتي - زالن جو متي

ٽي ڪرڻ جو ڪپڙو - رئو
ٿهاڪو (٥) چوڻي - ضرب المثل ڏورا ٿيو - پيغام
ٿئي (٤) فڪرمند - غمگين - ٿيءُ ٿي
ٿيڪا (٢) ٿي جي پاسي جا ماڻهو - ٿيڪا

ق

قُليل (١) سُرهو تيل

ج

جماعت (٩) جٿو - گڏلو - وڻ
جتي (٩) جهت ۾ - هڪدم - انهيدم
جَرڪڻ (٣) چمڪڻ
جُڙُ (٦) نديو گهوڙو جنهنتي اچا زين نه پئي هجي
جڳت - جڳت (٦) جهان - خلق (٢١-٢) ، (١-٢٤)

چ

چاڳُ (٨) نازنخرو - لاڏ - انگل - آر (چاڳلو انهيمان نڪتل) (٢٣-١)

چِتاڻو (٩) روشنائي - سو جهرو نشداري - تڙ ۽ مڪان جو نالو

چُپُ (٨) ماٺ - صبر

چَڙو (٥) کهنباتين يا رنگريزن جي ديڳ - کُنبو - چرندڙ جانور

چرهو (٥) چارو گاهه

چنبيليا (٢) گُل چنبيلي جي تيل پر پيل - سرها

چَوڏِس (٩) چؤگرد - چوڌاري چئين طرفين

ڇ

ڇاڇو (٥) ڇاڇهڙي

ڇال (٤) ٽپ - هرڻ جهڙو وڏو ٽپ

ڇوهُه (٤) عشق جو غلبو - برهه جو طوفان

ح

حاڪِمَن (٣) حاڪمن - حڪيمن

حَمير (٣) نالو راڻي سومري جو - امير - راڻو - سردار عمر سومرو جنهن ماروئي ني هئي (٣١-١)

خ

خُستُوري (٣) کُستُوري - ڪٿوري مُشڪ

د

دُمُ دمي (٣) نعرو هڻي - سام ڪٽي

ڏولهن (٢) (٩) دولهن -
ڪارنهن - سياهي (١-٣-٢)
ڏهوڙجڻ (٣) ڏهلجڻ - هيبت
ء بوٽ
ڊيوان (٢) سردفتر - وزير -
عملدار

ڏ

ڏچاٽيون (٣) ڏياٽيون -
مالڪاٽيون - راٽيون
ڏروڙي (٥) هيبت وارو -
نڊڪو
ڏِٽ (٣) بهادر - پهلوان -
ڏدادر
ڏاچ - ڏوچ - ڏوچ (١) ڏچا وارا
جهنڊي ڌڻي - ناميو - سردار
آن
ڏوُرون - ڏونرون (٢) زالون
عورتون - جانورن جون
جماعتون

ڏوڙيون (٢) جيڏيون - سرتيون
ڏونرا (٩) اجا - ميرا

ڏ

ڏون (٢) ه (سرائڪي)
ڏيساُرو (٥) ڏسنڌڙ - رهنڌڙ -
ڏيساور وارو
ڏيڪان (١) ڏسان - نهاريان
(سرائڪي)

ڊ

ڊِنڪَٽ (٣) وڏا ماڻهو - سَڪَر

ڍ

ڍاني (١) ڍت جا رهاڪو

ر

راڻوڙيون (٦) رالوڙيا راجپوتن
جون زالون
رَاوَل (٢) ساجڻ - دوست -
محبوب (١-٢١-٢)

راڻون ڪرڻ (٧) دانهون ڪرڻ
گوهيون هڻڻ

رجبوت (٣) ذات -وڏن ٻاراڻن
جي - اصل راجپوت يعني
راجا جا پٽ يا اولاد

رَڇڻ (٢) رنگڻ

رَس (٩) رسو

رَڪ (٨) ڪپ - ڪاتي
(جا رڪ مان جُڙندي آهي)

رِڙ (٦) ڏپ - خوف - ڊهر-
ڪوس - خونريزي (١٩-٩)

رَوَ (٩) پاڻي جو وهڪرو - جبل
جي نئي - رت

رِهاء (١) رهائي - جڳائي -
مناسب آهي

ريبارو - ريباڙو (١) قاصد

ريٽو (٢) ڳاڙهي رنگ جو ڪپڙو
يا بوچڻ

ريڃان (١) ٻاڙون - بيڃون-

ريڏائي (٣) اڙڏائي - ڏنگائي
حرڪت - رُساڻو - انگل
آر

رَيِ رَيو (٩ عادت ٿي بيو

ريکان - ريڃان (١) ٻاڙون-
ڳنڊيون - بيڃون

ريکون (٣) ڏندن جون ٻاڙون
ڏند

ريلو (١) (١) وهڪ - خواهش
ڪشش - دل جو ميل

ز

زَبرون (٣) ضربون - جبرايون
زبردستيون

س

ساج . ساجهه (٥) سجهه - وجهه

ساجو ٿيڻ (٦) تيار ٿيڻ - اُٿڻ
سنبرڻ

ماڳَ (۴) چِڪ - تاڻ - ڪشش ۽ طلب عشق جي

ماڳاهڻ (۸) سمجهڻ

مامي (۳) سوامي - هندو فقير (۱۲-۱)

مناڻو مانگ (۱) ڏاڍو لاچار سخت ڏسمت

مُيچ (۵) نظر ڪر- نهار- اکيون ملاءِ (سجڻ)

مُراهڻ (۵) مُرهو ٿيڻ - واسجڻ

مَرُي (۳) سُر - مالها - هار - تسبيح

مَري (۴) شراب - محبت - شوق - سڪ

مُمُن (۳) ملڻ جو نهارو - انجام سڌ - واعدو (۳۱-۵)

منامي (۳) هندو فقير (۲۱-۱) (۳۴-۲)

سنڌيُون ڪرڻ (۴) جايون ڪرڻ - وچوليون ڪرڻ - تمام بري وجهڻ

سوائي (۲) ڪسر - زياده - سهٽو

سويو (۱) راڻو - راڻي جي ذات

سُونهائڻ (۴) سونهو ڪرڻ - واقف ڪرڻ - گستاخ ڪرڻ هيرائڻ

سُهس (۸) هزار

سيڌهن (۴) شيڌهن - شهر - پهلوان

ط

طَبل (۳) دهل - ڏڪڙ - طبل وجائڻ = خوشي ڪرڻ - فخر ڪرڻ - وڏائي ڏيکارڻ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غ

غمي (٣) ماتم - ڏک - شادي جو ضد

غير گمان (٥) شڪ گمان - بيو گمان - ڪاوڙ ۽ مونجهارو

ق

قنالون (٥) تنبوءَ جا پردا جي تنبن وانگي ڪم ايندا آهن (٣٥-٢)

قنديل (١) جهاز شمعن ٻارڻ جا (٣٠-٢)

ڪ

ڪاڙي (١) فقير - سنياسي

ڪاڪ (١) نالو ملڪ ۽ ندي ٻاهر جو جعني مومل رهندي هئي - ڪاڪ جو ڀاڱي (١٩-٢)

ڪامُ (٣) ڪم - مطلب - مدعا

لٽ ٻيا لڪڻ (٢٠-٢) (١٠-٢١) (٣١-٧)

ڪاليندڙ (٥) ڳالي اٺ جي

ڪُپڙ (٣) ڪپار - سسي - ڪنارو - جبل

ڪَپڙ (٣) ڪپڙو

ڪُتيُون (١) ستّ تارا - جهڳو تارن جو

ڪَرموڙڻ (١) ڪنارو ڪرڻ لهڻ

ڪَرمي (٣) ڪرم ٻا ڀهرباني ڪرڻ وارو - جڳي ڪرم ٻا نصيب وارو

ڪَرهڻ (٣) سڙڻ - جوش کائڻ

ڪِس (٩) ڪش - پسند - خيال ۾

ڪَسرڪَسُ (٥) دل جي ڪَس جڙ - غصو - رنج

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪَڪورڇڻ (٢) رنگ ڇڻ - ڳاڙهو ٿيڻ
ڪَڪوري (٦) ڳاڙهي
ڪَڪَ (٣) ڪَکن جي ٻترڙي - ڪک ۽ ڏوڙ مٽيءَ ۾ وجهي
ڪُل (٣) ڪاپار - مٿو
ڪمالي (٢) پوري - سانجهي - ساري
ڪٽڪڻ (٣) کسڪڻ - لڪي ٻاهر نڪرڻ
ڪورڙ (٣) وڏ - تُڪ (ڪورڻ ماڻ) ڪنارو ڪپڙي جو - پٽي - رنگ
ڪَونر (٣) ڪنول گل - ڪَونر مڪڙو سرهو گاهه (١٩-٥) (٣٦-١) (٣٥-٢)
ڪَهڪ (٢) کهڪاءُ - ايذاءُ رنج - ڏکر
ڪيفيت (٢) حقيقت - خبر

ک

کُري (٣) سانجهي - ٻکي (٣٠-٢)
کُنڀ (٢) ديڳ - جنهن ڪٽي کپڙا ڏئي ڪان اگهي وجهي ڪاڙهيندا آهن
کِهر - کيهر (٩) گاهه - ڪکر - ٻٽي - ڏڙ (٢١-٢)
کيرول (٩) مڪڙي قسم جي ول يا ٻوڙو
کيريُون (١) کير جهڙيون - کيرٿلي جهڙيون - وڻ جو قسم

گ

گاروڙي (٣) موالي - مست - نشئي - جوڳي فقير - نانگ وٺندڙ (١٩-٥)
گُهر (٣) خوبصورت زال

ڳجميل - ڳجويل (۳) مجاز - حسن - ظاهري سونهن - ناز انداز

ڳڳهو (۶) ھروچا ٽين جي پوشاڪ - وڏو پهراڻ

ڳوجرو (۲) ڳجر زالن جي رهڻ جو

ڳ

ڳوٺي (۲) ڳوٺائي - ساڳي ڳوٺ جا

گهه

گهوڙيا (۲) گهوٽ - مرد - سوار

ل

لاڙي (۸) ريشمي ڪپڙو - هٿ جو هيشگير - اگڙي

لاڳ (۳) جا شئي لائجي يا لڳجي - عشق - محبت - لڳاءُ

لانگوٽيو (۳) لانگوٽي وارو - جنهنجو لنگ هڙل هجي - فقير

لاڙ (۵) سٽ - چال - ميل - لاڙو (۱۹-۹) (۲۱-۸)

لپاٽ (۴) چماٽ (پارسي طماچه)

لپيٽڻ (۴) ويڙهڻ - ڍڪڻ - لڪائڻ

لڄائون (۸) شرمنديون

لِڪ (۸) ذرو - ترو (۲۰-۳) (۲۹-۱)

لُونو (۴) لوسيو - ڪاٺو - سڙيو ٿيو - ويران ٿيو (۲۰-۳)

لونئيس (۱۹) ساڙيس - جلائيس

لوڙو (۴) ڳل جو پاسو - ڪن جو پاسو

م

مالها (۳) مڻڪن جو هار - تسبيح

ماٺوئي (٢) گهاتو - اهي ماڻهو جي هڏڪڙي مثل جوڳيءَ جو رڌل گوشت کائي مست ٿي پيا ۽ مخفي اسرار ڪشف ٿيڻ جنڪي ٿتي جي حاڪم ماراٿيو ۽ انهنجون سيون پيشگوئيون ڪنديون ۽ پيت ڏيندڻيون ويون

ماڻو (٤) انگل - آر - نازنخرو

ماهه (٣) چنڊ

مُسڙيارا (٣) مصلحت وارا - ڏاها - عاقل

مُڪُٽ - مُنگهٽ (٣) چيت گهوٽ جي مٿي تي رکيل يا پڌل شيءِ (٢١-٤)

مُنير (٣) مَنور - نور وارو - روشن - چمڪندڙ

مُوالي (٢) مست - نشئي - شرابي

مورِيا (٨) گاهه وانگي وري جاوا - پيدا ٿيا

مُهارو (١) پردو - ڪٽ جو پردو ڏڪيل چيرڪٽ

ميتڻ (٤) ڏڪڻ - مٿان پوچو ڏيڻ - جئين فرهيءَ جا اکر مهت سان ڏڪبا آهن - ڦٽ چتائڻ

مُيندرو (١) راڻي جي ذات - راڻو (١٩-٥)

مُيو (٩) مٺارو - ٺاڻو

ن

ناڪيلو (٥) ناڪيلي

نرا‌ءِ (٣) نر - مرد - گهوٽ

نرجا (٨) بيشرم - اٺرٺيڻ ڪان پري (٢١-٤)

نڪ نرجائي (٨) بيشرمي - بيحيائي - جٽ - نظيحت

ٽِڪُون (٣) خرابيون - ڇنيون
پاڻيءَ جو ڪڪرن - ٽورون
ٽِهَڪُون (٣) تير ٽُڪُون
ٽَعي ويا (١) لهي ويا - لڙي ويا
ٽِياءُ (٣) انصاف - عدل
ٽيسَ (٢) خيال - اُڌما - سينگار
ٽيش (٢) ڏند - جواني - ٻهڪائي
واجهه وجهڻ (٥) واجهائڻ - ڪڙڻ - نهارڻ
واسِنگ (٦) نانگ - وار - زلف
واسڻ (٣) خوشبو اُٿارڻ - سُرهو ڪرڻ
واهُو (٣) واس ڏيندڙ - پؤنر
واسَ ورَنيون (٥) خوشبودار سرهيون
وِداع (٣) موڪلاڻي - الوداع
ورناءُ (٣) ورن يا رنگ وارو -
رونق وارو
وِرُونهڻ - وروٽڻ (٥) سڪڻ
ٻنهنجي مُنهن گذارڻ -
فڪرءِ گهٽيءَ ۾ رهڻ - وندرڻ
وِسُهُه (٩) ويساهه ڪر - قسم
آدي
وِڪَر (٥) وڪار - ويڪ -
عيب - بيماري - پريشاني -
ارمان
وَلَهو (١) مرد - پتار (٦-٩)
(١٩-٥) (٢٣-١)
وِنگيمينو (١) وينگس -
خوبصورت - سهڻو - سينگاريل
وَهُه (٢) ڏڪر - نينهن - محبت
ويرا (٩) هڪدم - اُنهي وير
ويراڳ (٣) بيراڳ - حيراني
دنيا ترڪ ڪرڻ - اُداس

ھ

ھالاري (٢) ھالار جو- ھالن جو- ڳاڙھو

هَاهَاهُوهنبيس (٢) شور- شوغا

هنبس - هوءِ هوءِ - نهايت خوشبودار

هَوْل (٤) ڊپ- خوف- هيبتون

٢٠- سر ڪاھوڙي

ا

اُٺ (٣) سوز گداز - ٻگهرڻ

آراڙان (٣) گهاٽي جهنگ مان وڙهندا-

آرڙاهين- آرڙهجي

گرم موسم ۾

اُڀڏي (٣) اڻ ڀڏي - اڻ ڀڏل ڳالهه - سواءِ ڀڏڻ جي - سواءِ ڀڏ يا سمجهه جي

اُڇهڻ (٢) گهمڻ - ڦرڻ - ٻچڻ ڳاڇڻ - هلڻ (٢١-٤) (٢٦-١) (٢٧-١)

اوڏيون - اويون (٢) ٻاهريءَ جون ڪليون - نشڏيون ساندارڻيون

آويسي (٣) انهي طريقي جو ماڻهو جنهنکي سڌي خدا ڏان هدايت ملي نه ڪنهن مرشد وٽان ساڻ، جهڙين اويس قرني کي ٿي هئي-

ب

ٻاهوٽي (٩) نندڙي ٻام - ڏونهين

برات - براد (٩) سند - روزي ڄڃ - ڏڄ - خوشي - جڄ

ٻرٽن (٩) تانو

برٻان (١) پڳل - ٻام تي سيڪيل - سڙيل - جليل

بَصِيرُ (٣) ڏسندڙ - بصيرت وارا
دل جي اکين وارا

بُعد (٥) دوري - پرانهو پنڌ -
(قرب جو ضدّ)

بُغضُ (٥) ڪينو - دشمني -
حسد

بکيا (٣) بيکر - خيرات

بگوي (٦) جهولي - گوڙي
فقيرن جي - زنبيل

بِي يبصر وبي يسمعُ (٥) حديث
قدسي جو ڀاڱو يعني مونسان
ڏسي ٿو ۽ مون سان ٻڌي ٿو

بِي يمشي وبي ينطق (٥) حديث
قدسي جو ٻيو ڀاڱو - يعني
مونسان هلي ٿو ۽ مونسان
ڳالهائي ٿو

ٻ

ٻُڌ (١) سمجهه - عقل - هوش -

علم

ٻرُ (٣) افسوس - ارمان - ٻل
طاقت - زور

ڀ

ڀِڪاهيا (١) ڀرڻل (١. ٢. ٣)

ڀُوڻ (٣) خبر - واقفيت

ڀوٽڻ (١) گهمڻ - ڦرڻ

ت

تُل (١) برابر - مٽ

تمام (١) پورو - نيست نابود -
زبون

ٺ

ٺمڻ (١) هنجون هارڻ - روئڻ
گوڙها ڳاڙڻ

ٽ

ٽَٽُ (٣) چڱي غذا - چڱو کاڌو
جماعت

ڀَٽُ (٣) ڀيالو - ٽانو - ڀِٽ جي
ٽُولهي (٢١-٣) (٢٤-٧)
(٢٤-١)

ڀُوَرُ (٣) (٣) اُيرند و- ايرندي
جو ملڪ (٣٣-٢)

ڀيرت (٣) ڀيچرو - رسمر
(٢١-١)

ج

جاڀان (١) ڀيابان - ٻر - ٻٽ
صحرا

جُنگ (١) بهادر - دلير

ڇ

ڇُهه - ڇيهه (١) نهايت - انت
(٢١-٣)

ڇهرن - ڇيهون (١) ٻرزا ٻرزا
ذرا ذرا (٢٢-٢)

د

دُلق (١) گودڙي (٢١-٣)

ڏ

ڏ ت ڪرڻ (١) ڏت گڏ ڪرڻ
ڏت تي گڏران ڪرڻ

ڏ ناڏ و نگر نوڙ (٣) جبلن جا
جا ڙها ۽ لاها - مٿيان تُڪر ۽
ميدان تڪر (١٣-١٢)

ر

رُهُون (١) روهم - جبل

رِڙون (٣) مٽي - خاڪ

س

ماٺيرُ (٣) گڏريل ڏينهن جي
يادگيري - سنڀت - تياري
سنبرڻ

مُٽپ (٢) ڏانگ - نقصان -
اهنج - ايذا

مُنڊ (١) ٽانو - ڪمگر - لوٽا

منهب - مُولهپ (٢) واقفيت
هدايت

ميڪڙو (۳) ٻڪندڙ (۲۷-۱)

ڪ

کُپهري (۳) غلط ہير يا ہيچرو
ہيراھي - گمراھي

ڪِرڪڻ (۳) آھستي آواز
ڪرڻ- ہولي ڪرڻ (۲۵-۴)

ڪُرَندان (۳) غلط رند يا رستي
مان - نر ستين رند تان

کُشتي ڪمائڻ (۳) ملھہ وڙھڻ

ڪُندرُ (۱) ڪوندر - چوڪر
جوان ماڻھو

ڪُٽڪڻ (۳) آھستي آواز ڪرڻ
ہولي ڪرڻ (۲۵-۴)

ڪُوات (۳) غلط وات - ہيراھي
گمراھ - اوجھڙ

ڪوڙڪ ماڻھئين (۳) ڪوڙ
ماڻھن جو

ڪوڙڪون - ڪوڙڪيون

(۳) ڦڙتيون- جانورن ڦاسائڻ
جا اوزار جي ڦڪارين وٽ
رھندا آھن - دام

ڪيان (۱) ڪتان

گ

گُهلو (۱) گهليو - ہورڙو - اڻ
سمجھ - بيعقل

ل

لامڪان (۱) جتي يا جنھنکي
ڪو ہہ مڪان نہ ھجي -
وحدت جي منزل - لاھوت
(۲۱-۱)

لِڏا (۱) لڪيا

لڪيا - لکيو (۱) ڏنا - سھي
ڪيا - معلوم ڪيا (لُکڻ)
(۲۵-۴) (۳۱-۱)

لنگا (۲) لنگڙا - منڌا (پارسي
لنگ)

www.sindhsalamat.com
books.sindhsalamat.com

نُوسڻ (١) لهڻ - ڪامڻ - ٻجهڻ

م

مُصلاَت (٢) مصلاحت - صلاح

مُل (١) رت

و

ور (٣) مر - ڀلي - چڱي - ڀلي

اٿين مڃي

ورچڻ (٣) ڊهڻ

ولهه (١) ڪلي هوا - سردي -

ٿڌ (٣١-٣)

هه

هرا (٢) تازيون تا سايون شيون

هريون - ڀنل - سيڪي -

هرشي

هو (١) هو - خدا تعاليٰ (عربي)

٢١- سر راهڪلي

ا

اڃاري (٢) نشانن وارا - ٻارن

وارا - ڪمن وارا

اديس (٧) جوڳي فقيرن جو

سلام - بندگي - نياز

اُر (٤) رضا - خواهش - قرب -

چاهه - انگل (٢٦-٢)

آرامان (١) آرام ڪان

آسائُو (٧) سڪيا - آسائن وارا

آس يا اُميد وارا

آلاَئيشان (٩) آلايش ڪان -

ڪدورت يا ميل يا گندگيءَ

ڪان - پليديءَ ڪان - پرچڻ ڪان

ڪس يا ڪٽ ڪان جا سون

۾ مليل رهندي آهي

آلُود (٩) آلودو (پارسي آلوده)

گندو - مليل

اَبُ (٧) ابو - پيءُ - بابو (عربي)

أُبنا - اُبينا (١٠) بيٺا - قائم رهيا

أُبَ برا (١٠) اُڀ سنوان - آسمان سان يا انجي برابر - آسمان جا سير ڪندا - ٻئي سيرسان - مقرشي ڪري

اُپيڪ (٩) معني بير - اُٿي هلڻ پروري سعتي جو فڪرڪرڻ

اُڃنگارون (١) رڻ جو دانهون

اختيارن (١) سندن اختياري اختيار يا پسند ڪن

اُدوها - اُدونها (١) اُدمان - جوش

اُڏ لڳيون (٩) اُڏ پورهل (لڪيون) اڏ پهڻ ٿيل

اُرڳ (١) الڳ - پري - ڏار پرار

آسارو (٣) بي سمجهه - بيوسلا

ري سار يا سنڀال - بيخبر (٣٠-٣)

آسڪم (٧) (٨) بيداري - اوجاڳو بي آرامي - بيخوابي

آفزود (٩) زياده (ڀارڻي)

ألله لطيف بعباده (١٠) قرآن (سورة ٤٢) مان - يعني الله تعاليٰ پنهنجن ٻانهن سان لطف ڪندڙ آهي -

الله وَلِيّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخرِجُهم مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَي النُّورِ (٥) قرآن (سورة -٢) مان - يعني الله تعاليٰ ايمان وارن جو دوست آهي ۽ انهن کي اُنداهيءَ کان ڪڍي سوجهري ڏي ٿو آڻي يعني هدايت ٿو ڪري

اَلاِيمَانُ بَيْنَ الْخَوفِ وَالرَّجا (١) حديث - يعني ايمان خوف ۽ اُميد جي وچ آهي

لْحُبُّ لِللهِ وَالْبُغْضُ لِلهِ (۱۰)
حديث - يعني دوستي ۾ خدا ڪارڻ گهرجي ۽ دشمني ۾ خدا ڪارڻ

لْعِشْقُ نَارُاللهِ اِذا وقَعَ ۱۰)
عربي قول يعني عشق جڏهن ظاهر ٿئي ٿو تڏهن خدا جي باھ آهي

لفت (۹) محبت - دوستي

لْنَّوْمُ اَخُ الْمُوتِ (۱۰) حديث
يعني ننڊ موت جو ڀاءُ آهي

لوهيّت ۵) الله تيڻ - خدا جي ذات - خدا

لير (۷) سَٽ - ٽپُ

ميس (٦) بندگي - سيوا - خدا جو هڪڙو هندڪو نالو

نَانَ (۹) مست - سمجهه کان ٻاهر

نّ اللهَ وِتْرٌ يُحِبُّ الْوِتْرُ (۵)

حديث - يعني تحقيق خدا ڄڙهو يا هڪ آهي ۽ هڪڙائي يا اڪيئي کي پسند ڪندو آهي (۲۷-۱) (۳۰-۱)

اِنَّ اللهَ هُوالرَزّاقُ (۱۰) قرآن مان - يعني تحقيق خدا تعالىٰ وڏو رزق پهچائيندڙ آهي

اِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْن (۱۰)
قرآن مان (۲ ۽ ۳ سورة) - يعني تحقيق الله تعالىٰ نيڪي يا احسان ڪرڻ وارن کي دوست ٿو رکي

اِنَ الَذِيْن آمَنُوْا وِعَملُو الصّالِحَاتِ (۱۰) قرآن مان (۲ سورة) يعني تحقيق جيڪي ايمان ٿا آڻين ۽ چڱا ڪم ٿا ڪن (تنکي بهشت ۾ جاءِ ملندي)

اِنَّ الَّذِيْنَ فَتَنُوا الْمُوْمِنِيْن (۱۰)
قرآن مان (۸۵ سورة) يعني

تحقيق آهي مومن جي
آزمائش وٺڻ لا

إِنَّ الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ (١٠) قرآن مان (٦٧
سورة) - يعني تحقيق جي
پنهنجي رب کان ڊڄن ٿا
تنهنجي لاءِ بخشش آهي

آندوهيان (٢) اندوهه اُهنڪي
ڏکر هڏن کي

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُوْنَ أَجْرَهُمْ
(١٠) قرآن مان (٣٩ سوره)
يعني تحقيق صبر ڪندڙن
کي اجر يا انعام ملندو

اوڇڻ (٥) مٿان ڍڪڻ جو
ڪپڙو - چادر

اوڇو (١) عاجز - نرٻاهي
سگهندڙ - منجهيل - حيران

وسر (٧) اڻ هوند - مصيبت -
ڏکر

اوناڻڻ (١) پڌڻ - قبول ڪرڻ
زاري ڪرڻ - منت ڪرڻ
(٣٠-٣)

اوير (٧ بيوقت - اڌي رات
جو

ب

باجهارا (٢) باجهه يا رحم اچڻ
جيڙا

بجهارت (٩) ڳجهارت پرولي
معني ڳالهه

ٻرندي ٻن ٻڌڙي (١) وڄندي
هنن پڌي

ٻرو (٢) تپ - اندر جو جوش
(١-٢٢)

ٻهڳڻ (١) گهڻن ۽ چڱن گڻن
وارا - نيڪ - چڱا - احسان
ڪندڙ - بهادر (٣١-٨)

www.sindhsalamat.com　　books.sindhsalamat.com

پ

پت پڇي (۱) پردي ڍڪيائون پرميرمان - اندران ڪڍي ٻاهر ڪيو

پڙڪ ڪرڻ (۹) پڙڪڻ - زور سان پرڻ

پوڳ (۷) کاڌو - طعام - لذت چرچو

پوڳي (۲) خوش ٿي - راضي ٿي

ڀون (۴) جاءِ - وهڻ جو هنڌ

پيڙ (۹) ڪام - سٽ - گوڙ- سوڙهه (۵-۱) گهرج

پيئنگ (۹) سمها - سڪتا - سواءِ ڪنهن سامان جي

ت

تابع (۴ تابعدار - فرمانبردار مريد

تاڙ (۷) تاڙي

تاڙي هٽڻ (۷) ٻڪو انهام ڪرڻ ٻڪو لهراءِ ڪرڻ جهڙين ورتي نه ٿوري

تاڪڻ (۲) (۳) ڇڏڻ - ترڪ ڪرڻ

تائب (۴) توبهه ڪندڙ (۳۰-۳)

تحقيق (۵) حقيقت - حق چوڻ

تڏو (۴) فرش - منزل - مڪان

تَرڪُ الدنيا وَاجِبٌ (۱۰) حديث يعني دنيا کي ترڪ ڪرڻ يا ڇڏڻ واجب آهي

تسا (۳) تسيا - فاقا - نکون - ذڪر (۴-۳) (۳۴-۲)

تعلق (۳) واسطو- گنڍ (۳۴-۲)

تَفڪُر (۵) فڪر ڪرڻ - ويچار خيال ڄمائڻ

تَڪبر (۵) هٺ - وڏائي

تَڪبير (۵) الله اڪبر چوڻ (يعني خدا وڏو آهي) (۳۰-۱)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳنڍون پائڻ (۴) چڪي هلائڻ
جورڻ جئين بازيگر ٻعلين کي
جوريندا آهن

ٽوشو (۱۰) سمر - آذقو

ٽيرٿ (۴) معدن جي زيارت
جي جاء

ٺ

ٺڳو (۹، ڏاڳو

ٺوڙڻ (۴) چنڊڻ - ڀڃڻ

ث

ثواب (۳) اجر - ٻج (گناهہ جو
ضد)

پ

پاڇي (۷) ٻچت - باقي - آذقو

پاريان تو (۸) تنهنجي پارڪان
تنهنجي طرف کان

پاسيان تو (۸) تنهنجي پاسي

کان - تو وٽان

پاڻ (۱) خودي - هستي

پٿوڙڻ (۲) رلائڻ - هلاڪ
ڪرڻ

پُڇڻ (۸) وڻڻ - پُڇڻ

پُرپارڻ (۴) حڪم ٻجا آڻڻ -
رسم پوري ڪرڻ

پُرواسي (۱) پروسٽي - رهاڪو
نپنڊل - رسم وارا - مسافر -

پريا ٽين (۱) صلاح مصلحت
ڪن - حال اورين (پريائڻ)

پَسماندي (۹) پٺ تي رهيل -
پوء تي پيل (بازستيءَ) پا(ماندي
پس = ماندي ڏس)

پَسين (۹) پسن - ڏسن - ڳڳهر
پسينو

پنجئي ڪن پورا (۱۰) پنجئي
وقت عبادت جا ادا ڪن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پنج ڪٽي (٢) ٻکيا - بيکر)
خيرات - در در تان ڪٽان
ڀاڄين قسمن جو اُن - آن جي
لب يا مٺ

پنڊُ (٦) ٻار - جند - پنهنجو
نفس

پهچڻ پارڻ (٤) برابري ڪرڻ
وڌيرو

پُهُر (٧) ماڻهو - خَلق

پيتم (٩) پريتم - دوست -
محبوب

پيٺا (٦) پيٺ ۾ - اندر ۾

پيٺا (٦) گهڙيا - داخل ٿيا

پيين (٦) جوشن يا تلائن ۾

پيٺائو (٦) پهندڙ

پيهڻ (٦) اندر نيڻ - هضم ڪرڻ
- اندر ۾ حل ڪرڻ

ق

قَنجُ (٧) وڏ - جير - جهڪ -
جاڪ

قَرهي (٥) قرهي - پٽي - لاکٽي
سبق پڙهڻ جي

قوگُ (٣) قر - ميوو - اور - گُل
ترجو ڏکڙو مشهور وڻ
(٣١-٨)

قوگي (٤) قوگ جهڙا - سکتا
گلَ جهڙا جنهن ڪو ٻه مغز
هجي - ڪوڙا

ج

جَات - جاتا (٢) زيارت (٢١-٥)
(٣٣-٦)

جاتُ (١) زيارت لاءِ - زيارتي
تيرت ڪندڙ

جاڙُ (٩) اجايو - مفت - بي سبب
غير واجبي (٣٠-٣)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جاڳُر (٨) مجلس ڳائڻ جي - جاڳڻ - بيداري

جاڳُوتا (٢) (٥) (٩) رسا جي نانگا فقير مٺي کي ٻڌ ندا آهن داتي جا ڏاڳا

جامِع (٥) وڏي مسجد جنهن ۾ جمعي نماز پڙهندا آهن - مسجد

جاميرز (٣) شهر جو نالو - اجمير (٩) تيرٿ جي جاءِ - نانيءَ - دوارڪا

جاندي (٩) ويندي (سرائڪي)

جَبرُوت (٥) سلوڪ جي تي منزل مطابق حقيقت جي

جبروتي (٩) جبروت جي منزل کي پهتل

جُڇِ (٩) ڏوِ

جُڏا ريئن (٦)، جڏال - بي عقل ناجاق

جُڙائن (٢) سامان ٺهڻ - شيون جڙڻ يا گهڙڻ

جُز (١) جزو - ڀاڱو - ذرو (ڪُل جو ضد)

جُزاءِ (١٠) عيوضو - بدلو - انعام

جُزائهم عند رّبهم جَنّا ت عَدْن (١٠) قرآن مان (٩٨ سوره) يعني هنن جو عيوض سندن رب وٽ بهشت جا باغ آهن

جُزو (١) جزو - ڀاڱو - ذرو (ڪُل جو ضد)

جس (٢) شاباس - آفرين

جسو (٥) جثو - جسم - بدن

جُڳا ٽي (١) جو ڳُـ ٻجهائڻ لاءِ

جُنجير (٥) زنجير - حجاب - پردو

جندا (٣) اي جند . اي نفس اي جسم - زنده - جيئرو - انسان - بندو

جُنگ (١) بهادر - جوان مرس - مڪڙي قسم جا فقير (٢٠-١) (٢١-٥) (٢۴ ٣) (٣٦-١٠)

جُنو (٩) جماني - گذران (٣١-١)

جُنين (٩) ماءُ جي پيٽ ۾ ٻار - گپ (عربي)

جُوتا (۴) ڪوڙا (هندستاني) (٢٣-١)

جوپُ (٦) مُٺو - گهٽو - حال ڏاڍو

جوڙُ (٨) سِٿ - قطار - جماعت مجلس

جوڳو (٢) لائق - مناسب - پورو جڳائيندڙ

جها (؟) جيها - جهڙا

جُهاَرڻ (٦) پوڄڻ - سلام ڪرڻ خيرات ڪرڻ - خيرات گهرڻ مڱڻ (٢۴-٣)

ڄ

ڄاڻائون - ڄڻائون (٢) ڄڳون وڻيل وار

ڄُراڻجڻ (٢) ڄيري يا ٻاهر سڙڻ يا لهسجڻ

ڄِندڙو (٧) ڄندڙو - ڄند - جسر - ٻاڻ

ڄوڙڻ (٢) وڻڻ

جه

جهيڻيءِ جهيڻ (٢) آهستو آهستو ماٺو - ٿورو ٿورو ڪري

چ

چاٽ (٨) جيڪي ڄڻائجي - لذت - سواد - عشق يا سورن جو سواد

چارو (٩) رستو

چاڙهالو (٩) اُيرڻ - چڙهڻ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چُرخ مارڻ (٩) ڦيري ڏيڻ - خيال ۽ خودي وڃائڻ - ھٺ وڏائي ترڪ ڪرڻ

چُرڻ (سورن جو) (٦) سورڪائڻ سور سهڻ

چُقمق (١٠) ٻهڻ جهمان لوھ ھٿڻ سان باھ نڪرندي آھي

چُڪر (٣) (١) ھڪڙي قسم جو گول وڏيھد ڙھتيار

چمڙا (٣) (١٠) چم جا ڏڪر - ڪمربند - چمڙا پٽا

چوڏو (٢) چيلھ کي ٻڌڻ جو ڪپڙو - لانگوٽو

چُورا (١٠) چُور - پرزا پرزا

چُوگان (٣) ميدان (٢٥-١) (٣١-٥)

چونچو (٨) اڪر ٻوٽيل - چُچو مڪڙيءَ وانگي ٻند تيل

چيلو (٩) مريد - شاگرد - گروھ جو ڀاڃو

چيلهيو (١) ڪمر بند - چيلھ کي ٻڌڻ جو ڪپڙو يا پٽو

ح

حال (١) محويت جي حالت - وجد جي حالت - حقيقت

حَرم (٢) ڪعبي جو گهر - زيارت جي جاءِ - حضور

حِسُ (٩) ڄاڻ - ڄاڻ سان معلوم ڪرڻ جي قوت - حواس

حُسيني (١) ھڪڙي قسم جا فقير

حِلم (٨) تحمل - صبر - بردباري جادو (٣١-٦)

خ

خادِم (٧) خدمتگار - مريد

خاطي (٣) خطا ڪندڙ - گنهگار

خَرموسيٰ صَعِقًا (٥) قرآن مان (٧ سورة) يعني حضرت موسيٰ بيهوش ٿي ڪري پيو

خُشنود (٩) خوشنود - خوش - راضي

خَشيَت (١٠) ڊپ - ڀوَ (عربي)

خُفي (٩) ڳجهه - اندر

خُمر (٩) شراب - مستي محبت جي - عشق

خواندي (٩) پڙهيل (پارسي)

خوشنود (٩) خوش - راضي

خُوءِ (١٠) عادت

د

دائِرو (١) مڪان - ڏُئار

دَرتي (٣) اندر ٿي - اندر گهڙي - دلم - اندر

دَرو (٩) رستو - لنگهه - ڇهلن

جي ڍچ وارو رستو

دُکيا (٩) دکي - دکر وارو - درد ڀريل

دَنگ (٩) حدّ - نشان - رستو

دنگ دڙو (٩) زمين ٿي پير هڻڻ - لپڻ دنگڻ - دڙها هڻڻ

دُني (٩) دنيا

دُوارڪا (١) هندستان ۾ هڪڙو شهر هندن جي تيرٿ جو

دوگهه (٣) دوغ - ڏونرو - ڏگهه گوشت جو ٽڪر - گوشت

دُهي (٣) ڏُهُ - ڏونرو - ديهي جسم - بدن

ڏ

ڏاڻي (٣) ڏاڻيون - ٻڪل آن يا جانور، جي بوجا محل هندو ماڻهو چڙهيندا آهن

ڏُڙڪيُون (١٠) گوڏڙيون

ڏَوٽيا (٦) ڏوٽيون - لنگوٽا

ڏُوپَ (٣) (٩) واس ڌوپ جهڙين ترڳگر لوبان وغيره

ڏُوڏا (٥) ڏانڊا - ٻاهر ٻاريندڙ - ڏنو ٻرندڙ

ڏُوڏاٽي (٩) ڏوڏن وارا - ٻاهر ٻارڻ وارا

ڏ

ڏکر ٿيڻ (٢) سينگار جڻ - ظاهر ٿيڻ

ڏنڊَ (٩) ٻڳُ جي فقير وڄائيندا آهن - ڏنڊا - ڏُڪا

ڏِها (٩) ڏينهان مهند ڏها = مهند ڏينهان يعني آخرت يا قيامت جي ڏينهن

ڏهَڪڄڻ (٩) ڏڄڻ

ڏيڻيارا (٩) ڏيڻ وارا - ملاقاتي دوست

ڍ

ڍانگ (٢، (٣) غفلت - ماڪ جا صبح جي مهل پوندي آهي جڏهن ماڻهو ڪي سستي گهٽي ٿيندي آهي - سست - ڍلي

ڍانگ ڍري (٢) (٣) فجر جي وقت - سج اڀرڻ مهل - ماڪ جي مهل

ر

رام (٢) مدد ڪو خدا جو نالو

رامڪلي (٩) راڳڻي يا سر جو نالو

رُباعي (٥) اصل چئن مصراعن جو شعر - معني چوڏهارت - مخفي ڳالهه

رُبُود (٩) ڪَسيل - ڇڪيل - ميرايل - ٻاليل (فارسي ربودن)

رتين - مؤلهين (٧) رنگيلن پتڪن وارن - رت جي رنگ

جهڙن ٻنڪن وارن

رُجات - رجعات - رجوعات (٧) رجاعت - آمد رفت ماڻهن جي (عربي)

رَڄُ (٨) ڏڄ

رُجَهڻ (٩) مشغول ٿيڻ - رُڌل رهڻ

رُخصت (١) موڪلائڻ - موڪلائي جو وقت

رِدا (٥) چادر (عربي)

رِضا (٥) قضا - تقدير - راضي ٿيڻ - رب جي خواهش تي خوش رهڻ

رَضيَ اللهُ عَنهُم وَرَضُوا عَنهُ (١٠) قرآن مان (٥ ۽ ٩ سورة) - خدا انهن مان راضي آهي ۽ هو سڀ ان کان راضي آهن

رُلا (٩) وڃون رليون - گودڙا

رُڻ جهڻ (٩) آهستي ڳالهه ٻولهه

ڦُس ڦس - گفتگو - آواز - ٻولي (٥-٢-٤)

روجهي (٩) روزي - رزق حاصليت

رُوش (٥) هلت چلت - چال

روڳ (٧) مرض - بيماري - خلل - خراب ڪم

رُون (٥) وڄن (بلوچڪي)

ريگڙ يارا (٦) رنگ يا واري سان ڀريل - ڀيوتيل

ريڱڙيارا (٦) جنهن گودڙين ۾ دلقن وارا - فقير

ز

زاهد (١) پرهيزگار - خدا پرست

زُود (٩) جلد (پارسي)

زهد (١٠) پرهيزگاري - خدا پرستي

س

سامڙيا (٣) اي سامي

سانپيڻ (٨) ملهائڻ - ٻورو ڪرڻ - سنڀالڻ - ڏسڻ - ڏانهن ساڻي

ساهڻ (٢) سنبرڻ تيار ڪرڻ سام ڪٽڻ - جهڪڻ (٢١-٧)

سُپيرئي (١) سوبرئي

سَتر (١) پوش - ڍڪ - پردو - اوگهڙ ڍڪڻ جو ڪپڙو - جيلهه کي ٻڌڻ جو ڪپڙو

سَتگُر (٣) مدد ڪو نالو خدا جو - سچو مرشد

سِتائون (٢) سامان - اسباب

سهاهي (٢) جوڳي - جي سهاهين وانگي سر ترڻ تي رکيو وتن

سُڌائڻ (٢) درمجرڻ - سڌ وارو ٿيڻ

سُرتاج (٢) مٿي جا چت - سردار

سِرو (١) سنڌ جي اتر جو ملڪ پنجاب

سُرو (٩) رستو - مٿو - نشان

سَرير (٨) جسم - بدن

سَرين (١٠) حاصل ٿين

سکيا (٩) سکي - سکيو - سڪر وارو

سگ (٣) واسطا - تعلقا

سگڙيون (١) سگيڙن (٩) ندءا سگ جي فقير ڪٽندا آهن - سِگ جي جوڳي وجائيندا آهن

سَلَ (٧) سوراخ - ڦٽ - زخم (٢-٥)

سُلاء (٣) سُٽاءِ - ٻُڌاءِ - سَل - ڏس ڏي

سُلتائون (٢) ڏسيائون - ظاهر ڪيائون - سليائون

سُلوڪ (٩) تصوف - حق ڏورڻ جو طريقت

سَماع (٢) راڳ - ١- ڳائڻ (٣٣-١)

سَماءِ (٥) سمائي - نهي - جُڳائي

سُفانُ (٩) وڇڻ هندن جو - غسل ڪرڻ

سُنڙو - سُنڙا (٢) خوش - سرهو (٢١-٥) (٢١-٩) (٢٥-٣) (٢٨-١) (٣١-٢) (٣٤-٢)

سُنڪڻ (١٠) ڏڪڻ

سُنڪ - سنڪي (٢) ڪوڏ، جو هندو فقير وڃائيندا آهن (٢١-٨)

سُنگت (٢) سنگت - جماعت

سُنگا - سَنگها (٣) حمل - هيت هارجي نسرڻ جي جاءِ - سنگ ساٿ - گڏ

سُوائي (٢) جڳي وائي وارا - جڳي بولي وارا

سُورا (١) سور

سوزمُبحان (٦) سُبحان جي تسبيح - سبحان جو وظيفو

سوڪ (٢) خوش

سُوئيتا (٦) سُوءِ ڪندو - ماتم ۾ عمر گذاريندڙ

سويساهيا (٩) جڳي ويساهه وارا

سُهاڳي (٧) سُکيا - خوش

سُهج (١) سيڳار - سکر - سهج (٣٥-١)

سُهڙڻ (١٠) رهڻ - گذارڻ - آرام وٺڻ

سُهندَ (٩) جڳي جاءِ - سهڪندڙ هنڌ

سِيرُ (٥) ڀنل - سچائي - استقامت - ڏڍ

سير (٧) رستو - واٽ

سيلهي (٩) (٢) ڏاس جو رسو جو فقير مٿي کي ٻڌندا آهن ڳاني جانورن جي ڳچيءَ جي

ش

شَرع (٧) شريعت - شريعت جو حڪم - انصاف (٣٠ ٢)

شريعت (٥) سلوڪ جو پهريون درجو جنهن خدا جي حڪم ۽ محمدي شرع تي هلڻو آهي، مطابق ناسوت جي

شڪر (٢) بيت (پارسي)

شمشير (٢) ترار (پارسي)

شومت (٩) شامت - شومي - خرابي - سزا

ص

صابري (٨) صبر وارو - ڏکن تي صبر ڪندڙ

ض

ضلالت (٠) گمراهي (٣٣-١)

ط

طلاق (٥) زال کي شريعت موجب ڇڏي ڏيڻ - نڪاح جي بند کان آزاد ڪرڻ

طَلَبُ اللہ قَبل ڪُلِّ شَيءٍ (٥) خدا جي طلب سڀني شين کان مقدم يا اڳي آهي.

طَلَبُ اللہ ڪُلُّ فَرِيضَۃٍ (١٠) خدا جي طلب سڀني فرضن جو مجموعو آهي يعني اُنهي ۾ سڀ فرض اچي تا وڃن

طُورسينا (٥) جبل جو نالو جنهن تي حضرت موسيٰ کي خدا سان ڳالهايو

ع

عارف (١٠) معرفت وارو - خدا کي سڃاڻندڙ (٣٠-١)

www.sindhsalamat.com　　books.sindhsalamat.com

عَدِمِ (١) نيست - نابودي (٢١-٥)

عرفان (٥) معرفت - خدا کي سڃاڻڻ

عَلي - عُلي شاهه (١) مولاعلي مشڪل ڪشا (٢٣-٣)

عليءَ جو ميدان (٩) حضرت عليءَ جو خاص گُڻ يعني فقر فاقو - بلڪ انجو خاص رستو يا پيروي

عين ٽيو (١٠) معلوم ٿيو - ظاهر ٿيو

غ

غَبي (٩) موڳو - نادان (يعني اي غبي)

غنود (٩) آرام - ننڊ (پارسي)

ف

فاني (١) فنا ٿيندڙ - نابود ٿيندڙ واصل بالله (٣٠-١)

فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيْد (١٠) قرآن (٥٠سورة) پوءِ اڄ يعني قيامت جي ڏينهن تنهنجي نظر تمام تيز آهي -

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنىٰ (٥) قرآن (٥٣ سورة) يعني پوءِ هو (يعني حضرت صلعم معراج وقت) خدا کي ٻن ڪمانن جيترو ويجهو ويو بلڪ انهيءَ کان به نزديڪ (٢٤-٢)

فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُوْن (١٠) قرآن مان - يعني پوءِ جن لاءِ آهي اجر نهايت گهڻو

ق

قَال (٢) گفتگو - زبان سان ڳالهائڻ

قِبلہ نما (٥) ننڍڙو اوزار جو قبلو ڏيکاريندو آهي

قتلام (٦) قتلام - قتل - ڪهڻ مارڻ

قُربُ (٥) ويجهڙائي - نزديڪي (بُعد جو ضد)

قضائي (٩) اتفاق سان - ڪڏهن ڪڏهن - ڪنهن مهل

قُل هُوَاللهُ اَحَدُ (١٠) قرآن مان (١١٢ سورة) يعني چؤ تہ خدا هڪڙو آهي

قُلْ هُوَ الرَّحمٰن آمَنّا بِهٖ (١١ قرآن مان (٦٧ سورة) يعني چؤ تہ خدا رحم ڪندڙ ۽ مهربان آهي ۽ اسين ان سان سڀ امن آهي

قنديل (٢) زنبيل - ڪچڪول ڪشتو يا پيالو فقيرن جو

قيام (١) قيامت - قهر - بيهڪ استقامت

ڪ

ڪابُول (٦) ڪابل شهر

ڪابولي (٢) ڪابل جا - ڪابل ڏي ويندڙ

ڪاپُٽ (٣) جوڳي فقيرن جي هڪڙي ذات

ڪاپڙي (٣) جوڳي فقيرن جي هڪڙي ذات (٣٤-٢)

ڪاچوٽي (٩) ڪپڙو جو فقير ڪچ وٽان يا اوگهڙ تي ٻڌندا آهن - لنگوٽو

ڪاراٽيا (٦) ڪارا ٿيا - ڪارا ٿي منجهان

ڪارنيان (٦) ڪارن منجهان

ڪارهين ڏينهن (٢) بارهين ڏينهن

ڪاندار (١١) ٻنيء جي ڪندي دارا - جانور

ڪَبي (٩) ڪهي - ڪڏهن

(هندستاني ڪبهي)

ڪَٽڻُ (۱) ڪٽ ڪٽان ڪرڻ
ٽڪر يا ڳٽي ڪرڻ

ڪُٽُ (۹) چيز متاع

ڪچڪول (۲) ڪشتو - پيالو
دريائي ناريل جو، جو فقير هٿڻ
لاءِ ڪتندا آهن

ڪُرا (۲) ڪوڙا

ڪُرتُ (۲) خوشي

ڪَرَمِ (۲) نصيب - قسمت
(۲۵-۴)

ڪُرْمِ (۸) ڪرمسان - نصيب
سان

ڪِرَڄُ (۲) گند ڪچرو - ڪڪر
ڪچرو (۲۱-۶)

ڪَشَا (۷) ڇر جا ٻٽا - رسا

ڪُڪَرُ (۴) وڏ - جهڪ - ڇير

ڪُلَ (۱) (۹) سڀ (جزو جو ضد)
پور - ڀر - حدا (۳۰-۳)

ڪَلاتَ - ڪُلاتَ (۱) ڪُلال
سست - ري محبت - دوستي
جا ڪوڙا (۲۰-۴)

ڪلپتي (۲) ڪاوڙيل - خيال
وارا

ڪُلڪڻُ (۸) ڪُلڇڻ - بدخُلقي
بدعادت

ڪُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فانٍ (۵) قرآن
مان (۵۵ سوره) سڀ جيڪي
زمين تي آهن سي فنا ٿيڻ
وارا آهن

ڪملا (۹) ڪٽو - پيالو (يا ڪمر
لهر) ڪُومل - محبوب

ڪُنَ ڦَٽَ (۳) جنهجا ڪن ڦاٽل
آهن

ڪن چير (۳) جنهجا ڪَن چيريل
آهن

ڪَنَ ڏار (۳) جنهجا ڪَنَ
ڏريل ٽڙيل آهن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪُنُ ڪُتَ (٣) جنجا ڪُنَ
ڪتيل يا وڏيل آدن

ڪُنوتيا (٣) ڪن وڏيل- جوڳي
فقير

ڪوجهو (٦) (١٠) بد شڪل -
ظاهري خراب - گدلو

ڪورائڻ (٣) ترپائڻ - وڏائڻ

ڪُويساهيا (٩) بي ويساهيا

ڪِها (٢) ڪيها - ڪهڙا

ڪُهنَد (٩) خراب هنڌ - رڻي هنڌ
ڪنهين هنڌ نه - لامڪان

ڪِينَدان (٩) ڪين ڪان

ڪِينو (٣) (١٠) وير وڏ- ڪاوڙ
مستي - خودي - هٺ

ک

کِهائي (٥) رُئازي - رنجائي

کدا (جمع کدائون) (٢) (٣)

(٩) (١٠) پيالين - جهڙين

کُڏيون (٣) ڇهرا - ڪوليون
اوطاقون

کُوڙ (٨) ڏُکُ - ڏمر

کُوڻ (٣) طرف - پاسو- ڪنڊ

کِيڪن (٧) خوشي - خيرعافيت

گ

گاڏها (٣) گڏهه جا - گڏهه
جهڙا

گُبري (٣) (٣) (٧) (٩)
گودڙي - پراڻا ڪپڙا

گهيا (٨) هليا

گدا (٢) گدائي - پنُ

گِراهه (٣) گرنهن - لقمو -
ڳاڙو - ماني - ٽڪر

گِرداب (٥) ڪُن - اوڙاهه

گِردائڻ (٥) ڦري اچڻ - معلوم

ڪرڻ - واقف ٿيڻ - سمجھڻ
ٻروڙڻ

گُر - گُرو (٢) مذن جو مرشد

گِروان (٦) گريبان - پهراڻ جي
اندر - اندرم

گلوبند (١٠) ڳچي کي ٻڌڻ
جو ڪپڙو

گَن (٢) فائدا

گِندا - گِندي (٩) رلي - کٿي
ڪدا يا جھڻي

گُندي (٩) ڪپڙو

گنگا (٢) هندن جي پاڪ ندي
(٢١-٨)

گُنگا ٽي (٢) گنگا ندي جي نر
ڳالهائين

گوڏڙ (٩) وڏي گوڏڙي

گوڏڙيا (٢) گوڏڙي وارا -
صوفي فقير (٣١-١١)

گورگدا ت (٧) جوڳين جو وڏو
مرشد

گوء (٣) گفتگوء - گفتار -
ڳالهائڻ

گٿي (٢) وئي - گذري
(هندستاني)

گيانُ (٥) علم - معرفت (هندڪو)

ڳ

ڳاڙ (٧) ڳڙي - وسي

ڳاڙهه (٧) لڙائي

ڳُنڌڻ (١) واس وٺڻ - بوء
وٺڻ - سڳند وٺڻ - سڳهڻ -
ڳولڻ

ڳُنڍڻ (ڳالهه) (٩) ڳالهه ورن
ياد ڪرڻ - اورڻ

گھ

گھَرَ (٥) سستي - غفلت -
مونڃائي - آرس

گهاٽ گهڙڻ (١٠) صورت بڻائڻ جيئن سونارا ڪندا آهن - تجويز ڪرڻ - رٿ رٿڻ

گهاللار (١) ڏورو ڏمت جنهجي گهنڊ يا گهنڊڙيون پڌيون آهن - گهنڊ

ل

لاتحرڪ ذرة الا باذن الله
(١٠) قرآن مان هڪڙو ذرو بہ خدا جي حڪم کان سواء نٿو چري

لاشڪ (٣) بيشڪ - ضرور (١-٣-٧)

لاڳي (٧) لڳي

لامقصود في الدارين الا هو (١٠) حديث يعني ٻنهي جهانن ۾ الله کان سواء ٻيو ڪو بہ مقصد يا مطلب ڪونهي

لاهوت (١) سلوڪ جي چوٿين منزل مطابق معرفت جي - ذات الاهي

لاهوتيڪو (٨) لاهوت جو

لاٽئن هٿندڙي (١ زبردست ڪندڙ - هيٺ ڪندڙ - جيتيندڙ

لا يفوت ولا يموت (١٠) حديث نڪي فوت ٿئي ٿو نڪي مري ٿو

لٻ (٧) ٿڪر - طمع - موڙي نقد - روڪڙ

لُڦا (٢) نظارو - ڏيکاءُ - اسرار

لَڪا (٢) جبل لڪا جو

لڪ (٩) ذرو

لُڪ (٩) ماندائي - درماندگي فڪر - انتظار - ڳڻتي - ذڪر

لَڳڻ (٩) لڳا هو دنيا جو - حجاب - پردو

www.sindhsalamat.com   books.sindhsalamat.com

لمي (٥) جهڪي - نماڻائي - نيا ز يا تواضع ڪري - لمبي ڏگهي

لنْ تنالُوا البِرَ حتيٰ تُنفقُوا مِمّا تحبُّونَ (١٠) قرآن ۾ (٣ سورة) يعني اوهانکي ڪا ۾ چڱائي حاصل نه ٿيندي جيسين ڪ اوهين انهي ۾ خرچ نه ڪندو جنهنکي دوست ٿا رکو

لنگَ (٢) لانگوٽو لنگ پردو جو ڪپڙو

لُوڙڻ - لُوٽڻ (٣) لٽڻ - ڳولڻ پيڻ - خرچڻ - صرف ڪرڻ بخش ڪرڻ (٢١-٦)

لوڙا (١) فرياد - دانهون - (لوڙائو بيت انهيمان نڪتل)

لِينگَ - لِينگهه (٩) لِيڙ - ڦاٽل ڪپڙي جو ٽڪر (٢٢-٣) (٣٥-٢)

م

مانَ (٨) ماڻ - احسان - ٻڌائي

مَا زاغَ الْبَصَرُ وَ مَا طَغىٰ (٥) قرآن ۾ (٥٣ سور) يعني نه نظر ڦري نکي ٿي ۽ نه نا فرماني ڪيائين

ماڳون (٥) منهنجو ماڳ - منهنجي منزل - منهنجي جاءِ

ماهه (٣) چند - چاندوڪي - رات (٢١-٩)

ماءِ (٩) ماڳ - جاءِ - جڳهه - جاءِ ٻاءِ

مِٽَ (٥) ماري

مُڃ (٩) نوڙي - سڱ جنهان ڪتي رسا جوڙيندا آهن

مِحراب (٥) مسجد ۾ قبلي واري پاسي ۾ ڪمان جتي امام بيهندو آهي

مُخلوق (۷) خلق - ماڻهو

مُدّعا (۱۰) مطلب - مراد

مُراقبو (۱) خدا ڏي دل حاضر
ڪرڻ - خيال پچائڻ - تفڪر
ڪند ميٺ جهڪائڻ

مِڙڻ (۴) ملڻ - گڏ جڙڻ

مَڙهي (۳) مندو فقيرن جو
تڪاڻو - مڪان - دائرو

مِسُ (۹) (پارسي) ٽامو -
ڪوڙي يا مٽي ڌاتو جنهن ۾
آلايش يا ميل هجي ۽ جنهنکي
ڪيميا سان ڦيرائي سون يا
چاندي ڪرڻو ٿئي - گڏ جڙڻ
حل ٿيڻ

مُسُ (۹) اُڃ

مُسحو (۷) مسح - ماڻهي سان هٿ
پيري مٿي يا پيرن تي لائڻ
(جمع مسحا) (۳۱-۹)

مُسلمَ (۶) سونپيل - حوالي

ڪيل - خلاصي طرح ڏنل

مقالاتن (۱) مقال ڪان - گفتگو
ڪان يعني الست ڪان

مُلاقي (۴) مليل - گڏيل -
ملاقات ڪندڙ

مُلحِد (۱) بيدين - خدا ڪان
ڦريل

ملڪوت (۵) ملوڪ جي پي
منزل مطابق طريقت جي

مُدهو (۱۰) ڪتولو - ڪٿ - وڏي
مداحي

مُندا (۳) (۴) ڪنگڻ - ڪان
جا داڻا يا چلا جي فقير هٿ
جي ڪارائي ۾ وجهندا آهن
يا ڪن ۾ پائيندا آهن

مَنْ عرفَ اللهَ ڪَلَّ لِسانُهُ (۹)
حديث يعني جنهن خدا کي
سڃاتو تنهنجي زبان گنگي
ٿي يعني سو ماٺ يا صبر ۾
رهيو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مَنْ لَهُ الْمَوْلىٰ فَلَهُ الْكُل (٩)
حديث - يعني جنهنکي مولىٰ
آهي تنهنکي سڀڪجهہ آهي

مُٺي (٨) مُٺيا - نور

مُونا (٥) گوڏا

مُوءِ (٢) (٦) وار - چوٽا - چڻائون

مُهرو (١٠) مهارو- ٻردي واري
ڪٺ

مُهندڙي (١) موهيندڙ

مُهيسي (١) (٧) مڪڙي قسم
جا فقير- جوڳين جي مڪڙي
ذات

مهيتا (٦) ميت مليل - مٽيون
ميتا= يعني جنجي مٽيون ۽
ميت يا مٽي يا خاڪ مليل
هجي

مُهِسُ (٦) نفس ـُ شهوت -
نفساني خواهش

ن

ناٿُ (٢) ڏٽلي - سردار- مرشد
جوڳين جو گُرو (٢١-٤)
(٢١-٩)

نارُلسر (٢) نارائنسر- هندن جي
تيرٿ جي جاءِ هندستان ۾

ناري (١) نار يعني باهہ وارا-
جنجي دل ۾ عشق جي باهہ
هجي

ناسُوت (٥) سلوڪ جي پهرين
منزل مطابق شريعت جي

نانگا (١) هندو فقير - جوڳي -
آديسي

نانهن (٩) نيستي - نابودي

نالي (١) جبل ۾ مڪڙي جاءِ
جتي فقير زيارت تي ويندا
آهن (٢١-٤)

ناهِ (٣) نيستي - نابودي

نَجِيبُ (١٠) شريف - چڱي اصل نسل وارا (٣٣-١)

نِرالو (٩) آزاد - سڪٽو - الڳ مجرد

نزاع (١٠) جهيڙو - جهڳڙو

نفي ڪرڻ (٩) نابود ڪرڻ - انڪار ڪرڻ (اثبات جو ضد) (٣٠-٢)

نمُود (٩) ظاهر

نَنڍِ (٩) ناهر - نديان - گهر

نِنڊ (٢) رڻ - پٽڙ

نُوري (١) نور وارا - جنجي منهن ۾ نور هجي - جنجي دل معرفت جي نور سان پربل هجي

نيرانا (٢) سواءِ ڪاڏي جي - نڪيا - سواءِ لذت دنيا جي

و

وَاذْڪُرْ رَبَّكَ فِيْ نَفْسِكَ (٥) (٩) قرآن مان (٧ سورة) - يعني پنهنجي رب کي پنهنجي اندر ۾ يا دل ۾ ياد ڪر

واڳي (٧) واڳه

وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْر (١٠) قرآن مان - يعني الله سڀ شيءِ تي قادر يا قدرت وارو آهي

وَاللّٰهُ غَالِبٌ عَلٰى أَمْرِهٖ (١٠) قرآن مان الله تعاليٰ يعني پنهنجي امر تي غالب آهي

وَاللّٰهُ يَدْعُوْا إِلٰى دَارِ السَّلَامِ (٥) قرآن مان (١٠ سورة) يعني ۽ الله سلامتي ۽ آرام جي گهر ڏي سڏي ٿو يعني بهشت ڏي

وَالقدر خَيْرِه وشرِه من الله
تعاليٰ (١٠) قرآن مان يعني
سڀڪنھن خير ۽ شر جو لهراءُ يا
مقرري خدا تعاليٰ کان آهي

واٽڻ (٩) مڙهڻ - جوڙڻ

وِڇَڙي (١٠) رچولي - سڌي
يعني صراط المستقيم

وَڍُ (٣) گهاءُ - درد - زخم
(٣٤-١)

وَرِدُ (١٠) وظيفو - جيڪي
ذري ذري يا گهڙي يا لهرا يل
وقت تي پڙهجي

وَرَنَ (١) رنگ - روپ - حالتون
صورتون

وُرود ڪرڻ (٩) وارد ٿيڻ -
پهچڻ - داخل ٿيڻ

وَلَ (٧) پوکر

وَلَسوفَ يُعطِيڪَ رَبُّڪَ فَترضيٰ
(١) قرآن مان - يعني ۽
سگهوئي تنهنجو رب توتي
عطا ڪندو ۽ پوءِ تون خوش
ٿيندين

ولڙ (٧) زمين پوکڻ - کيڙڻ

ولهو ويس (٩) غريباڻو کپڙن
۾ - ظاهري ۾ نماڻا ۽ ضعيف

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنسَ اِلَّا
لِيَعْبُدُوْنَ (١٠) قرآن مان (٥١
سورة) يعني ۽ نه خلقيو آهي انسان
جن ۽ انسان سواءِ انهيءَ جي
ته عبادت يا بندگي ڪن

ويراڳب (٢) بيراڳب - مڪان
خال جو (٣٤-٢)

ويراڳي (١) بيراڳي فقير -
دنيا جا تارڪ

ويراٽت (٣) جوڳي هندن جو
وڏو مرشد - خدا

ولڪ (٦) ويڪرائي - ڪشادگي
ڪلاسو ميدان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وِيلا (٥) ڦاڻا - ٻڪون

ھ

ھاھُوت (٥) -لوڪ جي ٻنجين منزل لاھوت کان مٿي

ھَٽِ (١) وٽ - اڳيان

ھَڏو (٣) يعني دنيا، جا حديث موجب ڏوڻيد آھي ۽ جنھنجا طالب ڪتا آھن

ھُرڪيس (٩) ھر رنگ جا - ھري يا خدا جي رنگ سان رچيل

ھَرنام (٦) ھريءَ جو نام - خدا جو نالو - ھندڪو رستو خدا کي ياد ڪرڻ جو

ھِنگلاج (١) (٢) (٣) (٤) جبل ۾ ھڪڙو ھڪان جتي ھندو فقير زيارت لاءِ ويندا آھن (٣٣-١)

ھِنگلور (٨) ھنگلاج - ھندو فقيرن جي زيارت جي جاءِ

ھِنْيار (٩) ھيل - ھن سال (اپر جو ھد) ھڪل

ھُوا (٢) حرص (پارسي) (٢١-٣)

ھُوَاللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهّارُ (١٠) قرآن مان (١٢ ۽ ٤٠ سوره) يعني الله ھڪڙو ۽ زبردست آھي

ھِيار (٦) ھيل - ھن سال

ي

ياقُوت (١) موتي

يَرڪُ (١٠) گناھ

يَهْدِي اللّٰهُ لِنُورِہٖ مَنْ يَّشَاءُ (٤) (٥) قرآن مان (٢٤ سوره) يعني خدا تعاليٰ جنھنکي گھري ٿو تنھنکي پنھنجي نور

تائين رسائي ٿو يا هدايت ڪري ٿو

٢٢ـ سر رِپ

ا

اَڪلا (١) عيبدار – گندا – ميرا (٢٣-١) اگلي

اَڱور (١) ڳاخون – گونچ – ٻورن جا اُڀار

اندريون – اَنداريون (٢) لوهه جون ڪڙيون – ڪالي جو ڳپ يا اندريون مال تارن جهڙو

اونون ڏيڻ (٢ اونجهڻ – زور سان لڳڻ

اورالو – اوراجو (٢) رنج – راڙو – غم – مصيبت

اوڳاڻ (٢) موڳائي ڪرڻ –

ڳافل ٿيڻ

ٻ

ٻيٽ (٢) حال ٻائي - محرم - سنگتي - همنشين

پ

پارابو - پاراڀو (٢) پيغام - نياپو (٢٠-٤) (٣١-٩) (٣٤-١)

پتائتي (٢) پت جي - ريشم جي

پوت (٢) پوتي - ڪپڙي جي ڪنب - پلؤ

پُوتَ (٢) تڪر - داڻا - مٺڪا ذرا ذرا

ج

جُڏ (١) جُڏا - مُڏا - عيبدار عيب

جڏوئيين (١) جڏوين کي - جڏن کي

جوڙن (٢) جواني

جهہ

جهالڻ ڪرڻ (١) ليلائڻ - زاري ڪرڻ

جهيڻو - جهيڻي (١) ماڪو - آهستو - مانو - گهٽ روشنيءَ وارو (٥-٢٥) (٤-٢٥)

چ

چُڳُرُ (١) هوش وارو - ريڊل - لڳيل - چُٽ - دليو - لڳي

ڊ

ڏَنڪيا (٢) يڙڪيا - پريا

ڏ

ڏور (٢) ڏوري - ڏورياڻي جو - مڪان جو نالو

ر

راهُو (٢) مڪڙي سڄي ماڻهوءَ جو نالو

رُهُون (٢) لٽ

ريٽ (١) درياهه جو ڪچو - رهو

س

سَبُرُ (٢) گهڻو-مضبوط - سخت ڏاڍو - زور وارو (٢٨-١) (٣١-١) (٣١-٦)

سَيُرجڻ (١) ياد پوڻ

سَتُ (٢) مجلس

سُمُهُ (١) سمهه - ننڊ ڪر (٥٢-٣)

سوريندل (١) سوريندڙ - باهه ڪيري ڪيڏي ڪانيون سوريندڙ

سُوڙ (٢) سُوڙ - رهائي - مڪان وڇڻ جو ڪپڙو

سُسيون (٢) سُڱيون

ڪ

ڪهرو (٢) گاڏيلو - گاڏي

ڪَنجُ (٢) زالن جي ڍڪڻ جو چولو يا ڪپڙو

ڳ

ڳُڙ- ڳڙهه (١) اندر- ڳُجهه ڳوهه لڪ ڇپ ه

ڳلي (١) ڳهٽي - ڪوڇو

ل

لَڳهه (٢) ڦڙو - ڦطرو - سنهڙو مينهن يا ڪڪر

لَلاٽي (٢) مڪڙي ذات يا قوم

لوء (٢) ڳوٺ شهر (٣٣-١)

م

مُجُوني (٢) شوخ - بيهدو

مَڙُ ( ) مڙيون. سامان - پاڻيءَ ۾ جڙيل گهر

مَنڻ (٢) ليوڙڻ - گڏڻ - ملڻ

ن

نار (٢) ڪوهه جي اندر پاڻيءَ جو سيمو

نَي وهاڻي (١) رات گذري ڪان پوءِ - پرڀات - اسر - فجر (٣١-١١)

و

وانجهي (٢) وڻجهه وارو- پيڙي هلائيندڙ- ويران - وانجهي لٺ جنهن جي هيٺين ڇيڙي لوهه جون ڪڙيون وجهندا آهن يا پوري لٺ

ويڻان (٢) ھمنجا وڻ- ھمنجا ڏورايا - ھمنجا طعنا

٢٣. سر ليلا چنيسر

ا

آڇاڙ (١) نبيرا - فيصلا - ڪم افعال

آڙ (١) ڏاڏ - انگل - ماڻو

آڙڻ (١) التجائڻ - آزڊڻ- وچبر وجهڻ يا آڏڻ (ڪارون آڙڻ = نياز ڪرڻ - واسطا وجهڻ - منت زاري ڪرڻ

آسائبو (١) آسانگو - آسرو- اميد - انت

آسُر (١) آسرو - اميد

آڳُ (١) آگهُ - اڇو - آسرو ڀُهندار .

آياڳو (١) ابياڳو - خراب

آتِ (١) گهٽو- گهٽا (٢٧-١) (٣١-٧) (٣١-١١)

اڳليُون (١) ميربون - مديون عيبدار

اڳليُون (١) اگيون - پيون زالون

اوڇيون (١) ڪمينيون - عاجزون - حيران

اولا (١) ڍڪ - آڇها - ٻڪا- ڀنگا - ڏکر - شر

اوڻت (١) اڻ ٻڻت - ناسازي ڏهاڳ

أهاء - أهائي (١) حال اورڻ قصو وري وري ڪرڻ - گاله ڪرڻ

أهنڊ ڙ (١) وڳو

ب

ٻاڙ ٻڻ (١) نديڻ-نديڻ وهي جواني (٣٢-١)

ٻانهورٽا (١) ٻانهن جا زيور - ٻانهرڪيون

ٻه رنگو (١) ٻن رنگن وارو- تورن مڪرن ياتجوبزن وار

ٻوڪُ (ا) ٿوهر - حسن - سونهن
(جئين وڻ ٻوڪبو آهي)

ڀ

ڀرڻ (ا) راضي ٿيڻ - گهمڻ - ڦرڻ - موٽڻ (١-٣٦-١)

ت

تامِري (ا) رني - ڪٽوري - پيالي

تُٺڻ (ا) چڪ ناڻ ڪرڻ - وڙهڻ - اجائي هلت ڪرڻ

تِهَير (ا) تيهر - تِعهن وير - انهي وقت - تڏهن

ٿ

ٿِڙڪڻ (ا) ٿِڙڪڻ

ٿِڙڻ (ا) ٿِڙڪڻ - ٿِڙڪڻ - ڦِرڻ

ٻ

ٻارُ (ا) ٻاسي - ٻاسدار - طرفدار

ٻاٻت (ا) وفا - ويساھ - اعتبار

ٻرٿڻ (ا) سفارش ڪرڻ - ٻارت ڪرڻ - سونپڻ

ٻوجا (ا) ٻونجا (ا) ڏنگا

ج

چاڪ (ا) چاتر تر - ٻانبر تر

چَنيسر (ا) جام جو نالو جنهنجي زال ليلا هئي

چوُرنگ (ا) جئن رنگن وارو ڏاڍو ڪر گهڻن مڪرن يا ڇهوڙن وارو

د

دَادلي (ا) لاڏلي - پياري

دامڙو (ا) ذات چنيسر

داڪ (ا) داغ

دَس (ا) ڀيرو - دفعو

دَستِ ڪرڻ (ا) هٿ آڻڻ -

ٻھنڇي وس ڪرڻ

ڏڪ (۱) آلڪو - انتظار - اشارو خبر

ڏيريدار (۱) وڏيرو - ڳوٺ جو ڏڻي - سردار

ڏيميون (۱) لشڪر

ڏ

ڏتارو (۱) ڏتاريندڙ - ڏکيندڙ ضرر وارو

ڏ

ڏنهائڻ (۱) ڏکوئڻ - رنجائڻ

ڏوهاما (۱) اوهاڻا - ڏوراپا

ڏوهاڳ (۱) مڙس جو رنج يا ناراضپو يا رساڻو

ٻ

ٻوهڻ (۱) ڏوهه ڏيڻ - ننڊارڻ - ڇهلڻ - ٻهارڻ - جهڪي اچڻ ... وڃڻ (۲۸-۱)

ڍ

ڍياڻ (۱) لاهڻ - ڇڏڻ - ڍيلڻ

ر

راڇاڻ (۱) راڄا - داتا (۲۷-۱)

رء (۱) راء - خيال

رساڻو (۱) رسارو - رس ڪندڙ - غيرت وارو - رسارو ٿيو

س

سوهي (۱) سوهيا سونهن واري يعني ليلا

سورڻ (۱) صفا ڪرڻ - ناهڻ - ٻهارڻ - ڪڙي شيءِ ڪ هندان ڪٽي ٻئي هنڌ رکڻ

سوڪ (۱) سڙيل - سڪل

ص

صحبي (۱) صحبت ڪندڙ

www.sindhsalamat.com		books.sindhsalamat.com

(سوجهي)

ف

فرق (١) ويڇو - جدائي

ڪ

ڪاپائتي (١) ڪابو ڪندڙ
پورهيو ڪندڙ

ڪاڄڙو (١) ڪاڄ - ڪم

ڪانڌيلا (١) ڪانڌ جهڙا -
ڙرس جهڙا.

ڪُر (١) زيور

ڪِرت (١) ڪم - ڪاروبار

ڪَرلاهو (١) خبر رکندڙ - سنڀال
ڪندڙ

ڪَرموڙڻ (١) آرس ڀڃڻ -
ڏکجڻ - ملول يا غمگين
ٿيڻ

ڪَسوٽي (١) پرکڻ

ڪُٽهار (٢) ڦار - ڪٽڻ يا
ميٽڻ وارو

ڪَٽيون (١) ڪٽا - داڻا -
منڪا - موتي

ڪومو (١) گرم پاڻي وهنجڻ
لاءِ

ڪُونرڙ چنيسر جي ئي زال
جا ليلان جي ڀاڄ هئي

ڪُوٽ (١) اڻ ٻٽت - ڦيتارو
ڏاڍپ

ڪيس (١) رنگ

ک

کُار (١) خار - جڙ - ڦُسو -
دشمني

کُمڻ (١) ترسڻ - ٺهرڻ - تڪڻ
صبر ڪرڻ

گ

گاءِ (١) گُهر - گُسائڻ - لتائڻ

مونَ - جهت

ڳ

ڳهڻو (١) زيور - گهه

ل

لاڪپ (١) بخشش (٢٠-٣)

لڄڻ (١) لڄ ڪرڻ شرم ڪرڻ

لکڻ (١) لڇڻ - خصلتون

ليهور (١) شهر جو نالو - لاهور تخت گاهه يا گادي جو هنڌ

م

مارو (١) ڏکر - خرابي (٢٦-١)

مَنڍڻ (١) ٻڌارڻ - شروع ڪرڻ رٿڻ

مِهڙ (١) مهر - رحم - مهرباني لطف

ن

نُڦرو - نُڦرَ (١) دهل - ڍولڪ - سرنائي - وڄائڻ جو ساز - نڙ - سگر (عربي ناقور)

نِلو (١) خلاصو - خاص - رڳو - خالص فقط (٢٥-٢)

نَهڙ (١) جيئڻ - زور ٻوڻ - ٻڌڻ

نَهيو (١) ٻڌو

و

واپار (١) دوستي

واءِ (١) جڳو - وام

وِڏوڙجڻ (١) ٻڪڙڻ - خراب ٿيڻ

وِمُوڙي (١) موگهي - ٻليل - ويسري (٣٠-٢)

وِلُڙڻ (١) هٿ تي موٽڻ - ڦرڻ

www.sindhsalamat.com　　books.sindhsalamat.com

وَلهَوَ (ا) مڙس - ڀتار

وِلهُون (ا) سياري جا ڏينهن سيءُ واءُ - رات جون ماڪون

وِٽوائڻ (ا) ڪميڻي - نڪمي اجائي - ضايع (٢٦-١)

وَهُر (ا) مهرباني - مهر

وَهُون (ا) زالُون - عورتون

ويڙهيارو (ا) ذات - جنهنجي ڪن ۾ ويندا يا زيور هجن

ه

هاوي (٢) دوزخ

هائي (ا) ڪڏ - جهنم - ٻاهر

هِرڪڻ - هرڪڻ (ا) خواهشمند ٿيڻ - سڌ ڪرڻ

هڙدهه هزار (٣) ارڙهن هزار - ساري جهان ڪي دڙده هزار عالم چوندا آهن

هِمٿڻ (ا) همت ڪرڻ - همت جهلڻ

هِندورو (ا) ٻمنگهو

٢٤- سر بلاول

ا

آرُ - آرو (٣) مُهاڙ - واسطو - قرب - پيار (٣١-١٠)

آرڻ (ا) قلعو - حائو - حملو

آروڙجڻ (ا) گرم ٿيڻ - هيبت ڏيکارڻ - دڪل ڪرڻ

آماڻ (٣) آس مُداجهان - اُميد ڪري

آمائو (٣) آس وارو - اُميدوارو - غرضدار

آڪُڙيا (٢) منجبا تنجبا - آٽڙندڙ

(اڪڙڻ = آتڙڻ - ترڪڻ)

آڳُ (٣) آڳو - مدد - مهندار هادي

آڳاهو - آڳاهي (١) اڳي ويندڙ - مڪڙي ذات - شهر جو نالو

آڳي (٣) نڪ جي چوٽي - خود مطلب

اڙو (١) چام اڙو - چام سوو مڪڙي ذات

اڏ پهر (١) قاصد - تکو پانڌي

اُجرڻ (٢) صفا ٿيرڻ

اجور (١) مشڪلاتون

اُجورا (١) عيوضا - اجر - ثواب انعام

اجورا (١) ضعيف ماڻهو - غريب نرچڱا

اجوڙا (١) اڻ جوڙ - اڻ چڱا - خراب

اُڏ مڻ (٣) اڏامڻ - اڀامڻ - پلٽڻ (٣٠-٤)

اَسدُالله (٣) خدا جو شينهن - حضرت علي جو لقب

اَسُور (٢) آسر (ضد سنجهو) (٣١-١١)

اَصْغر (٣) ننڍي - ننڍو جهاد ننڍي جنگ (ڪافر سان جنگ کي جهاد اصغر چوندا آهن حديث ۾)

اَڪْبر (٣) وڏي - وڏي جنگ وڏو جهاد (نفس سان وڙهڻ کي جهاد اڪبر چوندا آهن)

اُڱر (١) مڪڙي ذات - چام جو نالو

اَڻ ٽُٽيا (٣) ٽوڙڻ پاسمر کان سواء - بي سمرا

اوَيُرُ (٣) ڍڪُ - پردو - پناهه ڇانوَ

اوڍڪو (۳) ڍڪ - ٻرڏو- ڇانو

اورڪ (۴) گذار - گذارو ڪر- ڏاهپو رکڻ - مشغولي

اوڙاهه (۳) درياهه - سمنڊ - اونهو پاڻي (۲۸-۱) (۳۲-۱)

اوڙڪڻ (۳) پروڙڻ - معلوم ڪرڻ

آهڪ (۱) اڙڪ - ڏکيائي - مشڪلات

ب

ٻڏو (۴) جهنگلي - نادان - گندو - بي فضيلت

براق (۱) اصل اهو گهوڙو جنهن تي رسول صلعم معراج وقت چڙهيو هو - تکو گهوڙو

بگر (۱) بغير - سواءِ - ڌارا (۲۵-۲)

بچ (۱) بچ - بچڙائي - بدي

بور (۱) گهوڙا

ٻ

ٻاٻلو (۴) لنڊو ڪتو - بدمعاش خراب ماڻهو - نالو ماڻهوءَ جو

ٻٽي (۳) ڦرڻ

ٻيلو (۴) شهر جو نالو - لس ٻيلو

ڀ

ڀاري (۱) وڏو - ڳرو

ڀرجهاو (۱) ڀروسو - پشت پناهه آجهو - آسرو (۴۳-۱)

ڀڙ (۱) بهادر - مردانو

ڀيلڻ (۱) ڪاٽڻ - چرڻ - لتاڙڻ لنگهڻ

ت

تار ڪرڻ (۳) پري چڙڻ

تاري (۱) طلب - ياد گيري - مهرباني

ٽاڻ (۴) گرمي (قيامت جي)

ٽرڪ (۱) مسلمان - هڪڙي ذات

ٽڪ (۱) سختي

ٽهه ڪرڻ (۳) خوش ڪرڻ - راضي ڪرڻ

ٺ

ٺوڙ (۴) هالن واري پير جو مريد گهٽي ماتي ڪائيندڙ

پ

پاڌ (۲) ڳٽهار - پنڌا فقير

پاتوالڙ (۲) سختي - وند پندڙ در پڇيندڙ

پاڳ (۱) پڳ - دستار

پاڳارا (۱) پڳ وارا - ملڪ جا والي

پالڻپ (۳) (۴) سردار

ٻانو (۳) بهادر - پهلوان - سخي مرد

ٻتيو (۳) سڀ ڪهو - وسهو بت آيس (ٻترڻ=بت ڏيارڻ)

ٻر (۲) پريل

ٻرس (۱) مڙس - مرد (۳۱-۸)

ٻرکنڊن (۲) پرديس پر - ملڪين ملڪين - پري پري

ٻڙ (۱) ٻت - جنگ جو ميدان

ٻورڙيا - ٻوريا (۱) پنڌ ڪيا پيچي سگهيا - وڃي لنگهيا

ٻهي - ٻيءَ (۳) واٽهڙو - رهگذر ماٽهو

ٻيڇي (۲) سوالي - فقير

ٻيتر (۴) ٻيتير - گهٽو ڪائيندڙ سختا ڄ - نالو ماٹهوءَ جو

ج

جادم جکرو (۱) مشهور سخي

www.sindhsalamat.com　　books.sindhsalamat.com

جام سنڌ جو حاڪم

جَس ڪَرو (٢) جس يا تحسين
جو لائق - نامور - ناليرو - جڳو
جڳي ناموس وارو

ڄَڪرو (١) هڪڙي ذات - جام
ڄکرو سنڌ جو حاڪم جو حاتم
وانگي مشهور سخي هو
(٢٤-١) (٢٤-٢)

ڄُودان (٣) جلد - زود - جُود
يا سخا مان

جهه

جھمڻ (٣) زود ڪرڻ - مات
ڪرڻ - شڪستو ڪرڻ -
جيتڻ - پايمال ڪرڻ

چ

چيتا - چندا (٣) فڪر - گهٽي
ڏکر - انتظار

چوڙڻ (٣) ڪر آڻڻ - لنگهڻ
هٿ ڪرڻ

ڇ

ڇاڙهڳ (٣) ولر - گلو - لشڪر

ڇُڪيو (١) چونڪيو - وڙيو

ڇَل - ڇُليُون (١) لشڪر -
ڏنڊڪ - لشڪر جو عدد

ڇيڙ (٣) ماڻهن جو نبلو - انبوهه
جماعت - ماڻهو جي شڪار
ورائيندا يا هڪليندا آهن

ح

حاتم (٣) حاتم طائي مشهور
عرب جو سخي

حَيدر (٣) حضرت علي جو لقب

خ

خاڪي (٣) آدمي

خَبيث (٣) بڇڙو - خراب -
پليد (عربي)

خَريد (١) خريداري ڪرڻ -
مزا ڪرڻ

د

دارُون (١) شراب

ڏ

ڏاڪ (٣) هيبت - هڪل -
ڏيا - ڏکو

ڌ

ڌولکر راڄ (١) ڪڇ جي هڪڙي
راڄ جو نالو

ڊ

ڊيا (٣) ڊاول ڪيا - اُنهنکي
ڊڄ ڏنو (ڊائڻ = ڊڄ ڏئڻ)

ذ

ذُوالفقار (٣) حضرت علي جي
ترار جا بہ منهين هئي

ر

راهُو (١) (نالو راڄ راهو = جڳو
مڙس - راڄ سان رهائيندڙ)

رَبِّ هَبْ لِيْ اُمَّتِيْ (١) حديث
يعني اي رب منهنجا مونکي
منهنجي اُمت ڏي

رَحْمَۃُ لِّلْعَالَمِيْنَ (٣) قرآن مان
عالمن جي لاء رحمت يعني
حضرت رسول صلعم

رُس (١) صلاح - مصلحت

رَڪ رڻي (١) جنگ - ترارجو
جهڪو

س

سارُ (٣) سنڀال - سنڀا - مهرباني
لطف

سال (٣) شال - پشمي چادر

ساقي (٢) شراب پيارڻ وارو -
مرشد - سخي

سامُ (١) لڄ - پناهه

ساهُو (١) بهادر - پهلوان - جو

سبب تڪليفون سهي

مُيَرُ - ميرو (١) وڏو - ٿلهو - مضبوط (٢٤-١) (ضد ايرو جو)

سُخاوت (٣) سخا

سُرڳُ (٢) چڱو - خوشبودار - بهشت

سُرٽيا (١) جي - رڻ يا سام اچي پون - پيش پوندڙ - پناهم وٺندڙ

سُمو (١) هڪڙي ذات - سمو جام - جام علاءالدين سنڌ جو حاڪم

سوائي (٢) سخي - چڱي وائي وارو

سوڙُ (١) ذمو - بار - جوابداري

سُورَت (٢) شهر جو نالو

سُومراڻ (١) سومرن جون زالون - هڪڙي ذات سمن جهڙي

سُونگ (١) محصول - لوازمو

ش

شافع - شفيع (٢) شفاعت ڪندڙ

ڇڏائيندڙ

ط

طُمطراق (١) دبدبو - حشمت (عربي)

ع

عُجُوز (٣) تمام عاجز ماڻهو - ڪراڙي ۽ ضعيف زال - عاجزي

عراق - عراقي (٣) عربي گهوڙا (٢-٢٥)

عَطّار (٢) عطرفروش - سرهو - عطر وڪڻندڙ

علاوالدين (١) سنڌي ۾ آ بندي - سلطان علاؤالدين

سڀن جو جام جو سنڌ جو
حاڪم هو

ڪ

ڪَرَن (٣) هڪڙي سمي جام
جو نالو

ڪُميتَ (٣) گهوڙا

ڪوم (٢) ڪو نه

ڪُهرُ (٢) شيخن

ڪِيانءِ (١) ڪِٿان

ڪِيرا (٣) ڪير - ڪلا

ک

کرکرا (٤) گهوڙن کي صفا ڪرڻ
جا کرکرا

کڙا کٽڻ (٤) وڏيون وکون کڻڻ
پرانگهون پرڻ

کنگهار (٢ کيچ جي ڏاءِ جو نالو

کيلو (٢) سير - پناھ - قبضو-
حڪم

ڳ

ڳڀرو (١) ڏر

ڳڀڙي (١) ڪچهري - دربار

ڳُهڙ ( ) سکر ماٺو - وڏو ماٺو

ڳُهڻ (١) پورهيو ڪرڻ - هڇڻ
سعيو ڪرڻ

ڳُهڻ (٢) ڳڇو - دل سان -
اشار ڪندڙ

گھ

گهل (١) جماعت - ٽولي (خاص
چورن ۽ فسادين جي)

ل

لائي (٣) لاءِ - واسطي - ڪاڻ

لعنتي (٣) ملعون - ڌڪاريل
پٽيل - لعنت جو لائق - اشارو
نفس جو

لنگها (٢) لانگها - لنگهڻ جون
جايون - مشڪل جايون

لوڙيون ( ) لڳهيون - مگھڻاريون ڦنيرياڻيون

لوڙو (۳) لڙ- گوڙ - جهيڙو - جهنگ

لوڙهيون (۱) چورن جون توليون

ليبي (۳) ناڪيلي أٿ جي - لڳ - ڪمينو

م

مبين (۲) مشهور - ظاهر(عربي)

مٽير- مٽيرو (۱) سردار - بهادر پهلوان

مجوسي (۳) ڪافر- آتش پرست گبر- نفس امّاره

مڏو (۲) بڇڙائي - گلا

مرسل (۲) موڪليل - رسول- پيغمبر- پهندار

مستورات (۱) ستر واريون - پردي واريون - اشرف زالون حرمسرا جا ماڻهو

مضمضه (۱) گرڙي

مطيع (۱) فرمانبردار - مومن صالح ماڻهو خدا جو- نفس مطمئنه

مني (۱) تڪبر - مڪر - ماڻهو- سردار

موڙ (۳) گنڍ - گنڍڙي

موڙ (۳) مڇن موڙڻ - ساءو- گوشو- تارو

موزو (۳) جتي- چم جو جوراب پير- پيروي

ميسر (۲) حاصل - موجود

ن

ناڪارو (۳) نهڪارو - نهڪر انڪار

نرڳ (۳) ڪنو - خراب -

دوزخ
ٻرڪي (٢) دوزخي
ٿهي (١) منع - خراب ڪم
ڪرڻ کان روڪ - اُمر جو
ضد

و

وٽي (٢) شراب جي پيالي -
جام
وِچا (٣) علم - هنر - موتي
(٢٧-١)
وِڄ (٢) ڏهر
وَنڌيت (٢) سبب - تفصيل -
ذات جي خبرچار
ورتي (٢) وري - هلي - استعمال
ڪرا جي
وَرُو (٢) ماڻهوءَ جو نالو
وَڙ (٣) عزت - آبرو - ليا قت
وِڙ (٣) بيحيا ماڻهو - بد بخت

ڪهينا (٢٥-١)
وگنڌ (٢) نالو شام جي ٽڪري
مريد جو - گندو - ڪميڻو -
وڙو فقير
وِيري (٣) ويڙ - ننڍڙي ڪوڏي
ڪڏ جا پاڻي لاءِ وام جي تري
۾ ڪٽندا آهن
ويلهه (١) (٣) ويلو ٻڪر - فاقو
ولهائي

٢٥- سر ڏهر

ا

آلاپ (٢) آواز
آئورا (١) اتور - گهٽو - تورڻ
کان ٻاهر
اڪيرڻ (٢) ياد ڪرڻ -
سڏيارڻ

أڳُولي ڳُرن (٢) عجيب قسم جو نياري قسم جو

اوڙ (٢) اڏيندڙ (گهمند جا)

اوڍو - اوڍو (٢) ياد گيري - ذڪر - خيال

ٻ

ٻُٽُ (٢) ويرانو - ٻنو - غيرآباد ڪلر واري زمين

ٻَڌا ماڻي (٢) بدامر شهر جو ويٺل

ٻَڌا ماڻي ٻُنرو (٣) ٻُنرو نالي شخص ٻداماڻي ذات جو، جو ڪاڇي ملڪ جو حاڪم هو

ٻِلو (٢) علاج - بندوبست - جاءِ

ڀ

ڀانارو (٢) ڀاتو - وائي بُنليل - رڙيون ڪري ڪري لڪل ٻيزار - نا اُميد (٣٦-١)

ڀاڀهل (١) ڀاڀهو - ٻڪي جو قسم خوبصورت ماڻهو

ڀَلِهار (١) مڪان جو نالو

ڀورا (١) ڀور - ٻولي - آواز

ڀهڻ (٢) ويهڻ (-راڪي)

پ

پانگو (١) سڪل - سڙيل - ڦر ڪان سواءِ

پاڻُ (٢) تانو - پيالو - وٽو - جمني

پَلَ (٢) پلا جانور - چڱا

پُور - پُوري (٢) ميڻهن پوري رنگ جي

پيٺي (١) جاءِ - مڪان - هنڌ (٣١-١١)

ٿ

ٿارين طور (١) ٿازي گهوڙن وانگي

ٽُلي (٢) پلو - سيڙو - ڇڪ (٢٨-١) (٣٣-١)

ٽ

ٽُوٽا هڻڻ (١) مٿو هڻڻ - ٽڪ هڻڻ

ٺ

ٺاٺُون (٢) ٺٺون - گهوڙا
ٺاٺوڪڻن (٢) ڇنڊڻ - ڇوڪڻ

ٿ

ٺاڪُرو (٢) ٺاڪر - راجپوت - ٺاڪر جو
ٺَپ (٢) ڏهڪر - ڊول - شان

پ

پالو - پالئو (٢) مڪان جو نالو ٿَرجو ملُڪ - پٽ (٢-٢٥) (٣١-١) (٢-٣١)

پُنڪڻ (١) کِلڻ - خوش ٿيڻ
پنيهل (١) ترَيا ڏوري جو نالو
پُنوَري (٢) جدائي
پُرو (٢) پنا هر - نظر
پُوَرُ (٢) ميهن پيچدار يا ڪُنڊين پگن واري
پي - پيڙو (٢) ساٿي - رفيق همراهر - مهمان - واٽهڙو (٣١-٦)

ج

جاڙيجا (٢) ڪڇي قوم يا ذات جا ڪڇ ۾ رهندي آهي ۽ جا سمن سان وڙهي هئي
جُسراج - جَسو (١) ڪڇ يا جاڙيجن جي سردارن جا نالا
هَسوُ (١) ترجو نالو

جَسودا (١) مڪڙي ذات

جَسودن (١) مڪان جو نالو

جهه

جُهرڪڻ (٢) جمڪڻ- سونهن (١-٣٥)

جَهجِرو (٤) ٻاٽي جو تڙ- ڏورو

چ

چاري (٤) جاسوس- چاري رکڻ وارا (١-٣٥)

چَترِيُون (٤) جرچا- گهبا- توڪون

چِتاٽو (٤) تڙ جو نالو رڻ جي ڪناري تي جنهنکي جيتلو انون ٿا چون

چڪَ (٤) گپ- گهٽا- گهمسان (٩-٣١)

چِلر- چاڙ (٤) گپ- مڪڙي وسر جو گاهه (٩-٣١)

(١-٣٥)

چُنچِل (٣) راڻي- ڪرزال- راڻ جي زال

چُٽڻ (٤) جُڳڻ- داڻو جونڊڻ

چوڏهن چارو (٤) چوڏهن چارن وارو- گهڻن واڻن وارو

چيتا (٤) جيت- خبرداري- سنڀال

د

دِمڻهن (٤) ڊِڄن ٿا- ڏڄن ٿا- ڏيون ٿا

ڏ

ڏاڪو (٤) هيبت- مڪل- ڏيا

ڏ

ڏاڪ (٤) ڏمڪار- ڏڪڻي دب

ڏيهن سنُون (٢) جڳي طرح-

موچارو نصيب

ٻ

ٻَ ٻِي (۱) ٻڪين ڦاسائڻ جو اوزار

ٻ ٻر (۲) ديرو - ڏيرو - رهڻجي جاءِ

ڀ

ڀاڪي - ڀاڪِي (۱) ڊوري ٻانهر جو نالو - واهہ - نار - هرلو ڊاڪو

ٻَٽ - ڀ ٻي (۲) ٻڪين ڦاسائڻ جو دام - ڪوڙڪي - ڪاري ٻڪين ڦاسائڻ جي

ڀُڙَ (۲) ڊڪڙ - لڪائڻ - ڊٻي يا ڪوڙڪيءَ ۾ ڦاسائڻ

ڀورُ (۱) ڊررو ٻاڙي جو - ڊوري ٻانهر جو نالو

ڀُاوُن ڏيو (۱) نري ۾ نورو ٻاڙي رهيو

ر

راماڻا (۳) دانهون

راءِ (۲) ڪچ جو راءِ يا حاڪم

رِضا (۲) موڪل - رخصت

ريٻارڻ (۲) ريٻاري زال

ريٻاري (۲) مڪڙي ذات جو ماڻهو

ريٻاڻو (۲) مڪان جو نالو -

رجائي - ربچ ڏئي - ربچ وارو گاهہ

ريل (۱) پاڻي وهندڙ خاص برسات جو (۵-۳-۱)

س

سانُو (۲) ساوڪ - گاهہ - چارو

سانپوٻون (۱) رَچ ٻلي مارڻ جا

سانجاڻ (۲) رڌو هڪو

ما لگي (١) ڪليون - ڪليچم گُلقڙ

ما لگهه (٢) مڪان جو نالو

ما ليهه (٣) وطن

مِٽ (٣) رت - نهراءُ - ارادو دستور

مُرُ (٣) ماڻهن جي جاءِ - ڍورو ڪانهن يا ڳاهه جي جاءِ- ڍنڍ (١.٢٨) (٢-٣٦)

مُرڙ (٢) پناهه - دامن - وس ڏمي

مُنيوڙا (١) سنبريل - تيار ٿيل سنڀاريل - يا ڌيل

مُنڪو (٣) سونڪو - ڌپ - اڌڪو (١-٣٥) (١-٣٨) (١١-٣١)

مُنگهار (٣) ڌنار - مال وارا - ڀرارڪي جا ماڻهو

مونڪو (٢) ڌپ - اڌڪو

(١-٣٥) (١-٣٨) (١١-٣١)

مُونگي (١) سونڪ يا محصول وٺڻ وارا (١-٣٨)

سيڙهي (٣) ماڻي

سِينگڙي (٣) سِينگ - ڪمان

ط

طَوُر (١) دستور - اقبال

ڪ

ڪاچو (١) مڪان جو نالو - اُهو ملڪ جو جبل جي وٽ سان آهي (٣)

ڪاڪيان (٢) ڪاڪ مان ڪاڪ مڪان مان

ڪانو (١) مڪڙي ٻڪيءَ جو نالو جو جڏهن بولي ڪندو آهي تڏهن ماڻهي ڇڇندو آهي - ماڻهي جو ڇيڻندو - ماڻهي جو انڙل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪهڙو (۲) ڪچ ملاڪ

ڪرچل (۲) وَلَر - وُگهر - آواز

ڏيجر

ڪليون (۱) ... جا ڪليجا

يا گانئر

ڪنيُون (۲) ميڻيون جڏهن

سڳ ڪُنيڙي وانگي گول

هجن

ڪٺ (۳) ڪٺا - داڻا = اَن

ڪوڏارا (۲) ڪوڏاريون

ڪورا (۱) انگ - ياسخاطري

ڪري

ڪُونج - ڪونجڙي - ڪونجي

(۲) ...ٻورڙيکي هو سياري جي

موسم ۾ سنڌ ۾ ايندو آهي

ڪوهيار (۲) جبل جو ملاڪ -

...ڙو جابلو مڪان

ڪ

ڳڙڻ (۰) آواز ڪرڻ (بانداطي

جي ڦرڻ جو)

گيا (۱) ويا (هندستاني)

گهه

گهاڙو (۲) مهاڻا مڇي مارينڊڙ

ما ميگير (۸۰-۱)

گهنگهر (گهارڻ) (۲) پريشاني -

موا جهارو - غم - ارمان -

ڏکي (۱۳-۱) (۱-۳۱) (۱۳-۵)

(۱۱-۳۱)

گهيڙيا (۲) گهيٽا ...

گهيڙ (۲) ... تڪڙو حملو

ڪام

گهيڙي گهٽ (۰) گهٽ ۽

گهيڙڻي - گاجي يا ڦرٽي ۽

وڏيڻي - ڪليجي ۽ وڏيڻي

ل

لاکو (۲) مڪڙي ذات - ماڻهو

جو نالو جو قوم جو سردار هو

لام (۱) شاخ - ٽاري (۳۲-۱)

www.sindhsalamat.com   books.sindhsalamat.com

لُلو (٢) ٻکي جو نالو

ڻکي (٢) گھوڙي - اکي جي گھوڙيءَ جو نالو

لوڙاٺو (٢) جوڙ - ڏاڙيوال

لوڙيون (٢) جوڙيون - ڏريون

ڻولاڻيون (٣) خوشامديون - منٿون - زاريون

لوٺي (٢) مڪان جو نالو

لوءِ لهوءَ (٢) ذمر بذمر، گھوٽ ۾ گھوٽ

م

ماريجڙو (٣) ماري - شڪاري شڪار ماريندڙ

مانجھانڊو (٣) ۾ ٻارن جي وقت ٿورو آرام يا ڪاڏو - ساعت جو آرام - لحظي جو سکر

مانگرياڻي (١) ڪنڌي ٻجي

ڦاساڻ جي

مالڳري (٣) مولوت

مالڪي (٢) ڪلنگي - دستار مولي

مُعالڻ (٢) وساري

مُهر (١) ڪنڌي جي وڻ جو ڦريا پور - سگو

مُهِ - مُهڙو (١) وڏي ٻجي

مُنڊ (٢) ڏکوئيندڙ - تڪليف سهڻ

مُندي (٢) ماندائي ڏڪ ولوڙڻ جي

مورا (١) مُور

موري (١) ٻن ڪنڌي - ڦٽي

مُوري (١) مُور - اصل - وري ڪڏهن نه

مُهراڻي (٢) نالو مڪان ۽ ذات جو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مهمير (١) ڏک ـ لوهہ جي ڪلي جا جتيءَ ۾ وجهي گهوڙن کي هڪلڻ لاءِ هڻندا آهن

ميڙالو (١) ميڙو ـ گوڙ

و

واڌا (٣) وڌيڪ ـ زيادہ ـ وڌيون

واريون وارڻ (٣) وارڻيون وارڻ ـ ڏيهن مقرر ڪري چڏڻ ـ وارا ٻڌي چڏڻ (ڪير نہ وڪڻڻ ۽ کپائي چڏڻ جا)

والڊا (٢) دانهون ـ واڪا

والپ (٢) ميڪلي جاءِ ـ جهنگ جو وڻاڻ ـ ٻاڻي جو ڊورو

وٽ (٢) ڪنار ـ ڪنڌي ـ پاسو

وٽ (٣) آڙڻ ـ پوسل ـ ربع

وڇ (٣) فراق ـ جدائي ـ ڦوڙائو

وکُر (٣) ٻکين جو ميڙو ـ وکر ـ وکهي

وِهرون ڪرڻ (١) زور ڪرڻ کئي متا هڻڻ ـ زور سان وهڻ ـ آرام ڪرڻ

وهي (٣) لنگهي

ويڇون (٣) فراقي ـ وڇڙيل ـ جدا ـ غمگين ـ ملول

هہ

هاٺو (٢) جور ـ ڦورو ـ مال هڻڻ وارو

هريون (٣) گاهہ واري زمين

هڙون (٢) موڙيون ـ وٽون ـ وسلا

هورا (١) هور ـ فڪر

هير (٣) عادت ـ جنهن گالهہ

ٿي هري وڃجي - اڳيون دستور

٢٦- سر ڪاپائٽي

ا

آڻ (١) ريهي ڪتڻ جي جاء

آري (٢) نياز- منت - زاري

آيت (١) اڻ ڀُت - بي دستور اجائي

اَڇڻ (١) اُٺيل شيءِ - ڪپڙو

اُڊو- اَڊو (١) ڏُٻ - اُڏڪو

اڪڙڻ (١) ڏرو ٿيڻ - جدا ٿيڻ

اڪلي - اَڪلڙي (١) عيبدار- ميري - مدي

اَڪهاڙ (١) اوگهڙ ڪپڙي جو هڻڻ

الائڻ- اولائڻ (١) خالي ڪرڻ لامي جڏڻ

اوچڻ (١) ڪپڙو- ڍڪ - پڇامر (١-٣١-٣)

ب

بارو بار (٢) بار بار - ڏري ڏري

ٻ

ٻهار (٢) ٻاهر

ڀ

ڀڄهرو (٢) ڀنڀٽي

ڀَرَتُ (١) سامان - موجودي - سڀ جو ڀرت

ڀڙا (١) ڪپاهه ۾ گهڏيون - عُقدا.

ڀڙا ڀڃڻ (١) ڪپاهه جون گهڏيون ڪيڏڻ (٣٠-٢)

ڀرڻ (٢) گڏڻ . ملائڻ

ڀڙي (٢) ڪپاهه ۾ سنهڙي گهڏ

ڀِڪو (١) ٻَڪِل جرخو - ٻرالو

ڀِنوار (٢) گهمدڙ - ڦرندڙ

ڀوري مڙهن (١) ذري تائين - لاحظي تائين

ڀَيِ (١) ڀؤ مان - ڊپ مان - ڊجي

ڀيعج (٢) گنيد جا ڏاگي ۾ اجي وجي

ڀيڏي (٢) هٿ يا ڪارائي جو نڪتل هڏو

ڀيرم واري (١) چرخي ڦيرڻ واري - ڪتڻ واري

ٽ

ٽانڊ (١) ٽاچي

ٽُنبا نڊ (١) ڪپهہ کي هٿن سان ذرو ذرو ڪري ڏار ڪرڻ صفا ڪرڻ ٻهائڻ لاءِ

ٽُميان (١) تن مدجهان

ٿ

ٿَسعي (١) تن تندن واري - ڪپڙو جنهنمر لي سؤ تندون تاڃي ۾ هجن

پ

پازي (٢) پاجي - پاجي - پاڻهو غلام (٣٣-١)

پَتشاه (٢ : پادشاه - پاچا

پُڙد (٢) پناڪي بولي - پام پارڻ جا ڪکر وغيره

پَهيون (١) ڪپهہ جو پوليون پيا

پُوٽيون (١) ڪپهہ جا وڙهيل پيا، جي ڪتڻ لاءِ جوڙي رکيا آهي

ق

قُديٺارو (٢) ڪپهہ جي قتيڻ وارو- قتين مان ڪڍيل

ڦنگهه (٢) ڏڪتا

ڦورو (١) سُت جو گولو يا ويڙهو

ڦوروڦولهڻ (١) عيب گولڻ - حساب وٺڻ

جھ

جھورڻ (١) خراب ڪرڻ

چ

چانئٽ - چانٽ - چاوت (١) وير - ڪينو - بدخواهي دشمني - بدنيتي - جهيڙو (١-٣١-١)

چوٽي (٢) جر جو ڪرجنهن مان چرخي جي ٽڪ ٿي لڳي

چڻن پنجن جو (٢) چڻن يا رن ۽ پنجن تنن جو

د

داوُ (٢) گھر - جهان

ڏرُ (٢) اندر - منجهه

ڏلبارڻ (٢) هيو پيرو ڪپهه صفا ڪرڻ - دوبارو تنبڻ يا صاف ڪرڻ

ڏنائو (٢) ڏهاڙو - وڏو ڏينهن

ڏ

ڏانو (٢) ڪبو - ڏنگو - اُبتو

ڏڏي (١) ڏڏ زال - نادان - چٽ - اڻ سمجهه

ڏهرسٽي (١) ڏهن تندن واري ڪيڙو جنهن ۾ ڏهه سؤ تندون تاڃي ۾ هجن

ڏَنُ (٢) ڏانڻ - ڍول - دستور

ڏنُ ڏانڻ (٢) ڪم شروع ڪرڻ

ڏيسار (٢) ڏيساور - ولايت - پري - پرانهون

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏ

ڏُرڪڻ (١) ڏرو ٿيڻ

ڏيڪيون (١) چرخي جي ٽري جو ڏنڊو - ڪالوڙو جهونتي ڪتڻ جو چرخو ٻيهندو آدي

ر

راهڻ (٢) رمجڻ - پُٽ تي پوڻ

رابع (١) خريف ڪان پوءِ جي موسم جڏهن ڪپاهم ٿيندي آهي

رلو راس ٿيڻ (١) ڪپڙو رڱجي ڪڻ جهڙو ٿئي - ڪم ٿيڻ مطلب حاصل ٿيڻ

رڻ (١) آلهو - ماڏر - بيمثل - بهشتي

رلدا روڙڻ يا رهڙڻ (١) جلد ٻڌي مان اٽڪون يا ڳنڍيون کپهم مان ڪيڏي جدڻ -

نڪڙ مان ڪتڻ - ساده ڪتڻ

رُوُ (٢) ميل - لڙو - خيال

س

ساجُ (٢) ساز - ڪاج (٢٨-١)

ماريڪا (٢) جهڙا - برابر - مٽ

ساهڻ (مذ) (١) ڄَرس پڄڻ - ڪرموڙڻ - آرام وٺڻ

سَليم (٢) صحيح سالم - نرم مهربان

سَمَندا (٢) سُمُورا - سارا - سڀئا

سُرُاون (١) سويري

سُود (١) فائدو - نفعو

ص

صَحاب (٢) اصحاب - رسول صلعم جا يار

ق

قِيل مُقال (١) ڌال قيل - گفتگو
ڳالهه ٻولهه

ڪ

ڪاتارِ (١) ڪتڻ واري

ڪاپالي - ڪاپائتي (١) ڪپهه
ڪتڻ واري

ڪاٻو (١) ٻورهيو - ڪتڻ جو
ڪم - ڪاپائڻي جو ڪم

ڪُتُ (١) ڪاتو - ڪاٻو -
ڪتڻ جو ڪم

ڪِتو (١) ڪتيل

ڪتي (١) ڪتڻ سان - ڪرڻ
سان

ک

گاگن (٢) ڌاڙو واڙي جو- کنڌي
لاهڻ وارو

گوري (٢) گوريا ميرو ولايت جا

پناڻ - گوريا ڦيرجا - يعني
مڪرو نڪير

گ

ڳُجھه (٢) چرخي جي وچان جا
ڪاٺي يا ڪنڍي لڳڻي ٿي

ل

لاڪيڙا - لاکيٽا (١) لڪن جهڙا
ماٺيو - چڱا خوبصورت ماٺيو

لُوچڻ (١) مٽيءَ ۾ ٻرڻ - ميرو
ٿيڻ - خراب ٿيڻ

لُوڙڻ ڏيڻ (١) ڳرڻ - ڏاڙا ڏاڙا
ٿيڻ

ليئڻ (٢) ارٽ يا چرخي جو
پاڻو - گول ڦالي

لِمنجهه (٢) سنهڙي تند

م

مالهه (١) ڌاڳو جو ارٽ جي
چرخي جي جوڙاري لڳيل ڏو

آمي ۽ نار جي چرخي جي
ٻالهه وانگي آمي.
مڪڙي (۲) ارت يا چرخي
جو مٺيو
مُلمل (۱) سنهو باريڪ ڪپڙو
مُونا (۱) ارت جون ٻه اُڀيون
ڪاٺيون
مُوُ (۱) گهٽي - حجهي - گهٽائي
زيادتي

ن

نار (۱) زال - ناري (۲۱-۸)
ناڙي (۲) سٽ جي ڏيري يا
ٻاندي جا تڪ مان لهندي
آمي
نبارُ (۱) خالص - نج - پاڪ -
صاف
نياري (۱) نياز - نياز مندي

و

و ال اٽو - وَنا اٽو (۱) دادائي

شادي مبارڪ (۲۱-۱۱)
وَلو (۱) وِيَل - ضايع
وَنوڙو - وِنا اٽو (۱) ڪاروڙيو
ڏيريو
وِڳهه (۱) ڏُکر
وَهُه (۱) عادت - خيال

۲۷- سرپرياتي

ا

اَڙڪ (۱) اٽڪ - عقدو - منسا
صلاح

ت

تعمير (۱) تُعبو وڃائيندڙ -
مڱڻهار

ٿ

ٿيڙيو (۱) مستي - حرڪت -

ناز نخرو - انگل - مٽ - وڏائي

ٽ

ٽاٽا - ٽاٽنا (ا) سڳٽا - ٽلها - خالي (٣٠-٣)

پ

پانهين (ا) پٽ

پاٽيمڪ (ا) موتي (٣٥-١)

پرياڻي (ا) نجر جي گاڏڻ جي راڳڻي - وهاڳ

پڃ (ا) پير

پهاڪ (ا) ميلاپ - وصال

پيٺيدون (ا) پيٺين مڄهان - صندوقن مان

ق

قور (ا) بوءِ - خوشبوءِ

ڄ

ڄُکي (ا) ٻُکَر

چ

چوناٺو (ا) داتا - سخي - جوٽي وارو - اعليٰ درجي جو

چوناٺي چوٽ (ا) پرهر - جوٽي تائين پرهل

ح

حِرفت (ا) ڏاهپ - هشياري حڪمت (٣٥-١)

ڏ

ڏاهر (ا) پانهي

ڏيڪا - ڏيڪا (ا) ٻڪي جي وڄهه جو تنب يا ڪاٺ وجهندا آهن

ر

راڄي - راڄيو (ا) راڄا - راڄ وارو - داتا

www.sindhsalamat.com　　books.sindhsalamat.com

رائڙ (١) سمنڊ

رُڇي (١) راضي ٿي - خوشيءَ مان

رُخت (١) سامان - وٿون

رُواڄهو (١) مڪڙي ذات يا قوم

رُبهاٽو (١) ريڊو - راضي ٿيو

رڦزال (١) بدڪار ماڻهو - بد چال ڪيميا (٣٠-٣)

رِبهڙ (١) ٻگهارڻ

س

سانگ (١) وام - ڊورو - ناڻو وام جو

سُمڙ (١) مڪڙو ماڻهو جو حاتم طائي وانگي مشهور سخي هو

سُڳِڙ (١) لڳڻ - لائڻ - واسطو رکڻ - ملائڻ - نسبت رکڻ (٣٠-٢) (٣٣-٢) (٣٠-٢)

مُگُڙ (١) سڱ - ڪُتو

مُنگيو (١) سڪيو - راضي ٿيو نوازيو - بي پروا

مهُٽ (١) وندر - ورونهن

سيڪڙو (١) سڪڙو - سوالي - احتياج وارو

ص

صُراهين (١) تيلهون - ميالهيون (عربي صره)

ڪ

ڪُٽُ (١) ڪي - ذري

ڪِيري (١) ڪلي - ميخ

ک

کُبُ (١) رز - زاري ڪڙ

کُڙهه (١) دروازو - لنگهه جي جاء

ل

لَٽَ (١) ٿَني ۾

لُٽَ (١) گِهٽو

لَڱُو (١) لنگڙو - مُنڊو

لنگهي (١) لنگڙي جي زال - مُنڊهارِ

م

مُٺَ (١) وڏيون منيون - گهڻا ڏُک (٢٨-١)

مُنڊُ (١) فرصت جو وقت - وڇڙ چارو

مَدَڪُرَ (٢) مردُ - مڙسُ

مُسُ (١) تورو - ذات

مڱو - منگو (١) گهرو (منگڻ = گهرڻ)

مُلهُ (١) مُلان - مُڪان

ن

نُطفو (١) مني ۾ جو قطرو - ماڻهو

جو ٻج

و

وهاڳُ (١) صبح جي راڳڻي ڀرياتي

٢٨ - سر گهاتو

ا

اُنگيو (١) ٺنگيل - قاتل - اُلليو اڙويا رخ ڪيو

اُڏارڻ (١) اُڏار ولڻ

اَڪُٽُ (١) بيشماري - گهڻائي ڳڻڻ کان ٻاهر

اڳهور (١) اونهي ٻاڻي ۾ - ڪُن ۾ - کوهه ۾

اومڙڻ (١) انتظار ڪرڻ - اوسيڙو ڪرڻ

ٽ

ٽُڙيون (١) ٽڙا - ٽڙي ڏون زمينون

ٿ

ٿاڻ (١) ٿاڻو - وقت

جهه

جُهڳا (١) ڀُڳا - ٽڙا

ڄ

ڄاڙُون (١) سمنڊ يا درياهه جون شاخون - ڏوريون

ڄُڪيُون (١) مڇي مارڻ جون شيخون يا سوئا

ڄڃُ (١) ننڍا ٻاٽليء جا ٻاڳا - ڏيڏون (٣١-٨)

س

ساڻي (١) مڇي ڦاسائيندڙ - مهاڻا

مُڳاڻي (١) مائٽي - عزيزي - قرابت - دوستي

مُنيُويون (١) چار سان ٻڌڻ جون لٺيون - رڇ مڇي ڦاسائڻ

ڪ

ڪُلچ - ڪلچي (١) سمنڊ جي ڪُن جو نالو

ڪَندا ڪَڙون (١) ڪنارا ۽ پاسا - ڪپر ۽ ڪنڌيون

گهه

گهنگهريا (١) ڏڪن جا ورايل

گهڻ چاڻ (١) گهڻو جاڻندڙ - عاقل - ڏاهو

گهور ٻيا (١) ٻاڻ شڪار ٿيا - صدقي ٿيا

گهورٻندي (١) مڇي مارٻندي (گهورڻ = مڇي مارڻ)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

م

مالگر - مالگري (ا) مانگرمچ ڪنديي

مالگرياڻي (ا) مهاڻن جي مکڙي ذات

مَعو (ا) زور وارو

مُڪڙا (ا) ميڙيون

مُندار (ا) مُهندار - دلال

مُنگر - مالگر (ا) مانگرمچ سمند جي وڏي مڇي

مُهائين (ا) پهلوان

و

وار (ا) ونر - ويرم - دير - وقت

وَهڻ (ا) واهڙ - درياه

ه

هار (ا) هاري - آهار - آهر - آڏر - ونهيٺي

٢٩- سر سيئهن ڪيڏارو

ا

آبُ (ا) پاڻ

اُبڪڻ (ا) ڊپ ڪرڻ - ڊپ ۾ ڪڙو ٿيڻ

اُبڪو (ا) ڊپ

آرا (ا) ڪلاَ

آڙون (ا) آنڪون - روڪون

اُمرڻ (ا) مٿان وڃڻ - چڙهڻ ڪڙو ٿيڻ

ب

بابُ (ا) پيءُ (باب همدسعاني)

بيٽو (ا) پُٽ (همدسعاني بيٽا)

پ

پُوڻڻ (ا) پُٺڻ - گهمڻ

پ

ﭘﺮ (ا) پُراوا - پيا

پروار (ا) دستور - رسم - عادت

پر - ڪُتب

ج

جاڳر ڪرڻ (ا) ميڙو ڪرڻ
گڏ ٿيڻ

جُنبوُ (ا) گدڙ

ڇ

ڇهاوي (ا) اڪائي ڇپائي

د

دَماما (ا) دهل (پارسي دمامه)

دمالڻ (ا) دَمُ ڏيڻ - ساهه کڻڻ
جي فرصت ڏيڻ

ڏ

ڏاڙِب (ا) ڏاڙهه - بکر - خوائش.

سُڌ

ر

روجهه (ا) ڏڪڙو جانور -
روجهه جونئر

س

سيارڙا (ا) جهنگ جا گهڻدڙ
جانور - مرون - سيار - سيال
شغال - گدڙ

سيهوڙو (ا) ڏڪڙو شڪاري
پکي - ٽرمچي جي مادي

سيهن (ا) شينهن - شير

ش

شڪرو (ا) ڏڪڙو شڪاري
پکي

ق

قرار (ا) ڪراڙو - زور وارو
غالب - زبردست

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

قيصر (ا) شينهن - جانورن جو بادشاهه

ک

ڪاڙهو (ا) آزار - سوزش - درد

ڪرّار (ا) ڪراڙو - زور وارو ڪام ڪندڙ (پارسي ڪرار)

ڪُرهو (ا) ڦڙو (پارسي ڪُرّه)

ڪُرڇ - ڪُريز (ا) پکي جي اها حالت جنهن ۾ ڪنب ڇاڻي نوان ڪيڏندا آهن

ڪُڙهو (ا) پهلوان - بهادر

ڪِلاب (ا) ڪُتا (عربي - جمع ڪَلْب جو) اشارو حديث جو ته الدّنيا جيفتہ وطالبها ڪِلابٌ يعني دنيا ڏوڻ آهي ۽ انهيءَ جا طالب ڪتا آهن (جا ڏسو)

ڪِلو (ا) جنگ - ويڙهه

ڪِهڙ (ا) قيصر - شينهن

ڪُهرو (ا) غريب - ماڻيٺو - ضعيف

ڪيسر (ا) قيصر - شينهن - جانورن جو بادشاهه - ڪيسر جي رنگ جهڙو پيلو

گ

گيوُرُ (ا) هيبت

ڳ

ڳيجهو (ا) ڳجهه - ڏوڻ کائيندڙ پکي

ل

لانجهو (ا) ضعيف - هيٺو - بي همت

لنگهڻ (ا) فاقو - بک

م

ماهه (ا) گوشت - ماس

مَتا (ا) تلها ٿيا - متارا ٿيا

مَدار (١) پروسو - تعلق

مَلاءِ (١) مکڻهان

مَلاء (١) ملهائي - ناموس ڪڍي

ن

ناب - ناپ (جمع نابو) (١) چهڊب - نوڪ - شيلخ - ڀالو نيزو

نا جو (١) ضعيف

نَرِي (١) پير جي نري - ٹنگ

نهِين (١) نر - ڪين (هندستاني)

و

واڪو ( ) رڙ - دانهن

واڳ (١) رسو - نوڙ

واڳ - واڳهه (١) چيتو - شينهن جو قسم.

ولاڙو (١) ڪاوڙيو - همت

٣٠- سر آسا

ا

آچاڙو (٣) چَمِر جي گوٿري

آرانْ (٣) آرڪان - ڀاڻيءَ جي تڪر ڪان

آرو (٢) بيمار - لِهُ

آزَرَ (٣) ڪافر - آتش پرست حضرت ابراهيم جو پيءُ يا چاچو جو ڪافر هو (٣٠-٣)

آڪُڙِڻ (٣) پرڪڻ - ڪرڻ

آنهريان اُجرو (٣) آرسيءَ کان به زياده صاف

اِبْتِدا (١) شروع - مهڙ (ضد انتها)

اُبهين (٣) بچين

اِبْليس (٣) شيطان

اُپيندي (١) بيهندي

اِثْبات (٣) ثابت جاڻڻ -

زبان سان اقرار ڪرڻ (نفي جو ضد)

ا...ه (١) ڏس - نهار - سمجھ

إحاطو (٢) حد - چوگردي پٽ آسرو پناھ

آڏورو (٢) اڏ ڏؤتي - اڏ ڪرتي

أرٿ (٢) ڳالھ - مطلب - مضمون

أرداس (١) عرض - سوال

أرڪ (٢) بيزار - بيوفا

إسلام (٢) مسلماني - خدا کي تسليم ڪرڻ (ضد ڪفر)

اَسين ۽ آءٌ (٢) اهنڪار - مني - خودي - انانيت - خود بيني

أشهَدُ (١) شهادت جو ڪلمو - يعني أشهدُ أن لَا إلٰہَ إلّا اللّٰہُ وَ

أشهَدُ أنّ مُحَمّدً عبدہٗ و رسولہٗ يعني آءٌ شاهدي ٿو ڏيان تہ خدا هڪڙو آهي ۽ مُحَمّدَ سندس ٻانهو ۽ رسول آهي

أَلتِيمُ (٢) ڳجهي رکيم - لڪايم (ضد سلتيم)

أَلّذِين آمَنُوا وَكَانُوا يَتّقُونَ (٢) قرآن مان (سورہ ١٠) يعني اُهي جن ايمان آندو آهي ۽ جي پرهيز ڪندڙ يا ڊڄندڙ آهن

أنَا عَبْدُ (١) حديث يا عربي قول يعني آءٌ ٻانهو آهيان

إنّ أولِيَائِي تَحْتَ قَبَائِي لَا يَعْرِفُهُمْ غَيرِي (٢) يعني تحقيق منهنجا اولياءَ يا دوست منهنجي قبا جي هيٺ لڪل آهن مون کان سواءِ ٻيو انهنکي ڪو نہ سڃاڻي ٿو

انتها (١) پڇاڙي - آخر - نهايت (ابتدا جو ضد)

آڱڪ (٣) ضوا - ٻت جا پاڳا

اوسا (٣) سڪا

اُون (٣) ياد گيري - اڻ تڻ

ب

باب (٣) ڪتاب جا ڀاڱا - دَر - حڪم - رستا

بازي (٣) ٺڳي - دغا - منافقي

ٻَهري (١) مڪروشڪاري پکي جو مادي آهي - باز

بصيرت (٣) اندر جي روشني دل جي اک

بُن (٣) بنياد - اصل - پاڙ - نهايت

ٻيراني (٣) ويراني - لاحاصل بيمعنائي - خراب

بيحد (١) بيحد - بيشمار

بيما (٣) ڏسندڙ - روشن (پارسي)

ٻ

ٻارونا (٣) ٻارڻا ڪپڙا - ٻارڻي وهي

ٻڙڪ (٣) ڏرو - دانهن - اڪا

ٻُونڻ (٣) ٻڌ ڪرڻ - ٻورڻ

ٻوجهه (١) عقل - سمجهه - خبر واقفيت

ٻٽي (٣) ٻٽي اڪيون

پ

پت (٢) تڪيو - ٽيڪ - پرسو

پَرپور (٢) گهٽو - پرپل - پر

پري (٣) پوجو - مٽي تي ڪٽڻ جو ٻار

پڀيما (٣) اکين جا ڪوپا - اکين جيرن جا پون يا خانا

پُيُيُون (٣) اڪيون - جَهيون- وجاريون

پئيون (٢) گوڙهن سان ڀريل اکيون

پير (٣) ڦيراءُ - موٽاءُ

ت

تُب (٢) تڏهن (هندستاني)

تحصيل (٣ علم حاصل ڪرڻ

تعظيمان (١) تعظيم ڪان - تعظيم ڏيڻ ڪان - ڪنهن جي ادب ڪرڻ ڪان - تعظيم جي ڪري (٣٠١ ١)

تغيري (٢) تغير- ڦرڻ - مٽجڻ مٽڻ

تِلڪُ (٢) سينڌر جو ٽڪو جو هندو پيشاني تي ڏيندا آهن

تواضع (١) نياز- نماڻائي - نهچائي

ٿ

ٿڪ هَٽڻ (٢) اجلائي جهڏڻ - ضايع ڪرڻ - برباد ڪرڻ

پ

پاڪي (٣) پاڪائي - پاڪيزگي

پالهو (٢) خالي - پچيل

پاهُ (١) ڪپڙنکي رنگ ڏيڻ کان اڳ مصالح لائڻ

پاهُت (٢) صلح - ٺاهه - اتفاق محبت

پُت (٢) واعدو - انجام - ويساهه

پتر (٢) هند - وهڻ جي جاءِ

پراهڻ (٣) پهرائڻ - ڏڪائڻ

پُنُ (٢) پچاطي - نهايت

پَهرڻ (٢) پرچي راضي ٿيڻ

پي (٢) دوست - محبوب

www.sindhsalamat.com   books.sindhsalamat.com

ھيرِ (٣) ھيرتي - رستي تي

ڦ

ڦالڪ (٢) ڪل تاري (٣٢-١)

ڦُوڪي ڏُوٺي (١) چنڊڻ ڦوڪڻ مان - ٺنڊ ٺوبي ڪرڻ مان - جگن ڪپڙن رکڻ مان

ج

جُب (٢) جڏهن (هندستاني)

جُرُڪجُر (٣) جگو ٻاٺي توڙي خراب ٻاٺي - جگو ٻاٺي آهي خدا جي محبت ۾ ۽ سندس دپ ۾ روئڻ ۽ خراب ٻاٺي آهي دنيا جي لاءِ ۽ اُنجي تعلق لاءِ روئڻ

جُل (٢) جهل گهوڙي جي - ڏڪ

جوڙوهي (٢) جهان ملي جلي جهان جي جوڙ ملي - حاج لٿي

جِبين (٢) جيئڻ - جهڙيطرح

جُٽيو (٢) ڏاڍو جو ملند و ڏڪيد دا آهن

جهہ

جهانگي (١) جهانگيڙا (٥) جهنگ جا رهاڪو

جُهل (٢) گهوڙي جي مٿان وجهڻ جو ڪپڙو - ڏُڪُ - ٻاهر

جُهڙ (٢) ڏُڏ - مهي - لسي

چ

چِڙي (١) جهرڪي - ننڍڙو ٻکي

جُهنبَ (١) جُنبَ - جهنب (هندوستاني جونءِ) (٥٣٠-١)

چ

چُاڪُر (٢) دنيہ - تا سگهي ٻاٺيءَ

جي ڏوري - سيٽا ۽ - سٽيءَ (ڇا ڳل = ٻڪري)

ح

حضوري (٢) حضور جو - خود خدا جو

حقانو (٥) حق جي ڳالهه - حق کي پهچڻ - حق ملڻ

حقيقي (٣) سچو - حقيقت جو عشق حقيقي (مجازيءَ جو ضد)

حوصلو (٣) طاقت - قوت - زور - عقل - هوش - جرأت

د

دردباني (٢) دردواري

دَرَڪَ (٣) سمجهه (درڪ ڪرڻ - سمجهڻ)

دلگير (٢) غمگين - ملول

دَنبورو (٢) وجائڻ جو ساز - سرندو - طنبورو

ڏوبيناني (٢) ٻه ڏسڻ - بيائي دوئي

ڏ

ڏِکر (٢) ڏيکر - هندڪي شاديءَ جي رسم - سينگار

ڏنُ (٢) نذرانو - محصول - (٣٥-١)

ڏونرا (٢) ڪرڙ جو ڦر ڪنهو جنکي ٻڪي ڪان ٻوءِ ٻڪا جوندا آهن

ڏوٽ (٢) ڏمر - ڪاوڙ - ڏکر غصو (٣٤-١)

ڏوڪاهي (١١) ڏکر ٻر - ڏکيائي ٻر - سُڃا - ويران

ڏهيُون - ڏيون (٥) تندون - چنل ڏاڳا (٣١-١١)

ر

رائي (٢) راءِ - مرضي - رستو

گذر - راھ

رلي راتِ (٣) توروزي رات - ذروزي رات

رُچندو ن (٢) رنگبيون ارچڻ = رنگڻ)

رُچڻ (٢) رگون رچڻ = رگون درست ؛ برابر ٿيڻ - بدن تندرست ٿيڻ

رُخدو (٢) تنگ - سوراخ - عيب جي جاء

رُمندڙي (١) ھلندي - لنگھندي

روشن (٢) ظاھر - پڌري

رئي (٢) ڏُزَ - لَٽَ

رېتو (٢) ڳاڙھو ڪپڙو

س

ساچاري (٢) سچا ڻڻ واري - سچاڻندڙ - واقف

ساز (١) سامان - اسباب - حال

احوال - چڱي حالت

سالڪ (٢) سلوڪ وارو - طريقت تي ھلندڙ

ساليھڻ (٢) ڏسڻ - زيارت حاصل ڪرڻ - دلبر ساڻيڻ

سپڄڻ (٢) رھڻ - ماپڻ - سمائجڻ

سجود (١) سجدو - سرجھڪائڻ

سَرافڪندگي - سر افگندگي (٢) متو ھيٺ جھڪائڻ - ڪند نوائڻ - نياز - تواضع شرمندگي

سَرپر (٣) ڪن جي ڳالھ - سُس قس - ڳجھي ڳالھ

سروان (٢) سروجي وڻ ڪان -

سَلعيم (٢) ظاھر ڪيم - پڌري ڪيم - ڏسيم

سَماجو - سما جوڳ - (٢) ميلاپ اتفاقي ملاقات

مونڻ - مونڻ (٢) سوي ڪرڻ ڏسڻ - اختيار ڪرڻ - پسند ڪرڻ

موجهه (١) ٻول - چڪاس - جانچ

مُولهاريڙن (٣) سهڻيون - موچاريون

مُونيڙ يا لعي مُنهڙو ٣) سڀ ڪان ڀر سهو ننڍڙي سڀ ڪان ڀر سنهڙو

مُهاڳيون (٢) وڻن - پسند اچن

مُهائي (٣) روشنائي - سوجهرو

مياهي (٣) ڪارنهن يعني دل جي ڪارنهن

ميهرت (٢) عادت

ميل (٣) سچائي - سُپَت - همت - سڌيا

ش

شرڪ (١) ڪفر. مشرڪ تيڻ خدا سان ٻئي ڪي شريڪ ڄاڻڻ - ٻائيوارو - شريڪ (٣٠-٤)

ص

صحت (٣) تندرستي - ڄڱيلائي

ظ

ظَنُّ (٣) شڪ - گمان

ع

عالِمُ (١) (٣) علم وارا - ڀڙ ڀيل

عَبُدُ (١) بندو - ٻانهو

عَجِّلُوابِالتَّوبَةِ قَبلَ اَلمَوتِ (٣) حديث - مرڻ کان اڳي توبهه ڪرڻ جي تڪڙ ڪريو

علت (٣) بيماري - علامت

عِلّتي (٤) علت وارو - ناپال - بيمار - عادتي

عَاي لّصباح (٢) صُبح جو - وير فجر جو

عُيان (٤) ظاهر - پڌرو

عَينڪ (٤) چشمو اکين ۾ وجهڻ جو

غ

غار ٿيڻ (٣) گم ٿيڻ - ڪڏ پوڻ

غِيبتي (٣) غيبت يا گلا ڪندڙ گلا خور

ف

في الله (١) الله ۾ - يعني فنا في الله يا فاني في الله يعني الله ۾ فاني يا گم يا محو ٿيڻ

في الحقيقت (٣) درحقيقت حقيقت ڪري

ق

قاعدو (١) قعود يا قعده - نماز ۾ ويهڻ

قضا ٿيڻ (٣) فوت ٿيڻ - ضايع ٿيڻ وري نه موٽڻ

قيام (١) نماز ۾ بيهڻ

ڪ

ڪاج سڌو م (٣) ڪم ٿيوم - مطلب حاصل ٿيوم

ڪام (٣) لَٺ - لڪڻ

ڪانگان (٢) ڪانگن کي

ڪاني (٣) تيلي - سرائي

ڪاڻ (٣) حرڪت - حساب

ڪاياڻون (٣) جسم - بدن - بُت

ڪِبيرُ - ڪِبيرا (٣) وڏا گناهه

(عربي - ڪبيرہ ضد صغيرہ
جو)

ڪَنا (٣) ٻڪا - رَڪ - ڏاڍا

ڪَتُر (٣) ڪڪر - ڪکر -
مٽي

ڪثافت (٣) گرائي - ٿلهائي
گدلائي - گندگي

ڪَحل (٢) سرمي جهڙي شيءِ
جا ڳالون اکين ۾ وجهندا آهن

ڪڙا وجهہ مَ وات (٣)
منهنجو وات ڌر وانگي
بند نہ ڪر - ڳالهائڻ کان
منع نہ ڪر

ڪفن (٣) ڪپڙو جنهن ۾ مئي
ماڻهوءَ کي ويڙهي دفن ڪندا
آهن

ڪلمہ گو (٢) ڪلمو پڙهندڙ -
ظاهري مسلمان

ڪور (٣) انڌو (پارسي)

ڪيڙو (٣) ڪيئن - ڪيئن

ڪيڙي (٣) ڪهڙي -
ماڪوڙي

ڪِين (٣) ڪي ڪين - نيستي
نابودي

ک

کارِيُون (٢) شور واريون - چڙ
مان - ترش ٿي سان

کُتيُون ڪين کسن (٢) اکيون
جي محبوب ۾ نظر جمائي
بيٺيون آهن سي اُتان نہ
هٽن ۽ نظر نہ پاسي ڪن

کُپر (٣) مکڙي قسم جو زهري
نانگ

کُو (٣) غير واقف - نا محرم
دشمن - رقيب - شيطان

کُراٻون (٣) خرابيون - دشمنيون

کران وجهہ مَ وات (٣) کرن
يا خراب ماڻهن جي وات ۾

مُهنجي ڳالهه نه وجهه يعني
ڳجهه نه ڏسين

ڪڙا وجهه م وات (٣) مُنهنجي
وات ۾ پٿر نه وجهه - مُنهنجو
وات بند نه ڪر- ڳالهائڻ
کان منع نه ڪر

ڪُڙڻ (٢) جڙڻ - سڙڻ - روئڻ

ڪيڇرو - ڪيڇر - ڪيڇل (٢)
تڪليف - درد سري - ڏکر

ڪيل (٣ اسرار الهي - غيبي
نظارو

ڳ

ڳت (٢) ڳالهه ڳت = ڳالهه ٻولهه
ٻاڇا ڳاڇا - خبر چار

ڳيڙ ٻٽي (٢) ورتي - ڳنڍي -
مٿ ڪئي

ل

لا حد (١) لامڪان - حدَ کان
ٻاهر - اُها جاءِ جا حد يا مڪان
کان ٻاهر آهي

لاشين (٣) عيب - ڏوهه - قصور
محتاج

لا يَعرِفهُم غيري (٢) حديث
جو ٽڪرو - مُنکان سواءِ هنن کي
يعني اوليائن کي ٻيو ڪو نه
سڃاڻي - ٻهريون ٽڪرو مٿي
آيو آهي ان اوليائي تحت
قبائي - يعني منهنجا اوليا
منهنجي قبا هيٺ آهن

لڄاڙو (٣) لڄي ٿيو - شرمندو
ٿيو ٿڪو ليو

لِڪ لِڪوٽي (٣) ڇوڪرن جي
راند جنهن ۾ ڪڙ لڪي ؛
ٻيا ڳولين - تمام ڳجهي طرح
جيئن اُنهي راند ۾ ڪندا
آهن

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (٢) قرآن مان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(١١٢- سورة) نڪي الله جھڙي
ٿو نڪي ٻاڻ جاٿو آهي-
(١-٣١-٨) (٥-٣-٢)
لوري (٣) ڏانگهه- ٻـڪ- اُڪير
تير- ڪمان
لوهه (٣) لوهه جو ڪمان - تير
لُڏا (٢) وڃيا

م

مام (٣) خبر- راز- ڳجهه-
حقيقت
مامرو ممدِ ٿي (٢) وڌمڻ -
تڪرار ڪرڻ - پاڻ ۾ الڪڻ
ماهِرُ (٢) واقف - قابل -
اُستاد
مجازي (٣) عشق مجازي -
ظاهر جو عشق (حقيقي جو ضد)
مجازيئڙيون (٣) مجاز يا ظاهر
ڏسڻ واريون- يعني اکيون
مَحرُومُ (٢) نا اميد - نا مراد

محفوظ (٢) حفاظت ڪيل.
مدُّ (١) ڊگهائي - لمبائي
معبود (١) عبادت جو لايق -
الله - ڌڻي
مُمازِڻ (٣) هٿ لائڻ - مڙڻ -
زور ڏيڻ
مُدڇهارا (٢) اندر جو اندر
مُٺيارو (٣) ٻڻ وارو نانگ -
ڪاريهر
مُوسيٰ (٢) حضرت موسيٰ عليه
السلام جو وڏو نبي هو
مُيَا (٢) رحم - مهرباني
ميڇون (٣) اشارا - اُهڃاڻ

ن

نراانا نيرااا (٢) نڪر ۾ - نڪيا
صبح جي ڪاڏي يا ناشتي ڪان
اڳي

نائهوُدي (١) نيستي - نياز - نماڻائي

نِوالا (٢) لقما - گرنهن

نوچ (٢) نوڙت - نياز - نماڻائي

نُوٽڪ (٤) هندي - حساب - ڪندو - دفتر

نيران (٢) ناشتو - نيرن - صبح جو اول کاڌو

و

واجهائيان (١) واجهائڻ کان - ٻنڪڻ کان - طلب ڪرڻ کان - عرض ڪرڻ يا ٻندگي ڪرڻ کان

واڪان (٤) وس کان - وسان

وٽر (٣) هيڪڙائي - هڪ

وُجهه (٣) مُنهن - صورت - شڪل

وِرُد (١) وظيفو - جيڪي ٻهرايل وقت تي وري وري پڙهجي

وَناهڻ (٣) ونهه ۽ وهارڻ - پرڻائڻ

وِنگيُون (٢) ڏنگيُون

وَنيُون (١) اکين جي تارن ۽ جي ماڻهو ڏسبا آهن - (پارسي مردمڪ چشم)

وَهپوڻ (٢) وڙهڻ - نرسيجائڻ پيچيا ٿيڻ

ويچون (٣) ذرا ذرا - پرزا پرزا - جدا

هه

هَچارو (٣) ڀاڀي - خوني

هَماري (٣) اسانجي - منهنجي (هندستاني)

۳۱- سُر ماروئي

ا

آراڙ (٦) وطن - وطن جو گوڙهوڙ وڙهه

آراڙي (٦) ڏُت

اربهري (٨) جاري - وهندڙ

آماروس (٩) سندس آسرو- سندس آسري جي جاءِ

آکرڻ (٢) جوڙڻ - آڪڻ

آڳٽي (٨) قابو ڪئي - بند ڪئي

آل عمران (١٠) قرآن جي (٣) سوره يعني عمران جو اولاد يا قوم

آنهن (٨) ڪوهن جون حوضيون يا کيل جانورنکي پاڻي پيارڻ لاءِ

آهر (٧) آسرو

آبَاٽا (٦) بيءَ جا مائٽ - ترنهه خويش - مائٽ مٽ

اِبر (٦) ٺڪي سبڻ جي

اَپاريا (٨) واندا ناهن - فرصت جو وقت نه اٿن - گهٽا اپار- بي نهايت

اجهوڪا (٧) اپرا - ضعيف

اچائي (١١) تعريف - ساراهه ناڻو ناموس - صفائي - ست پاڪدامني

احزاب (١٠) قرآن جي (٣٣) سوره - معني جماعتون

احقاف (١٠) قرآن جي (٤٦) سوره - معنيٰ مٽيءَ جا ڍير يا ناس ٿيل شهر

اِذَا جاءِ (١٠) قرآن جي (١١٠) سوره (نصر) جا پهريان لفظ - معنيٰ جڏهن آئي

إذَا زُلْزِلَتِ (۱۰) قرآن جي (۹۹) سورة جو پهريون لفظ
معنيٰ جڏهن زمين ڏبي

اُرداسڻ (۱۱) عرض ڪرڻ - منت ڪرڻ

اَرْغچ (۷) مکڙي قسم جو عمدو ڪپڙو

اَرْمق (۷) مکڙي قسم جو ريشمي ڪپڙو

اربهري (۸) بي رلاءِ - ٿر ملڪ - ريگستان

اَڙانگي (۱) ڏکيو - زور سان رنج سان

اِسم (۷) اسم ذاتي - خدا جو خاص نالو

اَسِير (۳) قيد پاٽي - بند ياٽي

اَعرابي (۱۰) عرب جا ماڻهو - عرب جا جهنگلي ماڻهو

اَعْراف (۱۰) قرآن جي (۷) سورة - معنيٰ بهشت ۽ دوزخ جي وچ وارو مڪان

اَگوندرا (۱۱) گهڻا

اَڳانهن (۸) پري

اَڳِيائي (۹) پيٽ پريل نياڳي - ٻڌي

اَلَّذِيْنَ کَفَرُوْا (۱۰) قرآن مان يعني اهي جن ڪفر ڪيو يا ڪافر ٿيا

اَلْمَا رُنَصِيْبُ الْعَاشِقِيْن (۱) عربي قول - يعني ما هر عاشقن جي قسمت ۾ آهي

اَمَانا (۱۱) ڏکيا - بيمانا - خراب حال ۾ - ڏولاڻي جا

اَمَانَ (۳) امانت

اِنَّا فَتَحْنَا لَکَ (۱۰) قرآن جي (۴۷) سورة (محمد) جا پهريان لفظ - معنيٰ تحقيق اسان توکي فتح ڏني

أَنْبِيَا (١٠) قرآن جي (٢١) سوره - يعني نبي

أَنْفَال (١٠) قرآن جي(٨) سوره معنيٰ اُت جو مال

أَنگ (١١) بدن - جثو بت

اِنَّ مع العُسْرِ يُسرا (١) قرآن (٩٤ سوره مان) تحقيق ڏکن سان گڏ سکر آهن

اوبڙ (٧) ڏکڻ

اَوْر (١١) زور

اَوْصَاف (٣) وصفون - گڻ

اُولٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّة (١٠) قرآن (٢ سوره) مان - يعني اُهي آهن بهشت جا حقدار يا رهاڪو

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيم (١٠) - قرآن جي پهرين سوره مان - يعني ڏيکار اسانکي سڌون رستو

أَهْل (٧) ماڻهو - پور - ٻڌو

ايرپير (٢) اچڻ وار ؛ ڦيري ڪرڻ وارو

ايلچو (٧) ڏڪڙي قسم جو جو ريشمي ڪپڙو

ب

باري (١٠) اي باري تعالايٰ - اي خدا - ڳرو يا سڃت (ٻنڌ)

بافتا (٧) مشهور سٽ جي ڪپڙي جا قسم

بخمل (٧) مخمل - مشهور ريشمي ڪپڙو

بدانيڻ (١١) معاف ٿيڻ - موڪلاڻي ڪرڻ - گرتي وڃڻ - (وداع)

بَدوي (١٠) عرب جا جهنگلي ماڻهو - جهنگلي عرب

بَرّ (١٠) (عربي) ڪٽڪ

بِريان (١٧) ٻِڳل

بَقر (١٠) قرآن جي (٢) سوره
معنيٰ ڳئون ڏاند

بَكَتَ الْعَينين في هَوا ت

دماً (١)　　يعني ٻئي
اکيون تنهنجي محبت ۾
رت ٿيون روئن

بَکلبون (٦) پريون - گڏيون

بَني اِسرائيل (١٠) قرآن جي
(١) سوره يعني اسرائيل يا
يعقوب جو اولاد

بي باڪ (٣) بي ڊپا

بِير (٨) کوه (عربي)

ٻ

ٻاٻاٽا (٥) ماڻت

ٻاڙو (٩) ڪاروباري - سمنڊ جو
باطي

ٻاندڻا (٧) رڱيل ڇميون

ٻه ٻڙي (٩) سَب، جو اهيکي
ٻه ٻڙ ٿيندڙا آهن

ٻري (٨) ٻڄهي - ٻڏڻ ٻراجي

ٻِڙو (٤) ڪَپهه جو ذرو - ٻڄو
ڇِٽ - ٻداهر

ٻهڙيون (٥) لوهه جون ڪڙيون
پيرن جا زنجير

ڀ

ڀاروڙي (٥) ساهيڙي - سرتي
اُن جو ڪپڙو - ڪتي

ڀاڳيا (١١) مال وارا - مالدار

ڀاڻ (١) جاء - رهڻ جي جاء

ڀري (١) موتي

ڀيڄي (١١) هڪ ڄيڏي - سرتي
شريڪ

ٽ

ٽَاڪُل (١٠) ڪاٿڻ (عربي)
ٽَبَارَ- ٽَبَارَڪَ (١٠) قرآن جي
(٦٧) سورة (ملڪ جو پهريون
لفظ - معنيٰ برڪت وارو
ٽَبتْ (١٠) قرآن جي ١١١)
سورة (لهب) جو پهريون لفظ
معنيٰ ڀڳو
ٽڳڻ (٨) جيڻ - گذارڻ
ٽَليُون (١) ٽَڙ جون ڏوريون -
پٽن جي وچ ميلساميون
ٽَمر (١) کجور- کارڪ- کڄل
(عربي)
ٽَنُ (٥) تنگ - سوراخ
ٽَنگَ (٩) تڪليف - اُڃ -
اوسو
ٽَونهه (١) قرآن جي (٩) سورة
ٽُور (١) فصل يا ٻوڪر جا وري
وري ٽٽي

ٽور (١) مڪ جهڙي
ٽهوارون (٥) ليڙون - ٻُرزا ٻرزا
ذرا ذرا
ٽيُون (٩) حلوائن جون ٽيون -
طعام ترڻ جون ٿمون

ٿ

ٿاريڪ (١) ترجا رما ڪو
ٿاڪُ (٢) جاء (١٣-١١)
ٿوڪ (٧) (٨) ڪم جي شيء -
مطلب - مقصود - مراد - مدد
موسم - مدائتو ميوه

ٺ

ٺُبڪ (٦) ٺُبڪڙا - ٺبڪڙا
(٦) چليون - ٺبطيون -
ٺبٽا
ٺسَ (٢) ڏڳهه

پ

پاچاهي (٦) پادشاهي

ٻاڙڻ (٦) برابر ڪرڻ - مٽ جاڻڻ

ٻاڪي (٣) ڇتي - ٻنڙي

ٻال (١١) ڪَکَ جنهن ميور رکي ٻڇا ئيندا آهن - ننڍو ٽُنبو

ٻاهي (٣) ڇتي - ٻنڙي - ٻاڪري - جهڻ ٻا لسي

ٻنڙڻ (١) ٻکيڙڻ - وڃائڻ

ٻَٽ ڇير (٧) ٻٽ جا ڪپڙا - ٻٽ ٻنمهر

ٻِهون (٨) ڪڙي قسم جو گاهه ڪڙو جهنگلي ميوو

ٻرالهي (٦) ٻري - دور

ٻُرهين (١٠) ٻُهرين - ڍڪين (ٻهرڻ)

ٻريانءُ (١) ڏَسُ - اُهڃاڻ - نشان

ٻُڙان (١١) برابر اچان - ٻوري ٻوان

ٻُسي (٢) ڪرڙ جو ٻُور ٻا گل

ٻَڪ - ٻَڪا (١١) ڪرڙ جو ٻڪل ميوو ٻڪل ڏونرا - ٻڪل

ٻلُرُ (٣) ميٺهن جو ٻاٽي - ٻارو

ٻَنُ (٢) ٻردو - امن

ٻَمير (١) ڪڙي دوا - ڪڙو جهنگلي ٻوڙو ٻا وڻ - ٻاٽي

ٻُوڄ (٨) مٿو - گهٽو - جهڄو جام (٣١-١٠)

ٻوڇي (٣) ڏنگو - ٻوڇي مذان = بدروئي - خراب منهن

ٻولڙيون (٨) ڦولڙيون - ڇيٽا

ٻيڪڙا (٥) ٻيرن جا ڪڙا - ٻير ڪڙيون - ڪڙا جي ٿيدين جي ٻيرو وجهندا آهن تنکي ٻير ڪڙيون چوندا آهن

ٻيٺڻ (٦) ٻيهي ڪپڙي کي ڪلف ڏيڻ جي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ق

قُرهَہ- قرهو (٣) ڪڙي قسم جو جهنگلي وڻ يا ٻوڙو- ٻيس يا ڪنهي جا ٻن

قُطُ (٦) سنگ - گهات - ٻير جو ٻب

قوڪ (١٠) قوڳ - اوگهه سوگهه - ڦٽي - ڪچرو

ج

جَاثِيهٗ (١) قرآن جي (٤٥) سوره - معنيٰ اونڌو يا گوڏن ڀر

جالو (١) زاري - نيزاري

جَفَّ الْقَلَمُ وَمَا هُوَ كَائِنٌ (١) قرآن مان - يعني جيڪي ٿيڻو هو تنهنجي لاءِ قلم وهي ويو

جُنبُ (٨) جَسم - عمر

جُنڊا (٨، وار - زلف

جنهنڪر (٩) جنهن ڪان

جورِ (٣) زور سان

جُوعْ (٧) بُکہ (عربي)

جِيانَين (٨) لذت سان - عيش عشرت سان - خوش

جِيوَ (٥) جيئڻ

جهہ

جَهبَ (٨) ڪنڌي - ڪنارو گهوٽ جو نالو

چ

چانڪ (١) يانيم تہ - جوان ڪ جانم تہ

چائيان (١١) جوائيان- جوائي موڪليان

چِڪنڊڙا (٦) طوعًا ڪرهًا-

خوشيءَ سان زور سان - بکهر ڇڪائيندا يا گا ڙيندا

چيڙهه (٢) گندگي - گدڙو - ٻڇي سان ڀريل

ح

حُبّ الوطنِ مِنَ الايمان (٩) حديث - يعني وطن جي محبت ايمان آهي

حِجر (١٠) قرآن جي (١٥) سورة معنيٰ پهڻ

حُجرات (١٠) قرآن جي (٤٩) سورة - معنيٰ حجرا يا ڪوٺيون

حم (١٠) قرآن جي (٤١) سورة ۽ گهڻن سورن جي منڍ جو لفظ

حَمد (١٠) يعني الحمد - قرآن جي پهرين سورة جو پهريون لفظ - سورة جو نالو فاتحه آهي

خ

خُرما (١٠) ڪارڪ - کجور (پارسي)

خِلاف (٩) ڪوڙ - مخالفي - ڪُرٻت

د

دُخان (١٠) قرآن جي (٤٤) سورة - معنيٰ دونهون

ڊ

ڏُٻر (١) (٢) ڏٻري (٥) گودڙي - رلي

ڏلاءُ (٧) ڏُئار - ٻُڌ

ڏَڻ ولدي (٩) ڏڻ وارا - مال وارا

ڏَنُ ولدي (٩) دولتمند - ڏن وارا

ڏيرِ (١٠) دلاسو - تسلي

ڊ

ڊيهي (١) ڳڌ جڻ جو واعدو - ملڻ جو انجام

ر

رانڙ (٨) ڍل - محصول

رُجهڻ (٣) خوش ٿيڻ - پسند ڪرڻ

رَعْد (١) قرآن جي (١٣) سورة معنيٰ گوڙ

رُوم (١٠) قرآن جي (٣٠) سورة جو نالو - شهر جو نالو

رُوء (٣) منهن - حسن - سونهن

ريت (٥) ريتا - ڳاڙها بوڇڻ

ز

زُخْرُف (١٠) قرآن جي (٤٣) سورة - معنيٰ سون

زُمر (١) قرآن جي (٣٩) سورة معنيٰ جماعت

زير - زيريون (٥) زبر ڪريون لوهه جون جي ڏيدين کي وجهندا آهن (١٣-١١)

س

سانئِيڪا (٨) ڪوهه

سانڌوئي (٥) (٨) چار جا وڻ - چاريون

سانبي - ساليپڙا - سالبيڙا (٥) (٦) (٨) سنيا ليند ڙ - مائٽ - وارث

ساهي (٣) چڪي - ڪشي

سائون (٨) هڪڙي قسم جو جوان يا ڏُٿ

سَبَا (١٠) قرآن جي (٣٤) سورة جو نالو معنيٰ شهر جو نالو

سَبِح (١٠) قرآن جي (٥٧) سورة (حديد) ۽ (٥٩) (حشر) ۽ (٦١) (صف) جو پهريون لفظ معنيٰ پاڪ آهي

سُبرائُن (١١ ڏاڍايون -

سُتَ (٨) ستيا - همت

سُتي (٢) (٨) ستيا واري زال - ايماندار زال

سِتائون (٨) ستون - رتون - جوڙجڪ

سُنجهڻ (٥) پيدا ٿيڻ

سُنڀي (٥) نپجي - پيدا ٿي - بالاجي وڏي ٿي - ساماڻي -

سجده (١) قرآن جي (٣٢) سورة - معنيٰ مٿو جهڪائڻ

سُڄاڻي (٥) سچو رهڻ - پوري رهڻ - تحقيق

سُڌير (٨) سياڻا - ڏاها - خبردار

سُراهيون (٨) سرهايون - خوشيون - دلاسا

سُرڻ (٩) لاش - مڙهه - بدن

سَسا (٥) گهيٽا

سڪاج (١١) وڙ وارو - لائق

سُکَر (٥) چڱا - ڀوڄارا

سگهڙو (٧) سگهو - ڏاگهو - گهاڻي

سلڪ (٧) (١١ سَنگت - جماعت سلسلو - ڏاگهو

سَماڻي (٨) ماڻائتي - مانَ واري

سنجهڻ (٨) ناهڻ - تيار ڪرڻ نچوئڻ پاڻي ڪيڻ

سنگهرُون (٣) زنجير

سُوايا (١١) گهڻا

سُوايو (١١) سُڪارو - سڪيو ٿيو

سوڻا (١١) انجام - اقرار - وعدا

سُوِلَ (٣) موچارائي - سود - فائدو

www.sindhsalamat.com　　books.sindhsalamat.com

سُومرو (١) عُمر سومرو جنهن
ماروئي ني هئي

سُوءِ (٣) ماتم جا ڪپڙا - غم جي
رسم (پارسي سوگ)

سُهڪي (٤) سُڏڪو

سُهُم (١١) سهڻون - جهڙيون -
ايذا - طعنا - مهڻا

سُهڻو (٨) خواب - سپنو

سِيارُ (٨) هڪڙي قسم جو
گاهه جو ڏٿ وانگي کائيندا
آهن

سيبا (٢) توبا - ڳنڍ

سيٺ (٨) رَسا

سِيڏائي (٥) سڪائي

سِيرُ (٨) سيل - سچائي - ستيا
سپت - اگهوڙو وقت

سِيلهتي (١١) سيل واري - ستيا
واري - امن ۽ همت واري -

سيبوڻ (٢) پوچڻ - سيوا ڪرڻ

سِيهو (٧) شيهو - مشهور ڏاڙو

ص

صَغير (٤) ننڍا گناهه (عربي
صغيره)

ط

طس (١٠) قرآن جي (٢٧) سوره
(نمل) جو پهريون لفظ

طسم (١٠) قرآن جي (٢٦) سوره
(شعراءِ) جو پهريون لفظ

طه (١٠) قرآن جي (٢٠) سوره

ع

عاق (٣) ماءُ پيءُ کان نا فرمان
نا صالح - خراب - سرڪش

عَبِير (٧) هڪڙي قسم جو عمدو
ڪپڙو جو عبيرتي رنگ جو
هوندو هو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عُمَر (١) عمر سومرو جنهن ماروئي
ني هئي

عِيدِ بَرادِ (٢) وڏو ڏينهن - براد
يا برات - هڪڙي عيد جو
نالو - شب برات

غ

غِلافُ (٩) پوش - ڍڪ

ف

فاتِح (١٠) قرآن جي پهرين سورة
يعني الحمد

ق

قالِبُ (٦) بدن - جسم - بت

قَدْ سَمِع (١٠) قرآن جي (٥٨)
سورة (مجادلہ) جا پهريان
لفظ - معنيٰ تحقيق الله ٻڌو

قُلْ (١) قرآن جون ٽي پوئيون
سورون (يعني ١١٢ -١١٣-
١١٤) جنهن جي مڍ جو لفظ قل
آهي جنهنجي معنيٰ آهي چؤ
انهن سورن جا نالا اخلاص ؛
علق ؛ ناس آهي

قُلْ لَنْ يُصِيبَنا اِلّا ما كَتَبَ
اللّٰه لَنا هُوَ مَوْلنا (٣) قرآن (٩)
سوره مان - يعني چؤ ته اسانکي
ڪا بہ مصيبت نہ پهچندي
سواءِ انهن جي جا الله لکي
هوندي - اسانجي لاءِ هو اسانجو
ڌڻي آهي

قُلْ يا (١٠) قرآن جي (١٠٩)
سورة (ڪافرون) جا پهريان
لفظ - قل يا ايها الڪافرون
يعني چؤ ته اي ڪافرو

قَوِيُّ (١) قوت وارو - زوربرو
مضبوط

قَيدُ المار (١) ماڻي جو قيد -
قسمت - نصيب - تقدير -

حديث جو ڀاڱو - قيدُ المارِ
أشد مِنْ قيدُ الحديد - يعني
پاڻي جو قيد لوھ جي قيد کان
زياده مضبوط آهي

ڪ

ڪاٺ (٥) ڪاٺُ جو ٻٽ
ڪارا (٧) ڪارا ڪاڳا
ڪامو (١١) مٽي جي ڪوبري
مٽو
ڪامُ (٧) مراد، طلب
ڪانڀو (٨) چار ڪاٺيون
کوڙي، مٿان تپڙ وجهڻ -
ڪپڙو جهولي ڪري انهيءَ
گاھ وغيره گڏ ڪرڻ
ڪانُهن (٨) ڪٽي
ڪتابت (١) لکيو - خط -
ڪتابت (٣١-١٠)
ڪَنڍ (٨) گذران

ڪَهُور (٣) خوشبو - ڪافور
(٣١-٨)
ڪِهِڙو (٢) اڪو، ڍيهو، سٽهو
ڪُهون (٥) ٻيوس (ضد ڇِڻ جو)
خراب جاء - خراب گهر
ڪُهائي (٥) سائي - سست
ڪٽي - مُنجهائي
ڪَر (٩) ڪان - ڪنا
ڪُرَلڊيُون (٣) گهڙيون -
گوڙها
ڪُريت (٨) بي رسمي - بد
رسمي
ڪَريڙ (٣) ڪرڙ - جهنگ جو
مڪڙو ٻوڙو يا وڻ
ڪُڙهلون ڪاهه (٣) ٻيت پر قت
گها،
ڪُلُّ شيءٍ يَرجعُ اليٰ اَصلِهِ (١)
حديث - يعني سڀ شيون
پنهنجي اصل ڏي موٽي ٿيون

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪَنڊ (٩) ڍِنگر- در وچا لاءِ
جو ٻهراڙيءَ ۾ در تي ڪنڊ يا
ڍِنگر رکندا آهن - جهنگ يا
ڪنڊن جي جوءِ

ڪُوارِڻ (١١) ٻڌ جوڙڻ - اجايو
سڄايو ڳالهائڻ - ٻڙڻ

ڪوڏ (٣) خوشي - محبت
(٣٦-٢)

ڪوڙيِر (٢) ٻاڙون جي غريب
ماڻهو ڪائيندا آهن

ڪُوڪُٽ (٦) ڪوڪرو-
دانهن

ڪوڪڙ (٢) ٻيرون - جارن
جو ڦرُڪل

ڪَهُون (٨) ڪهاوتون -
ڳالهيون

ڪيِمتا (٨) ڪيمت - ٻوڪون

ڪ

ڪالونبا (٨) ڪتونبڙا - مڪڙي
قسم جو ڳاهه يا ميوو ۽ ڏٿ

ڪاروڙي (٨) مڪان جو نالو

ڪاهُر (٣) ڪير ڏيندڙ ڳئون

ڪاهيُون (١١) ٻوريون - ٻورا

ڪاڙُ (٣) (٨) مڪان جو نالو

ڪَتيرو (ڪتيري) (٣) (٥) ڪتي
وارو - ڪتو ڏڪيندڙ

ڪُرڙ (١١) اُنَ جون ساديون
فراشيون

ڪَڙُ (٦) سيمبو - ترٻو

ڪُڙ - ڪَوڙ (٩) طرف - پاسو-
ڪَوڙ - وچ (٣١-١١)

ڪواءِ (١١) ڪِوائي - ڪِبوي -
چمڪي

ڪُوهَرُ (٨) ڪُوهر - ٽڙ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

کِمجهڙو (٣) ارمان - ڏُکر

کِيرنُون (٣) واڌيون - مبارڪون (٣-٣٤-١)

گ

گالهڙُون (٦) گوڙيون

گامونئي (٩) سانگي ڪانو يا ڳوٺ وارا - ڳوٺائي - ڏيهائي

گروهه (٧) (١١) جماعت (پار-ي)

گُگر - گگريون (٣) مڪڙي قسم جو وڻ جو ترهه تو تئي

گور (٥) قبر

گولڙو (٢) مڪڙي وَلِ ۽ اُنجو ڦر

گوليون (٢) گولا - گول ڦر يا ميوا - ڳوڙميون - داڻا

گُوندا (٦) جهوليون - ڳنڍيون گوڙيون

گونرو (١١) تنيوات - ات جو ٻچو

ڳ

ڳانو (٢) ڳچي ڪي ٻڌڻ جو زيور

ڳاهُه (٥) ڳاميل - ڳهيل - بيمار - ضعيف - خراب حال ٿيل ياٽي

ڳچيُون (٥) مت ڪريون - ٿيڊين جي ٻڌڻ جا رسا

ڳنڍير (١) مڪڙي قسم جو گاهه ڳنڍين وارو

ڳٽائي (٣) ڳٽي ڏني ڏني - ڏيکاري

ڳوٺي (١) ڳٽي - مضبوط ڪري

ڳهير (١١) پريل - پرپور

گهه

گهنٽ (١١) دل - جگر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ل

لاڙون (١١) سرڻون - ٽٽارون ڏاڙون

لاڪ (٥) ڳاڙهو رنگ - لاک

لالي (٥) سرخروئي - عزم حيا

لبن (١٠) کير (عربي)

لحم (١) گوشت - ماس (١٠) (عربي)

لحما طريا و تستخرجون حلية
تلبسونها (٩) قرآن (١٦ سورة)
مان - لذتي گوشت (مڇي جو) ۽ کيڏو ٿا اوهين (پاڻي مان) سينگار جون شيون يعني موتي وغيره جي اوهين ڍڪيو ٿا

لڙڪ (٢) ڳوڙها - هنجون (١١)

لسّ (١١) گهٽيون - گهٽا -

هڪيتي مٿان (١) - هڪيتي هنيان (٣٤-١)

لقمان (١٠) قرآن جي (٣١) سورة

لڪ (١١) ڪمر - چيله

للر (٦) ڪڙي قسم جو ڳاهه جو ڪا جندو آهي

لنب (٦) جهنگلي ڳاهه جو ڏٿ وانگي ڪاجندو آهي

لوبڙ (١) موڙڻ

لوچون (٥) بي آرام رهون - بيقرار رهون

لوح (١) تختي يا پٽي - لوح قلم - قسمت - نصيب

لوڙائو (١١) ڦورو - ڦٻيرا

لون (٢) تند - ڌاڳو - تار

لوهر (١) زنجير لوهه جا

لوئي (٥) جني يا اُن جو ڪپڙو

www.sindhsalamat.com　　books.sindhsalamat.com

جو مارو ماڻهو يا ٿري ڏ ڪيندا آهن

لوڙياري ( ) (٨) لوئي ڏ ڪيندڙ لوءِ جي ويڙهل

لينگڙياري (٦) ليڙن واري - چڙهل ڪپڙن واري

لَيۡسَ ڪِمِثۡلِه شَيۡءٌ (٨) قرآن (٤٢ سورة) مان - خدا جهڙي ڪا به شي ڪا نهي

م

مارو (١) مڪڙي ذات - جهنگلي مسڪين - مالدار

مارئڙي (٨) مارو ذات جي زال

مَامُرِيجڻ (١١) مراد نه پوري ڪرڻ - لڄ خراب ڪرڻ

مالڌارو (٢) (٨) مڪڙو جهنگلي ڳامر - ڏٿ

ماءُ (١) باطلي (عربي)

مٿهون (٢) اسان تي - اسانجي مٿان

مٺ (١١) جدائي - جڙ

مَنڙ (١١) ڇڏڻ

مُڄيج (١١) موڪلاڄ - ملائج - روانو ڪر

مُرِ (٢) (٦) مٺي - گند گيءِ - ميرائي

مَزاڪ (١٠) چرچو (عربي مذاق)

مساوي (٤) برابر - هڪجهڙو يڪسان

مُشايخ (٧) اولياءَ - بزرگ

مُقاميائي (٥) مقام پائي - مڪڙي مقام پوريل

مَڪ (٥) (١١) ڪپڙن جو ڦر

مَڪائڻ (١) ڪهرائڻ - سڏائڻ

مڪڻي (٨) مڪڙي قسم جو ڳاهه

ذت

مُل (٣) (٣١-١١) وت- اگهان

مُلان (٩) ڪان- ڪنا

مليرُ (١) مڪان جو نالو جتي

ماروئي رهندي هئي

موڪ (٦) گهٽي - ججهي

موڪي (١١) خوش ٿي

مُولو (٧) مولي - خدا - ڏڻي

مُؤمن (١٠) قرآن جي (٤٠)

سورهه

مُوهه (٨) وار (پارسي موئي)

موهڙ - موهڙي (٩) محبت

پيار

مِها (٨) (١١) ميها - مڪڙي

پاڇي دلپسند

مُهاڙ (٢) (٦) منهن - ديدار

پٽ - ميدان - آگهر -

ڪشادگي

مُهتُ (٥) مانُ - عزت

مُهمدين (٩) صمائيندڙين -

ماريندڙين (مُهڻ)

مُهيج (١١) مرڪلي

ميِت (٥) بڙهو - لاش - جنازو

ميٺ (٥) وات مٺو ڪرڻ -

لذت - ذت ڪائڻ

ميري (١١) بيچڙي - عيبدار -

مڏي

مُيسّر (١٠) موجود

ميندا (٣) وار - زلف (٣٥-٢)

مِيون (١١) ميان - مولا- ڏڻي

مرشد

ن

نُحل (١٠) قرآن جي (١٦) سورهه

معنيٰ ماکي جي مک

نسا (١٠) قرآن جي (٤) سورهه

معنيٰ زالون

نظر بند ياٺي (٩) قيد ياٺي - بند ياٺي - جا نظر هيٺ هجي

نِڪتا (١) نياڳا - مفلس - مسڪين نر ڪتڻ جهڙا

نِڪِيو - نِڪي (٣) (٦) نڪتو - نڪتي

نَمْلْ (١٠) قرآن جي (٢٧) سورة يعني ماڪوڙي

نَ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُوْن (١٠) قرآن جي (٦٨) سورة (ن) مان معنيٰ قسم آهي قلم جو ۽ جيڪي لکن ٿا

نُور (١٠) قرآن جي (٢٤) سورة

نُوَرمِين (١١) اکين سان - چشمن سان

نئون ڪرڻ (١١) موسم جو نئون نڪتل ميوو يا آن ڀورين دفع ڪائڻ - وت ڪرڻ

نيُر (٥) (٩) زنجير

و

واچا (٥) ٻولي - انجام - قول واڪ

واماما (٢) سکر - آرام - گهڻ

وائچا (٥) انجام - ٻول - قول واڪ

وَاڻيون (١١) ميهون ڏگيون وغيرة مال

واهُوللا (٦) الهندي جو واه

واهيت (٥) واهيو - جاسوسي جارِيو - نگهباني

وَنَڻ (٨) وندڻ - وراهڻ - اورڻ (٣٥-١)

وَنيُون (٢) ڪنارا - پاسا

وِجهل (١١) ڏکر - گهٽي - رئڻ راڙو (وجهلڻ)

وَچن (١) انجام - وعدو - ٻول شرط

وَحدانيت (١) هڪڙائي
وَرُ (٨) ڇتا - پلا
وَراڻِ (٩) شُڪر. شُڪار- وسعدي (٥-٣٠-١)
وَرتَ (٨) رَسا - نوڙيون ٻانڌي ڪيڻ جون
ورکر (١) وڻ - ننڍيو وڻ
ومانڍي (٥) ٻروس - ٻين جي وس
وَسڪارو (١) مينهن جا ڏينهن سانوڻ
وِنڍڻ (٥) سبڻ - ٻرڻ
وَڻاڇو (١١) وڻ - درخت- وڏو وڻ
وَهارُو (٩) واهرو - واهر ڪندڙ مدد ڏيندڙ
وَهُون (٨) زالون
ويڪ (٥) وِهڪ - ٻيهڪ
وڻرون (٨) وقت
ويڙهي جهپ (٨) ٺرهر ڪڙو گهوٽ
ويڙهيچا (١) ويڙهه مڪان جا رهاڪو - جهنگلي ماڻهو
وينگس (٣) نازنين - خوبصورت زال

هه

هار (١) واسطي- لائق - آسري
هاڻو (٩) ڏاڙيوال - ڦورو- مال ڦٽيندڙ - ٻا جور
هاء (٣) هائي - زورا وري - ڏاڍ - ظلم
هٿ ڪڙول (٥) هٿ ڪڙيون هٿوڙيون
هٿوڙيون (٥) هٿ ڪڙيون
هُڪون (١) اٽڪون - آڙون روڪون - گهنڊيون

هُنَاڪَ جِسمِيِ وَالفُوادُ لَدَيكُمُ
(١) - منهنجو جسم
هتي آهي ۽ منهنجي دل اوهان
وٽ آهي
هُود (١٠) قرآن جي (١١) سورة
پيغمبر جو نالو
هون - هونگ (١) آواز

ي

يس (١٠) قرآن جي (٣٦) سورة
يُونس (١٠) قرآن جي (١٠) سورة
نالو پيغمبر جو

٣٢- سر ڏول مارُوئي

ا

آمان ڀڪا آهيان وڻ ڀڪا
وٽيان (١) اسب ڀڪا آهن ۽ وڻ
ناشن ۾ ڀڪا آهن

آوٽيان (١) اڀندڙون
اٿر ڏيسان آوٽيان ڏکڻ
مانوٽيان (١) اُتر جي ھاسي
کان اڀنديون آهن ڏکڻ ڏي
سانوڻ ۾ يا سانوڻ جهڙي خوشي
مان
اٿر واوکولدي ڀهلي موسم
ميڻهن (١) ميڻهن جي موسم ۾
ڀرين اتر ھاسي کان وڄ
چمڪندي آهي
اُرمُولکانڍُ مهيان ڏلڙ ڙ
پٿيهه ڀاڻ (١) منهنجا اُرم پتي
سَپ وانگر سخت آهن ۽
نهن سپين وانگر آهن ڏند
موتي وانگر آهن (ڀاڻ يا ڀاڻ)
اُرهُ ارمولکانهه مهيان نيڻ
ڙ منجهو ميهه (١) اُرم پتي
سپ جهڙا ۽ نهن سپين جهڙا
آهن، تن منجهه اکيون ڪيايو
وينٽي آهي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اُومَٽ اُوسَٽ لڪ (ا) لڪ
لڪ ٿي اُسات يا اُڃ

ٻ

ٻيس (ا) وِهر- وسواس- فڪرات
(هندستاني يا مارواڙي)

ڀ

ڀالا ڀڄ روئيڻهن والا جم
وبارين (ا) نعدي هوندي جو
نيڻهن يا عشق يا شروع جواني
جي محبت، اي پيارا متان
وساريئن

ٿ

ٿلڪ ڪي ٻرهنگ (ا) ٿلڪ
جو هنگو يا نشان ٻگهڙ ٻگهڙ جي
پيو آهي (ڪي يا ڪيٻر)

ٽ

ٽڪورُ (ا) ٽنڪار يا ٽڪ-
دمل يا نغاري تي ڏونڪو
هڻڻ

پ

پاتلي (ا) پاتال جي، سمنڊ جي
تري جي - پٺلي يا سنهي
پَتائي (ا) پت تي يا سڪي تي
آئي آهي
پُهه پُهه پنڊ پهوڙلين (ا) پياچڙي
پياچڙي تي پهر يا وسئين جي
پاڇا ڪنڌ و وڃ
پهلي (ا) پهرين

ڦ

ڦلان پيري ڦارڙي پورا پکي
لڄاء (ا) اي پورڙا گلن سان
پريل ڦاري پاڇي نہ پوندي

ڏ

ڏيهر لڪ ڦاڙ ڪر ٽڪر
جيسي ٽڪ (ا) ڏينهن جي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مانارِي مان لکين ماڻهو
جورن وانگي تکون هٺي
بيهاريندا آهن (مناڻ کيڏڻ
لاءِ)

ڍ

ڍوليو ترور ميرنين ڏڻ ڪر
ڪڙيان (١) ڍوليو راجائن جي
گهڻين ۾ ٻڪرين جا ڏڻ ۽ ڌڻ
جيلھ ني رکيو بيو جاري

ر

رَمُون ناھ ٻسنگ رمون اَر
اَرمين لاءِ (١) اي مڙس ٻا
ٻيارا ٻي ڏهوا ڇ تر ٻاڻهر راند
ڪريون ۽ جانئي سان لڳائي
ويھي راند ڪريون

رمھون ناھ لسنگ رم ارو
ٻامي ڪنت (١) اي ٻيارا
ٻي ڏهو اجي راند ڪرءِ اي
مڙس جانئي جي طرف راند
ڪر (مون ٻا هو)

رو (١) جو (ڍنڪي)

رُين کُهور (١) ڪڙڻ ڪاجي
جو تسر جنھنجو ڦر نموري
کان ٿورو وڏو آهي (يعني
سٺون ۽ سنھون)

س

ماجي ٿيان ميڻگڙي رڻمل
هاٿ ڪري (١) زڻمل ٻا
ڍولئي کي مٿ آڻي ٻا انسان
ملي آءِ سگڻ وارين ٻاساھيلين
ر سچي ٿيندي س

ماهنج نياڻ (١) نياڻ ٻاڍنيد جي
منج ٻا سطح وانگي

سرو مسو ٻيسرو مارُوءِ ٻامي

اُڪ (١) نانگ ۽ سهي وانگي
ماروءِ جي لڪ ڏانهن نڪري
اچ (يعني لڪي نڪڙ هليو
اچ)

صيمپ تعالي پالي ڏوپو
ڏاج نہ ڪاء (ا) پاتار جي
سڀ سُڪي ٿي اچي پٽي
آهي سا آن جي لَپُ نہ ٿي
ڪائي
ميرائين (ا) گوٺين ۾

ش

شاهہ نُجف (ا) حضرت علي
جنهنجو قبو نجف ۾ آهي

ط

طاس (پا تاس) ٿلهي ٻيٽ
هيم ورلي ماروئي (ا)
تنهنجي ٻيٽ مان آءٌ سون
جهڙي ماروئي جائي آهيان

ڪ

ڪاجل (ا) ڪجل
ڪاملي (ا) زال

ڪرمڻ ڪو ڪل چٽيو لائو
آپ ڪريج (ا) هر ٻندي ٻني
ٻڪي آهي ڏاڻا چٽن تا ماڻ
اچي تون لاهاري ڪر
ڪريڙيو (ا) ٻڪاريو
ڪريهر (ا) ماتي يا ڪٽيهر=
زنگي گل)
ڪڙيان (ا) چيلهہ تي
ڪَڻ (ا) ان - داڻا
ڪُون هنياري مچٽين (ا)
ڪيتري محبت اٿو سڄڻ
سان ٻندي لاڄن سان
ڪونجان راتہ ڪريڙيو ٽولي
ٽولي ٻيس (ا) ڪولڄن رات
ٻڪاريو ٿي جي ٽولي ٽولي
۾ ويهہ هيون، يا هرڪ ٽولي
کي نڪريا وسواس هو

ڪ

ڪِرَلدا هَنج (ا) ڪرندڙن منهجون يا ڪرندا لڙڪ

ڪليو (ا) جانور کي ڪهي ڪل لاهڻ

ڪِرَلدي (ا) ڇمڪندي

گ

گُڻ گُڻي (ا) گڻن ۽ ٻرڻ يا ٻرٻور - گڻائتي

گوري گُرَجن سپ پڪا رمن

وهي ليڻان (ا) جانِ هتن ۾ پهچي آئي آهي اڪين مان ياڻي وهي ٿو

گوهي ٿِرِيُون ڪمان جي

ڪيهون نہ ٽوئي ٿِڪ (ا)

ڪمان جا ٻٽي پاسا جهلي

جهڪي جيڪڏهن ڀيرڻهو تہ

اُهو ڪڏهن نہ گسندو

ل

لانو آبِ ڪريج (ا) لاهارواجي ياڻ ڪر

م

مَلڪ (ا) ٺڪر، نواب يا حاڪم

تي گذريو آهي جنهن گهڻا

ظلم ڪري پرايون ژالون زوري

قريون هيون

موري اُرلي ياڳي اِيسُ (ا)

منهنجي ڪٽولي جي اوڙين

يا اُرهہ جي ياسي واري ايس

ياڳي ٿئي

ن

نُروَرَ (ا) راجائون

نِسَنگ (ا) بي ڏپو - بي خوف

نِگُني (ا) بي گڻي - جنهن گڻ

نہ هجي

نِهنگ (ا) بي خوف - لاهرش

نسنگ

و

والا (٢) دوست - پرين
وڙهندي مر ويرڻين کون
ڪيسان ڏي (١) ويرين يا
دشمنن وڙهندي منهنجي
دل خوشيءَ کان ڪشون
ڪري

وِنگت وِنگ (١) ڪمان
وانگر

هه

هَنج لياڙ (١) ڏنڌ جي منج يا
تري وانگر

هِيماري (١) پيار

٣٣- سرڏناسري

ا

آمائيل (١) مير- حُبَّ- دوستي
واسطو

آجهاڪپ (١) بيحد نيڪي
ڪندڙ - بي انداز مهربان

اميڪي (٢). انهيءَ جي
(هندستاني)

اوڻس (١) بي وس - بيچارو-
لاعلاج - بي واهو

اولِيان (١) اولي کان - ڏنگي
رستي کان

ب

بُچيا (١) بڇڙا - خراب ماڻهو

بُچيان (١) بڇڙائي کان -
بديءَ کان

برادي (٢) براد يا برات وٺندڙ
روزي يا جوتڪاري جي سهد
وٺندڙ

بُرملا (١) ظاهر ظهور - کُلي کُلائي
(پارسي)

بغدادي (١) بغداد جو ويٺل-
شيخ عبدالقادر جيلاني رح

جنهنجو قبو بغداد ۾ آهي

بَهاؤُالدّين (٢) شيخ بهاوالدين زڪريا ملتاني ملتان جو مشهور پير

ٻ

ٻيٽڻ (٢) زيارت ڪرڻ

ٽ

ٽيرو (١) تنهنجو (هندستاني)

پ

پُريا تا - پڙيادا (٢) پُرئ وارو وڏي نسل ۽ بنياد وارو- قديم آڳاٽا

پناهه (١) ملتان ۾ مڪرومڪان درگاهه

پيراٽي (١) پيريا ڪراڙي زال، پيرجي

پيڙهي، ڏيٽي (٢) اصل نسل

وارو- مسند جو مالڪ- گادي جو مالڪ - سجاده نشين

ٻيُزار (١) جُتي (٣٣-١)

ج

جَنابُ (١) درگاهه - سردار

جهانگير (١) بادشاهه - جهان فتح ڪندڙ

چ

چِنگيان (١) چگيون (سرائڪي)

ح

حَسَني (١) امام حسن جو اولاد يعني شيخ عبدالقادر جيلاني

حَسِيب (١) حساب وٺڻ وارو - چگي حسب نسب وارو - بزرگ

خ

خارجي (١) مذهب کان خارج

خاص أمي جي حضرت علي کي
نرمچيندا آهن

خَرَ (١) گڏهُه - نادان - خسيس
ماڻهو - ڪميڻو - دشمن -
رقيب

خِطاب (١) لقب

خفيف (١) هلڪو - خسيس -
ڪمذات - نيچ

د

دادي (١) دانهن - فرياد -
داد فرياد

داوَر (١) خدا تعالى - ڌڻي

دِيوان (١) دفتر جو مالڪ -
ڪارخاني جو مهندار

ڏ

ڏِنُ (١) خوش - خوش رهڻ -
جس

ڏاڏاسري (١) هڪڙي سُرُ يا
راڳڻي جو نالو

ڌ

ڌَقير (٢) شڪاري - پليد

ڌَل (١) ڏڌُ - علاج

ذ

ذَليل (١) خوار خراب - نماڻا -
مسڪين

ر

رُڪن (١) شيخ رُڪن الدين جو
شيخ بهاوالدين زڪريا ملتاني
جو پٽ هو

ز

زُمام (١) واڳ (مرهي)

س

سعيد (١) سعادت وارو -
نيڪبخت - مرشد

سَماع (٢) راڳ

سَمُهُه (١) سخبر - تيار ٿي - هل

سُوءِ (٢) طرف (پارسي سوي)

سيهڻو (١) واقف - دوست

سيڻي (١) سينهوڙي

سيوا (١) پرسش - پوڄا - بندگي

ش

شيخ (١) مشائخ - اولياء - بزرگ

ص

صدائي صباب (١) وڏائي وارو جوان

ض

ضَرِيب (١) ضربيل - ضرب رسيل - ماريل - ڌڪ لڳل

غ

غيلاني (١) غيلان يا گيلان يا جيلان جو رهاڪو يعني شيخ عبدالقادر ره

ق

قادري پير (٢) شيخ عبدالقادر جيلاني قادري طريقي جو مجدد

ڪ

ڪَثِيف (١) گندو - گهرو - ڏلهو سادو

ڪَلَڪٽو (١) خراب لاڇڻ وارو - بد اخلاق - بد نصيب

ڪَنهڙو (١) ڪچهري - دربار

ڪُوڙو (١) نالائق - عيبدار

ک

کِنُن (١) کونسن - وڙهڻ - دشمني

گ

گُلزار (١) باغ

ڳ

ڳُهِرو (١) جوڪر

ڳري (١) ڳلئ - ڳهٽي - رستو دري

ل

لَلَّلِي (١) مڪڙي ذات جا ماڪوڙا

م

مُحشر (١) قيامت

مُحيِّ الدِّين (١) شيخ عبدالقادر جيلاني جو لقب يعني دين کي جيارينڌڙ

مُرشِد (١) مرشد

مَڙَمُ (١) عيب - اوڳڻ

مُڪُر (٢) ماٺ - جهرو

مُلتاني پير (٢) ملتان جو پير شيخ بهاوالدين زڪريا

ملهڻو (١) بهادر - مرڪندڙ - لائق

منادي (٢) ندا ڪندڙ - سڏ ينڌڙ

منارو (٢) قبو - قبي جي نيل گنبذ

مَنڪُ (١) خوشبو - مٺي بوءِ (٣٧-١)

مِهِتَ (١) گهٽو - جڳو (پارسي مهتر)

مُهتاب (١) چنڊ - موچارو

ن

نُرم (١) مهرسان - مروت سان رحم سان

نِڦُون - نِڪون (٢) ڦون - پير جا زخم

نوري (٢) نٿون مريد - پيرين پيرو ويندڙ - نوڙي

ليِل (٢) گندي جي ڄوٽي - ڦاري
جي ڄوٽي
ليلڪون (٢) نيلُون

و

وارا (١) دامن - پناهه
واڳڻ (١) ڀڄڻ - ڀاڄ ٿيڻ -
شڪست ٿيڻ
وٿ ٿيڻ (١) وڇڙڻ - ورامجڻ
وڏل (١) وڏو - بزرگ
وَسيل (٢) وَسيلو
ولايَت (١) وليءَ جو درجو -
اوليائي - بزرگي - مشائخي

هه

هَٿُ ( ) ٿٽ - جسم
هُمام (١) بزرگ (عربي)

٣٤- سر پورب

ا

آوَڻُ (٢) اچڻ (سرائڪي)
آوَڻ جاوڻ (١) اچڻ وڃڻ -
آمد رفت (سرائڪي)
آڳالڻ (٢) لاهڻ - جوڙڻ -
اڏڻ
أتڙ (١) لهڻ
آروٽ (١) خشڪي - سُڪائي
بي آبي
آڙانگ (١) اڙانگي - ڏکي
أمتخوان (١) هڏو (پارسي)
اڻدوهه (١) ڏک - غم
انعامي (٢) معاف - انعام جو
لائق - قابل (٣٥-١)
اوميڙو (١) انتظار - غم - ڏک

ب

بابت (١) ڳالهه - پيغام

ٻلي لا نڻ (١) ٻهچائڻ - اُگهائڻ

بيائيڊ بشيمڊ (١) اجو ويهو (پارسي) آذرپاڻ جا لفظ

ٻ

ٻاجهائڻ (١) زاريون ڪرڻ - منت ڪرڻ - اُموڪي جوڻ جنهن تي ٻاجهه اچي

ٻهُه (١) ويهه (سرائڪي)

ٻهُون (١) گهڻو - ججهو - (سرائڪي)

ٻيلا لڳ - ٻيلا لڳهه (١) ٻئي ٽوٽي - ٻه ٽاريون گڏ

ٽ

ٽانُ (١) ٽا نر - ٽر نر

ٽُنڪا (١) طعنا - مهڻا

ٽَڻُ (١) ٽن - ٻت - بدن - جُثو

ٽوڙ (١) پڇاڙي - منزل مقصود پوري

ٺ

ٺِلڻ (١) ناز سان هلڻ - ٺبا ڏيڻ

پ

پَچارڻ (١) بيان ڪرڻ

پسارا (٠) سامان - ڏنڊا - ڪم

پُوربيا (٢) پوربي - پورب جا رهاڪو

پُورڻ (٢) پيڊ پورڻ - وجهڻ

پهو (١) ڪپهه جي ٿهي يا پوٽي جا ڪتڻ جي لاءِ جوڙي رکبي آهي

ڦ

ڦهيارو (٢) مجهي

ڦهريدار (٢) فقير - فقيري ڏيندڙ در در ويندڙ

ڄ

ڄُبيري (١) (٢) جهيمر - مهاڻن جي مڪڙي ذات

جُود (١) سخا
جيھيا مس (٢) جھڙي آ؟

چ

چانگ (١) ٻولي - تلوار
چشُم (١) اکيوُن
چمُڙو (٢) جانور جو، رات جو اڏامندڙ آهي - شب پر

د

درٻاري (١) حضوري - مقرب حاضر
دلبو (١) لگي - مڪر - ٺڳي ڦاسائڻ لاءِ ڪڻ مان ٺڳي جي شڪل ٺاهڻ
دُوڙوُ (١) ڊوڙيو - قاصد - پانڌي

ڏ

ڏوٿ (١) عمر - ڪاوڙ - ڏمر ڏورانهو - عقاب

ز

زاغ (١) ڪانگ
زاغ گفت فهميدم (١) ڪانءَ جيو سمجھيم (پارسي)

س

ساڀ ٿيڻ (١) قبول ٿيڻ - پُڄڻ - اثر وارو ٿيڻ
ساٿيهه (١) وطن
سَتاٺي مانگ (١) ڏاڍي قسمت سان - سخت ضرورت جي ڪري
سِر (١) تي - مٿان
سُوريتي (١) سور واريءَ - درد مند

ط

طاوُس (٢) مور

غ

غُراب (١) ڪانگ (عربي)

ڪ

ڪاڪيُون (١) اڏيون - ڄاڄون

ڪانْ ڪانْ (١) ڪانگ جي ٻولي

ڪانگ (١) خبر - خبر چار نياپو

ڪانگل - ڪانگو (١)

ڪانگ - ڪيانتو

ڪانگوڙو (١) مثل ڪانگ

کي ڏسي ڪانگن جو گوڙ ۽ مُل ڪرڻ

ڪتابت (١) لکيو - خط

ڪِرِڦِي (١) گند - ڊوڙ

ڪُورلشون (١) پياز

ڪومي (١) سختي - گرمي - تابش - اُس

ڪول (١) وٽ - ٻيڙ (سرائڪي)

ڪوو (٢) ڪانگ

ڪُهڙ (١) چوڻ

ڪهيو (١) پيغام - نياپو - جيڪي چئجي

ک

کامُ (١) کاهي - کامڻ يا سوزش مان - انتظار ۽ ڏکر مان

کُسَ (١) خراب حال ۾

کيانتو (١) ڪانگ ، جو پيغام آڻي

گ

ڳارا چو (١) ڳالهيون ٻولهيون حال احوال - خوشي جي محفل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ل

لاٽ (١) ٻولي (٣٦-١)

لَٽي (١) لَٽِي - ٻولي ڪٿي (لٽوڻ)

م

مارئون (١) مڏيون - ٽيا ڳيون ڪنيون

مُٽي (١) ڪالي زمين ۽ ڪتل- ٽنب

و

واڇڻ - والوڻ (١) ٻڙمڻ

والي وَڳُ (١) امڙي وائي ڪر جنهنڪري ٽون وڏين - جڳي وائي ڪر

وَٽُ (١) وٽ - وراھ - ورھا ڱو ٻالخشش

وَڏ الدرا (١) وڏا - عمدا - چڱا

وَڙُ (١) مڙ - ٻلي

وَڏَن (١) رنگ - مزا - عيش

وٽڙهو (١) گهر - ڪڇي اڏاوت ٻاڙو

وِمامڻ (١) لڪچڻ - ڏرولڻ

وُمانڻ (١) رمڻ - گذارڻ

وِهاء (٢) خريداري - مال وهائڻ

ھ

هُدهُد (٢) مڪڙوڪي - چنبول

٣٥- سر ڪاموڏ

ا

آرِڪٽين (١) نشانين ۽ - علامتن ۽

آريُون (١) رضائون - انگل - ماٺا

آمُڻ (١) بستر- منڊ - گهر
اجوڙا (١) ايرا - ضعيف
اَلَڪَ (١) لڪڻ يا ڀروڙڻ ڪان
باھر - بي انتها - خدا
آلا ٻو (١) نا ٻو - نيلوفر جو ٻج
آهل (١) نشاني - شڪل - نمونو
عادت - چرول

ٻ

ٻانڌي (٥) ٻانڌلو- مٽي ٻڌڻ
جو ڪپڙو (٢) مڇي مارڻ لاءِ
جهڪو ڪاٺ وغيره درياھ
۾ جهي ٻڌ ٻڌ ندا آهن
ٻيڙو (١) ھڪڙو زيور - گاني

ٿ

ٿريون (١) ٻھن يا ڪکن جون
ٻرڻون جن تي ماڻهو ويهي
ترندا آهن
تڪيو (١) منزل - رهڻجي
جاءِ - اوطاق
تُماچي (١) سمو جام تماچي ،
سنڌ جو حاڪم
تَناهُه (٢) تَنُها - اڪيلو
توڙا (١) نيٺ - آخر
ٿي (١) تيلانهن - تڏهن

ٺ

ٺوڪ (٢) زيور - گهه

پ

پاٻوڙا (١) ٻُهڻ جاُٻن
پِرالڻو (١)
پُراٺي (٢) چادر - ڪڏھڙو
پَرڪ (١) معلومي - واقفيت -
سمجهاڻپ
پَرڙڻ (١) ٻلڻ - گذران ڪرڻ -
نباھڻ
پَرهَڻ (١) ٻھرين - ڏکھن

ڀَڪارڻ (٢) ڀڪا اڏڻ - ڏڻڻ
صاف ڪرڻ

ڀِيڙهي (٢) گادي - تخت

ج

جارا (١) جار مڇي ڦاسائڻ جا
ڄار

جامائي (١) جامڙي - شاهاڻي
بادشاهي

جايُون (١) ڏيون - اولاد

جه

جُهيِر (١) مهاڻن جي ڪڙي
ذاتُ جا ڄڻ جا ڄڻا جوڙيندي
آهي

جُهوڙ (١) جهت - جهڪ - جُهڪ
ڏنگ (٣٦-٢)

جُهلڻ (١) لڏڻ

چ

چاڳلي (١) خوبصورت - جڳي
نازواري

چائي (١) چوائي - سڏائي

چُتڪر (٢) ڪوڙو ڏيکر

ڇ

ڇهرين (١) جي ڪکن ڪالين
مان ٺڏن وانگي نانهيون
آهن

ڇِچِي (١) ڪِکي - ڪِکن -
گندگي

ڇُڪا، (٢) جمڪندڙ - جڙاءُ
موتي لڳل

ڏ

ڏوڻ (١) ڪامڻ - دوڙ

ڏ

ڏاڙهڻ (٢) جهڪ مٽڻ - ڪاٽڻ
ايذا پهچائڻ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏرُ (١) ڏُپ (٢) سوراخ - ڦُڙنگ
ڏمائڻ (٢) ڏنگڻ - ڏنگ هڻڻ (هندستاني - ڏسڻا)
ڏُڌيرُ (٢) ڏنير - وڏا ڏاڍا نانگ
ڏونڊا (١) شُڪل ٻيڙن جا داڻا
ڏوڙا (١) ڏوڙا - ٻيٺا - وڏا - گھرا

ڍ

ڍارو (٢) پاسي - طرف

ر

راءِ (١) راجا - بادشاھ - حاڪم

س

سانگي (١) مسافر - پرديسي - سانگ وارو
ساءُ (١) محبت - سبب
سِيُنت (٢) سين جي
سِيدام (٢) سرپام
سُرنڊڙو (١) سرندو - وڄائڻ جو ساز
سِرهڻ (٢) ڀڄڪر واڻ - سرڻ
سڱو (١) تند - تارُ
سُمون (١) سموجام - جام تماچي
سموهڻ (١) سمجهائڻ
سَنپوڙيون (١) سنبريون - تيار ٿيون
سُندري (١) ساز وڄائڻ جو - ستار - سهڻي زال
سَنگهرون (١) زنجيريون
سو- سُڱو (١) ڏِڌو
سوجهيا (٢) ڏٺا
سونهاري (١) پاڪ - موڄاري چڱو

ش

شُعاع (١) سوجهرو - روشنائي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ص

صفات (١) صفت - صفتون

ڪ

ڪاڙ (١) وڏا ڪُم - وڏيون ڳالهيون يعني ڪنول جهڙو ٻوٽو ڪيڙي (١) نيلوفر يا ٻوڙو جون پاڙون

ڪامڻ (١) جادو

ڪبرُ (٢) وڏائي

ڪبريا، (٢) وڏائي - خدا تعاليٰ

ڪُرڙيون (١) ننڍڙيون مڇيون

ڪُمُ (١) نيلوفر يا ٻوڙو جون پاڙون

ڪوجهيون (١) بد شڪل

ڪوڙ (١) پاسو - ڏڳهه - ڪوڙين ڪروڙين - گهڻا

ڪُوڙيون (١) نالائق - بد زبان ڪميڻيون

ڪُوڻيون (١) نيلوفر يا ٻوڙو جون مڪريون

ڪينجهر - ڪنجهر (١) ڍنڍ جو نالو

ک

کارا (١) مڇي جون ڪاريون

کِسِڻ (٢) وڙهڻ - ڪوسڻ

ککي (١) مڇي

کِکيءِ کوڙ (١) مڇي جي باس ڪڇي باس - گندي بوءِ

گ

گاہ (١) ڦٽ - وڏائي - مستي

گمايون (١) گُمُ ڪيون - جُدا ڪيون ڪيون

گَنڍَ (١) نيلوفر جون پاڙون جي گذريءَ سال جي مٽي ۾ مڃن پاڙون ڏڪرن - گند گي ڪچرو

گندرو (٢) هڪڙي ذات جو مهاڻو

گندري (١) مهاڻي- مهاڻن جي هڪڙي ذات

ل

لڌڙا (١) پاڻي جا جانور- پاڻي جا ڪتا

لغارُ (١) بوءِ - باس

لوڙهه - لوڙهيون .(١) نيلوفر يا پبڻ جون پاڙون

ليپ (١) ڪِڪِر

م

ماڻگرُ (١) مهاڻن جي هڪڙي ذات - مڇي مارڻ وارو

مُحِبُ (١) دنيا جو نالو

مَحرُوُم (١) بحرم - واقف - ويجها عزيز

مَڏُ (١) مڇي جو ڪوڙ

معرڪو (٢) مجلس

مڪڙيون (١) پيڙيون

مَلُ (١) ڪنا

مَلاحُ (١) مهاڻا

مورچل (١) مور جي کنڀن جو پکو- مکين هڪارڻ جو پکو

مورڇيو (١) وڏا پو - موڙهڊ ر

مُوڙُهڙُن (١) وڙهيون - ننڍا گڏا

مِي (١) مهاڻي

مياڻيون (١) مڇي مارڻ ۽ گڏ ڪرڻ جون جايون

ن

نِرتُ (٢) نگاهه - نظر

نعمت (١) بخشش - دولت - ذات

نُورلي - نورليون (١) نالو

گندرڻ جو جدون تي جام
تماچي عاشق هو
نُوري (١) نُور جا خليل
نيابت (١) نائبي - خلافت -
عوضگري
نِياءُ (٢) انصاف

هه

هڪيُون (١) حاضر- موجود
هِندورو (٢) فرحت جي جاءِ -
لذت وارو

٣٦- سرڪار ايل

ا

آنڌ (١) صُبح جو تارو - سج
آرڪَنڊڻ (٢) ڪام ڪرڻ -
حملو ڪرڻ
آرمچ يا آرنيچ (٢) برلو - بيابان

خشڪ زمين
آڪاسَ (١) آسمان ذي
آچاهُ (١) اي اچؤ يا اچا ُڪيو
اي منجو
آڏُر (١) اڏام - اڏر
آراڻ (١) مقابلي - اڙ ٻڌت -
اوڙت
آڙي (٢) انڪي
اڪيل (١) اُڪلاءُ - جلدي
اَوڙ (١) خراب مت وارو - اُٻڌ
اوگارڻ (٢) ڪامڻ
اوهِير (١) اُن وقت - تيهر

ٻ

ٻيڙهه (١) ٻياپو- سنگت - ياراڻي
دوستي

ت

تُولڙ (١) ماري - شڪاري

www.sindhsalamat.com   books.sindhsalamat.com

ٽ

ٽَپ (٢) اُتي جو اُتي - اُنهيءَ وقت

پ

پانولدڙ (١) سخي - وندبندڙ

پارکہ (١) پرکہ - امتحان - آزمائش

پاريڙي - پارهيڙي (١) ٻکي ماربندڙ- شڪار

پُري (پرون) (٢) پيڙهي - شجرو

پُکڙالديون (١) پُکڙون - پُکُر - پُرُ - ڪُمبُ

پُهُه ڪرڻ (١) خيال ڪرڻ - پهراءُ ڪرڻ - ارادو ڪرڻ

ج

جنجل (١) ڏکر - عذاب

جيهر (١) جنهنوقت - جڏهن

جهہ

جُهپ ڪرڻ (١) ننڊ ڪرڻ - ٻنڪي ڪرڻ

جهپيٽ (٢) چڪ - ڏنگ - ضرب - ڏڪ

چ

چرڪيل (٢) ڊِنل - جنهنکي اڳي چرڪ پيل هجي

چيرون ڪرڻ (٢) ماڻ

چيڙڪرڻ (٢) چيڙڻ - جورڻ

د

دَدا (١) جانور - حيوان (پارسي دد)

ڊ

ڊيرليڻ (١) مرڻ - ڪري پوڻ

ر

رَمز (١) اشارو - گجهہ

www.sindhsalamat.com		books.sindhsalamat.com

س

ماڻگاهڻ (١) رهڻ

مَنڪو (٢) ڏُڪ

مُنبُ (١) (٢) نانگ - ٻلا

مُسُر (١) چگو سُرُ

مُنجهه (١) رات - سڌجهو - سانجهي

موجها (١) خبر- سڌ- معلوميت

ڪ

ڪاٻي (٢) ڪپي - نانگ جو قسم - گانيپ

ڪارا (٢) ڪارا نانگ

ڪارايل (١) مور سُرپا راڳڻي جو نالو

ڪارُونيار (٢) هيبت ناڪ، ڪارو، اونداهو

ڪانُدرو- ڪانرو (١) مڪڙي قسم جو ٻڪي

ڪَنڪو (٢) ڪنڪ - ڪام زور - ٻل

ڪُپيا (٢) ڏُيپا

ڪپُرُ (٢) نانگ جو قسم

ڪَسَرُ (١) خراب سُرُ

ڪِلي وير (٢) جنگ جي محل لڙائي وقت

ڪَندار (١) جوتي يا ڪنلگيُ وارا

ڪَنگ (١) ٻاڻي جو ٻکي

ڪُوتِ (١) خراب مت

ڪُويل (١) بي وقت

ڪِهو (٢) ڪيهو - ڪهڙو - ڪير

گ

گپُرُ (١) نانگ جو قسم

گُنڊي (٠) ڏوري- لهي (گنڊيا)

ڳجهڙو - ڏاهر ڳالهه ساند ڀيد ۽
نڱ

ڪوڙ ڪرڻ (١) پاڻ کي ڪوڙڻ
يا جهانئڻ - ڪپڙا - محڪم
رکڻ

گ

گاروڙي (٢) نانگ ولهندڙ -
نانگن کي منڊ هڻندڙ

گُر - گُرو (٢) مرشد

گُرهيٺا (٢) جنهجا گر يا مرشد
هيٺا آهن

گرت (٢) رهه

ڳ

ڳور (١) ڳول

ڳوراهون (٢) ڳوهه - ڳوهيرو

گهه

گهُٽ (١) وڇهه

هُڳت (١) بهانو - عذر - حرڪت

گومي

ل

لاڪيٽي (٢) جڳيءَ

لُڙُ (١) درياهه - اونهو پاڻي -
لڙو پاڻي

لَڪو (١) ٽڪڙو پاڻيءَ جو جي
لڪي جاڄي

لَلو (١) ٽڪڙ پاڻيءَ جو جي
منجهه جهڙو ٿو ٿئي

لَلوپتو (٢) خوشامد

لمڻ (١) نمڻ - جهڪڻ

لوڏ (٢) هلڻ جو ڍول نازجو هلڻ

م

مَٽڻ (١) ڌسڻ

مَيلُ (٢) مندي - ڪدورت -
خرابي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ن

لوٽي (٢) لوڙت - لماز

ٻهو (٢) ذات

و

وَاڇِديان (٢) واڇن مان - وات مان - جِهن جي ڪندن مان

وار (١) وير - وقت

وامِينگ (٢) تانگ جو قسر

واهيرو (٢) ٻڪمن جي آ ڪيري ر ونڊاڇو وقت

واءِ (١) وئون - وچ

وني (٢) ورهي - وندي

وِمامنڻ (١) ڏڪرڪرڻ - گهٽجي ڪرڻ

وَلُڻ (١) وئون - وچ

وَڻڪ (١) رنگ - قسر - وقت

وِيا‌ءِ (٢) ٻچا

ھ

هرهو (١) - پهل

هونءَ (٢) محبت - ڪشش - ڇڪ تاڻ

هيرئون (١) مريل

٣٧- سر بسنت

ا

آڪهُولد (١) أستاد - سيکاريندڙ سڌ ٻيندڙ

أڏميا (١) نڪتا - أپريا

أمتَّ (١) خلق - مخلوقات

انگوريون (١) وڻن جا گونچ يا تاريون - گل جو قسر

اوباهڻ (١) اوپارڻ پيدا ڪرڻ

اوڌاڻ (١) اوڀڙ - مٽي جا

آوُرمُڪعي جاء (هند ستاني) ٻاڻ وڏيڪ سڪنيدي وجي

ب

بسنت - بسند (۱) بهار جي موسم
سُربا راڳڻي جو نالو
بن راهه (۱) وڻ راهه - وڻڪار
نباتات - اوبڙ
ٻُل (۱) برابر - مَٽ

پ

پاهه - ساڻ - وٽ
پُراڻ (۱) پُراڻا - جهونا

ڦ

ڦولي (۱) ڦلهاري - گُلڪمائين

ج

جوڙ (۱) برابر - مَٽ

ش

شُڪائون (۱) ٻاسون - سمجهائون
نذر
ميل - ميلهه (۱) ڪندا

ڪ

ڪاهه (۱) ڪوهه - ڇا
ڪيتڪي (۱) هڪڙو گل جو
وڻ، جو سال ۾ هڪ ڀيرو گل
ٿو ڪري ۽ اُنهي جي لاءِ
بلائون ۽ ٻيا جانور ۽ ماڻهو
منتظر ۽ آس ۾ رهندا آهن

ک

کٿهار (۱) هڪڙي گل جو نالو

ڳ

ڳوري (۱) خوبصورت زال

م

ماهه (۱) مهينو - موسم (ڦلن
ماهه = بهار جي موسم)
موڙ (۱) ٻور - گل

ض

ضوند (۱) جهڪڙن - جهڪڙ

پورو ٿيو

www.sindhsalamat.com
books.sindhsalamat.com

اڻاوٽي طرفان ڇپايل ڪتاب

ڪتاب جو نالو	مصنف جو نالو	قيمت روپيا
سنڌي صورتخطي ۽ خطاطي	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	500-00
سبي جي ٻولي	ڊاڪٽر داد محمد بروهي	25-00
اسان جون اکيون	علي مرتضيٰ ڌاريجو	25-00
سنڌ ۾ فقهي تحقيق جو ارتقاء	ڊاڪٽر قاضي يار محمد	35-00
مائيلي- اپاوڙي جي ٻولي	پروفيسر شيخ محمد فاضل	35-00
شڪارپور جي ٻولي	ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	28-00
جواهر لغات اکيچار	آخوند عبدالرحيم عباسي	250-00
سنڌي ٻوليءَ جو آڳاٽو ذخيرو	ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ	120-00
ٿر جي ٻولي	هدايت پريم ۽ عبدالجبار جوڻيجو	40-00
ماڇر، ڪڇالي ۽ ڪاڇي جي ٻولي	حافظ حبيب سنڌي	50-00
ٻولن جي واڌ ويجهه	حاجي اسلام الدين مجيداڻو	25-00
شاهه جو رسالو	مرزا قليچ بيگ	100-00
لغات لطيفي	مرزا قليچ بيگ	50-00
هندوستان جي زبانن جو جائزو	مترجم ڊاڪٽر نواز علي شوق	15-00
سنڌي پرائمر ۽ ريڊر (استادن لاءِ هدايتون)	قادر داد افغان	10-00

ڇپائي هيٺ

سنڌو لکت جو بين الاقوامي لکتن سان لاڳاپو	هنٽر : مترجم عطا محمد ڀنڀرو
سنڌو لکت	ايس - آر - راءِ: مترجم عطا محمد ڀنڀرو
سنڌي براهوي ٻوليءَ جو تقابلي جائزو	ڊاڪٽر داد محمد
خالق جون سائنسي ڪاريگريون	عزيز الله "عزيز" بروهي
سنڌ جو مهراڻ	ريورٽي : مترجم : عطا محمد ڀنڀرو
رشف الزلال	مخدوم محمد هاشم ٺٽوي
	مترجم عبدالرسول قادري بلوچ

سنڌي ٻوليءَ جو بااختيار ادارو - حيدرآباد

فون نمبر : ٦٥٢٤٥٧

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پڙهندڙ نسُل . پَ نَ

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ” اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لُڙهندڙ نَسُل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ ڄڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لُڙهندڙ، ڪَڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻَرندڙ، جُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندَڙُ، ياڙي، ڪاٺُو، ياڄوڪَڙُ، ڪاوڙيل ۽ وِڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سگهجي ٿو، پَر اسان اِنهن سڀني وِچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان کڻي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ناهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻِئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻِڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نَسل (پَـنَ) ڪا بـ تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪـو بـ صدر، عُهديدار يا پايو وِجهندڙ نہ آهي. جيڪڏهن ڪو بہ شخص اهـڙي دعوىٰ ڪري ٿـو تـہ پَـڪَ ڄاڻو تـہ اُهـو ڪُـوڙو آهي. نـہ ئي وري پَـنَ جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪـڏهن ڪـو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو بِہ ڪُوڙو آهي.

جهڙيءَ طَرَح وڻـن جا پَـنَ ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اَهڙيءَ طرح پَڙهندڙ نَسُل وارا پَـنَ بہ مختَلِف آهـن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اُداس ۽ پڙهندڙ، بَرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وِڙهندڙ ۽ پڙهندڙ بہ ٿي سگهن ٿا. ٻيـن لفظن ۾ پَنَ ڪا خُصوصي ۽ تالي لڳل ڪِلَب Exclusive Club نـہ آهي.

ڪوشش اها هوندي تـہ پَـنَ جا سڀ ڪَم ڪار سَهڪاري ۽ رَضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي تـہ ڪي ڪم اُجرتـي بنيـادن تـي بـہ ٿِيـن. اهـڙي حالت ۾ پَـنَ پاڻ هِڪَٻِئي جي مدد ڪَـرڻ جـي اُصـولَ هيـٺ ڏي وَٺُ ڪنـدا ۽ غيرتجـارتي non-commercial رهنـدا. پَـنَ پـاران ڪتـابن کـي ڊِجيٽـائِيز digitize ڪرڻ جي عَملَ مان ڪـو بـہ مـالي فائدو يا نفعو حاصل ڪـرڻ جي ڪوشش نہ ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز ڪرڻ کان پو ٻيو اهم مرحلو وِرهائڻ distribution جو ٿيندو. اِهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪـڏهن ڪـو پيسا ڪمائي سگهي ٿو تہ پلي ڪمائي، رُڳو پَـنَ سان اُن جو ڪو بہ لاڳاپو نہ هوندو.

The Reading Generation پَڙهندڙ نَسُل . پَ نَ

پَنَن کي ڪُليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي تہ هو وَسَ پٽاندڙ وڏِ کان وَڏِ ڪتاب خريد ڪَري ڪتابن جي ليکڪَن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي هِمٿائِن. پر ساڳِئي وقت عِلم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪَنهن بہ رُڪاوٽ کي نہ مڃن.

شيخ اَيازَ علمَ، ڄاڻ، سمجهہَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سِٽَ، پُڪارَ سان تَشبيهہ ڏيندي انهن سيني کي بَمن، گولين ۽ بارودَ جي مدِ مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪَرن ٿا.

... ...

جئن جئن جاڙ وڌي ٿي جَڳَ ۾، هو بوليءَ جي آڙ ڇُپن ٿا؛

ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موتي مَنجهہِ پهاڙ ڇُپن ٿا؛

... ...

ڪالههَ هُيا جي سُرخ گُلن جيئن، اڄڪلهہ نيلا پيلا آهن؛

گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن........

... ...

هي بيتُ اَٿي، هي بَمر- گولو،

جيڪي بہ ڪٽين، جيڪي بہ ڪٽين!

مون لاءِ بنهي ۾ فَرَقُ نہ آ، هي بيتُ بہ بَمَ جو ساٿي آ،

جنهن رِڻَ ۾ رات ڪَيا راڙا، تنهن هَڏَ ۽ چَمَ جو ساٿي آ ـ

اِن حسابَ سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اِهو سوچي مَڙهڻ تہ ”هاڻي ويڙهہ ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو“ ناداني‌ءَ جي نشاني آهي.

The Reading Generation پڙهندڙ نسُل . پ نَ

پَڙهندڙ نَسُل ۽ تحريڪ...

پَنَ جو پڙهڻ عام ڪِتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نِصابي ڪتابن تائين محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر کڄي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نِصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پَڙهندڙ نَسُل جا پَنَ سيني کي **ڇو، ڇالاءِ ۽ ڪيئن** جهڙن سوالن کي هر بَيانَ تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوشَ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جوابَ ڳولڻ کي نہ رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اٽتر گهرج necessity unavoidable سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان بہ پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي اِن سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا. بَس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏِسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون ياڪي پائي چيو تہ ”منهنجا ياءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ“.
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۾ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۾ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۾ پڻ دنيا سان گڏ سندس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، ڇو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۾ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۾ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۾ شاعرن جي علم، هنر ۾ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۾ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۾ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آسانيءَ سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۾ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو.

اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو پورو ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ اپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book